

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2016. gada 6. aprīlī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Sēdieties, lūdzu!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tiks izskatīta lieta Nr. 2015-14-0103 *“Par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likuma 1. panta 2. un 6. punkta, 4. panta, 10. panta, 18. panta pirmās daļas, kā arī Ministru kabineta 2005. gada 23. augusta noteikumu Nr. 620 “DNS nacionālajā datu bāzē iekļaujamo ziņu sniegšanas, kā arī bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtība” 2. un 13. punkta tiktāl, ciktāl tie attiecas uz aizdomās turētajām personām, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam”.*

Lietu izskatīs Satversmes tiesa šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs **Aldis Laviņš,**

tiesneši: **Kaspars Balodis, Gunārs Kusiņš, Uldis Ķinis, Ineta Ziemeļe, Sanita Osipova,**

piedaloties tiesas sēžu sekretāram **Dāvidam Lipšenam.**

Noskaidrosim, kas ir ieradušies uz lietas izskatīšanu.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs vai viņa pārstāvis...

V. Ickevičs.

Jā, godāta tiesa... zvērināts advokāts **Ickevičs,** uz ordera un pilnvaras pamata.

A. Laviņš.

Personas apliecināto dokumentu un pilnvarojumu uzrādiet tiesas sēžu sekretāram, lūdzu... Paldies.

Institūciju, kuru izdotie normatīvie akti ir apstrīdēti.... tātad ir Saeimas izdots normatīvais akts apstrīdēts, kā arī Ministru kabineta.

Kas Saeimu pārstāv?

I. Tralmaka.

Labrīt, godātā tiesa. Saeimas Juridiskā biroja vecākā juridiskā padomniece **Ilze Tralmaka**.

A. Laviņš.

Jā... personas apliecinošu dokumentu un pilnvarojumu uzrādiet tiesas sēžu sekretāram.

Ministru kabinetu kas pārstāv?

V. Vītoliņš.

Labdien, godātā tiesa! **Vilnis Vītoliņš**, Iekšlietu ministrijas Juridiskā departamenta direktors, pamatojoties uz Ministru kabineta protokola lēmumu par Iekšlietu ministrijas deleģēšanu pārstāvēt Ministru kabinetu un Iekšlietu ministrijas pilnvarojuma, un arī **Līva Rudzīte**.

A. Laviņš.

Divas personas, jā? Lūdzu, uzrādiet personu apliecinošus dokumentus.

Tā. Lietā ir aicinātas arī pieaicinātās personas.

Pieaicināto personu loks, kas ir aicināti uz lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos, atšķiras no sākotnēji pieaicināto personu loka. Uz tiesas sēdi ir aicinātas šādas pieaicinātās personas: Tieslietu ministrija, Valsts policija, Ģenerālprokuratūra, Olga Bergere un Aldis Lieljuksis.

Tieslietu ministriju kas pārstāv?

J. Macuka.

Divas personas pārstāv Tieslietu ministriju:

Jekaterina Macuka – Tieslietu ministrijas Nozaru politikas departamenta Politikas izstrādes un reliģijas lietu nodaļas vadītāja,

Elīna Feldmane – Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta juriskonsulte.

A. Laviņš.

Man arī ir lūgums.... uzrādiet personu apliecinošos dokumentus un pilnvarojumu tiesas sēžu sekretāram.

Valsts policiju kas pārstāv?

D. Vēbers.

Dainis Vēbers – Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Kriminālizlūkošanas vadības pārvaldes 2. nodaļas priekšnieks.

A. Laviņš.

Līdzīgi... lūdzu...

Ģenerālprokuratūru?

A. Pormalis.

Agnis Pormalis, Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurors uz ģenerālprokurora pilnvaras pamata.

A. Laviņš.

Jā...

Kā pieaicinātās personas arī ir aicinātas, tātad, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes Ekspertīžu biroja DNS ekspertīžu nodaļas priekšiece **Olga Bergere**. Personu apliecinošu dokumentu uzrādiet sekretāram....

Un arī ir aicināts Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes asociētais profesors **Aldis Lieljuksis**.

Lieljukša kungs, lūdzu.

Paldies.

Tā, vaicāšu lietas dalībniekiem. Vai ir kādi lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu. No konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvja puses?

V. Ickevičs.

Nav tagad.

A. Laviņš.

Nav. Un?

I. Tralmaka.

No Saeimas puses arī nav.

A. Laviņš.

Nav. Labi. Tātad mēs varam pāriet pie lietas izskatīšanas pēc būtības.

Sāksim ar tiesneša – ziņotāja ziņojuma uzklaušīšanu par lietu.

Lūdzu, vārds kolēģei Inetai Ziemelei.

I. Ziemele.

Paldies.

Tātad 2015. gada 20. maijā Satversmes tiesā tika saņemta konstitucionālā sūdzība, ko iesniedza Lato Lapsa.

2015. gada 5. jūnijā Satversmes tiesas 4. kolēģija ierosināja lietu Nr. 2015-14-0103 “Par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likuma 1. panta 2. un 6. punkta, 4. panta, 10. panta, 18. panta pirmās daļas, kā arī Ministru kabineta 2005. gada 23. augusta noteikumu Nr. 620 “DNS nacionālajā datu bāzē iekļaujamo ziņu sniegšanas, kā arī bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtība” 2. un 13. punkta tiktāl, ciktāl šīs normas attiecas uz aizdomās turētajām personām, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam”.

2015. gada 28. jūlijā Satversmes tiesa saņēma Saeimas atbildes rakstu.

Ministru kabineta atbildes raksts Satversmes tiesā saņemts 2015. gada 5. augustā.

Par pieaicinātajām personām lietā atzītas Tieslietu ministrija, Datu valsts inspekcija, Ģenerālprokuratūra, Valsts policija, Latvijas Republikas tiesībsargs, Rīgas Stradiņa universitātes asociētais profesors, tiesību doktors Aldis Lieljuksis, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors, tiesību maģistrs Agris Bitāns.

Lietai ir pievienoti saņemtie pieaicināto personu viedokļi un citi lietas sagatavošanas gaitā iegūtie materiāli.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2015. gada 23. decembrī.

2016. gada 19. janvārī lietas dalībniekiem paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā.

Ar lietas materiāliem 2016. gada 21. janvārī iepazinusies Saeimas pilnvarotā pārstāve Ilze Tralmaka, 2016. gada 26. janvārī ar lietas materiāliem iepazinies Ministru kabineta pilnvarotais pārstāvis Andris Vītols.

Satversmes tiesa tomēr 2016. gada 11. martā pieņēma lēmumu par lietas izskatīšanas turpināšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos un uzdeva konkrētus jautājumus lietas dalībniekiem.

Lietas dalībniekiem 2016. gada 14. martā rakstveidā paziņots par tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Šis paziņojums publicēts 2016. gada 15. marta oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Nr. 52.

Ar lietas materiāliem 2016. gada 23. martā iepazinies pieteikuma iesniedzējs Lato Lapsa un 2016. gada 31. martā ar lietas materiāliem iepazinusies Saeimas pilnvarotā pārstāve Ilze Tralmaka.

A. Laviņš.

Paldies.

Kolēģi, vai būs jautājumi attiecībā uz ziņojumu? Nav. Paldies.

Pirms pārejam pie lietas dalībnieku uzklaušanās par lietas faktiskajiem apstākļiem un juridisko pamatojumu, vēlos atgādināt, ka sākotnēji lieta tika skatīta rakstveida procesā. Tiesneši, izskatot šo lietu, nolēma tomēr turpināt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Tika pieņemts lēmums un šajā lēmumā tika norādīti arī tie galvenie jautājumi, kas mutvārdu procesā tiesai... kurus tiesai ir svarīgi noskaidrot.

Un es atļaušos tos atgādināt, jo tas ir tas mērķis, lai mūsu process būtu pēc iespējas efektīvāks, primāri koncentrētos uz šiem jautājumiem. Nu, protams, ir arī noteikta rīcības brīvība jums uzskatīt, kuri, jūsuprāt, vēl ir citi svarīgi jautājumi un par tiem arī, protams, jums ir iespēja runāt.

Bet tomēr.

Tātad, pirmām kārtām, lēmumā, kas ir norādīts. Ir svarīgi noskaidrot, vai apstrīdētās normas noteic aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanu tās DNS profila noteikšanai un glabāšanai DNS Nacionālajā datu bāzē, proti, vai apstrīdētās normas paredz bioloģiskā materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām, lai izveidotu šo personu DNS profilus to iekļaušanai DNS Nacionālajā datu bāzē.

Otrs jautājums. Vai kriminālprocesu virzīšanai amatpersonai ir pienākums izvērtēt DNS profila noteikšanas nepieciešamību tā ietveršanai, glabāšanai DNS Nacionālajā datu bāzē attiecībā uz katru aizdomās turēto personu. Un ja tas tā, tad

kādi būtu apsvērumi, uz kuru pamata bioloģisko materiālu DNS profila noteikšanai no aizdomās turamās personas tomēr neizņem.

Tātad, kā jau minēju, lūgums vispirms koncentrēties uz šiem jautājumiem.

Tātad vārds tiek dots konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai.

Lūdzu, jums vārds.

Es atvainojos.... Uzstāšanās laiks ir ierobežots, ne vairāk kā 30 minūtes. Tātad to ņemam vērā.

V. Ickevičs.

Godātā tiesa! Es, vienīgais.... protams, es pārsvarā runāšanu par šiem te trīs jautājumiem. Atļaušos nedaudz vairāk koncentrēties uz izteiktajiem viedokļiem, kas jau ir lietā un, manuprāt, ir būtiski šie jautājumi.

Tātad sāksu ar, es arī iesniegšu pēc tam rakstveidā šos paskaidrojumus. Tātad, par pamattiesību aizskāruma esamību un vispārējo aizsardzības līdzekļu īstenošanu.

Saeima savā 28. jūlija atbildes rakstā apgalvo, ka apstrīdētās normas nav radījušas nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējam. Es domāju, ka tas ir ļoti svarīgi ar to uzsākt, pamatojot to ar sekojošo: pirmais, ka apstrīdētās normas neattiecas uz pieteikuma iesniedzēju, ja pieteikuma iesniedzējs ir atteicies dot ekspertīzes veikšanai nepieciešamos paraugus. Bioloģiskais materiāls no pieteikuma iesniedzēja netika izņemts un viņa DNS profils netiek glabāts DNS Nacionālajā datu bāzē, bet bioloģiskā materiāla izņemšanu ekspertīzes veikšanai kriminālprocesa ietvaros regulē Kriminālprocesa likums, nevis apstrīdētās DNS likuma normas. Lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeigta un izskatāmajā lietā ir radies, ar apstrīdēto normu interpretāciju radusies problēma. Un tas ir atsevišķs gadījums, kas nav radījis pieteikuma iesniedzējam negatīvas sekas.

Piezīme maza. Atsauces šajā dokumentā uz Saeimas viedokli ir atsauce arī uz Ministru kabineta atbildes rakstā pausto viedokli, kurš ir gandrīz identisks Saeimas viedoklim.

Saeimas viedoklis nav pamatots šādu apsvērumu dēļ. Pēc Latvijas Administratīvā procesa kodeksa reformas administratīvo pārkāpumu lietās, administratīvo pārkāpumu lietas ir kvazi-krimināllietas, kurās darbojas nevainīguma prezumpcijas princips, kura piemērošanu administratīvo pārkāpumu lietās ir atzinusi gan Satversmes tiesa, gan Eiropas cilvēktiesību tiesību tiesa.

Savukārt, kā ir pareizi atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, nav iespējams pilnībā novērtēt to no malas valsts aizsargājošo institūciju ietekmes smaguma pakāpi uz aizdomās turētās vai apsūdzētās personas psiholoģisko un emocionālo stāvokli lietas izskatīšanā tiesā. To var izdarīt tikai pats aizdomās turētais vai apsūdzētais.

Otrkārt. Par administratīvās lietvedības izbeigšanu un uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā. Konkrētajā gadījumā pret pieteikuma iesniedzēju tika ierosināta tiesvedība administratīvā pārkāpuma lietā pēc Latvijas administratīvā pārkāpuma kodeksa 175². pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, proti, par kontroles uzraudzības vai izmeklēšanas funkciju realizējošo valsts vai pašvaldības institūciju amatpersonu likumīgo prasību savlaicīgu neizpildīšanu.

Pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie administratīvās atbildības par atteikšanos nodot bioloģiskā materiāla paraugus, kurus procesa virzītājs pieprasīja no pieteikuma iesniedzēja, nepamatojot to ar lēmumu par ekspertīzes noteikšanu vai lēmumu par paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei. Un ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas spriedumu lietā administratīvā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā pret pieteikuma iesniedzēju tika izbeigta uz pieteikuma iesniedzēja nereabilitējoša pamata, saskaņā ar Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodeksa 21. panta pirmās daļas noteikumiem, tas ir, pārkāpumi mazsvarīguma dēļ.

Tātad, ievērojot to, ka pieteikuma iesniedzēja sūdzība augstākās instances tiesā tika noraidīta un pirmās instances tiesas spriedums stājās likumīgā spēkā, ar tiesas spriedumu tika atzīts faktiski, ka pieteikuma iesniedzējs ir izdarījis Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodeksa 175². pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu, jo saskaņā ar piemēroto normu, 21. panta pirmās daļas noteikumiem, “ja ziņas par administratīvo pārkāpumu ir pietiekamas, lai konstatētu, ka izdarītais pārkāpums ir maznozīmīgs, institūcija vai amatpersona, kurai ir piekritīga lietas izskatīšana, ir tiesīga neuzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību vai izbeigt uzsāktu lietvedību un atbrīvot personu no administratīvās atbildības, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu”. Tas nozīmē to, ka apstrīdētās normas radīja konkrētu un tiešu pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu. Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskāruma ir reāls, un pastāv cēloņsakarība starp pieteikumā apstrīdētajām normām un pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu, ar ko ir izpildītas Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkta prasības.

Ļoti īsi vēl par sūdzības neiesniegšanu par procesa virzītāja izšķiršanos izņemt bioloģiskā materiāla paraugu salīdzinošai izpētei vai lēmuma par DNS ekspertīzes veikšanai nepieciešamā bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatotību.

Tie ir citāti no Saeimas un Ministru kabineta viedokļiem.

Saeima savā viedoklī apgalvo, ka pieteikuma iesniedzējam, pirms vērsties Satversmes tiesā, vajadzēja pārsūdzēt KPL noteiktajā kārtībā procesa virzītāja, citāts, “lēmumu par DNS ekspertīzes veikšanai nepieciešamā bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatotību” uzraugošajam prokuroram.

Ministru kabinets piedāvā pārsūdzēt procesa virzītāja, citāts, “izšķiršanos izņemt bioloģiskā materiāla paraugu salīdzinošai izpētei”.

Ir jāatzīmē, ka ne viens, ne otrs lēmums vai izšķiršanās kriminālprocesa ietvaros netika pieņemts, tāpēc nevarēja tikt pārsūdzēts.

Jo vairāk, konkrētajā gadījumā pret iesniedzēju tika uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā. Administratīvā pārkāpuma protokolu ir sastādījis nevis procesa virzītājs, bet Valsts policijas Kārtības policijas amatpersona. Tādējādi ir pašsaprotams, ka procesa virzītāja, Drošības policijas izmeklēšanas... izmeklētāja rīcība, lai kāda nebūtu izšķiršanās nozīme MK atbildes tekstā, pārsūdzēšana Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, pirmkārt, neveidoja efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli un, otrkārt, būtu uzskatāma par ekstraordināru līdzekli ECT izpratnē, kas šajā gadījumā būtu pēc analogijas jāpiemēro mūsdiā arī Satversmes tiesai. Un te ir judikatūra norādīta.

Un tālāk es ķeršos... pāriešu pie konkrētiem jautājumiem, ko uzdeva Satversmes tiesa.

Pirmais. Vai apstrīdētās normas noteic aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanu, tās DNS profila noteikšanu un glabāšanu DNS nacionālajā datu bāzē. Proti, vai apstrīdētās normas paredz bioloģiskā materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām, lai izveidotu šo personu DNS profilus, iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē.

Pirmkārt, es sniegšu mūsu viedokli pēc tam, kad analizēšu oponenta viedokli.

Saeimas un Tiesībsarga interpretācija. Tātad vispār jānorāda, ka Saeima, MK, Ģenerālprokuratūra un Valsts policijas veiktā apstrīdēto normu interpretācija ir ļoti pretrunīgas, un gribētos runāt par cēlonisko saturu ar secinājumu par to, ka apstrīdētās DNS likuma normas neatbilst prasībām, ko ECT izvirza pamattiesības ierobežojošajam likumam.

Nu, pirmkārt, Saeimas un Tiesībsarga interpretācija. Saeima uzskata, ka aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanas pamats ir noteikts Kriminālprocesa likuma normās par ekspertīzes nozīmēšanu. Šajā daļā līdzīgu viedokli pauž Tiesībsargs. Tomēr normatīvajos aktos nav atrodams šādu apstrīdēto normu interpretācijas juridiskais pamatojums, jo, pirmkārt, DNS likums to nenosaka.

Otrkārt, DNS likuma 13. pants deleģē Ministru kabinetam tikai tiesības noteikt bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtību vai procedūru, saskaņā uz DNS likuma pamata izdotu MK noteikumu Nr. 662 punktu, bioloģisko materiālu izņemt no aizdomās turētām un no cietušām personām. To, ka MK noteikumu 2. punktā nozīmēts, ka bioloģisko materiālu izņemt no visām aizdomās turētajām personām piespiedu, faktiski, kārtā, apstiprina MK noteikumu 3. punktā izdarītais izņēmums, saskaņā ar kuru, bioloģisko materiālu no cietušās personas izņemt ar personas piekrišanu.

Treškārt, vienīgā vieta, kur MK noteikumos ir izdarīta atsauce uz Kriminālprocesa likumu, ir iekļauta 13. punktā. Likumā vispār tādas atsauces nav. Kas nosaka, ka bioloģiskās izcelsmes pēdas noziedzīgā nodarījuma vietā no aizdomās turētās personas vai tās apģērba izņemt Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Bet šī norma manā skatījumā nepietiekoši skaidri, bet visticamāk regulē tikai to trešo personu bioloģiskās izcelsmes pēdas, kas saglabājas uz aizdomās turētās personas vai tās apģērba izņemšanu, nevis aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanu.

Tas izriet no DNS likuma 1. panta 2. punktā sniegtās bioloģiskās izcelsmes pēdu definīcijas interpretācijas kopsakarā ar DNS likuma 1. pantā 6. punktā sniegto salīdzināmo paraugu definīciju. Ja bioloģiskās izcelsmes pēdas ir bioloģiskais materiāls, kas izņemts notikuma vietā, pazudušās personas dzīves vietā un tā tālāk... tad salīdzināmie paraugi ir bioloģiskais materiāls, kas izņemts tāpat no aizdomās turētās personas, lai noskaidrotu bioloģiskās izcelsmes pēdu avotu, identificētu pazudušu personu un tā tālāk.

Tomēr ir jānorāda, ka bioloģiskās izcelsmes pēdu DNS likuma 1. pantā 2. punktā sniegtā definīcija nav pietiekoši precīza, tādēļ ir pakļauta dažādām interpretācijām un tādējādi neatbilst prasībai par to, ka personas pamattiesības ierobežojošam likumam ir jābūt pietiekami skaidram.

Nav pietiekoši skaidrs, vai bioloģiskās izcelsmes pēdas ir ņemamas no aizdomās turētās personas, kas atrodas, pieņemsim, notikuma vietā tikai, vai tiek

turēta aizdomās par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu šādā notikuma vietā, vai arī, ievērojot komatu aiz vārdkopas “notikuma vietā”, tai var arī nebūt nekāda sakara ar notikuma vietu, lai no tās izņemtu bioloģiskas izcelsmes pēdas.

Normā arī nav norādes uz to, ka tas ir trešo personu bioloģiskais materiāls. Līdz ar to viņa nav skaidra.

MK noteikumi, ceturtkārt, *a priori* nevarētu nedz noteikt bioloģiskā materiāla izņemšanas tiesisko pamatu, nedz paši būt par bioloģiskā materiāla izņemšanas tiesisko pamatu, jo pamattiesības var tikt ierobežotas tikai saskaņā ar likumu.

Tālāk. Ģenerālprokuratūras interpretācija. Ģenerālprokuratūra savā 2015. gada 2. novembra viedoklī neko nenorāda par to, ka apstrīdētās normas nav pamats bioloģiskā materiāla ņemšanai no aizdomās turētajām personām. Ģenerālprokuratūras argumenti par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 96. pantam ir šādi: ja persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kura atklāšanu var veicināt nevainīgas personas DNS profila izveidošana un uzglabāšana DNS nacionālajā datu bāzē, tad šīs personas intereses pēc būtības nav aizskartas vairāk, kā ar to personu datu apstrādi, kas jau ir valsts rīcībā. Un personas pamattiesību ierobežojums ir samērīgs.

Tātad no Ģenerālprokuratūras viedokļa izriet, ka Ģenerālprokuratūra neapšaubā pieteikuma iesniedzēja konstitucionālajā sūdzībā norādīto par to, ka tieši apstrīdētās normas noteic no katras aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanu, tās DNS profila noteikšanu un glabāšanu DNS nacionālajā datu bāzē.

Valsts policijas interpretācija. Valsts policija sniedz viedokli, ka bioloģiskā materiāla izņemšanas pamats no aizdomās turētās personas ir lēmums par paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei. Kriminālprocesa likuma 207. pants. Un Kriminālprocesa likuma 67. panta pirmajā daļā noteiktais aizdomās turamās personas pienākums ir atļaut pakļaut sevi ekspertīzei. Šeit ir jānorāda, ka šī Valsts policijas interpretācija nav pamatota to pašu apsvērumu dēļ, kas tika izteikti šajā runā, vērtējot Saeimas interpretāciju. Nekur tas nav norādīts.

Tālāk. Pieaicināto personu viedokļu pretrunība. Saskaņā ar Saeimas, Tiesībsarga un Valsts policijas pausto viedokli, bioloģiskā materiāla ņemšanas pamats meklējams Kriminālprocesa likuma normās par ekspertīzes nozīmēšanu un paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 194. pantu ekspertīzi nosaka gadījumos, kas ir pamats ekspertīzes noteikšanai kriminālprocesā, gadījumos, kad kriminālprocesam nozīmīgu, tātad konkrētajam procesam nozīmīgu jautājumu noskaidrošanai ir nepieciešams veikt pētījumus, kuros izmantojamās

speciālas zināšanas kādās zinātnes, tehnikas, mākslas vai amatniecības nozarēs. Savukārt atbilstoši Kriminālprocesa likuma 206. panta noteikumiem procesa virzītājs var ņemt vai uzdot ekspertam ņemt tādus salīdzinošai izpētei nepieciešamos paraugus, kas atspoguļo ekspertīzes, tāpat šī konkrētā kriminālprocesa ietvaros, ekspertīzes izpētes objekta īpašības un pazīmes. Tāpat bioloģiskā materiāla ņemšanas mērķis no aizdomās turētās personas ir konkrētajam kriminālprocesam nozīmīgu jautājumu noskaidrošana.

No otras puses. Mēģinot pamatot apstrīdēto normu samērīgumu ar sasniedzamo mērķi, Valsts policija, piemēram, norāda, 127. lietas lappuse, ka vairākos sevišķi smagos noziegumos DNS datu bāzē identificētai personai DNS paraugs tika noņemts, kad personai tika piemērots aizdomās turētās statuss pavisam citās noziegumā. Piemēram, automašīnas vadīšanā alkohola reibumā, sīkā zādzībā un tā tālāk. Tālāk atšifrējuma nebija vairāk. Un tikai pateicoties šo paraugu esamībai, citāts turpinās, parauga esamībai DNS datu bāzē, Valsts policijai izdevās ātrāk atklāt un novērst iespējamus turpmākos vardarbīga rakstura noziedzīgus nodarījumus, uzturēt sabiedrisko kārtību un drošību.

Tāpat Valsts policija atzīst, ka praksē DNS paraugi tiek ņemti no aizdomās turētām personām, kuras tiek turētas aizdomās par noziegumiem, kas ir, teiksim tā, maznozīmīgi, un ne tikai. Tie var tikt ņemti no personām, kuras tiek turētas aizdomās par tādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kur bioloģiskā materiāla ņemšana nav nepieciešama attiecīgajam kriminālprocesam nozīmīgu jautājumu noskaidrošanā. Piemēram, kriminālprocesos par nozīmīgiem nodarījumiem ceļu satiksmē.

Vēlos norādīt uz konkrētu šādas rīcības piemēru. Tāpat kriminālprocesa, numurs konkrētais tiek norādīts šeit, ietvaros persona tika turēta aizdomās par Krimināllikuma 260. panta pirmajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredz kriminālatbildību par ceļu satiksmes noteikumu vai transporta līdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transporta līdzekli un ja tās rezultātā cietušajam nodarīts viegls miesas bojājums. Aizdomās turētā persona nenoliedz, ka vadīja transporta līdzekli. Šādos apstākļos ir grūti saprast, kādu nozīmīgu jautājumu noskaidrošanai kriminālprocesā ir nepieciešams izņemt aizdomās turētās personas bioloģisko materiālu, ja ir noskaidrota persona, kura ir vadījusi transporta līdzekli, persona to nenoliedz, tad šīs personas DNS konkrētajā kriminālprocesā nevar sniegt vairāk informācijas nekā nepieciešams, lai vainīgo personu sauktu pie likumā noteiktās atbildības. Taču, neskatoties uz tikko norādīto,

2011. gada 10. februārī, tas ir gadījums no manas prakses, bioloģiskais materiāls kriminālprocesā, numurs tāds un tāds... man ir dokuments, tika izņemts bez procesa virzītāja lēmuma par ekspertīzes noteikšanu un lēmuma par parauga ņemšanu salīdzinošai izpētei, bet tieši uz DNS likuma pamata, aizpildot MK noteikumu Nr. 620, kas izdoti saskaņā ar DNS likuma 13. pantu, 1. pielikumu. Šo dokumentu ar mana klienta atļauju es varu uzrādīt tiesai.

A. Laviņš.

Jā... labi... uzrādiet, lūdzu, pretējai pusei...

V. Ickevičs.

Tāpat šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs kriminālprocesā, Nr. tāds un tāds, kas mums ir zināms, Lato Lapsa, tika turēts aizdomās par Krimināllikuma 144. panta pirmajā daļā – personas korespondences noslēpuma tīšu pārkāpšanu un 145. panta pirmajā daļā – nelikumīgas darbības ar fiziskās personas datiem, ja ar to radīts būtisks kaitējums, paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu. Pieteikuma iesniedzējam tika inkriminēts, ka 2011. gadā izdotās Lapsas, Margēvičas, Jančevskas grāmatas “Cits ķēķis: zem likumīgā “jumta”” sadaļā “Gandrīz neaizskaramie” 20.–23. lapā un sadaļā “Darbs ar mēdijiem” publicēta trešās personas elektroniskā pasta korespondence. Ir skaidrs, ka nevar būt nekādu kriminālprocesam šim attiecīgajam nozīmīgi apstākļi, kuru noskaidrošanai varētu būt nepieciešami pieteikuma iesniedzēja bioloģiskā materiāla paraugi. Neskatoties uz to, arī šajā gadījumā 2014. gada 23. aprīlī procesa virzītājs sastādīja bioloģiskā materiāla izņemšanas aktu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē saskaņā ar to pašu MK noteikumu to pašu formu, kas ir pievienoti lietas materiāliem. Tas ir ar MK noteikumu Nr. 620, kas izdoti saskaņā ar DNS likuma 13. pantu, 1. pielikumu.

Turklāt, kā redzams no Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2014. gada 24. septembra sprieduma, iesniedzējs tika saukts pie administratīvās atbildības par to, ka viņš atteicies izsniegt DNS materiālu kriminālprocesa ietvaros, lai tos varētu ievietot DNS nacionālajā datu bāzē. Tādējādi, gan Valsts policijas, gan Drošības policijas personas uzskatīja, ka iesniedzējam ir pienākums izsniegt DNS paraugus kriminālprocesa ietvaros, taču nevis ekspertīzes veikšanai, bet iekļaušanai DNS datu bāzē. Šāda prakse ir sastopama arī daudzos kriminālprocesos, kur DNS ekspertīzes kā izmeklēšanas dati der citos procesos, kur tā izmeklēšanas darbība nav veikta *a priori*,

jo tā nav nepieciešama attiecīgajam kriminālprocesam svarīgu apstākļu noskaidrošanai.

Tālāk. Apstrīdētās normas ir pamats bioloģiskā materiāla izņemšanai no jebkura aizdomās turētās personas. Mūsu secinājums. DNS likums ir patstāvīgs likums, kura mērķis ir izveidot DNS nacionālo datu bāzi, kas izmantojama noziedzīgu nodarījumu atklāšanā, pazudušu personu meklēšanā un neatpazītu līķu, līķu materiālu identificēšanā, kā arī noteikt un regulēt DNS ģenētiskās izpētes rezultātu apmaiņā ar ārvalstīm un starptautiskajām organizācijām.” 2. pants.

DNS likuma 4. pantā ir noteikts, ka DNS nacionālajā datu bāzē apkopo un glabā gan informāciju par DNS profiliem un ziņas par personām, kuras turētas aizdomās, apsūdzētas vai notiesātas, par neatpazītiem līķiem, par Latvijas Republikā pazudušām personām un par bioloģiskās izcelsmes pēdām.

Atbilstoši DNS likuma 1. panta 6. punktam... lai izveidotu personas DNS profilu, ir nepieciešams bioloģiskais materiāls, kas, saskaņā ar 1. panta 1. punktu ir cilvēka audu un orgānu daļas un organisma šķidrumi, kas satur šūnas, kuru kodolos ir DNS. DNS likums neierobežo aizdomās turēto personu loku, kuru DNS profils apkopo un glabā DNS nacionālajā datu bāzē. Te nav izdarītas atsauces uz Kriminālprocesa likuma normām par ekspertīzes veikšanas pamatiem un paraugu ņemšanas salīdzinošajai izpētei pamatiem.

Pieteikuma iesniedzēja ieskatā apstrīdētās normas skaidri paredz bioloģiskā materiāla ņemšanu no visām aizdomās turētajām personām automātiski, jo, nesatur nekādus papildus pamatus DNS paraugu ņemšanai no aizdomās turētajām personām.

Tādējādi gan apstrīdēto normu saturs, gan to piemērošana praksē pierāda, ka katrā kriminālprocesā no aizdomās turētās personas var tikt prasīts bioloģiskā materiāla paraugs, pamatojoties uz apstrīdētajām normām un procesa virzītāja lēmums par ekspertīzes noteikšanu, kā arī lēmums par paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei nav likumā noteikts priekšnosacījums bioloģiskā materiāla parauga ņemšanai.

DNS likuma 4. pants skaidri un bez atrunām nosaka, ka DNS nacionālajā datu bāzē apkopo un glabā informāciju par DNS profiliem un ziņas par personām, kuras ir turētas aizdomās, proti, par visām personām, kuras ir turētas aizdomās.

Ja likumdevējs, pieņemot DNS likumu, bija domājis attiecināt apstrīdētās normas tikai uz noteiktu aizdomās turēto personu loku, tad tas likumdevējam bija skaidri jānorāda apstrīdētajās normās, jo personas pamattiesības ierobežojošam likumam jābūt adekvāti pārliecinošam

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārt norādījusi, ka princips saskaņā ar likumu attiecībā uz pamattiesību ierobežojumu prasa gan nacionālo likumu pastāvēšanu, ar kuru pamattiesības ir ierobežotas, gan šādu likumu atbilstību samērīguma principam, kas tātad skaidri ir minēts konvencijas preambulā un ir iekļauts konvencijas 8. panta mērķī. Tādējādi šādam likumam ir jābūt adekvāti paredzamam, pietiekami precīzi formulētam, lai ļautu indivīdam vajadzības gadījumā ar atbilstošu padomu regulēt savu rīcību. Lai izpildītu šīs prasības, valstij ir jāsniedz atbilstoša tiesiskā aizsardzība pret patvaļu un attiecīgi pietiekami skaidri jānorāda kompetentām iestādēm piešķirtās pilnvaras un to īstenošanas veids.

Kā redzams no vairākām pastāvošām apstrīdēto normu interpretācijām, likumdevējs nav spējis skaidri noformulēt apstrīdētās normas, līdz ar to pieteikuma iesniedzēja pamattiesību ierobežojums nav noteikts saskaņā ar skaidru un adekvāti paredzamu likumu, tādējādi nav noteikts ar likumu.

Trešais. Vai kriminālprocesa virzošajai amatpersonai ir pienākums izvērtēt DNS profila noteikšanas nepieciešamību, tā ietveršanu glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē attiecīgi uz katru aizdomās turēto personu. Atbilde uz šo Satversmes tiesas jautājumu izriet no atbildes uz pirmo Satversmes tiesas jautājumu. Ievērojot to, ka apstrīdētās DNS likuma normas pašas par sevi, nevis Kriminālprocesa likuma normas par ekspertīzes nozīmēšanu un paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei, veido pamatu bioloģiskā materiāla izņemšanai no jebkuras aizdomās turētās personas, nedz apstrīdētās normas to spēkā esošajā redakcijā, nedz kādas citas normas neuzliek kriminālprocesa virzošajai amatpersonai pienākumu izvērtēt DNS profila noteikšanas nepieciešamību, tā ietveršanu glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē, attiecībā uz katru aizdomās turēto personu.

Trešais jautājums. Kādi būtu apsvērumi, uz kuru pantu bioloģisko materiālu no aizdomās turētās personas neizņemt? Nu... ievērojot mūsu viedokli un saskaņā ar spēka esošo praksi, šādi apsvērumi normatīvajos aktos nav noteikti.

Tagad es... kamēr man ir vēl nedaudz laika, vēlētos runāt par samērīgumu.

Ģenerālprokuratūra savā viedoklī norāda, kā es jau citēju, ka, ja persona nav izdarījusi attiecīgu nodarījumu, kura atklāšanu var veicināt nevainīgas personas DNS profila izveidošana un uzglabāšana DNS nacionālajā datu bāzē, šīs personas intereses pēc būtības nav aizskartas vairāk, kā ar to personu datu apstrādi, kas jau ir valsts rīcībā.

Tālāk. Gan Ģenerālprokuratūra, gan Valsts policija uzskata, ka apstrīdētā norma par DNS profila glabāšanu ir samērīga, jo bioloģiskā materiāla ņemšana no personas, kura tiek turēta aizdomās par maznozīmīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, var veicināt nopietnāku noziegumu atklāšanu. Valsts policija uzskata, ka apstrīdētās normas nenosaka bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatu. Ģenerālprokuratūra nav apšaubījusi to, ka tieši apstrīdētās normas ir bioloģiskā materiāla izņemšanas pamats, Tiesībsargs līdzīgi Saeimai un Valsts policijai uzskata, ka apstrīdētās normas nenosaka bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatu, bet, atšķirībā no Saeimas, Ģenerālprokuratūras un Valsts policijas, uzskata, ka apstrīdētā norma par DNS profila glabāšanu desmit gadus pēc brīža, kad persona zaudējusi aizdomās turētās personas statusu, DNS likuma 18. pants, nav samērīga.

Saeima uzskata, ka apstrīdētās normas nenosaka bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatu, bet uzskata, ka apstrīdētā norma par DNS profila glabāšanu desmit gadus pēc brīža, kad persona zaudē aizdomās turētās personas statusu, ir samērīga.

DNS likuma 18. pantā iekļautā pamattiesību ierobežojuma samērīgums. Ievērojot to, ka jautājumi par bioloģiskā materiāla un DNS materiālu glabāšanu ir izveidojusies jau ECT judikatūra, sākšu ar DNS likuma 18. panta analīzi.

Saeima savā atbildes rakstā norāda, ka, pirms vērtēt apstrīdētās normas, šis ir ļoti interesants.... par DNS profila glabāšanas samērīgumu, jānošķir personas bioloģiskie materiāli no DNS profila, jo DNS profilā neesot atspoguļota personas medicīniskā informācija vai citi ar personas privāto dzīvi saistītie dati. DNS profila glabāšana ir samērīga.

Šajā sakarā, godātā tiesa, vēlos vērst tiesas uzmanību uz to, ka DNS likumā vispār nav nekādas norādes uz to, kas notiek ar izņemto bioloģisko materiālu. Cik ilgi un kur tas tiek glabāts pēc DNS profila izveidošanas? DNS likumā ir noteikts tikai DNS profila un ziņu glabāšanas laiks. MK noteikumi Nr. 620 savukārt regulē tikai bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtību. Tātad DNS likums regulē bioloģiskā materiāla izņemšanas kārtību, bet neregulē tā turpmāko likteni, kas nav samērīgi, mūsaprāt, ar sasniedzamo mērķi.

Bioloģiskā materiāla svarīgums. ECT savā 2008. gada 4. decembra sprieduma lietā “S. un Marper pret Apvienoto Karalisti” ir norādījis. Van der Veldena lietā tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā to šūnu materiālu izmantošanas veidu, kāds tajā skaitā varētu teorētiski parādīties, šāda materiāla sistemātiskā paturēšana bija pietiekami

traucējoša, lai to atzītu par iejaukšanos tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību. Valdība kritizēja šo secinājumu kā spekulatīvu, jo tas tiek pamatots ar paraugu teorētisko izmantošanas veidu nākotnē un ka pašlaik nav tādas iejaukšanās. Tiesa uztur tās viedokli, ka personas bažas par to, kā valsts izmantos personīgo informāciju nākotnē, ir pamatotas un attiecināmas, noteicot iejaukšanās esamību vai neesamību. Tiešām, ievērojot straujos attīstības tempus ģenētikas un informācijas tehnoloģiju jomā, tiesa nevar neņemt vērā iespējamību, ka nākotnē personiskās dzīves intereses var tikt negatīvi aizskartas, izmantojot ģenētisku informāciju tādos veidos, kādi pašlaik nevar tikt precīzi paredzēti. Tāpēc tiesa nesaskata pietiekamu pamatu... iemeslu atkāpties no tās secinājumiem Van der Veldena lietā.

Tomēr pamatotas šaubas par to, kā valsts izmantos personīgo informāciju nākotnē, nav vienīgais elements, kas ir ņemams vērā, lemjot šajā jautājumā.

Papildus tam, ka šūnu paraugiem ir augsta personiskā daba, tiesa atzīst, ka tie satur daudz sensitīvas informācijas par indivīdu, tajā skaitā par viņa vai viņas veselību. Jo vairāk, paraugs satur unikālu ģenētisku kodu, kam ir liela nozīme gan pašam indivīdam, gan arī viņa radniekiem. Šajā sakarā tiesa piekrīt viedoklim. Ievērojot šūnu paraugos iekļauto personīgās informācijas veidu un apjomu to paturēšanā *per se* jāuzskata par iejaukšanos attiecīgo personu tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību. Šo secinājumu nemaina tas, ka tikai daļu šīs informācijas īstenībā izņem vai izmanto caur DNS profilu, kā arī tas, ka konkrētajā gadījumā nav nodarīts tūlītējs kaitējums.

Tālāk. DNS profila svarīgums. Attiecībā uz DNS profila svarīgumu, ECT norādīja sekojošo... Saeima uzskata, ka tie ir mazsvarīgi.... Attiecībā uz pašiem DNS profiliem tiesa atzīst, ka tie satur no šūnu paraugiem izņemtās personiskās informācijas ierobežotāku apjomu kodētā formā. Valdība uzskata, ka DNS profils nav nekas vairāk kā skaitļu secība vai svītrkods, kas satur tīri objektīva un neapstrīdama rakstura informāciju un ka subjekta identifikācija notiek tikai gadījumā, ja šī informācijas sakrīt ar citu datubāzē ievietoto profilu. Valdība arī norādīja, ka, lai kodētā informācija kļūtu saprotama, ir nepieciešama datu tehnoloģija, un ka tikai ierobežots personu skaits, tas ir citāts no lietas materiāliem, būtu spējīgs tulkot šos datus. To pašu norādīja Valsts policija savā atbildes rakstā Satversmes tiesai. Uz ko ECT norādīja sekojošo. Tiesa norāda tomēr, ka profila saturs būtisku daudzumu personas unikālas informācijas. Kamēr informāciju, ko satur profils, var uzskatīt par objektīvu un neapstrīdamu, kā uz to norāda valdība, tas apstrādē ar automatiskajiem

līdzekļiem ļauj varas iestādēm iet tālāk par neitrālu identifikāciju. Tiesa atzīst šajā sakarā, ka valdība atzina, ka DNS profili varēja tikt izmantoti un tiešām tika dažos gadījumos izmantoti, lai veiktu ģimenes meklēšanu ar mērķi identificēt iespējamo ģenētisko radniecību starp indivīdiem. Viņa arī atzina šādas meklēšanas augsti sensitīvo dabu un ļoti stingras kontroles nepieciešamību šajā sakarā.

Tiesas ieskatā DNS profila spēja identificēt iespējamo ģenētisko radniecību starp indivīdiem ir pati par sevi pietiekams pamats, lai izdarītu secinājumu, ka to paturēšana ir iejaukšanās attiecīgo indivīdu tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību. Ģimenes meklēšanas biežums, to aizsardzības pasākumi un kaitējumu iespējamība katrā konkrētajā gadījumā nav būtiski šajā ziņā. Šo secinājumu līdzīgi nemaina arī tas, ka, lai kodētā informācija kļūtu saprotama, ir nepieciešama datortehnoloģija un ka ir tikai ierobežots personu skaits, kuras spēj tulkot šos datus.

Tālāk.

A. Laviņš.

Es tomēr... pabeidziet domu... Bet virzāties uz to, ka galveno domu vēl pasakiet un jūsu laiks ir...

V. Ickevičs.

Jā. Tātad DNS profila paturēšana ir ļoti svarīga.

ECT arī sniedza savu nostāju jautājumā par nozīmi, kuru izpilde ir nepieciešama, lai šūnu paraugu un DNS profilu glabāšana būtu samērīga. Proti, pirmais, nacionālajām tiesībām ir jānodrošina, ka šie dati ir svarīgi un nav pārmērīgi salīdzinājumā ar sasniedzamo leģitīmo mērķi.

Otrais. Šādi dati ir jāglabā formā, kas ļauj identificēt datu subjektu tik ilgi, cik ir nepieciešams leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Un trešais. Ir jānodrošina šo datu visaugstākā aizsardzības pakāpe, kas pasargātu datus no ļaunprātīgas izmantošanas citiem mērķiem.

Es domāju, ka es par citiem jautājumiem izteikšos tiesas debatēs.

A. Laviņš.

Jā, labi. Paldies.

Tātad jūs vēlējāties darīt zināmu vienu no dokumentiem. Man lūgums, iedodiet to, lūdzu, arī... uzrādīšu kolēģiem.... (*Apspiežas ar tiesnešiem.*)

Labi. Tas jums tiek atdots atpakaļ. Protams, tas ir... mēs to uztveram tā, ka tas tiek darīts ar mērķi, lai ilustrētu jūsu pozīciju, ka... kā jūs jau izteicāties, ka katrā kriminālprocesā, kur persona tiek atzīta par aizdomās turamo, tieši apstrīdētās normas ir tas pamats, kas ļauj izņemt bioloģisko materiālu, lai izveidotu DNS profilu un to glabātu DNS nacionālajā datu bāzē. Ar šo jūs ilustrējat, ka, lūk, ir citi piemēri, kur ir sastādīts akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu bez lēmuma par ekspertīzes noteikšanu, līdzīgi, kā tas ir šajā gadījumā.

V. Ickevičs.

Tieši tā. Bez lēmuma...

A. Laviņš.

Tas ir tas mērķis. Tātad, paldies par vēl papildus gadījuma ilustrāciju, bet no tāda pierādījumu viedokļa, kas būtu nepieciešami lietā, šobrīd mēs nesaskatām un principā vispirms jau būtu jābūt arī lūgumam no jūsu puses kaut ko pievienot, bet nu... kā jau es teicu... šobrīd mēs to uztveram kā ilustratīvu materiālu, tāpēc parādījām arī institūciju pārstāvjiem, kuru akti ir apstrīdēti, lai arī zinātu konkrētāk, kas tas bija, uz ko jūs atsaucāties.

Paldies.

Mēs sāksim ar tiesnešu jautājumiem. Pirmais jautājums būs no manas puses un tad es ļaušu arī tiesnesim ziņotājam tālāk uzdot jautājumus.

Bet, turpinot šo pašu domu, ko minējāt, ka no visām aizdomās turamajām personām tiek izņemti bioloģiskie materiāli. Jūs diezgan skrupulozi atsaucāties uz lietas materiālos esošajiem atbildes rakstiem, un es aicinu, tātad, pievērsties šobrīd Saeimas atbildes rakstam.

V. Ickevičs.

Jā.

A. Laviņš.

4. lapaspuse. Tajā ir norādīta statistika. Piemēram, 2013. gadā par aizdomās turētajām personām kriminālprocesā atzītas 20 766 personas, tomēr DNS nacionālajā datu bāzē ir ievadīti tikai 5585 aizdomās turamo personu DNS profili. Kā jūs šo skaidrotu, izejot no pozīcijas, ka no visiem ir jāizņem bioloģiskais materiāls?

V. Ickevičs.

Mūsu pozīcija ir tāda, ka šī norma ļauj izņemt jebkuras aizdomās turētās personas bioloģisko materiālu. Un ne visi procesa virzītāji to ievēro.

A. Laviņš.

Tātad, jūs gribat teikt, ka pārkāpj imperatīvi noteiktu pienākumu izņemt? Vai tomēr ir kāda izvērtēšanas iespēja? Nesapratu pozīciju.

V. Ickevičs.

Faktiski pozīcija ir tāda, ka norma nav līdz galam skaidra. Un līdz ar to tās piemērošana dažādās lietās var atšķirties. Bet Valsts policija, pieņemsim... tas viss ir atkarīgs no priekšnieka, kurš pasaka saviem padotībā esošajiem izmeklētājiem... protams, tas ir pieņēmums, bet mums tā šķiet, ka tas tā notiek dzīvē. Jā... un tāpēc arī ir tāda statistika, kura, protams, mēs nebijām spējīgi pārbaudīt... tur tie dati ir izrādīti tikai tajā Saeimas atbildes rakstā.

A. Laviņš.

Labi.

Kolēģi, kas pirmais uzdos jautājumus? Kolēģe Ineta Ziemeļe. Nebūs pašreiz?

Kolēģis Gunārs Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Ickeviča kungs, pieteikuma iesniedzējs ir apstrīdējis vairākas tādas tiesību normas. Jūs varētu precizēt attiecībā uz DNS likuma 18. panta pirmo daļu.

V. Ickevičs.

Jā, varētu.

G. Kusiņš.

Kā šobrīd un vai vispār izpaužas tiesību aizskārums, vai šobrīd patiešām tie dati tiek glabāti?

V. Ickevičs.

Jūs domājat, tieši pietecēja dati?

Nu, mēs zinām, ka netiek glabāti.

G. Kusiņš.

Līdz ar to, kā tieši izpaužas tiesību aizskārums, ja tā norma neattiecas... tā es to pareizi saprotu... jeb neskar šobrīd pieteikuma iesniedzēju?

V. Ickevičs.

Pieteikuma iesniedzēju faktiski skar viss tas likums pēc būtības, jo, ja nebūtu šis likums, tad arī nebūtu administratīvā pārkāpuma lietas. Jo, kad procesa virzītājs no pieteikuma iesniedzēja mēģināja dabūt paraugus... bioloģisko materiālu, viņš neatsaucās uz konkrēto likuma normu, tāpat konkrēto pantu, uz kuru viņš... Un tieši tāpēc Lato Lapsa toreiz atteicās arī izdot savus paraugus.

G. Kusiņš.

Jā, bet man ir konkrēts jautājums. Tātad tas, ko jūs norādāt, ir Ministru kabineta noteikumu regulējuma tvērumā. Ministru kabineta noteikumi reglamentē, ka “izņem”. Savukārt DNS likuma 18. panta pirmā daļa saka, ka “glabā”. Tur ir termini. Sakiet, lūdzu, kā izpaužas tieši šis konkrētais tiesību aizskārums? Nu tas, ka viss likums aizskar, nu tā ir tāda ļoti vispārīga frāze. Kā tieši konkrēti tā norma – DNS likuma 18. panta pirmā daļa? Ja jūs sakāt, ka šobrīd neglabā?

V. Ickevičs.

Tātad par to, ka viņš nav nodevis šo savu materiālu, viņš ir administratīvi sodīts. Bet kāpēc viņš nav nodevis? Vai tad mēs zinām? Tātad tāpēc, ka viņam nepamatoja – kāpēc. Bet varbūt būtu iespējams, ja nebūtu normas par glabāšanu, bet tikai....

G. Kusiņš.

Tad viņš atteicās no glabāšanas vai no izņemšanas?

V. Ickevičs.

No izņemšanas un glabāšanas. Skaidrs. Tātad, ja iespējams, ja nebūtu glabāšanas, viņš varētu iedot to materiālu un pēc tam, ja norma paredzētu, ka viņš tiktu iznīcināts saprātīgā laikā...

G. Kušņš.

Vai es vēlreiz... vai pareizi saprotu to jūsu pozīciju, ka jūs to saistāt ar to administratīvā pārkāpuma procedūru nevis ar konkrēto DNS likuma 18. panta pirmo daļu par to, ka glabā.

V. Ickevičs.

Viņam ir radušās... iestājušās nelabvēlīgas sekas par to, ka viņš ir atteicies nodot bioloģisko materiālu, ko no viņa prasīja saskaņā ar DNS likumu, iedodot viņam aizpildīt uz DNS likuma pamata ar Ministru kabineta noteikumiem pievienoto formu. Un, protams, ka viņa interesēs nebūtu un visu, protams, aizdomās turēto personu interesēs nebūtu... jo skar arī konkrētā likuma norma par to datu glabāšanu.

G. Kušņš.

Bet es vēlreiz precizēšu jautājumu. Mēs vienkārši viens otru nesaprotam.

I. Ickevičs.

Nē, es saprotu, bet jūs gribat pateikt...

G. Kušņš.

DNS likuma 18. panta pirmā daļa saka, ka DNS profilus glabā. Sakiet, lūdzu, kā izpaužas šobrīd konkrētais Lato Lapsas aizskārums?

V. Ickevičs.

Es jau izteicu savu viedokli. Jūs uzskatāt, ka nav aizskārums, tāpēc, ka viņa nav...

A. Laviņš.

Tā netika teikts, piedošanu. Ir jautājums un ir lūgums atbildēt.

G. Kušņš.

Kā izpaužas aizskārums?

V. Ickevičs.

Es jau teicu savu viedokli.

A. Laviņš.

Labi. Tiesnesis Uldis Ķinis uzdos jautājumu.

U. Ķinis.

Man ir tāds jautājums jums. Sakiet, lūdzu, jūs norādiet, ka šis jautājums absolūti nav saistāms ar kriminālprocesu. Sakiet, vai var aizdomās turamā statusu personai piemērot bez konkrēta kriminālprocesa?

V. Ickevičs.

Nav.

U. Ķinis.

Tātad jūs neapstrīdiat to, ka kriminālprocess, kas tika uzsākts pret Lato Lapsu, bija tiesisks?

V. Ickevičs.

Viņš tika izbeigts.

U. Ķinis.

Tas, ka viņš ir izbeigts, tas ir cits jautājums, bet es runāju par to, ka darbības, kas tika veiktas pret viņu attiecīgi, lai procesa virzītājs atzītu viņu par aizdomās turamo personu, bija tiesiskas. Vai beztiesiskas?

V. Ickevičs.

Viņš bija uzsākts saskaņā ar Kriminālprocesa likumu.

U. Ķinis.

Uzsākts saskaņā ar Kriminālprocesa likumu. Sakiet, lūdzu, kā tad jūs uzskatiet... ka DNK likums... viņš paredz izņemt šos paraugus no personām, kurām ir noteikts šis konkrētais statuss. Vai viņš var tikt uzskatīts par patvarīgu... vai kā jūs minat šo jautājumu... vai neskaidru. Teiksim, jūs runājat, ka likums ir neskaidrs.

V. Ickevičs.

Jā.

U. Ķinis.

Vai viņš var tikt uzskatīts par neskaidru, ja tur skaidri identificēta procesuāla kategorija.

V. Ickevičs.

Es uzskatu to par neskaidru.

U. Ķinis.

Kādā veidā jūs uzskatiet? Patiesībā jūs uzskatiet par neskaidru to tādā veidā, ka nedrīkst izņemt valsts šādu paraugu vispār?

V. Ickevičs.

Es uzskatu, ka esošajā redakcijā apstrīdētās normas ļauj izņemt no visām aizdomās turētajām personām bioloģisko materiālu. Un pastāv...

U. Ķinis.

Bet kādā veidā...? Man nepalika skaidrs no jūsu skaidrojuma, ko jūs uzskatāt... kādā veidā jūs redziet to likuma neskaidrību, jo likums skaidri pasaka.... un turklāt likums "Par Valsts policiju" vēl papildina šo jautājumu. Kurā vietā jums ir šī neskaidrība, ja jūs sakāt, ka norma nav pieņemta ar likumu, ka neizpilda šo kritēriju.?

V. Ickevičs.

Tur ir vairāki argumenti, ko es jau izteicu runā.

U. Ķinis.

Kādi? Miniet... viens, divi, trīs...

V. Ickevičs.

Es jau izteicu....

U. Ķinis.

Es līdz šim laikam neesmu acīmredzot viņus sapratis.

V. Ickevičs.

Bet jūs...

U. Ķinis.

Jūs saprotiet, šeit nav kriminālprocess, jūs uzstājaties kā kriminālprocesā, bet šeit ir jautājums par konstitucionālo tiesību.

V. Ickevičs.

Piedodiet, pirmā reize...

U. Ķinis.

Nu tāpēc es arī... nē, nē, nē... tas ir vienkārši stils. Bet mums ir jāsaprot tas, ko jūs sakiet.

V. Ickevičs.

Jā... *O'key*. Tad varbūt konkrēti.... es tik daudz runāju par to neatbilstību un neskaidrību, ka...

U. Ķinis.

Nu, kā jūs uzskatiet. Vai vienīgais likums... šajā gadījumā DNS likums... nosaka šo saistību, teiksim, ar aizdomās turētā statusu, vai ir vēl kāds cits likums arī, kas to nosaka un uzliek par pienākumu attiecīgi, teiksim, policijai rīkoties?

V. Ickevičs.

Tā... attiecībā uz pieteicēju, kriminālprocesa ietvaros netika pieņemts lēmums uz Kriminālprocesa likuma pamata. Pareizi? Tātad mums šajā konkrētajā gadījumā pieņemtais lēmums izņemt bioloģisko materiālu ir bez atsauces uz tiesību normām. Un tas tiek piedāvāts parakstīt veidlapu, kas pievienota uz DNS likuma pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem. Šo formu. Tātad kāds ir jautājums? Viņš, protams, kriminālprocesā, ja tiktu pieņemts lēmums par ekspertīzes noteikšanu, tieši šim kriminālprocesam nozīmīgu jautājumu noskaidrošanai, nu tad, protams. Bet kādu jautājumu noskaidrošanu saskaņā ar Krimināllikumu...

U. Ķinis.

Piedodiet, jūs gribiet izvirzīt jautājumu, ka... vai procesa virzītājam vajadzētu pateikt obligāti, ka, pieņemsim, DNK materiālu vajadzētu izņemt tāpēc, lai varētu noskaidrot, vai viņš ir atstājis pirkstu nospiedumus uz klaviatūras, vai kaut ko tamlīdzīgu?

V. Ickevičs.

Viņam vajadzētu pamatot savu lēmumu.

U. Ķinis.

Bet tad būtu ekspertīze.

V. Ickevičs.

Nu a kāpēc ne?

U. Ķinis.

Bet šeit nav ekspertīze.

V. Ickevičs.

Nu, šeit nav ekspertīzes.

U. Ķinis.

Nu tad kas šis ir par jautājumu?

V. Ickevičs.

Šis ir jautājums par konkrētā likuma atbilstību...

U. Ķinis.

Nu bet sakiet... vai likumdevējs neatļauj izņemt, piemēram, personai, kura tiek aizturēta vispārībā, pirkstu nospiedumus, fotografēt viņu, veikt dažādus citus identifikācijas līdzekļus?

V. Ickevičs.

Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā

U. Ķinis.

Valsts policijas likuma noteiktajā kārtībā.

V. Ickevičs.

Mēs tagad par kriminālprocesu runājam, vai vienkārši teorētiski par jebkuru..?
Es... man grūti saprast jautājumu... es atvainojos.

A. Laviņš.

Labi. Turpinot to, ko kolēģis ir iesācis. Par tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Jūs sakāt, ja būtu pieņemts lēmums par bioloģiskā materiāla izņemšanu un ekspertīzes nozīmēšanu, tad attiecīgā persona varētu izmantot kriminālprocesā noteiktās tiesības pārsūdzēt uzraugošajam prokuroram par to, vai šī rīcība kriminālprocesā ir tiesiska.

V. Ickevičs.

Tieši tā

A. Laviņš.

Šajā gadījumā jūs sakāt, ka lēmuma nav. Ir rīcība un ir vismaz no dokumentu viedokļa akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu. Un jautājums ir, kā jūs saskatāt no tiesību sistēmas kopumā... par šādu rīcību kur vajadzētu sūdzēties, lai noskaidrotu, vai šī rīcība ir bijusi tiesiska. Vai šī ir rīcība valsts pārvaldes ietvaros un kā faktiskā rīcība tā ir apstrīdama Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā, vai tomēr tā joprojām ir rīcība kriminālprocesa ietvaros, kur ir jāievēro Kriminālprocesa likumā noteiktie pārsūdzības principi, vai ir vēl kāda citāda kārtība? Un šinī gadījumā vēl ir bijusi rīcība no Valsts policijas par administratīvā pārkāpuma lietas sastādīšanu, kas administratīvā pārkāpuma lieta nav administratīvā lieta. Tā kā es gribētu zināt arī jūsu viedokli tā kopumā no tiesību sistēmas viedokļa. Kā jūs to redzat? Kur šo pareizi būtu pārsūdzēt pareizā kārtībā?

V. Ickevičs.

Es uzskatu, ka pieteicējs pilnīgi pareizi pārsūdzēja konkrētajos apstākļos konkrēto protokolu... Tātad protokolu, ar kuru viņš tika atzīts par vainīgu. Tika

sastādīts protokols, administratīvo pārkāpumu protokols. Tas ir vienīgais efektīvais līdzeklis, kas viņam uz to brīdi bija.

A. Laviņš.

Bet jūs piekritīsit, ka varētu arī neseķot protokols. Varētu arī neseķot protokols par to, ka tādās prasības ir neievērotas. Varētu būt arī situācija, kur persona pieķrīt bioloģiskā materiāla izņemšanai un tiek sastādīts šāds akts, bet kopumā persona tam iebilst. Un mans jautājums ir tāds: kas no tiesību sistēmas kopumā jums izskatās kā pareizais pārsūdzības mehānisms?

V. Ickevičs.

Šis ir ļoti interesants jautājums. Tātad personai nav iestājušās nekādas negatīvas sekas par to, ka viņa atteicās nodot savu bioloģisko materiālu...

A. Laviņš.

Pieņemsim, ka... nu, šobrīd mēs runājam tā... es lietoju to jēdzienu “pieņemsim”, bet, tā kā mēs mēģinām noskaidrot tiesību normas tvērumu visas tiesību sistēmas ietvaros, tāpēc es teiktu, ka tas ir pieļaujams. Tāpēc modelēsim šo situāciju. Personai tiek kriminālprocesa ietvaros atzīts aizdomās turamā statuss, pamatojoties uz MK noteikumiem, tiek izņemts bioloģiskais materiāls, tiek sastādīts šāds akts, ko jūs esat uzrādījuši tiesai un lietas dalībniekiem un tur ir atsauce uz šīm apstrīdētajām normām vismaz attiecībā uz Ministru kabineta noteikumiem noteikti.... Tātad, ir izņemts bioloģiskais materiāls, persona tik tālu ir pakļāvusies šīm prasībām, bet tomēr tam nepieķrīt un mēs esam šajā situācijā. Kur varētu šo tiesiskumu pārbaudīt?

V. Ickevičs.

Es nezinu.

A. Laviņš.

Labi. Godīga atbilde.

V. Ickevičs.

Manuprāt... bet es par to biju domājis... arī tāpēc, ka Saeima norādīja, ka tātad viņam nav nodarīts kāds kaitējums vai pamattiesību aizskārums nav noticis tāpēc, ka

viņš atteicās nodot savu materiālu. Es tieši par to domāju – a kas būtu, ja viņš būtu iedevis savu materiālu un pēc tam... Un sanāk, ka ja es brīvprātīgi nododu, tad ko? Neko. Viņš vispār nevar nekur sūdzēties pēc tam? Kāds pamattiesību aizskārums šeit būs?

A. Laviņš.

Labi. Katrā ziņā atbilde bija. Jautājums ir sarežģīts, interesants un iespējams, ka tik tālu nav tas skatījums un secinājumi izdarīti.

Es saprotu, ka vēl ir jautājumi? Kolēģe Ineta Ziemeļe uzdos jautājumu. Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Tikai precizējošs jautājums. Vai drīkstētu... jūs īsti neatbildējāt uz kolēģa Gunāra Kusiņa jautājumu. Es to mēģināšu mazliet pārformulēt. Vai jūs varat apstiprināt to, ka tāpat jūsu pārstāvamā persona, Lato Lapsa, atteicās nodot šo bioloģisko materiālu, jo tajā brīdī, saprotot apstrīdēto DNS likuma regulējumu attiecībā arī uz glabāšanu... kā jūs teicāt glabāšanas neskaidrības... viņš nevēlējās, lai viņa šis privātās dzīves elements tiktu nodots tādā sistēmā, kurai glabāšanas kritēriji īsti nav skaidri, vai, kā jūs teicāt, ir pretrunā ECT praksei.

V. Ickevičs.

Jā, tieši tā.

I. Ziemeļe.

Tāpat tieši tāpēc. Jā, paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Dosim... jā, kolēģis Kaspars Balodis arī vēlas uzdot jautājumu. Lūdzu!

K. Balodis.

Varbūt nedaudz izvēršīšu to jautājumu, ko uzdeva mans kolēģis Gunārs Kusiņš. Kā tomēr izpaužas kopumā pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums, ņemot vērā to, ka viņam tas DNS paraugs nedz netika izņemts, nedz viņš tiek uzglabāts un nedz arī pret viņu tika turpināts administratīvā pārkāpuma process. Tā

lieta tika izbeigta. Vai vispār viņam tā kā bija pamats nākt uz Satversmes tiesu, raugoties no tā, ko mēs šodien zinām par visu šo eposu?

V. Ickevičs.

Jā, tāpēc ka administratīvā pārkāpuma lieta, kas jau ir tās sekas negatīvās, kas sekoja tieši dēļ šī apstrīdētā regulējuma. Viņas ir iestājušās, jo administratīvā procesa lietvedība, kas tā arī saucās, administratīvā lietvedība, administratīvā pārkāpuma lietā tika izbeigta uz viņu nereabilitējoša pamata. Tātad vienkārši tika atzīts, ka viņš ir izdarījis pārkāpumu. Un ir stājies spēkā tiesas spriedums un negatīvas sekas ir radušās. Līdz ar to tāda ir viņa pozīcija, ka viņam ir tiesības vērsties, protams.

A. Laviņš.

Labi. Paldies par sniegtajām atbildēm.

Tā. Dosim iespēju arī Saeimas pārstāvei un Ministru kabineta pārstāvim uzdot dažus lakoniskus jautājumus.

Lūdzu, Saeimas pārstāvei! Vai būs jautājumi?

I. Tralmaka.

Jā. Ir jautājumi. Paldies, godātā tiesa!

Jautājums ir, kā izpaužas šīs negatīvās sekas, ko šobrīd izjūt jūsu klients?

V. Ickevičs.

Tieši tā arī izpaužas, ka viņš ir atzīts par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā.

I. Tralmaka.

Kādas ir tiesiskās sekas, kas rodas no šī te atzinuma un mutvārdu aizrādījuma?

V. Ickevičs.

To tikai viņš pats var... katra persona individuāli to var novērtēt.

I. Tralmaka.

Tad, jūsuprāt, viņas ir vairāk morālas nekā tiesiskas?

V. Ickevičs.

Nu, man arī nebūtu patīkami, ja es tiktu sodīts par to, ko es nekad neesmu darījis un tad nebūtu pamatoti. Vai ne?

I. Tralmaka.

Tātad, nepatīkami. Skaidrs.

Tālāk jautājums, kura no DNS likuma normām jūsuprāt nosaka to pamatu, ka no visām, pilnīgi visām aizdomās turētajām personām...

V. Ickevičs.

4. pants.

I. Tralmaka.

4. pants nosaka likuma mērķi un runā par apkopošanu un glabāšanu.

V. Ickevičs.

Likuma mērķis ir... tā ir diskusija.

A. Laviņš.

Lūdzu konkrētus jautājumus uzdodiet šobrīd.

I. Tralmaka.

Jā... tad jautājums ir 4. pants. Ko tieši pasaka 4. pants?

V. Ickevičs.

DNS nacionālajā datu bāzē apkopo un glabā informāciju par DNS profiliem un ziņas par personām, kuras turētas aizdomās, apsūdzētas vai notiesātas un tā tālāk.

I. Tralmaka.

Vai jūs zināt Latvijā vēl kādu normatīvo aktu, kur likuma mērķis dotu tiesības veikt konkrētas darbības – datu apstrādi... ka likuma mērķis būtu kā pamats veikt amatpersonām konkrētas darbības un datu apstrādi.

V. Ickevičs.

Likuma mērķis ir noteikts DNS likuma 2. pantā, atvainojiet.

I. Tralmaka.

Jā, es atvainojos. Es gribēju teikt, ka aprakstoša norma, kas pasaka, kam ir paredzēta datu bāze.

V. Ickevičs.

Mēs uzskatām, ka šī norma kopsakarā ar 10. pantu un visas apstrīdētās normas, līdz... nu, izņemot 18. pantu par glabāšanu, nosaka, ka tā tad interpretējot un tulkojot kopumā, mēs nonākam pie secinājuma un arī prakse to pierāda, ka DNS bioloģisko materiālu var ņemt no jebkuras aizdomās turētās personas. Bez papildus kaut kādām prasībām par ekspertīzes nozīmēšanu un tā tālāk.

I. Tralmaka.

Kādas interpretācijas metodes jūs izmantojat, lai nonāktu pie šāda secinājuma?

A. Laviņš.

Es to jautājumu noņemšu. Citus jautājumus, lūdzu,

I. Tralmaka.

Jautājumu es varbūt precizēšu. Jautājums ir par anotāciju. Vai esat iepazinušies ar normas sagatavošanas materiāliem un izmantojuši savā interpretācijā.

V. Ickevičs.

Jā, esam.

I. Tralmaka.

Anotācijā ir atsauce uz kriminālprocesu un ekspertīžu veikšanu kriminālprocesa ietvaros. Vai tas neietekmē.

V. Ickevičs.

Mūsuprāt, tas nekādi neietekmē, jo pašam likumam ir jābūt skaidram. Ja likums man neļauj zagst, tad man nav jāskatās anotācija, kurā ir rakstīts, ka kaut ko

tomēr es varu nozagt. Vai ne? Un tikai tad, kad šī lieta nonāk līdz Satversmes tiesai, tad mēs sākam interpretēt. Un kad mēs saprotam, ka tā interpretācija var būt dažāda. Jūs man, pieņemsim, pasakiet, ka nē, tu taču vari nezagt... un tad es, protams, ieskatīšos, ka likumā taču ir rakstīts, ka nedrīkst.

A. Laviņš.

Labi. Tātad jautājums bija, vai pētījāt anotāciju un atbilde bija – jā, pētījām. Lūdzu!

I. Tralmaka.

Kā likuma, DNS likuma, 1. panta otrajā daļā noteiktā bioloģiskās izcelsmes pēdu definīcija ir saistīta ar faktiskajiem apstākļiem šajā lietā?

V. Ickevičs.

Jūs domājat 2. punktā?

I. Tralmaka.

2. punktā. 1. panta 2. punktā ir definēts bioloģiskas izcelsmes pēdas. Kādā veidā viņas ir saistītas?

V. Ickevičs.

Es jau izteicos runā par to, ka šīs normas, šī definīcija “bioloģiskas izcelsmes pēdas” nav pietiekoši skaidra.

I. Tralmaka.

Tad es varbūt pārfrāzēšu jautājumu. Vai bioloģiskas izcelsmes pēdas runā... vai bioloģiskas izcelsmes pēdas ietver pašā aizdomās turētā DNS datus?

V. Ickevičs.

Tas ir jautājums Saeimai. Tieši tāpēc mēs viņu apstrīdam, ka neskaidrs.

I. Tralmaka.

Tad jautājums par to, ka jūs rakstāt, ka kriminālprocess nav skaidrs attiecībā uz piespiedu līdzekļiem un pārsūdzības mehānismiem. Kas, jūsuprāt, ir neskaidrs? Kā

procesa virzītāja atbilde... Jūsu konstitucionālajā sūdzībā 2.5. punktā. 9., 10. lappusē jūs runājat par to, ka pat ja DNS likums būtu piemērojams kopā ar kriminālprocesu, jums nav skaidri ne piespiedu līdzekļi, ne pārsūdzības mehānismi. Vai jūsuprāt... vai tā ir jūsu pozīcija, ka kriminālprocess attiecībā uz procesa virzītāja rīcības un lēmuma apstrīdēšanu ir neskaidrs.

V. Ickevičs.

Attiecībā uz, pirmkārt... Nu, labi... es nerakstīju šo te, bet es atbildot uz jūsu jautājumu – jā, ir skaidra pārsūdzēšanas kārtība, rīcības un lēmuma kriminālprocesa ietvaros pārsūdzēšanas kārtība ir skaidra.

I. Tralmaka.

Un varbūt pēdējais jautājums. Vai, jūsuprāt, DNS nacionālajā datu bāzē būtu jāiekļauj tādi DNS profili, kas ir paņemti ekspertīzes ietvaros kriminālprocesā. Kad ir vajadzīgs veikt ekspertīzi un ir pamatots lēmums. Vai, jūsuprāt, ja no aizdomās turētā personas bioloģiskā materiāla ekspertīzē ir noskaidrots DNS profils, viņš būtu jāietver un jāuzglabā DNS nacionālajā datu bāzē?

V. Ickevičs.

Varbūt vēlreiz. Tātad ekspertīze tiek nozīmēta konkrētā kriminālprocesā, lai noskaidrotu tieši šim kriminālprocesam nozīmīgus apstākļus. Nē, tas būtu samērīgi.

I. Tralmaka.

Vai tādā gadījumā atsauce uz aizdomās turēto personu visa likuma ietvaros būtu pamatota?

V. Ickevičs.

Ja viņš būtu skaidrāks: kādos gadījumos, ierobežojot to gadījumu skaitu. Un tā tālāk... es par to runāšu debatēs. Jā, es saprotu jūsu domu. Nu, protams. Dažādās valstīs... Es arī pievērsīšos pēc tam debatēs tai tēmai par to, kāda ir prakse citās Eiropas valstīs. Ir kaut kādi noteiktie kritēriji, kuriem ir jāizpildās. nevar uz visiem attiecināt.

I. Tralmaka.

Es runāju šeit.... es varbūt vēlreiz precizēšu.... Es runāju šeit par to... ne par kritērijiem pēc smaguma nozieguma vai citiem kritērijiem, bet ja procesa virzītājs ir atzinis, ka ir nepieciešams ņemt šo paraugu, lai veiktu ekspertīzi konkrētu apstākļu noskaidrošanai procesā. Un šis paraugs, salīdzināmais paraugs ir paņemts no aizdomās turētās personas, un profils ir noteikts. Vai šādu profilu vajadzētu iekļaut un uzglabāt datu bāzē?

V. Ickevičs.

Atkarībā no tā, kā... jā, šis ir labs jautājums. Lai izslēgtu procesa virzītāja patvaļu, tāpēc arī bija nepieciešami tie kritēriji. Tātad mēs vienalga nonākam pie tā paša jautājuma par to, pret kurām aizdomās turētajām personām. Sprotiet, viņš var pieņemt ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras, pieņemsim, ceļu satiksmes negadījums ir noticis, un ceļu satiksmes noziegums tiek izmeklēts, kurā nav nepieciešami šie DNS. Tātad bioloģiskais materiāls nav nepieciešams faktisko apstākļu noskaidrošanā kriminālprocesā, un viņš pieņem lēmumu, kas šajā gadījumā gan nav, bet viņš pieņem lēmumu un pamato ar Kriminālprocesa likuma normām par ekspertīzes nozīmēšanu, un šis lēmums nav pamatots un izņem. Tātad ir jāsaprot, vai persona var pārsūdzēt, protams, ka var pārsūdzēt, bet kas notiek ar izpildi. Vai tad viņš uzreiz ir tiesīgs izņemt vai nav tiesīgs uzreiz izņemt? Viņam ir jāsagaida, kamēr tas lēmums tiks pārsūdzēts likumā noteiktajā kārtībā? Tas viss nav atrunāts.

A. Laviņš.

Labi.

I. Tralmaka.

Es varbūt vēlreiz precizēšu. Mans jautājums bija par tiesisku izņemšanu kriminālprocesa ietvaros ekspertīzes veikšanai. Ne par to, ka procesa virzītājs būtu rīkojies...

V. Ickevičs.

Ja tas tiešām ir nepieciešams – jā, protams.

I. Tralmaka.

Jā, tad būtu jāatļauj. Paldies. Vairāk nebūs jautājumu,

A. Laviņš.

Labi. Ministru kabineta pārstāvim? Kā jau minēju – daži lakoniski jautājumi, ja ir.

V. Vītoliņš.

Jā, paldies, godātā tiesa!

Man daži jautājumi. Tātad pirmais. Vai, jūs šo, arī, tā teikt, uzrādīto paraugu – aktu par DNS izņemšanu – uzskatāt par lēmumu?

V. Ickevičs.

Es neuzskatu to par lēmumu.

V. Vītoliņš.

Paldies.

Tātad jūs sakāt, ka normas... nosaucāt šīs te apstrīdētās normas likuma 1. panta 2., 6. punkts, attiecīgi arī 4. un 10. pants ir interpretējams kopsakarā. Es saprotu, ka jūs piemērojat sistēmisko interpretāciju. Vai, ņemot vērā DNS likuma 10. panta 5. un 6. punktu DNS datu bāzē varētu iekļaut arī kaut ko citu, kā ne paraugus.. salīdzinošos paraugus?

V. Ickevičs.

Vai tad šeit tas ir... 5. un 6. punktā tie ir norādīti kā obligāti rekvizīti?

V. Vītoliņš.

Mans jautājums jums: kā jūs uzskatāt, vai ar sistēmisko interpretāciju, kuru jūs pieminējāt, par aizdomās turēto personu saskaņā ar likuma 10. panta 5. un 6. punktu DNS datu bāzē varētu tikt iekļauts kaut kas cits, nekā salīdzinošie paraugi?

V. Ickevičs.

Es vēlreiz atkārtošos. Kriminālprocesa likumā salīdzināmie paraugi nav nodefinēti, bet mēs visi zinām, ka tur tas regulējums par to ir. Šeit ir atsevišķa

definīcija, kura sniegta 1. panta 6. punktā. Vai tad var būt kaut kas cits, izņemot salīdzinošos paraugus?

V. Vītoliņš.

Godātā tiesa, ja drīkstētu vēlreiz uzdot to pašu jautājumu, jo man liekas, ka atbildes uz viņu nebija.

Tātad mans jautājums ir: vai par aizdomās turēto personu, ņemot vērā sistēmisko interpretāciju un ievērojot likuma 10. panta 5. un 6. punktu, DNS datu bāzē varētu tikt iekļauts kaut kas cits, nekā šie te salīdzinošie paraugi, kuriem ir dota definīcija šā paša likuma 1. panta 6. punktā, kas aprobežojas arī ar šo te salīdzinošo paraugu mērķi. Un es varbūt nocītēšu ar tiesas atļauju, tātad, 1. panta 6. punkts: “lai noskaidrotu bioloģiskās izcelsmes pēdu avotu, identificētu pazudušu personu vai neatpazītu līķi”. Tātad vai jūs uzskatāt, ka ņemot vērā šo te 10. pantu, varētu būt iekļauts kaut kas cits, kā ne salīdzinošie paraugi?

V. Ickevičs.

Es nezinu. Kāpēc? Es paskaidrošu. Tāpēc, ka likums nav skaidrs. Un ja mēs tagad šeit diskutēsim, mums, redziet, cik ir daudz viedokļu. Tas vien jau liecina par to, ka likums nav skaidrs.

A. Laviņš.

Atbilde tātad ir saistīta ar to, ka no jūsu puses ir vērojama likuma neskaidrība.

V. Ickevičs.

Jā.

V. Vītoliņš.

Paldies. Nākamais jautājums. Jūs arī uzrādījāt šo te piemēru. Tātad es skatos, ka tā ir kopija. Vai jūs varētu, lūdzu, pateikt, vai jūs zināt...

V. Ickevičs.

Tas ir oriģināls.

V. Vītoliņš.

Tas ir oriģināls, jā, labi. Vai jūs varētu pateikt, vai jūs zināt, cik eksemplāros šāds akts tiek sagatavots?

V. Ickevičs.

Šis ir trešais eksemplārs.

V. Vītoliņš.

Nē, nē, es domāju ne par konkrēto, bet vispār.

V. Ickevičs.

Šis ir trešais eksemplārs, tā te ir rakstīts. Un tas pats ir Lato Lapsam izsniegts trešais eksemplārs. Es pieļauju... Šis ir oriģināls zīmogs.

A. Laviņš.

Kāda jēga ir šim jautājumam? Es nesapratu, kurš eksemplārs ir šis.

V. Vītoliņš.

Tātad jautājums ir, vai jūs zināt, kur vajadzētu glabāties citiem eksemplāriem. Es uz to atbildēju. Tātad saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, tātad viens no eksemplāriem glabājas kriminālprocesā. Un tātad no tā izriet mans nākamais jautājums, vai bez kriminālprocesa virzītāja ziņas, kā jūs domājat, vispār varētu tikt noņemti personas DNS dati? Vai bez kriminālprocesa virzītāja varētu tikt noņemti DNS dati?

V. Ickevičs.

Bioloģiskais materiāls noņemts?

V. Vītoliņš.

Jā, bioloģiskais materiāls, protams.

V. Ickevičs.

Bez procesa virzītāja...

V. Vītoliņš.

... ziņas.

V. Ickevičs.

Nē. Es nezinu, varbūt ir dažādas situācijas, bet šajā konkrētajā gadījumā es biju klāt šajā procedūrā. Es redzēju, kā tas notika un procesa virzītājs izņēma šo paraugu.

V. Vītoliņš.

Jā, tad man vēl divi jautājumi. Vai jūs uzskatāt prokuroru par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli?

V. Ickevičs.

Man liekas, ka šis jautājums nav attiecināms uz šo konkrēto gadījumu. Un manām domām par to, man liekas, ka tām nav īpašas nozīmes.

V. Vītoliņš.

Labi. Un pēdējais jautājums. Kā jūs domājat, vai Ministru kabineta noteikumus varētu interpretēt pretēji konkrētam likumam vai nesaskaņā konkrēti ar DNS likumu un nesaskaņā konkrēti ar...

A. Laviņš.

Šo jautājumu es noņemšu. Nav jāatbild. Likuma interpretācija pretēji augstāka spēka juridiskam normatīvam aktam, nu nevajadzētu šeit diskutēt par to.

V. Vītoliņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Tā. Vārds lietas faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam ir Saeimas pārstāvei.

Laika limiti ir tie paši.

Lūdzu, un kā jau minēju, fokuss ir līdzīgs. Fokuss ir uz šiem jautājumiem, ko mēs esam jau definējuši.

I. Tralmaka.

Jā, paldies. Godātā tiesa.

Izskatāmajā lietā Saeima jau ir sniegusi savu atbildes rakstu un joprojām uztur tajā paustos argumentus.

Es arī varbūt vispirms minēšu, ka ērtības labad es pieturēšos pie tiem pašiem apzīmējumiem – DNS likums, DNS, nesaucot pilnus nosaukumus.

Šodienas sēdē Saeima vēlētos pievērsties diviem aspektiem, kuri arī Saeimas ieskatā šajā lietā ir aplūkojami sīkāk. Pirmkārt, tās ir konstitucionālās kontroles pieļaujamība un robežas. Un šis jautājums tieši ir saistīts arī ar jautājumiem, ko tiesa ir uzdevusi savā 11. marta lēmumā, un proti, šis jautājums pirmais sastāv no diviem apakšpunktiem; vai kļūdaini piemērotā atsauce uz normatīvo aktu var radīt konstitucionālās tiesvedības uzsākšanai nepieciešamo cēlonisko sakarību starp apstrīdētajām DNS likuma normām un indivīda pamattiesību ierobežojumu.

Otrs jautājums, kas zem šī pirmā apakšpunkta būtu jāatbild, ir: vai administratīvā pārkāpuma process ir uzskatāms par likumdevēja paredzētu efektīvu tiesību aizsardzības mehānismu konkrētas problēmas risināšanai. Un ka tieši šis mehānisms būtu jāizsmel, lai varētu uzsākt konstitucionālo tiesvedību.

Un otrs jautājums. Ja tiesa lemtu par to, ka jautājums par apstrīdēto normu satversmību ir izskatāms šajā tiesas procesā, tad tiesa šajā tiesvedībā ir svarīgi arī atbildēt Saeimas ieskatā uz jautājumu, cik lielā mērā Satversme pieļauj indivīda DNS profila apkopošanu un glabāšanu valsts datu bāzē, citiem vārdiem, vai likumdevējs ar apstrīdētajām normām ir sasniedzis taisnīgu līdzsvaru starp indivīda tiesībām un sabiedrības interesēm.

Pievēršoties pirmajam jautājumam, ko Saeima vēlētos sīkāk aplūkot šajā lietā, jāatzīmē, ka konstitucionālās kontroles process ir īpašs process. Tāpēc, lai atsevišķs indivīds varētu apstrīdēt demokrātiska likumdevēja izdotās normas, ir jābūt izpildītiem vairākiem kritērijiem. Šie kritēriji ir noteikti Satversmes tiesas likuma 19.² pantā un vairākkārt interpretēti Satversmes tiesas praksē.

Vispirmām kārtām apstrīdētajām normām ir jāaizskar indivīda pamattiesības. Satversmes tiesa savā praksē ir skaidrojusi, kā šādu pārkāpumu var konstatēt. Pirmkārt, apstrīdētai normai ir vai nu tieši jārada nelabvēlīgas sekas pieteikuma

iesniedzējam, vai arī jāpastāv cēloņsakarībai starp šīm nelabvēlīgajām sekām un apstrīdētajām normām. Turklāt šīm negatīvajām sekām ir jārada konkrētās personas pamattiesību ierobežojums, tātad negatīvajām sekām ir jārada pamattiesību ierobežojums.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka viņam ir radītas nelabvēlīgas sekas, kā mēs varējām saprast, ka tās ir morālas sekas, ka tās ir sajūtas. Tas ir tas, ko mēs sapratām no pieteikuma iesniedzēja tikko dzirdētās uzrunas.

Neņemot vērā to, ka tās ir tikai morālas vai sajūtu līmenī sekas... ja varētu uzskatīt, pats tiesvedības process administratīvā pārkāpuma lietā nevarētu būt šīs negatīvās sekas, jo tas ir demokrātiskā valstī paredzēts normāls tiesību aizsardzību līdzeklis. Ja tas tiktu automātiski uzskatīts par pamattiesību ierobežojumu, Saeimas ieskatā tas nebūtu pieļaujams.

Otrkārt, mutvārdu aizrādījumam nav tiesisku seku. Tam nav tādu tiesisku seku, kas radītu pamattiesību ierobežojumu. Turklāt Saeima uzskata, ka šīs pieteikuma iesniedzēja ieskatā negatīvās sekas neizriet no apstrīdētajām normām, jo apstrīdētās normas, kā tas ir paskaidrots tālāk, uz viņu neattiecas.

Lai saprastu, kādas tiesību normas attiecas uz pieteikuma iesniedzēju, ir svarīgi aplūkot, kā valsts var iegūt bioloģisko materiālu un rīkoties ar noteiktas personas DNS profilu, kas ir noteikts pēc šī materiāla.

DNS profila iegūšanas un glabāšanas procesā var izdalīt trīs stadijas. Un tas, ka šīs te stadijas ir sadalāmas, ir arī redzams ļoti uzskatāmi no “S. un Marper” lietas. Tur pat Anglijas nacionālās tiesas Lordu palātas tiesnesis Steins arī izdalīja šīs te stadijas. Tāpēc ir nepieciešama niansētāka pieeja.

Pirmkārt, ir bioloģiskā materiāla iegūšana. Otrkārt, ir DNS profila iekļaušana nacionālajā datu bāzē. Un treškārt, ir DNS profila glabāšana nacionālajā datu bāzē, kas arī ietver iespējami tālāku lietošanu.

Pieteikuma iesniedzēja sūdzība pēc būtības attiecas uz pirmo šī procesa sadaļu – bioloģiskā materiāla iegūšanu. Arī Satversmes tiesa, ierosinot šo lietu, ir atzinusi, ka pieteikuma iesniedzējs ir bijis pakļauts bioloģiskā materiāla izņemšanai. Tātad bioloģiskā materiāla iegūšana, kas ir šī pirmā procesa sadaļa. Saeimas ieskatā ir svarīgi uzsvērt arī to, ka pieteikuma iesniedzēja DNS profils vispār nav noteikts un līdz ar to tas nav iekļauts un neglabājas DNS nacionālajā datu bāzē, tāpēc normas, kas attiecas uz DNS profila iekļaušanu un glabāšanu datu bāzē, vispār nav pieteikuma iesniedzējam piemērotas. Līdz ar to attiecībā uz DNS profila iekļaušanu un glabāšanu

nav izpildīts pirmais kritērijs, un šīs normas nav radījušas pieteikuma iesniedzējam nelabvēlīgas sekas.

Saeima uzskata, ka DNS likuma normu satversmība šajā lietā nav pārbaudāma konstitucionālās tiesas procesā.

Kādas normas regulē bioloģiskā materiāla iegūšanu no aizdomās turētajām personām? Un šī ir tā sadaļa, kas viskonkrētāk pievēršas Satversmes tiesas uzdotajiem trīs jautājumiem. Saeima jau ir norādījusi savā atbildes rakstā, ka bioloģiskā materiāla izņemšanas pamatu no aizdomās turētajām personām nosaka Kriminālprocesa likums. Tās ir normas, kas regulē ekspertīzes noteikšanu, tas ir 67. panta pirmās daļas 4. punkts, 206. līdz 209. pants, protams, arī 193. un 194. pants, bet ne ekspertīzi kā tādu.

DNS nacionālās datu bāzes likuma normas nevar interpretēt tādējādi, ka tās paredzētu atsevišķu pamatu bioloģiskā materiāla izņemšanai no visām aizdomās turētajām personām. Un šāds pamats būtu pamatots tikai ar šo kriminālprocesuālo statusu. Saprātīgi lasot un tulkojot DNS likuma normas, nevar nonākt pie citas interpretācijas.

Pirmkārt, apskatot normas gramatiski, DNS likuma 2. un 4. pants paredz, ka likuma mērķis ir izveidot datu bāzi ar mērķi apkopot un glabāt informāciju par DNS profiliem un ziņas par personām, no kuru bioloģiskā materiāla tie iegūti. DNS likumā ir apvienoti vairāki procesi, kuros valstī var iegūt DNS profilus. Un šie te procesi... lai varētu izmantot šajos procesos iegūtos DNS profilus, ir izveidota DNS nacionālā datu bāze. Šis likums nepasaka, ka tā ir jāizpilda automātiski ar aizdomās turēto, notiesāto un apsūdzēto personu DNS profiliem, bet tikai tie, kas jau ir iegūti, ir jāapvieno šajā te datu bāzē.

Arī uz to norāda 1. panta 6. punkts, kurš pasaka, ka salīdzināmie paraugi ir jāņem, un tur ir iekļauts mērķis – pašā definīcijā ir iekļauts mērķis, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu, identificētu pazudušas personas un neatpazītus līķus, arī ir papildus šie te mērķi, kādiem izņemt salīdzināmos paraugus. Tas nozīmē to, ka tas jau pats par sevi definīcijā ir iekļauts, ka tā ir ekspertīze, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu, izņem salīdzināmos paraugus, nevis tādēļ, lai aizpildītu DNS datu bāzi.

Ja mēs skatāmies tālāk nevis no pašām likuma normām, un kas ir rakstīts pašā likumā un ja mēs skatāmies, pieņemsim, piemēram, likumdevēja mērķi mēģinām

izsecināt no anotācijas. Anotācijā ir skaidri norādīts, un es citēju: “datu bāze tiek izveidota, lai varētu efektīvi izmantot ar DNS metodi iegūtos rezultātus”.

Vēl viens citāts: “ekspertīze tiek noteikta pamatojoties uz Kriminālprocesa kodeksa normām”. Ekspertīžu centrā tiek paredzēts izveidot DNS datu bāzi, kurā iekļautu bioloģiskās ekspertīzes laikā iegūto informāciju.

Arī anotācijas 3. daļā, kura atbild uz jautājumu, kā indivīds varēs aizsargāt savas tiesības, ir norādīts, ka indivīds varēs savas tiesības aizsargāt līdzšinējā kārtībā. Ja likumdevējs būtu vēlējies izveidot jaunu pamatu, šīs tiesības noteikti nebūtu aizstāvas, aizsargājamās līdzšinējā kārtībā, bet likumdevējs būtu paredzējis atsevišķu procesu, vai arī norādījis uz to ka ir kāds cits mehānisms pat no esošajiem, kuros saistībā ar šo te DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likumu indivīds varētu aizsargāt savas tiesības.

Un visbeidzot treškārt, ko es vēlētos norādīt, ir starptautiskās saistības un rekomendācijas. Eiropas Padomes rekomendācija 92. un 87. ir iekļauta teju visās regulās, regulu preambulās, kas nosaka DNS datu apmaiņu ar ārvalstīm. Un tā ir arī ECT prakse. Un Padomes rekomendācijas 92. punkts runā par pamatiem, kādi būtu principi, pēc kādiem būtu jāiegūst DNS bioloģiskais materiāls. Šī rekomendācija nosaka, ka tas gadījumos, īpaši gadījumos, kad tas tiek iegūts pretēji personas gribai, bez viņas piekrišanas, tas būtu jādara pēc iespējas šaurākos gadījumos un tikai tad, ja tas ir attiecināms uz konkrētā kriminālprocesā noskaidrojamiem apstākļiem.

Tātad secinot, ņemot vērā visu iepriekš minēto par... ņemot vērā anotāciju, gramatisko tulkošanas metodi, arī Latvijas starptautiskās saistības, nevar saprātīgi secināt, ka apstrīdētās normas būtu pamats bioloģiskā materiāla izņemšanai. Citādu interpretāciju nevar iegūt un tādēļ šajā gadījumā nevar uzskatīt, ka likumdevējs savu gribu būtu izteicis neskaidri.

Nenoliedzami, un tas ir fakts, ka pieteikuma iesniedzējam izdotajā aktā par bioloģisko materiālu izņemšanu ir iekļauta atsauce uz Ministru kabineta noteikumu 2. punktu. Tomēr Saeimas ieskatā šāda atsauce ir kļūdaina un šāda atsauce nepauž likumdevēja gribu. Tādēļ Saeimas ieskatā ir svarīgi noskaidrot, vai piemērotāja kļūda normas interpretācijā, kas nav saprātīgi pamatojama, var radīt konstitucionālajai tiesvedībai nepieciešamo cēlonisko sakaru starp iespējamām negatīvām sekām un apstrīdēto normu. Saeima uzskata, ka atbilde uz šo jautājumu ir – “nē”.

Tas noved pie nākamā Saeimas ieskatā svarīgā punkta par tiesību aizsardzības līdzekļa izsmelšanu šajā lietā. Un arī šajā aspektā ir jāatbild uz jautājumu, vai

administratīvā pārkāpuma process ir uzskatāms par tādu tiesību aizsardzības līdzekli, kur likumdevējs būtu paredzējis efektīvai personu tiesību aizsardzībai šādā situācijā. Citiem vārdiem, vai likumdevējs ir paredzējis administratīvā pārkāpuma procesa gadījumiem, kad aizdomās turētais vēlētos apstrīdēt procesa virzītāja rīcību vai lēmuma pamatotību kriminālprocesā.

No Satversmes tiesas likuma izriet, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī tādu nav. Turklāt Satversmes tiesa ir arī noteikusi, ka subsidiaritātes princips prasa izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības, nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas jebkādā veidā attiecas uz pieteikuma iesniedzēja situāciju.

Saeima uzskata, ka tieši tas ir noticis šajā lietā. Bioloģiskā materiāla izņemšanu no aizdomās turētām personām reglamentē Kriminālprocesa likums. Ekspertīze DNS profila noteikšanai ir uzskatāma par izmeklēšanas darbību. Līdz ar to Kriminālprocesa likums šajā ziņā iz izsmeļošs un satur gan lēmuma piespiedu izpildes mehānismus, gan efektīvu pārsūdzības mehānismu. Piespiedu mehānisms, piemēram, Kriminālprocesa 209. pants paredz, ka ekspertīzes nodrošināšanai var lietot piespiedu līdzekļus. Tātad, ja persona labprātīgi nenodod DNS paraugu, to var procesa virzītājs iegūt piespiedu kārtā. Pārsūdzības mehānisms. Kriminālprocesa likuma 24. nodaļa dod tiesības apstrīdēt procesa virzītāja rīcības un lēmuma pamatotību uzraugošajam prokuroram.

Administratīvo pārkāpumu procesā pamatotību izvērtēt nav iespējams, jo tiesnesim nav pieejami kriminālprocesa materiāli, uz kādiem procesa virzītājs varētu izvērtēt, vai ir vajadzīga ekspertīze vai nē. To dara uzraugošais prokurors. Tāpēc arī šis mehānisms ir efektīvais mehānisms, lai apstrīdētu procesa virzītāja rīcības pamatotību vai lēmuma pamatotību.

Līdz ar to administratīvā pārkāpuma process par nepakļaušanos likumīgām prasībām nebūtu piemērojams šajā lietā kā efektīvais tiesību aizsardzības mehānisms, jo Kriminālprocesā ir paredzēti savi mehānismi šī strīda risināšanā.

Tātad likumdevēja noteiktais pārsūdzības mehānisms, kas strīdu varētu risināt pēc būtības šajā lietā, Saeimas ieskatā nav izmantots. Un Saeima uzskata, ka tiesvedība tādēļ būtu izbeidzama.

Es arī īsi iezīmēšu... Tātad, pieteikuma iesniedzējs minēja šos argumentus par samērīgumu. Ja tiesa tomēr lemtu, ka apstrīdēto normu satversmība ir jāvērtē šajā tiesas procesā.

Pirmkārt, attiecībā uz ierobežojumu. Apstrīdētās normas ierobežo to personu tiesības uz privāto dzīvi, kuru DNS profili tiek uzglabāti DNS nacionālajā datu bāzē. Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākās lietās, tostarp, arī jau minētajā “S. un Marper”, “Van der Veldena” lietā ir atzinusi, ka DNS profila uzglabāšana ierobežo personu tiesības uz privāto dzīvi. Bet šeit es gribētu nepiekrīt pieteikuma iesniedzējam, jo apstrīdētās normas nerunā par bioloģisko materiālu, apstrīdētās normas attiecas uz DNS profilu. Tādā gadījumā, ja jūs apstrīdētu normu neesamību vai kādu citu normu, tad varētu šo jautājumu skatīt atsevišķi, bet apstrīdētās normas neattiecas uz bioloģisko materiālu. Tāpēc ir jānošķir bioloģiskais materiāls no DNS profila.

Ņemot vērā uzglabāto datu apjomu, kas ir iekļauti DNS profilā, “Van der Veldena” lietā šāds ierobežojums tika atzīts par samērā necīgu. Arī “S. un Marper” lietā tiesa uzsvēra, ka dažāda veida dati var radīt lielāku vai mazāku iejaukšanos personas privātajā dzīvē.

Ar DNS profilu un tiem atsaucies datiem, kurus iekļauj DNS nacionālajā datu bāzē, Latvijā šis ierobežojums ir samērā neliels. Tas nesatur sensitīvos datus, tas nesatur datus par personas ieradumiem, par citiem privātās dzīves aspektiem, bet tikai konkrētus marķierus, tā saucamo nekodēto daļu. Droši vien, ka Kriminālistikas pārvalde spēs sīkāk par to paskaidrot.

A. Laviņš.

Jā. Tiešām, droši vien, ka Kriminālistikas pārvalde to varēs sīkāk paskaidrot, bet ņemot vērā jums piešķirto laiku, es tomēr jūs varētu virzīt uz to, lai sniegtu atbildi uz trešo jautājumu, jo no sniegtās informācijas ir saprotama jūsu pozīcija par to, ka bioloģiskais materiāls tiek izņemts kriminālprocesa ietvaros, pamatojoties uz lēmumu un ar mērķi veikt ekspertīzi. Un tad mans jautājums, šis jautājums, kas ir minēts arī Satversmes tiesas lēmumā, kādi varētu būt apsvērumi, uz kuru pamata bioloģisko materiālu DNS profila noteikšanai no aizdomās turamās personas tomēr neizņem. Kādi būtu apsvērumi, kad varētu neizņemt?

I. Tralmaka.

Jā, paldies.

Šāds jautājums drīzāk būtu pagriežams no otras puses, jo Saeimas ieskatā tas ir pamatu pamats. Pamatstāvoklis ir tāds, ka nav jāizņem, ja vien nav šīs te nepieciešamības noskaidrot būtiskus apstākļus kriminālprocesā. Līdz ar to es domāju, šis jautājums... šādā veidā formulēts jautājums būtu ļoti, ļoti plašs. Tas vienkārši nav nepieciešams. Kriminālprocess regulē tos gadījumus, kad tas ir nepieciešams un tā arī varbūt būtu mana atbilde uz šo jautājumu, ka apsvērumi, kādēļ tas nav nepieciešams, ir vienkārši no lietas materiāliem izrietoši, konkrētas lietas materiāliem izrietoši apsvērumi, kādēļ tur nav nepieciešams ekspertīzei tur neko salīdzināt. Principā izņem tikai tad, ja tas ir nepieciešams.

Vai man vēl ir laiks?

A. Laviņš.

Bija ļoti lakoniska atbilde sniegta uz šo.

I. Tralmaka.

Jā, paldies.

Tad es varbūt iezīmēšu kā savu pēdējo, es varbūt iezīmēšu tos mehānismus, ko valsts ir paredzējusi, kas aizsargā indivīda tiesības šajā DNS uzglabāšanas procesā, pareizāk sakot, tos aizsardzības mehānismus, kas mazina privātās dzīves ierobežojumu, vai, pareizāk sakot, kas padara to samērīgu.

“S. un Marper” lietā galvenā problēma bija tāda, ka tur bija ļoti nediskriminējošā veidā bez kritērijiem, neierobežojot laiku, uzglabāti DNS profili. Latvijā situācija ir pilnīgi savādāka. Pirmkārt, likumdevējs un es uzsveru, ka šeit ir jautājums par to, kādi ir aizsardzības mehānismi, kas ir paredzēti likumā, nevis praksē, jo šajā procesā mēs vērtējam likuma kvalitāti. Pirmkārt, datu uzglabāšanai ir jāatbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām, kas ietver arī Eiropas Padomes konvencijas “Par personu aizsardzību attiecībā uz automatizētu datu apstrādi” standartus. Likums nosaka, ka praksei ir jāatbilst šīm te likuma prasībām. Otrkārt, attaisnotu personu vai personu, pret kurām kriminālprocess ir izbeigts uz rehabilitējoša pamata, DNS profilus var glabāt noteiktu laiku – 10 gadus. To pasaka DNS likuma 18. pants, pēc tam šie dati ir jādzēš. Treškārt, datiem var piekļūt tikai noteiktos gadījumos un tikai ar prokurora piekrišanu, tie tiek izmantoti šauri definētiem mērķiem un ir precīza kārtība, kādā var iegūt šos te datus. Un ceturtkārt, un tas ir galvenais, likumdevējs ir paredzējis, ka personai ir tiesības jebkurā laikā bez

jebkāda īpaša pamatojuma vienkārši pieprasīt tās DNS profila ziņu dzēšanu no DNS nacionālās datu bāzes. Un jānorāda, ka tieši šis pēdējais apstāklis – iespēja prasīt datu dzēšanu – citās lietās gan ir bijusi iespēja prasīt datu dzēšanas izvērtējumu, vai tas būtu pieļaujams, bet šeit, Latvijā, ir vēl labvēlīgāks mehānisms – vienkārši bez pamatojuma pieprasīt. Šis apstāklis ir bijis būtisks, lai atzītu, ka iejaukšanās personas privātajā dzīvē ir samērīga.

Līdz ar to Saeima uzskata, ka apstrīdētās normas samērīgi ierobežo personu tiesības, kuru DNS profili, un tas ir svarīgi, tiek uzglabāti DNS nacionālajā datu bāzē.

Ņemot vērā, ka mans laiks arī beidzas, Saeima atkārtos savā atbildes rakstā pausto lūgumu un lūdz Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību šajā lietā.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā, vispirms būs jautājumi no tiesnešiem.

Man būtu jautājums. Kkā jūs skaidrojat... jūsu pozīciju dzirdējām. Kriminālprocesa ietvaros tiek pieņemts lēmums veikt ekspertīzi, pēc ekspertīzes veikšanas ir noskaidrots DNS profils, DNS profils tiek ievietots DNS nacionālajā datu bāzē. Ievērojot šo gadījumu, kā jūs skaidrojat... No lietas materiāliem mēs redzam, ka tāda atsevišķa lēmuma nav bijis. Ir tikai atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 620... un, kā jau mūs vedināja domāt Ministru kabineta pārstāvis par šo eksemplāru skaitu, tiešām trīs eksemplāros tiek sastādīts tas akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu. Kā jūs skaidrotu šo situāciju, ka konkrētajā kriminālprocesā to lēmumu mēs neredzam? Tā ir viena lieta.

Un otra lieta. Līdzīgi kā konstitucionālās sūdzības iesniedzēju pārstāvis, lai ilustrētu savu pozīciju, viņš norādīja no cita kriminālprocesa, ka ir veikts līdzīgi. Vai, sastādot atbildes rakstu, esat ņēmuši vērā to praksi, kāda ir Latvijas Republikā, noņemot bioloģisko materiālu, un vai tiešām katru reizi tiek tikai sastādīts šis akts vai arī tiek pieņemts lēmums, kurā mēs varam iepazīties ar to argumentāciju, kāpēc ir nepieciešams izņemt bioloģisko materiālu, lai kādus apstākļus konkrētajā procesā noskaidrotu?

Tātad šeit ir ietverti divi jautājumi.

I. Tralmaka.

Jā. Tātad, pirmkārt, par to konkrētajā lietā notikušo. Saeima savā atbildes rakstā arī nav noliegusi, ka ir notikusi šāda kļūda. Pirmkārt, Ministru kabineta noteikumi nevar paredzēt pamatu izņemšanai, tāpēc ka DNS likuma 13. pants paredz noteikt procesuālas normas kārtību. Līdz ar to atsauce uz Ministru kabineta noteikumiem kā pamatu bioloģiskā materiāla izņemšanai... šāda te atsauce vispār neizriet no likuma... tādām pamatam nav deleģējuma.

Tas, ka pieteikuma iesniedzēja lietā tā ir noticis, protams, nav noliedzams, un praksē ir izveidojusies šī te piemērotāja kļūda, bet šis droši vien nebūtu pirmais gadījums, kad arī pietiekami skaidras normas atsevišķos gadījumos vai pat vairākos gadījumos ir jāskaidro un viņas tiek piemērotas neprecīzi. Un Saeimas ieskatā tas skaidrojums ir tieši tāds. Ir notikusi piemērošanas kļūda. Likums, pamatojoties uz to interpretāciju, ko es jau minēju, ir pietiekami skaidrs, un jautājums ir arī par to, vai šāda kļūdaina interpretācija ir radusies likumdevēja kļūdas dēļ, vai tā ir saprātīga, vai norma tiešām ir neskaidra, vai tā būtu likumdevēja neskaidri izteikta griba, vai arī tai ir kādi citi iemesli, kādēļ šī norma tādā veidā tiek piemērota.

A. Laviņš.

Tad es mazlietiņ pārformulēšu savādāk to jautājumu. Balstoties uz jūsu atbildes rakstā minēto par statistikas datiem. Tātad, šī pati... tas ir tas pats jautājums, ko es uzdevu konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim. Jūs savā atbildes rakstā minat skaitļus par 2013. gadu un 2014. gadu. Nokomentējiet, lūdzu... tātad jūs norādāt, ka kriminālprocesos aizdomās turamās personas 2013. gadā ir atzītas 20 766 personas, savukārt datu bāzē ir ievadīti tikai 5585. Un vēl arī 2014. gads ir minēts. Nokomentējiet šo kontekstā ar... es pieļauju, ka jūs esat skaidrojuši, kā šīs normas tiek piemērotas praksē. Atbildi sniedzāt uz mana jautājuma pirmo daļu, ka šis gadījums, jūsuprāt, ir piemērs tiesību normas kļūdainai interpretācijai, bet kontekstā ar šiem skaitļiem. Kā tad ir ar šo praksi un ko nozīmē šie skaitļi?

I. Tralmaka.

Šie skaitļi nozīmē to, ka praksē aizdomās turētās personas, kriminālprocesos personas tiek atzītas par aizdomās turētām personām daudz lielākā skaitā nekā tiek paņemti profili un iekļauti datu bāzē. Tas nozīmē to, ka ja varētu interpretēt.... pirmkārt, tas nozīmē to, ka šādā veidā netiek interpretēts sistēmiski DNS likums, ka

būtu jāņem no visām aizdomās turētajām personām bioloģiskais materiāls un jānosaka profili. Šeit tā atšķirība ir ļoti liela. Tas liecina, ka tikai kādai daļai...

Un savukārt otrs, kas izriet no tā ja, kā pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, ja tā būtu, ka jāņem no visām, tad mums rastos problēma ar likuma ievērošanu. Es uzskatu, ka tas tā nenotiek un šeit vienkārši šie skaitļi liecina par to, ka netiek sistēmiski, automatiski tikai pamatojoties uz to, ka ir noteikts kriminālprocesuāls statuss, izņemti bioloģiskie materiāli un noteikti DNS profili un iekļauti datu bāzē.

A. Laviņš.

Kolēģi, vispirms vārds jautājumu uzdošanai kolēģei Inetai Ziemelei. Lūdzu!

I. Ziemele.

Jā, paldies. Man ir virkne jautājumu Saeimas pārstāvei.

Pirmām kārtām par šīm negatīvajām sekām. Domājot par tiesisku valsti. Tātad es saprotu jūsu pozīciju. Šo konkrēto faktu kontekstā cilvēks nonāca, izskatās, ka neskaidru vai nekvalitatīvu normu tvērumā, izvairījās no sekām, pats izdomāja, ka jāizvairās no šo nekvalitatīvo normu sekām un mēs līdz ar to sakām, ka nekas nav noticis un Satversmes tiesai sava kompetence nav jāīsteno. Vai tā ir akceptējama tēze tiesiskā valstī?

I. Tralmaka.

Tādā veidā izteikta, tā noteikti nebūtu akceptējama, bet šeit ir jāskatās arī uz to, kas patiešām ir noticis. Vai akceptējama frāze... no otras puses... un tas arī ir tas jautājums, uz ko būtu jāatbild... Ja normatīvais regulējums kaut kādā daļā saskaras ar personas situāciju, vai tas dotu pamatu konstitucionālās kontroles procesā pārbaudīt veselu likumu un jebkuru normu, kas potenciāli varētu attiekties? Ja būtu izņemts šis te DNS profils, tas nozīmē to, ka vai šīs tiesības, kas ir no šī mazā saskares punkta... Šeit pieteikuma iesniedzējs ir bijis pakļauts, jā, es piekrītu, izņemšanai, bet vai tas dod pamatu konstitucionālās kontroles procesā apšaubīt glabāšanas, ietveršanas un visu likumu, kas jebkādā veidā attiecas uz personām šādā statusā? Saeimas ieskatā tas būtu par plašu. Ir jāskatās, kuras normas konkrēti ir attiecinātas uz pieteikuma iesniedzēju, kāda ir šī situācija un, kādas negatīvas sekas kura no normām rada.

I. Ziemele.

Respektīvi, tad tādā gadījumā, ja jums būtu regulējums, pēc analogijas būtu regulējums... nu, paņemsim kaut ko ļoti vienkāršu... ka par apcietinājuma piemērošanu paredzētu tikai prokurora kompetenci. Prokuroru un bez tiesas iespējām, teiksim, šo apcietinājumu pārskatīt, izvērtēt un piemērot. Tātad, ja valstī būtu tāds regulējums un aizturētais cilvēks no policijas aizskriētu projām. Šis ir konstitucionālas tiesas kompetences jautājums vai nē?

I. Tralmaka.

Jautājums ir, kādā daļā. Es domāju, ka viņš nevarētu apstrīdēt visu Apcietinājumā turēšanas kārtības likumu. Es domāju, ka šajā gadījumā viņš varētu apstrīdēt to, ka trūkst šāds te tiesiskai valstij kontroles mehānisms. varētu apstrīdēt gadījumu, kas tieši attiecas uz šo te piemērošanu.

I. Ziemele.

Labi. Paldies.

Tad ir jautājums nākamais. Ļoti loģiski... tas ir par šīm trīs procesa stadijām – izņemšanas, sagatavošana DNS profila un glabāšana. Jūs arī atzīstat, ka izskatās no regulējuma, ka ir šīs trīs stadijas? Tā tas izskanēja jūsu runā un jūs piedāvājat skatīties uz šīm stadijām atsevišķi, tā kā uz atsevišķiem soļiem. Ja tā to darītu, kādas būtu tiesību aizsardzības iespējas attiecībā uz katru no šīm stadijām? Tātad mēs runājam... mēs apstājamies pie izņemšanas pēc jūsu pozīcijas... Un arī šeit ir jāskatās konkrēti uz šo pielikumu Ministru kabineta, šo aktu, kas tā arī ir: bioloģiskā materiāla izņemšanas akts iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē. Mēs apstājamies šeit. Un cilvēks uzskata, ka šis akts, kuru viņam piedāvā parakstīt un izpildīt konkrētas darbības, ka tas tātad pārkāpj cilvēka pamattiesības. Kur ar šo aktu konkrēti būtu jāiet, runājot par tiesību aizsardzību?

I. Tralmaka.

Ja mēs runājam par bioloģiskā materiāla izņemšanu, to regulē Kriminālprocess. Ja tas tie arī formāli izņemts nepareizā kārtībā...

I. Ziemele.

Kriminālprocess... kuras normas tieši Kriminālprocesā?

I. Tralmaka.

Kriminālprocesa 24. nodaļa. Tā ir sūdzības uzraugošiem prokuroriem. Tur ir gan rīcība, gan lēmumi, kas būtu jāizmanto. Tie tād būtu tie līdzekļi, kas ir paredzēti Kriminālprocesa likumā.

I. Ziemeļe.

Lēmums nav. Mums ir akts.

I. Tralmaka.

Akts arī varētu kvalificēties kā rīcība. Tād ir lēmums izņemts un tas tiek darīts ar aktu. Es domāju, ka praksē arī varēs skaidrāk izskaidrot Valsts policijas un Ģenerālprokuratūras pārstāvji. Tād mana atbilde uz jūsu jautājumu būtu tāda, ka tas ir jārisina kriminālprocesa ietvaros.

Attiecībā uz otro un trešo, tād glabāšana un iekļaušana. Ja šajās stadijās kaut kas neatbilst likumam, tad ir jāizmanto.... varbūt dati tiek glabāti pretēji Fizisko personu datu aizsardzības likumam... tad ir jāizmanto...

I. Ziemeļe.

Bet sagatavošanas stadijā DNS profili... šajā veidošanas stadijā, šajā otrajā... Kā tur cilvēks varētu kaut ko aizsargāt?

I. Tralmaka.

Tur būtu jautājums droši vien par eksperta rīcību. Tas arī būtu kriminālprocesā risināms jautājums, ja eksperts rīkojas pretēji... kaut kādā veidā nelikumīgi ar šiem te paraugiem. Savukārt par glabāšanu pašam datu bāzēm, par to potenciālu izņemšanu, teiksim, ka dati nav akurāti vai kādas citas sūdzības, būtu jārisina administratīvā kārtībā, ja tā ir uzglabāšanas stadija.

I. Ziemeļe.

Jūs arī teicāt, skatoties sistēmiski uz DNS likumu, jūs teicāt, ka no šī likuma nekādā veidā nevarētu nolasīt to, ka no identificētajām grupām, tostarp tād aizdomās turamajiem, ka būtu nepieciešams automātiski veikt šo rīcību, pieņemt šo bioloģiskā materiāla izņemšanas aktu. Un to arī zināmā mērā, jūsuprāt, apstiprina šī statistika par to, cik tad tie profili ir sagatavoti. Sakāt lūdzu, ja jūs skatāties uz DNS likuma 9. pantu

un 10. pantu... Skatāties sistēmā... 9. pants runā par notikumu vietā izņemtas bioloģiskas izcelsmes pēdas... un otrs, 10. pants, par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas aizdomās turētu, un tā tālāk, DNS nacionālajā datu bāzē iekļaujamu šādu informāciju. Tātad notikuma vietā izņemtas bioloģiskas izcelsmes pēdas, iekļaujama šāda informācija, runājot par cilvēku kategorijām, iekļaujama šāda informācija. Ja mēs skatāties uz šīm normām sistēmiski, jūs varētu mums paskaidrot, kas no tā izriet?

I. Tralmaka.

Es varbūt precizēšu – kādas ir atšķirības starp šīm divām, vai kāpēc šādas atšķirības?

I. Ziemeļe.

Jā, kāpēc šāds regulējums?

I. Tralmaka.

Tāpēc, ka bioloģiskās izcelsmes pēdas ir nenoskaidrotas. Tās tiek izņemtas nozieguma vietā. Jā, viņas var izņemt arī no aizdomās, pareizāk sakot, uz aizdomās turētās personas varētu būt bioloģiskas izcelsmes pēdas.

I. Ziemeļe.

Ja viņš būtu nozieguma vietā.

I. Tralmaka.

Vai dzīvesvietā, vai... šeit ir pieļaujams izņemt arī tad, ja viņas nav nozieguma vietā... pēc otrā... Bet tās nebūs viņa paša, vismaz sākotnēji nebūs skaidrs, vai tās ir viņa paša šūnu paraugi, vai tie ir kādi citi... kāds cits bioloģiskais materiāls. Un tāpēc šeit tie reģistrēti, noteikti... par bioloģiskās izcelsmes pēdām noteikts ziņu kopums.

Attiecībā uz 10. pantu ir krimināllietas numurs un tas ir... Tātad 10. pantā ir pieņemts izņemt nevis pēdas, tas ir, jebkuru bioloģisku materiālu, bet salīdzināmo paraugu, kas ir definēts, lai noskaidrotu bioloģiskās izcelsmes pēdu avotu. Tātad salīdzināmais paraugs ir, lai salīdzinātu šos te divus.

Nu, es nezinu, vai es atbildēju uz jautājumu...

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Absolūti skaidrs.

Tad man uzreiz ir jautājums saistīts. Kā šāda interpretācija saskan ar DNS likuma 2. panta mērķi? Ja es pareizi saprotu, tad Latvijā mērķis ir izveidot DNS nacionālo datu bāzi. Un DNS nacionālā datu bāze, protams, veidojas no noteiktām, teiksim, materiālu un subjektu, ja tā varētu teikt, grupām. Bet šis DNS nacionālās datu bāzes mērķis kā tāds viņš ir tikai daļēji, protams, saistīts arī ar noziedzības apkarošanu? Bet mērķis kopumā ir plašāks.

I. Tralmaka.

Mērķis ir arī, protams... iekļauj pazudušu personu meklēšanu, neatpazītu līķu identificēšanu un noteiktu apmaiņu ar ārvalstīm. Bet jāsaka, ka apmaiņa ar ārvalstīm arī ir stingri reglamentētās robežās, kas ir principā izmeklēšanai, bet arī šie te ietver... šie te izmantojami noziedzīgu nodarījumu atklāšanā... Bioloģiskas izcelsmes pēdas var būt saistītas arī ar noziedzīgu nodarījumu. Protams, ka 9. pants, bioloģiskas izcelsmes pēdas var izņemt saistībā ar visiem šajā mērķī uzskaitītajām... pareizāk sakot, lai sasniegtu visus šos te mērķus, jo bioloģiskas izcelsmes pēdas arī varētu būt nepieciešams salīdzināt ar salīdzināmo paraugu, lai atklātu noziegumu. Ja, pieņemsim, ir noticis kāds noziegums, kurā ir izņemtas bioloģiskās izcelsmes pēdas, un ir vajadzīgs salīdzināt, veikt šo salīdzinājumu, lai pēc tam atklātu šo noziegumu, kura vietā ir izņemtas šīs bioloģiskās izcelsmes pēdas. Tas ir tiešā veidā saistīts ar šiem mērķiem.

I. Ziemeļe.

Bet bioloģiskās izcelsmes pēdas ir izņemtas notikuma vietā pēc 1. panta.

I. Tralmaka.

Jā. Savukārt 9. pants pasaka, ka tas var būt saistībā ar... te ir numurs noteikts notikumu uzskaites reģistrācijas numurs, kriminālais numurs. Tas var būt arī saistībā ar krimināllietu. Notikuma vieta var būt nozieguma vieta.

I. Ziemeļe.

Bioloģisks materiāls, kas izņemts notikuma vietā, jā. Konkrētajā vietā. 1. panta otrais...

I. Tralmaka.

Jā, vai pazudušas personas dzīves vietā, vai no cietušās aizturētās personas, tas arī ir saistīts ar kriminālprocesu.

I. Ziemele.

Un tad visbeidzot vēl precizējot. Tātad jūs uzskatāt, ka tas, ka šinī gadījumā, iespējams, arī citos gadījumos, balstoties uz šo Ministru kabineta pielikumu.... tātad pielikumu, kas ir apstiprināts ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 620, šī akta izmantošana praksē, pēc jūsu vārdiem, tas neatbilst tam, ko Saeima ir pilnvarojusi Ministru kabinetu darīt?

I. Tralmaka.

Nē. Šeit ir jānošķir... tā nebūtu mana atbilde. Mana atbilde ir tāda, ka akts nav prettiesisks. Akts ir forma. Tā ir formāla prasība, kas ir jāizpilda, lai varētu šis te DNS profils tikt iekļauts datu bāzē. Šis akts nav pamats. Šis akts ir papildus dokuments, kas ir jāizpilda, jo pamats ir procesa virzītāja lēmums.

I. Ziemele.

Kāpēc nav lēmums šinī lietā?

I. Tralmaka.

Mēs to skaidrojam kā kļūdu. Bet šajā lietā procesa virzītājs ir uzskatījis, ka šis te Ministru kabineta noteikumu 2. punkts ir patstāvīgs pamats izņemšanai.

I. Ziemele.

Bet kā jūs skaidrojat lietas materiālos pieejamos viedokļus arī no praktiķiem, ka nav šāda lēmuma katrā gadījumā. Vai mūsu praktiķi nezina, kas notiek?

I. Tralmaka.

Šie viedokļi atšķiras. Valsts policija, piemēram, uzskata, ka ir jāveic šis izvērtējums. Tas, ka atšķiras, tam varētu būt vairāki iemesli. Es nevaru precīzi paskaidrot, kāpēc šie viedokļi atšķiras, bet es jau minēju to pamatojumu un to interpretāciju, kas būtu jāizmanto saprātīgi interpretējot normas, ja rodas jautājumi. Gramatiskā metode un likumu lasīšana nav vienīgais veids, kā noskaidrot, ko likums pasaka.

I. Ziemele.

Jā, to tiesa zina. Paldies.

I. Tralmaka.

Un tādēļ jautājums ir tāds, vai praktiski izmanto šīs metodes.

I. Ziemele.

Pēdējais jautājums, priekšsēdētāj. Ja jūs paskatāties uz šo aktu. Tur ir tāds maziņš teksts šajā aktā, es viņu citēju... tas attiecas it kā uz citu grupu... un mēs sistēmiski, protams, interpretējam visus dokumentus, uz kuru pamata notiek iejaukšanās tiesībās. “Ja parauga devējs ir cietusī persona, tad ar parakstu apliecina, ka bioloģiskais materiāls izņemts ar viņa piekrišanu un cietusī persona ir informēta, ka tas netiks glabāts DNS nacionālajā datu bāzē.” Tātad cietusī persona ir tā, kas ir izņemta ārā no šī pienākuma iekļaut savu materiālu DNS nacionālajā datu bāzē. Tā ir cietusī persona. Visiem pārējiem šis pienākums ir.

I. Tralmaka.

Tā ir Kriminālprocesā.

I. Ziemele.

Tas ir Kriminālprocesā. Tā ir jūsu atbilde. Skaidrs. Paldies.

A. Laviņš.

Vēl būs jautājumi Saeimas pārstāvei. Noraksturojiet situāciju, kāda bija līdz DNS likuma pieņemšanai. Uz kāda pamata šis bioloģiskais materiāls varēja tikt izņemts un kas bija tas, kāpēc jūs uzskatījāt, ka tur ir zināms tiesiskā regulējuma trūkums un līdz ar to mēs tiksim skaidrībā, iespējams, precīzāk par šo likuma apstrīdēto normu tvērumu.

I. Tralmaka.

Šo informāciju visprecīzāk var iegūt no izstrādes materiāliem, tajā skaitā no anotācijas, kur ir minēts tas, ka šī metode, DNS metode, tika uzsākta izmantot jau 1999. gadā, taču līdz tam brīdim, kad tika izveidota datu bāze, šie te jau iegūtie DNS profili netika apkopoti vienā datu bāzē, kas atbilstu visām prasībām un tādēļ, lai varētu šos te jau valsts iegūtos.... jau tās metodes rezultātā, ko viņa jau izmantoja,

efektīvāk izmantot nodarījumu atklāšanā, tika izveidota datu bāze, kur šie te profili tiktu ievietoti, kuri tiek iegūti dažādos procesos. Un tas ir tas pamatojums.

Protams, otrs pamatojums, kas bija ne mazāk svarīgs pamatojums, bija tā apmaiņa ar ārvalstīm, šo te rezultātu apmaiņa.

A. Laviņš.

Jā, bet mans jautājums vairāk bija virzīts uz to, uz kāda pamata līdz brīdim, kad tika pieņemts DNS likums un likumam pakārtotie normatīvie akti, uz kāda pamata bioloģiskais materiāls tika iegūts, tas pētīts un izdarīti secinājumi?

I. Tralmaka.

Atsauce anotācijā ir uz Kriminālprocesa kodeksa normām. Šobrīd tas būtu Kriminālprocess, bet tajā brīdī tas bija Kriminālprocesa kodekss. Uz to normu pamata tika veiktas DNS ekspertīzes un analīzes.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģis Uldis Ķinis uzdos jautājumu.

U. Ķinis.

Viens konkrēts jautājums. Likums par Valsts policiju, kur ir paredzētas policijas darbinieku vispārīgās tiesības. 12. panta 14.² punkts nosaka: DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu un izmantošanu regulējošos normatīvos aktos noteiktā kārtībā iegūt bioloģiskos materiālus. Sakiet, kā jūs, teiksim, izskaidrot no šīs sistēmiskās interpretācijas viedokļa šo normu un kāpēc šajā normā nav rakstīts “Kriminālprocesa kārtībā”?

I. Tralmaka.

Šī norma, pirmkārt, attiecas uz tiesībām nevis pienākumu. Šādas tiesības policijai ir, viņas tika iekļautas, ja nemaldos, šis grozījums 2010. gadā otrajā lasījumā. Aizsardzības komisija iekļāva šo te grozījumu bez īpaša pamatojuma. Tulkojot šo te normu saistībā ar visu likumu kopumā, DNS likumu un Kriminālprocesa likumu, protams, DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likums un Ministru kabineta noteikumi pasaka to procesu, kādā veidā tas notiek. Arī šī norma

neliecina par to, ka tur būtu pamats. Tā skaidro to, ka Likumā par policiju šādas vispārīgas tiesības tiek iekļautas.

U. Ķinis.

Sakiet, tādā gadījumā jautājums. Vai jūs, ja jūs interpretējat šādi atrauti, tad kā jūs izskaidrojat to, ka persona, konkrēti, pieteicējs Lato Lapsa, par viņu tika sastādīts administratīvais protokols par policijas darbinieku vai par amatpersonu likumīgu prasību neizpildīšanu, bet nevis par darbībām, kas nebūtu izpildītas kriminālprocesam.

I. Tralmaka.

Šajā sakarā, es jau esmu minējusi, pirmkārt, Kriminālprocesam ir savi piespiedu līdzekļi, kādā iegūt šo te paraugu, līdz ar to Administratīvo pārkāpumu kodeksu nevajadzētu izmantot kā piespiedu līdzekli, bet šis te... Vai jūs varētu vēlreiz precizēt jautājumu?

U. Ķinis.

Protokols. Vai patiesībā pamattiesību aizskāruma pamats ir protokols, kuru šajā gadījumā Valsts policijas darbinieks ir sastādījis Lato Lapsam par amatpersonu likumīgu prasību neizpildīšanu. Un tiesa ir vērtējusi tieši šo amatpersonu likumīgo prasību neizpildīšanu, pamatojoties uz to, ka policijas darbinieks norāda, ka viņam netika izpildīta šī prasība nodot paraugus, lai ievietotu viņus DNS nacionālajā datu bāzē, kas ir likumīga tiesība, ko izvirza policijas darbinieks. Tātad šajā gadījumā šeit nav absolūti nekādas atsaucē uz Kriminālprocesu.

I. Tralmaka.

Šajā...

U. Ķinis.

Bet atsaucē ir tajā skaitā uz Ministru kabineta noteikumiem jūsu jau minētajiem un izriet no tā, ka policijas darbiniekam ir tiesības pieprasīt šādu darbību jeb rīcību.

I. Tralmaka.

Rīgas apgabaltiesas spriedumā ir atsauce uz Kriminālprocesa 67. pantu. Tas būtu viens aspekts.

Otrs aspekts ir tāds, ka šīs te likumīgās prasības izriet no Kriminālprocesa. Šīs te tiesības pieprasīt ir paredzētas Kriminālprocesā, un šeit tiesa arī ir atsaukusies uz kriminālprocesuālu pienākumu, kas nepastāvētu ārpus kriminālprocesa nodot šo te bioloģisko materiālu. Līdz ar to mans skaidrojums būtu tāds, ka šis te process ir ierosināts par prasību, kas ir izvirzīta kriminālprocesa ietvaros. Būtu jābūt... vai viņš ir ierosināts, bet būtu jābūt ierosinātam viņam par prasību, kas ir Kriminālprocesa likuma ietvaros izvirzīta.

U. Ķinis.

Sakiet, lūdzu, vai akts ir uzskatāms par Kriminālprocesuālu dokumentu?

I. Tralmaka.

Akts, kā jau es teicu, ir formāls... tas varētu arī netikt uzskatīts par kriminālprocesuālu dokumentu, bet viņš pats par sevi viens pats nevar tikt piemērots bez kriminālprocesuāla... bez lēmuma, procesa virzītāja lēmuma par to, ka ir nepieciešams noskaidrot apstākļus, vai, kā pareizāk ir pateikts, arī no salīdzināmā parauga kā tāda, viņš tiek izņemts, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu. Tātad bez šī te priekšnosacījuma, kas ir Kriminālprocesā, šāds pamats ir pamatoti nepieciešams. Šis akts par sevi nav pamats, lai varētu izņemt. Viņš ir dokuments, kas ir jāizpilda, lai varētu profilu iekļaut datu bāzē.

U. Ķinis.

Nu tad jūs uzskatāt, ka šis ir izņēmuma gadījums?

I. Tralmaka.

Es uzskatu, ka šis gadījums, kas ir pieteikuma iesniedzēja gadījums, viņš, protams, ir ļoti neveiksmīgs gadījums un viņš ir kļūdainais gadījums arī normu piemērošanā, bet tas nav tāds gadījums, ko likumdevējs būtu paredzējis. Nav noticis tas, ko likumdevējs būtu... kā būtu šim procesam jānorisinās.

A. Laviņš.

Lūdzu, jautājumus uzdos kolēģis Gunārs Kusiņš.

G. Kušņš.

Jā, paturpinot to jautājumu, ko kolēģis Uldis Ķinis uzdeva. Vai jūs... vai es pareizi sapratu Saeimas pozīciju... Jūs uzskatāt, ka tajā Policijas likuma redakcijā noteiktā kārtībā ir tiesības, tas ietver arī to, ka netiek paplašināti tie pamati, bet ir šinī gadījumā jāievēro Kriminālprocesa likumā noteiktie pamati un vienkārši ir jāievēro gan pamati, gan kārtība. Vai es pareizi saprotu?

I. Tralmaka.

Jā, tas vienkārši precizē policijas pilnvaras, pildot savus pienākumus, kas ir precizēti citos likumos. Šajā gadījumā tas ir, protams, caur atsauci uz DNS likumu, tas ir Kriminālprocess. Kriminālprocess nosaka pamatu.

G. Kušņš.

Tātad aiz tiem vārdiem “noteiktā kārtībā” slēpjas arī Kriminālprocesa likums?

I. Tralmaka.

Jā, tur var slēpties vairāki procesi, jo, kā zināms, DNS datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likums paredz, ka vairākus procesus... pieņemsim operatīvā darbība... Tur var būt vairāki.

G. Kušņš.

Paldies.

Otrs jautājums attiecībā uz tiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Sakiet, lūdzu, Saeimas ieskatā, kurš būtu efektīvāks tiesību aizsardzības līdzeklis, turpinot šo situāciju modelēšanu. Vai Lato Lapsa savas tiesības, jūsuprāt, efektīvāk varēja aizstāvēt tajā situācijā, kad viņš ir atteicies dot šo paraugu un ir ierosināta administratīvā pārkāpuma lieta? Vai viņš efektīvāk varēja aizsargāt vēršoties pie amatā augstāka prokurora, vai arī viņš varēja izvēlēties tiesu un aizstāvēt savas tiesības tiesā, sakot, ka tā nav likumīga prasība un vēl kaut ko tamlīdzīgu. Kurš no šiem, jūsuprāt, būtu efektīvāk un vai viņi bija jāizmanto kumulatīvi, ja Lato Lapsas kungs izvēlējās izmantot tikai vienu.

I. Tralmaka.

Es uzskatu, ka tas būtu uzraugošais prokurors, vairāku iemeslu dēļ, jo, pirmkārt, tika pieprasīts bioloģiskais materiāls. Viņš netika uzreiz momentāni piespiedu kārtā izņemts. Tātad bija laiks, kurā var vērsties pie prokurora ar sūdzību izvērtēt pamatotību, vai tiešām tā prasība ir pamatota. Tas, ka ir ierosināts administratīvā pārkāpuma... Ar tiesu jūs domājat administratīvā pārkāpuma procesā?

G. Kusiņš.

Jā. Jo administratīvā pārkāpuma procesā tiek vērtēts arī, vai tā prasība ir likumīga, respektīvi, vai administratīvā procesa ietvaros varēja noskaidrot, vai tā prasība ir likumīga.

I. Tralmaka.

Administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros var vērtēt, vai prasība ir likumīga, bet šajā procesā tas ir saistīts ar kriminālprocesu. Administratīvā pārkāpuma procesā tiesa nevarēs izvērtēt pamatotību. Vērtēs likumību. Un šādā situācijā, lai izvērtētu pamatotību, būtu vajadzīga pieeja kriminālprocesa materiāliem, kas šajā lietā nav... administratīvā pārkāpuma lietā nav. Līdz ar to tas diez vai būs efektīvs mehānisms, kādā pārbaudīt, vai procesa virzītāja prasība ir bijusi pamatota.

G. Kusiņš.

Jā, bet tad mēs tieši atgriezīsimies pie tā, ko pieteikuma iesniedzēja pārstāvis norādīja, ka šinī gadījumā nepamatoja ne ar ekspertīzi, ne ar salīdzinošu paraugu izņemšanu. Tātad, vai šajā administratīvās lietvedības gaitā nevarēja noskaidrot šādu faktu? Ja netika pamatots ne ar vienu, ne ar otru un tad Saeimas ieskatā citu pamatu nav, vai tad administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā nevarēja noskaidrot, ka tad nav likumīga pamata vispār ņemt.

I. Tralmaka.

Šī būtu uzskatāma tad par procesa virzītāja rīcību, kas arī ir jāpārsūdz uzraugošajam prokuroram.

G. Kušņš.

Labi. Bet vai jūs uzskatāt, ka tas būtu efektīvi vērsties pie amatā augstāka prokurora, nevis mēģināt to noskaidrot tiesā, kas būtu tāds, manuprāt, visefektīvākais tiesību aizsardzības līdzeklis, ņemot vērā, ka mums tā tiesa vismaz būtu pēc divām dienām un jūsu lūgums prokuroram tiks izskatīts kaut kad vēlāk.

I. Tralmaka.

Iedziļinoties administratīvo pārkāpumu procesā par šādiem te... par 175. pantu, šajos procesos ir prezumpcija, ka, ja likums paredz šādas tiesības, tad parasti šādas tiesības ir likumīgas. Līdz ar to tur tiek vērtēts... parasti ir tāda frāze vairākos spriedumos par to, ka, ja šāda prasība ir izteikta un likums pieļauj šādu prasību izteikt, tad tā ir likumīga prasība. Tur netiek vērtēta pamatotība kā tāda, kas izriet no kriminālprocesa materiāliem vai ir nepieciešams noteikt ekspertīzi vai nav nepieciešams noteikt ekspertīzi. Līdz ar to jāpaskatās tā likumīgums, vai šādas tiesības ir ietvertas likumā un var tikt vērtētas.

G. Kušņš.

Vai Lato Lapsas kungs varēja uzskatīt šo smalko niansi par viņam tik ļoti labi zināmu, ka viņam bija obligāti jāvēršas pie amatā augstāka prokurora?

I. Tralmaka.

Viņš varēja arī par to nezināt, bet ja ir kriminālprocesā rīcība procesa virzītāja vai lēmums, tad Kriminālprocess pats arī paredz efektīvu tiesību aizsardzības mehānismu. Ja šāds te protokols netika sastādīts, vai tas nozīmētu, ka pieteikuma iesniedzēja ieskatā viņam vispār nav pieejams nekāds līdzeklis. Līdz ar to ir jāskatās. Jā, šeit var būt ar lietu saistīts process un tas ir tas, kas arī ir viens no kritērijiem, ko Satversmes tiesa pateiks. Nevis jebkurš, kas ir kaut kādā mērā saistīts ar lietas apstākļiem, bet tas, ko ir paredzējis likumdevējs kā efektīvu tiesību aizsardzības mehānismu konkrētajā procesā konkrētas problēmas risināšanai. Šeit Saeimas ieskatā ir noticis tieši tas. Ir bijis saistīts process, kurā ir izmantotas visas iespējas, bet nav izmantotas tās iespējas, kas normālos gadījumos parasti būtu likumdevēja iecerētas kā problēmas risinājums.

G. Kušņš.

Bet tad man, vēl paturpinot šo, vai jūs uzskatāt, ka tiesa nebija pat kompetenta pateikt, ka šī ir nelikumīga prasība pēc būtības?

I. Tramlaka.

Tiesa būtu kompetenta teikt, ka tā varbūt ir nelikumīga prasība, bet vai tiesa bez kriminālprocesa materiāliem... ja pieņemam to, kā ir likumā paredzēts, ka šādus te DNS profilus var noteikt tikai pēc bioloģiskā materiāla, kuru izņemt ekspertīzei, vai tiesai būtu iespējas izvērtēt bez kriminālprocesa materiāliem pamatotību šim lēmumam, es domāju, ka nē.

G. Kušņš.

Bet tā tad pie tādiem apstākļiem Lato Lapsas kungs varēja izvēlēties arī šo administratīvo lietvedību kā iespējami viņa acīs efektīvu līdzekli, lai aizsargātu savas tiesības, tajā skaitā, lai pārbaudītu, vai tā prasība ir likumīga. Vai jūs pieļaujat, ka tā varēja izvēlēties?

I. Tralmaka.

Es domāju, ka šāda izvēle... es domāju, ka vienīgais efektīvais mehānisms, kas strīdu risinātu pēc būtības, būtu uzraugošais prokurors. Ja tā ir sūdzība par to, kā ir rīkojies vai kādu lēmumu ir pieņēmis procesa virzītājs, šāda sūdzība ir jāskata prokuroram.

G. Kušņš.

Tad būtu viņam efektīvāk neiet uz šādu procesu uz administratīvo pārkāpumu un neko nedarīt.

I. Tralmaka.

Viņš var turpināt tiesvedību, kas pret viņu ir ierosināta, bet pēc būtības šis jautājums ir skatāms kriminālprocesā.

G. Kušņš.

Paldies

Un pēdējais jautājums, lai tikai saprastu Saeimas pozīciju. Tātad, es saprotu, ka Saeimas pozīcija ir tāda, ka DNS likums un arī Policijas likums nenosaka jaunu pamatu salīdzinošo paraugu ņemšanai. Jūs to pamatojat ar Ministru kabineta iesniegto anotāciju un DNS likuma noteikto, no kā, jūsuprāt, nevar secināt, ka tur ir kāds jauns pamats salīdzināmo paraugu izņemšanai.

I. Tralmaka.

Jā, man bija trīs argumenti. Viens bija tas, ka, pirmkārt, lasot pašu DNS likumu visu, sākot ar definīciju un beidzot ar 10. pantu un tā tālāk. Otrs bija, protams, anotācija. Un ne šī anotācija vien, ir vairākas anotācijas, kuras arī norāda, piemēram, par tiesību aizsardzības līdzekļiem, tur nav iekļauts APK 2006. gada grozījums DNS likumā, ar kuru ir iekļauts... tur ir grozīts vārds “tiesājamais” uz “notiesāto”, ir anotācija, kurā ir izskaidrots, kādi ir tiesību aizsardzības līdzekļi un administratīvo pārkāpumu process starp viņiem nav. Treškārt, ir arī starptautiskās saistības, kuras skaidri nosaka, kādā veidā būtu jāinterpretē normas, kuras varētu... pat pieņemot, ka viņas varētu būt... tur varētu rasties kāds jautājums, ir spriedumi... ir arī uz to laiku, kad tika veidots likums, rekomendācijas, arī Eiropas Savienības dokumenti.

G. Kušņš.

Tātad šajā gadījumā netika paplašināti tie pamati un tas, kas šinī situācijā ir noticis – gan procesa virzītājs ir bez likumīga pamata prasījis, jūsuprāt, un arī tiesa, jūsuprāt, ir nepareizi nokonstatējusi, ka tā ir likumīga prasība.

I. Tralmaka.

Mūsuprāt, jā. Ir notikusi kaut kādā ziņā atsauce uz Ministru kabineta noteikumu 2. pantu, kur ir deleģējums vispār saturēt tikai procesuālas normas no 13. panta, jo tur ir tiešām lietots vārds “kārtība”, jel vien sistēmiski nebūtu pareizi, jo tās ir procesuālas normas un pamats, ja kāds tādu varētu saskatīt, būtu jāmeklē DNS likumā, bet šāda pamata nav.

G. Kušņš.

Labi, paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Kolēģi, Ineta Ziemele uzdos jautājumu.

I. Ziemele.

Papildot to, ko tiesnesis Kusiņš teica – Ministru kabineta noteikumu 2. punkts un 13. punkts. Tātad, 2. punkts runā par bioloģisko materiālu izņemšanu un 13. punkts – par bioloģiskās izcelsmes pēdām. Un administratīvā pārkāpuma protokolā jūs piekrītat, ka ir skaidri pateikts, ka ir pārkāpts Ministru kabineta noteikumu, tātad, šis 2. punkts... jā, administratīvajam pārkāpumam, tieši tā, šis ir tas pamats... Un es gribētu jūsu komentāru, tas ļoti labi sasaistās ar jūsu atbildēm tikko sniegtajām... Tiesas sēdē liecinieks Boronovskis, tātad šis ir tas Valsts policijas pārstāvis, kurš arī tātad šo aktu izsniedza, un viņš teica sekojošo: “Ka visām policijas iestādēm ir pienākums izņemt DNS paraugu. Tas notiek, vadoties no Ministru kabineta noteikumiem, tas ticis izskaidrots Lato Lapsam, kad viņš atteicies to darīt. DNS paraugu izņemšana nav saistīta ar konkrēto kriminālprocesu, kurā Lato Lapsa ir atzīts par aizdomās turēto.” Ja es pareizi saprotu Saeimas pozīciju, šī ir fundamentāla kļūda un tiesību sistēmas nesapratne Valsts policijā.

I. Tralmaka.

Es teiktu, ka tā ir konkrētās personas Boronovska kļūda, neizpratne par to, ko paredz Ministru kabineta noteikumi. Es tik skaļi neteiktu, ka tā ir visas policijas kļūda sistēmiska, bet, ja mēs runājam par konkrēto dokumentu, konkrēto tiesas procesu, ko jūs nupat citējāt, mans uzskats ir – jā, ka šeit tā ir kļūdaina izpratne par to, ko paredz 2. punkts.

I. Ziemele.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi, tā. Līdzīgi kā bija dota iespēja uzdot jautājumus Saeimas un Ministru kabineta pārstāvjiem, dosim arī šādu iespēju sūdzības iesniedzēja pārstāvim. Ja, protams, jautājumi ir. Lūdzu!

V. Ickevičs.

Par to pašu... Es gribēju pajautāt par to pašu, par 4. punktu jūsu atbildes rakstā par to statistiku, ko jūs pieminat. No kurienes šie statistikas dati ir iegūti?

I. Tralmaka,

Statistikas dati nāca no Iekšlietu ministrijas.

V. Ickevičs.

Skaidrs. Paldies.

Es gribēju painteresēties. Te sanāk, kā jūs sakāt, ka neliels skaits, bet tomēr 25 procenti, manā skatījumā, tas ir liels skaits. Vai jums ir ziņas par to, kādā veidā un uz kā pamata tika izņemti šie bioloģiskie materiāli šajos gadījumos, kad aizdomās turēto bioloģiskais materiāls tika ievietots DNS nacionālajā datu bāzē?

I. Tralmaka.

Pirmstiesas procesā man nav tiesību iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem, es neesmu to pārbaudījusi.

V. Ickevičs.

Skaidrs. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Un vēl kolēģis Gunārs Kusiņš ir izteicis vēlmi uzdot vēl vienu precizējošu jautājumu. Lūdzu, dosim iespēju.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums par DNS likuma 18. panta pirmo daļu.

Tātad šī 18. panta pirmā daļa pasaka, ka, ja tie dati ir iegūti, tad šos profilus un ziņas glabā 10 gadus no dienas, kad saņēmuši lēmumu vai spriedumu un dzēš tikai tad, ja persona ir vērsusies. Sakiet, lūdzu, kāds ir šādu datu glabāšanas likumiskais pamats? Ja persona ir atzīta par nevainīgu, vai tad valstij vispār ir jebkāds pamats glabāt šādas personas datus 10 gadus? Tikai dzēšanas iespēja ir paredzēta, ja pati persona vērsas. Vai tad šinī gadījumā visas personas nav vienādas? Arī tās, kas nekad nav tikuši atzītas, piemēram, par aizdomās turētajām? Tikai tāpēc, ka viņš ir aizdomās turētais, viņam ir noteikta ekspertīze attiecībā uz kaut vai salīdzinošie paraugi izņemti. Kāpēc valsts uzskata par iespējamu glabāt šos datus 10 gadus?

I. Tralmaka.

Izsmeļoša atbilde uz to ir likumprojekta anotācijā 2010. gada grozījumiem. Tā ir DNS likumā, ar kuriem tieši tiek grozīts 18. pants un tur ir sākotnēji bija 75 gadi, bet šeit ir izsmeļoši četri punkti minēti, kāpēc tie ir desmit gadi. Šeit ir jāatceras, ka valstī ir interese uzglabāt, lai būtu datu bāze, kurā ir profili. No otras puses ir personas interese, lai viņi tur nebūtu, lai viņas dati netiktu vispār apstrādāti šādā veidā. Līdz ar to 10 gadi ir tas līdzsvars, ko likumdevējs ir atradis starp vienu interesi un starp otru. No valsts puses viņa tiek pamatota ar četriem argumentiem, tas ir saistīts ar to, ka kriminālprocesu var atjaunot ar jaunatklātiem apstākļiem, te ir kriminālatbildības noilguma termiņi, tā ir iespēja ātrāk un efektīvāk novērst un atklāt citus noziedzīgus nodarījumus, un saukt vainīgās personas pie likumā noteiktās atbildības un ceturtais ir tiesību aizsardzības iestāžu darba atvieglošana noziedzīgu nodarījumu atklāšanā. Tie būtu likumdevēja pamatojums, kāpēc tieši desmit gadi. Bet, kā jau jūs minējāt, ir pavisam vienkāršs veids. Principā šī te uzglabāšana ir atkarīga no personas, par kuru glabājas šīs te ziņas datu bāzē gribas. Šī persona var viegli, bez jebkāda vērtējuma pamatojuma vienkārši pieprasīt dzēst šos datus.

G. Kusiņš.

Tātad valsts uzskata, ka ir atšķirīga attieksme iespējama pret nevainīgām personām, kas nekad nav bijušas aizdomās turētās un pret tādām personām, kas ir bijušas aizdomās turētās, par kuriem ir tiesas spriedums, kas viņas atzīst par nevainīgām un tad turpinās vēl 10 gadus glabāt.

I. Tralmaka.

Es neteiktu, ka tā būtu atšķirīga attieksme tādā veidā, ka tam...

G. Kusiņš.

Faktiskās sekas ir atšķirīgas. Vieniem glabā 10 gadus un par otriem neglabā.

I. Tralmaka.

Jā, dati tiek uzglabāti. Protams, ka tiem vieniem šie dati vispār sākotnēji nav iegūti kriminālprocesā. Tā var būt ir viena no atšķirībām, bet otrs svarīgais aspekts ir tāds, ka šie dati nekādā veidā nepieļauj atšķirīgu attieksmi jebkādā citā dzīves sfērā, netiek izmantoti nekā savādāk. Protams, tas ir ierobežojums uzglabāt 10 gadus,

bet, kā jau es minēju, šis ierobežojums ir samērīgs tāpēc, ka ir radīta virkne mehānismu, kas pieļauj šo te datu izmantošanu tikai noteiktos ierobežotos gadījumos, ir garantijas gan attiecībā uz datu apstrādi kā tādu, gan arī uz personas iespēju pavisam vienkārši viņas izņemt no šīs datu bāzes.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Kolēģi, šobrīd tiek izsludināts pārtraukums stundu un 15 minūtes. Mēs tiksimies un turpināsim tiesas sēdi pulksten 13:50.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu! Turpinām procesu.

Vārds tiek dots Ministru kabineta pārstāvim, lai sniegtu lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Un arī šajā gadījumā es atgādināšu, ka lietderīgi būtu sākt ar tiem trim jautājumiem, ko mēs esam izvirzījuši.

Lūdzu, jums vārds!

V. Vītoliņš.

Paldies.

Tātad es varbūt būšu ļoti īss un koncentrēts, jo uz daudziem jautājumiem un daudzas lietas jau uzsvēra Saeimas pārstāve. Līdz ar to es varbūt vēlētos gan sniegt atbildes uz šiem trijiem jautājumiem, gan arī pievērst varbūt tiesas uzmanību lietām, kas, mūsuprāt, ir svarīgas.

Un vispirms tātad Ministru kabinets ir iesniedzis savus apsvērumus, argumentus šajā lietā un mēs pieturamies pie tiem, un tāpatās mēs atbalstām arī Saeimas pausto viedokli.

Tātad, vispirms es vēlētos arī vērst tiesas uzmanību uz to, ka arī mēs skatāmies uz šo DNS paraugu tātad kopējo izņemšanu kā kopējā sistēmā, kur mēs atdalām tātad vispirms šo te DNS paraugu iegūšanu, iekļaušanu un glabāšanu.

Un šajā konkrētajā gadījumā tātad ir apstrīdēta tieši šo te paraugu izņemšana un mūsu skatījumā tad viņi nevar tikt skatīti atrauti no Kriminālprocesa likuma, jo

šajā te DNS likumā un arī Ministru kabineta noteikumos nekas nenorāda uz to, ka gan likums, gan arī noteikumi būtu tieši pamats šo te paraugu izņemšanai. Tātad uz to, ka pamats paraugu izņemšanai norāda... tātad ir pamats paraugu izņemšanai – Kriminālprocesa likums, kas norāda gan DNS likumā, gan Ministru kabineta noteikumos dotās atsauces uz Kriminālprocesu, jau uz pašu faktu, ka paraugs tātad ir izņemams aizdomās turētajai personai un aizdomās turētā persona, saprotams, ka bez kriminālprocesa nevar pastāvēt. Un arī tas, ka šis akts, protams, ka parādās kriminālprocesā kā viens eksemplārs, kur, protams, viņš ir, kā lai saka, kriminālprocesa materiāls, kaut gan ir skaidrs, ka par procesuālo darbību šo aktu nosaukt laikam nebūs korekti.

Tātad nākamais aspekts, ko es vēlētos uzsvērt, varbūt ir uz to, ka faktiski ir atdalāmi šie te, paraugs salīdzinošai izpētei un pēdas. Tātad šajā konkrētajā lietā, tātad izejot no faktiskajiem apstākļiem, mums ir saprotams, ka faktiski runa ir par paraugiem salīdzinošai izpētei, bet nevis par pēdām. Līdz ar to mēs uzskatām, ka, ņemot vērā to, ka šī te paraugu iegūšana un apstrīdēts ir iegūšanas fakts, kas izriet no kriminālprocesa, tātad vispārējie līdzekļi kriminālprocesā, tiesību aizsardzības līdzekļi, ir tātad sūdzība pie prokurora, un šajā konkrētajā gadījumā šie līdzekļi nav izmantoti. Tātad gan sūdzība par pašu procesa virzītāja lēmumu vai rīcību, tātad kāpēc procesa virzītājs nepieņēma šādu lēmumu, attiecīgi kādi bija viņa apsvērumi izņemšanai. Tātad visi šie jautājumi ir adresējami prokuroram, kurš ir tātad speciāli paredzēts kriminālprocesā kā tiesību aizsardzības līdzeklis un kriminālprocesā prokuroram ir dota iespēja iepazīties ar visiem krimināllietas materiāliem, līdz ar to faktiski prokuroram ir dotas iespējas arī saprast procesa virzītāja rīcību un attiecīgi arī reaģēt uz to.

No tāda viedokļa tātad mēs redzam, ka šie te līdzekļi, šis te līdzeklis nav izmantots. Faktiski ir apstrīdēta... drīzāk konstitucionālās sūdzības iesniedzējs izsaka savu neapmierinātību ar to, ka tika uzlikts, tātad tika uzlikts šis te sods, kas tika arī apstrīdēts un vēlāk arī, kā teikt, atcelts ar apgabaltiesas spriedumu. No tāda skatu punkta, tātad šajā te konstitucionālajā procesā netika apstrīdēts ne Kriminālprocesa likums, kas uzliek pienākumu izņemt salīdzinošai izpētei, vai drīzāk pienākumu ņemt un nodot salīdzinošai izpētei šo te bioloģisko materiālu, ne arī pats Administratīvo pārkāpumu kodekss, kas nosaka sodu par likumīgas prasības nepildīšanu.

Tātad līdz ar to mūsu skatījumā tātad šie mehānismi nav izmantoti un attiecīgi arī nebūtu skatāmi konstitucionālajā tiesā.

Līdz ar to mēs attiecīgi uz šādu apsvērumu pamata faktiski lūdzam izbeigt šo te konstitucionālās sūdzības skatīšanu.

Tātad nākamais aspekts tād ir tas, ka faktiski nav iestājušās šīs te sekas, tād šis te DNS materiāls vai ziņas netiek glabātas informācijas sistēmā. Līdz ar to mums tā kā nav īsti saprotams, ja konstitucionālās sūdzības iesniedzējs arī skaidroja, ka viņa uzskats ir, ka Ministru kabineta noteikumu 2. punkts tād uzliek šo te pienākumu ņemt ārā DNS materiālu, tad attiecīgi mums nav skaidrs, ka, ja jau tā glabāšana nav notikusi, tad kāpēc tiek apstrīdēts šis te likuma 18. pants, kurš runā par glabāšanas ilgumu un, protams, kā jau es minēju, tad mums nav skaidrs, kāpēc tiek apstrīdētas tās normas, kuras runā par pēdām.

Tātad attiecībā par... tād tas ir attiecībā vienlaikus arī par šo pirmo jautājumu, kur mēs uzskatām, ka tād bioloģiskā materiāla pamatu šis DNS likums un Ministru kabineta noteikumi nenosaka. Un mūsu skatījumā interpretēt Ministru kabineta noteikumus, kuriem tiek dots deleģējums noteikt kārtību tādējādi, ka viņi ir noteikuši šo te izņemšanas pamatu, nebūtu korekti. Tātad Ministru kabineta noteikumi būtu jāinterpretē likuma kontekstā, ne tikai DNS likuma kontekstā, bet arī citu likumu kontekstā. Šeit jau, protams, vispirms Kriminālprocesa likuma kontekstā un Fizisko personu datu aizsardzības likuma kontekstā.

Un tād atbildot uz šo pirmo jautājumu tād faktiski mūsu skatījumā tād Kriminālprocesa likums ir tas, kurš nosaka gan tiesības, gan kritēriju šo datu izņemšanai un arī personai pienākumu, kādus datus nodot.

Tātad... Jā un tād arī šajā te kriminālprocesā tad arī attiecīgi notiek šī te vērtēšana, kura ir saistīta ar konkrēto kriminālprocesu un šeit es gribētu uzsvērt, ka DNS kā zinātnes sasniegumu, zinātnē esošo sasniegumu izmantošanu noziegumu atklāšanā. Tātad faktiski šis ir unikāls līdzeklis, kā novērst un atklāt noziegumus zināmā sfērā, it īpaši runājot par noziegumiem, kur ir pielietota vardarbība, kur ir ļoti liela iespējamība, ka tād cilvēks notikuma vietā vai kā savādāk atstās DNS saturošu materiālu, ķermeņa izdalījumus, un attiecīgi tād šie te izdalījumi arī vēlāk pārvēršot viņus DNS, palīdzēs atklāt noziegumus. Līdz ar to faktiski mēs arī nesaskatām, ka pastāvētu kādi citi līdzvērtīgi līdzekļi, kuri varētu sasniegt identisku rezultātu.

Un runājot par pēdējo jautājumu – tad kādi būtu apsvērumi, uz kuru pamata bioloģiskos materiālus no aizdomās turētās personas neizņem. Tātad mēs arī vēlētos šo jautājumu skatīt no otras puses drīzāk, kāds ir pamats izņemt šos te materiālus, un,

kā jau es minēju, tātad pamats izriet no Kriminālprocesa likuma un vajadzības attiecīgi procesā veikt salīdzinošo izpēti.

Jā., paldies. Tas laikam būtu viss.

A. Laviņš.

Labi. Būs droši vien jautājumi no tiesnešiem.

Iesāksim ar šādu jautājumu. Tātad jūsu pozīcija, kā varēja saprast, ir tāda, ka kriminālprocesa ietvaros tiek izvērtēts, vai ir nepieciešams izņemt bioloģisko materiālu, veikt ekspertīzi, lai noteiktu DNS profilu. Kā jūs, kā Ministru kabineta pārstāvis, skaidrojat šo konkrēto situāciju, ka lietā nav tāda lēmuma par to, ka procesa virzītājs būtu izvērtējis – ir nepieciešams vai nav nepieciešams – un noteicis ekspertīzi, nu, respektīvi, ekspertīzi gan varētu pēc tam tikai noteikt... Bet katrā ziņā tāda lēmuma nav. Kā jūs skaidrojat šo gadījumu? Mēs dzirdējām Saeimas viedokli, bet kā Ministru kabinets vērtē šo situāciju?

V. Vītoliņš.

Es vispirms vēlētos atturēties no mēģinājuma spekulēt par konkrēto praktisko gadījumu, jo it īpaši tāpēc, ka mums nav pieejami konkrētā kriminālprocesa materiāli. Bet no likuma mums ir skaidrs gan no Kriminālprocesa likuma, gan arī no DNS likuma un Ministru kabineta noteikumiem mums ir skaidrs, ka Ministru kabineta noteikumi, tāpat kā likums, nenosaka izņemšanu, bet pamats izņemšanai ir Kriminālprocess. Kāpēc šajā konkrētajā lietā nebija sastādīts šis te lēmums, to var tikai minēt. Un tā iemesla dēļ tieši mēs arī uzsveram, ka ja persona ir neapmierināta ar procesa virzītāja lūgumu izsniegt konkrētus materiālus, tad konkrētajai personai ir dota iespēja vērsties prokuratūrā, un attiecīgi prokurors var izvērtēt visus materiālus un saprast, vai procesa virzītāja rīcība bija pamatota un tur ir vienkārši notikusies procesuāla kļūda, kaut kādu iemeslu dēļ nav sagatavots šis lēmums, varbūt tur vēlāk domāts to lēmumu sagatavot vai kā savādāk, vai arī šī kļūda ir notikusies pēc substances.

A. Laviņš.

Labi. Nākamais. Ministru kabinets ar rīkojumu Nr. 552 2002. gada 30. septembrī ir apstiprinājis koncepciju par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu un izmantošanu. Un šīs koncepcijas saturiskajā daļā, 1. punktā ir minētas vairākas

rindkopas. Un minēts kas ir... Piemēram, tiek aprakstīts, kā šobrīd tiek veiktas ekspertīzes un nākamais teikums skan šādi: “no aizdomās turētajām personām bioloģisko ekspertīžu veikšanai asins paraugi tiek ņemti pamatojoties uz likuma “Par policiju” 12. panta 14. punktu un Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 187. pantu.” Mans jautājums ir: paskaidrojiet, lūdzu, kāda nozīme jau šajā sākotnējā stadijā, kad koncepcija ir apstiprināta, ir lūgt likumam “Par policiju”, kas norāda pamatu, kādā izņem bioloģisko materiālu, konkrētajā gadījumā tās ir asinis, vai tur bija domāts, ka tas notiek kriminālprocesa ietvaros vai likumu “Par policiju” piemēro arī ne tikai kriminālprocesa ietvaros. Nu, likums “Par policiju” noteic, ka ir daudz jomas, kur policisti var darboties un ir administratīvo tiesu prakse, kur tiek teikts, ka policistu rīcība noteiktā jomā tiek uzskatīta par faktisko, tas ir, valsts pārvaldes rīcību, un kuras tiesiskumu var pārbaudīt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Vai šajā gadījumā pieminot likumu “Par policiju” kā pamatu bioloģiskā materiāla izņemšanai te bija domāts kriminālprocesa ietvars, vai tomēr administratīvā procesa ietvars?

V. Vītoliņš.

Tātad, ja mēs iepazīstamies ar likuma “Par policiju” 12. pantu, tad likuma “Par policiju” 12. pants nosaka faktiski policijas darbinieku tiesības. Tāpat kā šajā DNS likumā un Ministru kabineta noteikumos, tāpat arī likumā “Par policiju” 12. pantā personai nav noteikts pienākums izsniegt attiecīgos datus. Līdz ar to mūsu skatījumā likums “Par policiju” uzskaita policijas darbinieku tiesības, pie kam, liekot uzsvāru uz policijas darbinieku kompetenci šī panta ievaddaļā, ja es pareizi atceros, un tas nozīmē, ka faktiski likums “Par policiju” nosaka valsts varai to sarakstu ar tiesībām, kuras var izmantot. Bet tas nenozīmē, ka personai rodas pienākums šādus datus izsniegt. Bez šaubām, ka likuma “Par policiju” 12. pants ne tikai jūsu pieminētajā normā, bet arī citās normās ir skatāms kopsakarā ar citiem likumiem un tiesību sistēmā kopumā. Un manā skatījumā tas būtu aplami interpretēt likuma “Par policiju” 12. pantu kā tādu, no kura personām varētu tikt izraisīts pienākums, tādējādi šis te 12. pants ir jāinterpretē kopsakarā ar citām normām un viņš nevar uzlikt personai pienākumu un līdz ar to tur ir domāta visa kārtība. Mūsu skatījumā tai interpretācijai būtu jābūt tādai.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi? Kolēģe Ineta Ziemele uzdos jautājumus. Lūdzu!

I. Ziemele.

Jā, man būtu vairāki jautājumi par šiem Ministru kabineta noteikumiem.

Tātad pirmām kārtām es gribētu zināt konkrēti jau jūsu skaidrojumu, kāpēc tieši šie Ministru kabineta noteikumi ir izdoti uz DNS likuma 13. panta pamata. Un es tāpat gribētu jūsu tātad interpretāciju dzirdēt, jo Ministru kabineta noteikumos priekšmets ir bioloģiskais materiāls, viens, un bioloģiskā izcelsmes pēdas. Šie ir tie divi šī likuma priekšmeti.

Attiecībā uz bioloģiskā materiāla izņemšanu attiecās jau šeit šis pielikums, konkrētais izņemšanas akts, par kuru mēs jau esam daudz runājuši, tas ir, tātad pielikums viens trijos eksemplāros un attiecībā uz bioloģiskās izcelsmes pēdām tas ir cits pielikums un tātad kārtība, kādā veidā.

Kā jūs skaidrojat to, ka minētie Ministru kabineta noteikumi tātad ir izdoti uz 13. panta pamata, tālāk konkrētie noteikumi runā par bioloģisko materiālu, un tur mēs arī apstājamies, tātad ir koncepcija – bioloģiskais materiāls. Un pēdas. Bet par pēdām ir skaidrs, tas nav mūsu lietas priekšmets.

Attiecībā uz abiem ir divi atšķirīgi akti. Un tad man vēl viens jautājums par šiem pašiem noteikumiem. Ja es paskatos atkal uz konkrēto aktu, akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu salīdzināšanai un nekam citam, tā iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē. Kāds tad ir šī akta mērķis?

V. Vītoliņš.

Jā, tātad faktiski ir trīs jautājumi, kurus es sadzirdēju. Tātad pirmais jautājums – kāpēc uz likuma 13. panta pamata ir izdoti šie Ministru kabineta noteikumi?

Es šajā sakarībā vēlētos vērst tiesas uzmanību uz DNS likuma pieņemšanas laiku. Tātad DNS likums tika pieņemts 2004. gadā. Šajā gadā, ja es pareizi atceros, vēl nebija spēkā Ministru kabineta noteikumi par kārtību, kādā tiek izdoti normatīvie akti, man liekas, ka tie bija Ministru kabineta noteikumi Nr. 108, tā saucamie “Juridiskās tehnikas noteikumi”. Un vairākos likumos tajā laikā deleģējums Ministru kabinetam tika formulēts tieši tā, kā viņš ir formulēts 13. pantā un tas ir tas iemesls, kāpēc šie noteikumi ir izdoti uz šāda te 13. panta, kas ir skaidri saprotams, ka viņš deva deleģējumu Ministru kabinetam izdot attiecīgos noteikumus.

Tātad attiecībā par to, kāpēc materiāls un kāpēc pēdas. Tātad, kā jau es arī to minēju, uzdodot jautājumus oponentam, tātad šis likums un arī šīs normas ir skatāmas sistēmiski un tātad, ja mēs iepazīstamies ar likuma 10. pantu, tad faktiski runājot jau

konkrēti par aizdomās turēto personu, tātad šis materiāls, kas ir tieši deleģējumā arī minēts, jo tāpēc arī Ministru kabineta noteikums precīzi atkārtot šo te deleģējumu, kur ir runa par materiālu un par pēdām. Bet lasot likuma normas un mēs uzskatām, ka Ministru kabineta noteikumi ir interpretējami likuma normu kontekstā, tātad attiecībā uz aizdomās turētām personām, tātad šeit ir skaidri, ka te neiet runa par pēdām, bet te iet runa tieši par pašas personas bioloģisko materiālu, ir dots deleģējums par bioloģisko materiālu. Bet caur 10. pantu viņš ir lasāms kā salīdzinošie paraugi. Jo, lai mēs iekļautu datu bāzē šo te materiālu, mums par aizdomās turēto personu ir jānorāda 5., 6. punktā šie te salīdzinošie materiāli.

Tas ir atbildei uz otro jautājumu. Es ceru, ka man izdevās atbildēt.

Un attiecībā par šo te trešo, kāpēc ir divi akti. Man būs grūti atbildēt uz to, kas tajā laikā kādi bija apsvērumi. Bet mēs to uzskatām kā likumdošanas procesa, likumdevēja, Ministru kabineta šajā momentā, tātad rīcības brīvību izvēlēties vienā vai citā veidā tātad noteikt formu, kādā veidā šie dati ir fiksējami un skaidrs, ka šī akta būtība ir nodrošināt to, lai datu bāzē tie dati, kas ir iekļaujami, lai tas būtu izdarāms vieglāk. Tātad viens akts tiek nosūtīts Kriminālistikas pārvaldei, viens tiek glabāts attiecīgi krimināllietā, un viens tiek izsniegts šai te personai. Jā, tātad faktiski šīs te procedūras dēļ ir nepieciešams šis te akts, lai būtu izpildīti 10. panta nosacījumi.

Tāds būtu mūsu skaidrojums, mūsu skatījums.

A. Laviņš.

Kolēģis Gunārs Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Man jums būtu divi jautājumi. Pirmais ir attiecībā uz to koncepciju, ko Ministru kabinets apstiprināja, pirms sagatavoja šo likumprojektu. Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju tā, ka Ministru kabinets nokonstatēja, ka šobrīd šie dati ir decentralizēti, šie dati pastāv. Ekspertīzes tiek noteiktas, bet netiek veikts datu apkopojums. Tas būtu tas pienesums. DNS likums paredz tikai apkopot to, kas iepriekš bija decentralizēts. Vai es pareizi saprotu?

V. Vītoliņš.

Jā. Tieši tā, jo faktiski zinātnes attīstības rezultātā radās tādas iespējas kaut kādā momentā un ir saprotams, kā arī likumā ir minēts, ka šie dati tiek apkopoti un

glabāti. Jā, tātad tieši DNS datu bāzes mērķis ir mūsu skatījumā tieši tāds, kas izriet no likuma un tātad faktiski šis likums, tāpat kā Ministru kabineta noteikumi, tieši runā par apkopošanu un glabāšanu tiem datiem, kuri, bez šaubām, arī iepriekš kriminālprocesā varēja tikt izņemti un attiecīgi arī veiktas ekspertīzes, vēl pirms pašas datu bāzes radīšanas, jo zinātne jau bija iepriekš piedāvājusi tādas iespējas.

G. Kušņš.

Paldies.

Un otrs jautājums. Kā jūs šodien esat dzirdējis, pastāv, es teiktu, savstarpēji izslēdzošas apstrīdēto normu interpretācijas. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis uzskata, ka ir jāņem no visiem, ja mēs tā vienkāršojam šo pozīciju, tad no visām aizdomās turētajām, Saeimas un, cik es saprotu, arī jūsu pozīcija ir, ka jāņem tikai no tiem, no kuriem vajadzēja ņemt arī iepriekš, atbilstoši Kriminālprocesa likuma noteikumiem. Kā viens no iespējamajiem veidiem, kā noskaidrot, kā tad īsti ir gribēts, varētu būt likumprojekta anotācija. Jūs varētu paņemt DNS likumprojekta anotāciju. Vai jums ir pieejama... DNS likumprojekta anotāciju ir sastādījis Ministru kabinets, jo Ministru kabinets ir šī likumprojekta iesniedzējs. Un viens no tādiem nosacījumiem, lai mēs varētu pateikt, vai ir domāts tagad ņemt no visiem, vai tikai no tiem, kas ir, galu galā ir nauda, cik ir nepieciešams. Vai palielināsies DNS ņemšanas skaits jeb nepalielināsies. Sakiet, lūdzu, kā jūs interpretētu anotācijas 3. lielo jautājumu, kur ir normatīvo aktu ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem. Un tur ir viena tāda frāze: speciālas datortehnikas dators ir nepieciešams, programmatūras iegāde, tur amplifikatoru un tad ir vārdi “cita aprīkojuma iegāde, kas nepieciešama sakarā ar DNS analīžu apjoma pieaugumu – 12 tūkstoši latu.” Vai tas ir domāts, ka tiek noteikti jauni ņemšanas gadījumi vai kas tas ir?

V. Vītoliņš.

Jā, tātad, kā jau es arī minēju, tad mēs uzskatām DNS pašu par sevi, vai to zinātnisko iespēju, kas tika dota. Tātad par unikālu un neatkārtojamu iespēju atklāt noziegumus. Mēs neredzam citu veidu pie kaut kādiem konkrētiem noziegumiem, piemēram, kā es jau minēju, pie vardarbīgiem noziegumiem, kur ir ļoti liela iespējamība, ka cilvēki atstāj sava ķermeņa izdalījumus, tātad, ka tas ir unikāls veids, kā šos noziegumus atklāt. Iepriekš, pirms zinātne nepiedāvāja DNS un pirms nebija iespējas tātad glabāt šos te DNS paraugus no tiem, no kuriem viņi arī ņēma,

iespējams, tāpat, pirms zinātnes piedāvāšanas procesa virzītāji, kuri izbrauca uz notikumu vietām, nemaz arī neņēma šos te paraugus, jo bija skaidrs, ka viņus nav kur likt. Un tā iemesla dēļ ir skaidrs, ka tad, kad attīstās jebkura, teiksim tā, sistēma, tad var saprast, ka veidojoties praksei tāpat arī procesa virzītāji arvien vairāk var saskatīt vajadzību ņemt šos te paraugus un tāpat iedzīvināt sistēmiski šo te metodi kā tādu. Un tā iemesla dēļ, bez šaubām, tiek pie jebkuras, tā teikt, jaunas, unikālas metodes radīšanas, vienmēr tiek saprasts, ka viņa attīstīsies un attiecīgi, protams, arī šī anotācija, uz ko es vēlētos vērst uzmanību, ka tās ir tikai prognozes, tas nenozīmē, ka tas tā piepildītos, tās ir tikai prognozes un šādas prognozes manā skatījumā ir ļoti loģiskas, jo kā jauna metode viņa var attīstīties un ir skaidrs, ka no notikuma vietām var ņemt gan vairāk, gan arī attiecīgi no cilvēkiem. Bet nekādā gadījumā tāpat mēs nesaskatām, ka šī frāze vai šī anotācija kaut kādā veidā mainītu pamatu izņemti tieši no personām šo te paraugu salīdzinošai izpētei.

G. Kusiņš.

Tāpat, jūsuprāt, šī frāze nevar tikt interpretēta... jeb šī frāze nav tāpēc, ka kabinets ir vēlējies, lai tiktu ņemti no visām aizdomās turētajām personām. Vienkārši, lai jaunas tehniskas iespējas tad, ja kriminālprocesā ir nepieciešams un jūs prognozējat, ka pavairosies šīs iespējas, tad būs attiecīgi nepieciešamais finansējums. Vai es pareizi sapratu?

V. Vītolis.

Jā, tieši tā. Tāpat iet runa faktiski par šīs metodes attīstību un tas arī parādās faktiski jūsu pieminētajā koncepcijā – tāpat 1. punktā 2. rindkopā, es varbūt nolasīšu: “Ministru kabineta apstiprinātajā tiesu ekspertīžu iestāžu attīstības koncepcija 2002.-2006. gadam kā viens no Valsts policijas ekspertīžu centra attīstības virzieniem ir ietverts uzdevums attīstīt DNS metodes izmantošanas iespējas bioloģiskajās ekspertīzēs.” Tāpat faktiski mēs runājam par tā brīža Latvijas situāciju un šīs te metodes attīstību, kas, protams, runājot no anotācijas viedokļa, kas ir pārdomas par iespējamo nākotnes virzienu, kāds varētu attīstīties, es negribu teikt, ka tāpēc anotācija ir unikāla un viņa saka, kā attīstīsies, bet, kā varētu attīstīties. Bez šaubām, ka šis finansējums būtu jāparedz, jo, ja nebūs finansējums paredzēts, tad viņu dabūt pēc tam būs ļoti grūti. Savukārt, ja viņš ir paredzēts, atmaksāt viņu gada beigās valsts budžetā ir, ja es tā varu izteikties, vienkārši. Es ceru, ka man izdevās atbildēt.

G. Kušņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģe Ineta Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Paldies. Kā tad jūs izskaidrojat šo Valsts policijas darbinieka Boronovska skaidrojumu par pienākumu visiem noņemt DNS. Kāda ir jūsu versija? Tāda pati, kā Saeimai? Ka tā ir kļūda?

V. Vītoliņš.

Jā, kā jau es teicu, es faktiski vēlētos atturēties analizēt konkrēto gadījumu. Mums nav skaidrs, kāpēc šī persona tātad uzskatot, ka procesa virzītāja rīcība nav bijusi korekta, tātad nevērsās pie prokurora un neaicināja prokuratūru izvērtēt konkrētos materiālus un attiecīgi saprast un dot procesa virzītājam attiecīgos uzdevumus.

I. Ziemeļe.

Es nerunāju par Lato Lapsu, es runāju par policistu Boronovski, kurš tiesas sēdē... kurš tātad ierosināja šo administratīvo lietu un kurš tiesas sēdē pateica, ka visiem Valsts policijā pienākums ir pienākums no katra aizdomās turamā noņemt šo bioloģisko materiālu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē. Un faktiski no tā varētu izsecināt, ka katram aizdomās turamajam ir pienākums šo bioloģisko materiālu sniegt. Vai tā ir likuma neizpratne no šī konkrētā policista puses?

V. Vītoliņš.

Acīmredzot, jā. Tā ir šī neizpratne no konkrētā policijas darbinieka puses, jo tanī pašā tiesas spriedumā, apgabala tiesas Krimināltiesu kolēģijas spriedumā, tātad runājot par šo te pienākumu nodot bioloģisko materiālu, tiesa arī šo sasaista ar Kriminālprocesa likumu un konkrēti ar...

I. Ziemeļe.

Tur ir vairākas lietas. Abos līmeņos tur tiesas ir ļoti daudz ko pateikušas.

V. Vītoliņš.

Jā, bet jebkurā gadījumā gan no šīs te rajona tiesas un jo īpaši no apgabala tiesas ir skaidrs, ka šis te pienākums tiek sasaistīts ar Kriminālprocesa likumu.

A. Laviņš.

Kolēģis Gunārs Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, man pēc diviem jautājumiem vēl radās trešais.

Par šo tiesību aizsardzības līdzekli, ko jūsuprāt pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis. Es saprotu, ka jūs paužat līdzīgu pozīciju, kā Saeima, ka vajadzēja izmantot Kriminālprocesā paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus attiecībā uz šo. Šodien tiesas sēdē mēs esam redzējuši vismaz vienu gadījumu, vismaz vienu tādu situāciju, kad tiek ņemts no personas, kas ir izdarījusi kaut kādu citu nodarījumu. Sakiet, lūdzu, vai jūsu rīcībā ir kaut kādi pierādījumi vai kaut kādi fakti, kas varētu liecināt, pēc tam noskaidrojami, ka prokurors arī būtu interpretējis šo likumu tieši tā, kā jūs tagad interpretējat? Jeb būtu interpretējis tieši tāpat, kā to interpretēja Boronovska kungs?

V. Vītoliņš.

Tātad atbildot uz jūsu jautājumu, es vēlos vērst uzmanību, ka mēs lasām likumu un, kā lai saka, es nezinu konkrētos lietas materiālus ne Lato Lapsas gadījumā, kas ir konstitucionālās tiesas iesniedzējs, ne konkrēti šajā gadījumā, un arī šajā oponenta piedāvātajā piemērā. Tātad arī tajā gadījumā, piemērā piedāvātajā, tātad mums nav zināms, vai cilvēks ir vērsies pie prokurora, nav vērsies, kāpēc un ar ko tieši viņš ir bijis vai nav bijis apmierināts DNS izņemšanas gadījumā un kāpēc viņš nav izmantojis šos te aizsardzības līdzekļus, ja viņš nav viņus izmantojis.

Tātad, attiecībā uz to, kā prokurors interpretētu, ja būtu šāda sūdzība, tad mūsu skatījumā, kā jau es teicu, nekas ne likumā, DNS likumā, ne Ministru kabineta noteikumos, ne likumā "Par policiju" nenosaka pienākumu personai nodot DNS materiālu salīdzinošai izpētei. No tāda viedokļa, protams, ka cilvēks var atteikties to darīt, bet rēķinoties pēc tam ar sekām un tas, kas šeit ir noticies šajā konkrētajā gadījumā, es saprotu, ka tās sekas bija tādas, ka tika sastādīts administratīvais pārkāpums, protokols un attiecīgi personai tika piemērots sods, kas vēlāk tika atcelts.

Bet, kā jau es arī pašā sākumā teicu, tad faktiski šādā gadījumā vajadzētu apstrīdēt Kriminālprocesa attiecīgās normas, kas uzliek par pienākumu personai izsniegt šos datus konstitucionālajā tiesā, vai arī Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. pantu – tātad kas nosaka sodu, bet nevis DNS likumu vai Ministru kabineta noteikumus.

Līdz ar to, izejot no tā, mēs neredzam, ka prokurors interpretētu... katrā ziņā, kāds būtu pamats prokuroram interpretēt DNS likumu un Ministru kabineta noteikumus un arī likumu “Par policiju” savādāk. Jo vēlreiz es vēlos uzsvērt, ka likumā nekas nepasaka to, ka šis likums radītu pamatu izņemt un attiecīgi Ministru kabinets...

A. Laviņš.

Labi. Tātad tiesnesis Uldis Ķinis uzdos jautājumu.

U. Ķinis.

Man viens tāds mazs jautājums. Kas jūsu izpratnē šajā gadījumā ir Valsts policija?

V. Vītoliņš.

Jūs domājat attiecībā uz DNS likumu un Ministru kabineta...?

U. Ķinis.

Jā, uz DNS likumu un attiecībā uz Kriminālprocesa likumu.

V. Vītoliņš.

Tātad attiecībā uz DNS šo te aktu, ja es pareizi saprotu jautājumu, sagatavošanu, tad faktiski mūsu skatījumā tas ir procesa virzītājs, vai viņa uzdevumā kāda amatpersona, kura...

U. Ķinis.

Tad ir nākošai jautājums.

Sakiet, kāpēc tikai vienā likumā, Valsts policijas likumā, un nevienā citā likumā, kurš reglamentē citu procesu virzītāju, tas ir izmeklēšanas iestāžu, jo izmeklēšanas iestādes ir definētas 386. pantā Kriminālprocesa likumā, tur ir Drošības policija, robežsardze, tur ir tālbraucēju kapteiņi, nevienā no tiem nav paredzētas

tiesības, ka kāds cits varētu izņemt DNS paraugus aizdomās turētajām personām, kaut gan šīs visas iestādes var atzīt personas par aizdomās turamajām. Sakiet, kāpēc, ja tas ir jūsu tāds traktējums.

V. Vītoliņš.

Jā. Tātad es vēlētos vērst uzmanību uz vairākiem institucionāliem likumiem. Tātad likums "Par policiju" ir tātad manā skatījumā institucionāls likums, nu vismaz aspektā par šo 12. pantu, par ko mēs runājam. Tāpat līdzīgi... es, protams, šobrīd no galvas nevarēju nosaukt visus likumus, bet tāpat līdzīgi citos institucionālajos likumos, piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, ja es pareizi atceros, 10. pantā arī ir uzskaitītas tiesības citā vārdiskā veidā, bet tāpatās, arī tur, ja es pareizi atceros, vai tikai nebija 4. punkts šajā te 10. panta pirmajā daļā... 4. punkts, kurš nosaka tiesības iegūt jebkādu faktisku informāciju gan no juridiskām, gan no fiziskām personām. Un rodas jautājums par to, vai vienā likumā konkrēti nosaucot DNS kā unikumu, citā likumā to nosaucot "ar ziņām un citiem materiāliem", tātad... nu... faktiski cits likums varētu būt arī pat vēl plašāks nekā likums "Par policiju". Bet šis konkrētais jautājums, man liekas, ir saistīts ar likumdevēja izvēlēto vārdisko formu, kā noteikt materiālu iegūšanu. Un līdz ar to mūsu skatījumā mēs nevarētu piekrist tam, ka tikai likuma "Par policiju" 12. pants nosaka tiesību sarakstu izmeklēšanas iestādēm, ko viņas ir tiesīgas darīt savas kompetences ietvaros.

A. Laviņš.

Kolēģe Ineta Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Nē, paldies.

A. Laviņš.

Tā. Dosim iespēju konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim. Lūdzu!

V. Ickevičs.

Viens jautājums. Sakiet, lūdzu, tātad, lai es saprastu, tad Ministru kabineta nostāja ir tāda, ka jāņem tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajos gadījumos, kad ir

jātaisa vai nu ekspertīze vai jāņem paraugi salīdzinošai izpētei tas bioloģiskais materiāls.

V. Vītoliņš.

Ministru kabinets uzsver, ka saistībā ar šo konstitucionālo sūdzību tād no aizdomās turētajām personām, pienākumu aizdomās turētajām personām izsniegt šos datus regulē Kriminālprocesa likums un atbilstoši Kriminālprocesa likumam no aizdomās turētajām personām var izņemt...

V. Ickevičs.

Kāda ir Ministru kabineta pozīcija šajā visā jautājumā? Vai tas ir pareizi, ka tikai no tām personām... tād Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā tikai no tām... ja ir lēmums par ekspertīzes nozīmēšanu, vai ir lēmums par paraugu ņemšanu salīdzinošajai izpētei. Tikai šajos gadījumos ir jāņem šie bioloģiskie materiāli no aizdomās turētajām personām.

V. Vītoliņš.

Mēs šobrīd neredzam citus gadījumus, kā tas būtu iespējams.

V. Ickevičs.

Godātā tiesa, es atļaušos atsaukties uz vienu anotāciju: grozījumi Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā, kuri ir Iekšlietu ministrijas iniciatīva.

Diemžēl man šī anotācija nav pievienota lietai, es to vakardien atradu, bet es atradu tikai pašu anotāciju un es nezinu, vai tā iniciatīva tika izskatīta Ministru kabinetā, vai viņš ir izskatījis to. Bet saskaņā ar šo anotāciju Iekšlietu ministrija norāda: “norādām, ka līdz brīdim, kamēr apcietinātajam netiks uzlikts par pienākumu pakļauties bioloģiskā materiāla izņemšanai un pirkstu delnu nospiedumu, kas uz mums neattiecas, DNS likumā un Biometrijas datu apstrādes sistēmas likumā ietvertās normas nedarbosies pilnā apmērā. Kas savukārt novedīs pie tā, ka netiks sasniegti vairāki no DNS nacionālās datu bāzes un biometrijas datu apstrādes sistēmas izveidošanas mērķiem. Proti, noziedzīgu nodarījumu atklāšana, noziedzīgu nodarījumu izdarījušu personu meklēšana, nepazīstamu līķu identificēšana.”

Un pirms tam anotācijā, kuru es tūlīt iesniegšu tiesai, ir norāde uz to, ka Iekšlietu ministrija, tād interpretē esošo situāciju, ka var ņemt tikai Kriminālprocesa

likuma... no apcietinātajām personām. Tātad aizdomās turētās personas arī var būt apcietinātās personas statusā. Tātad no apcietinātajām personām var ņemt tikai... tātad viņām ir pienākums tām apcietinātajām personām nodot savus bioloģiskos materiālus tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajos gadījumos, kā jūs sakāt, salīdzinošai izpētei. Bet ja Ieslodzījuma vietas pārvalde vēlas paņemt paraugus, tad šajā gadījumā, kā norāda un uzskata Iekšlietu ministrija, apcietinātajai personai pagaidām nav tāda pienākuma un viņi grib to ieviest.

Un es gribētu vienkārši saprast, kāda ir tā nostāja? Uz kuriem mēs virzāmies? Tāpēc es pajautāju, kā jūs uztverat šo situāciju. Kādi ir mērķi? Kas tad ir tas DNS datu bāzes izveidošanas mērķis? Vienkārši glabāt visu un pēc iespējas vairāk datus savākt?

A. Laviņš.

Labprāt dzirdētu komentāru uz šo jautājumu.

Nē, nu jūs esat profesionāls jurists, advokāts, tiesā, lai kaut ko pievienotu lietas materiāliem procesa gaitā, ir lūgums... protams...

V. Vītoliņš.

Ja es pareizi sapratu, jūs citējāt Iekšlietu ministrijas izstrādāto anotāciju, kur ir norādīts, ka šobrīd personām nav noteikts šīm konkrētajām personām, kuras jūs minējāt, pienākums kā vien kriminālprocesā, izsniegt attiecīgos materiālus.

Tātad faktiski jūs sakāt, ka tātad šī te interpretācija, ko es arī, tā teikt, minēju tiesai, arī ir pierādīta anotācijā, ka šobrīd tikai vienīgais likums, kurš šīm personām uzliek par pienākumu, ir Kriminālprocesa likums.

Otrs aspekts šajā kontekstā. Es vēlētos pateikt, ka Iekšlietu ministrija nav likumdevējs. Tātad faktiski šī vēl ir tikai diskusija par to, un kāds būs gala rezultāts, tas ir atkarīgs no likumdevēja.

Un nobeigumā es vēlētos vēl vērst tiesas uzmanību uz Cilvēktiesību tiesas lēmumu lietā “Van der Velden”, kur no notiesātajām personām jau pēc paša statusa arī tiek pieļauta iespēja ņemt DNS paraugus. Tātad likuma mērķis, kā tas rakstīts arī likumā, tātad ir faktiski nodrošināt noziedzības atklāšanu un novēršanu attiecīgi un tātad likums tā iemesla dēļ arī apkopo un glabā tos datus, kuri ir iegūti saskaņā ar citu likumu prasībām.

V. Ickevičs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Tā, varam virzīties uz priekšu.

Uzklausīsim pieaicinātās personas.

Bet, pirms to darīt, mums ir jāizlemj kopīgi jautājums par to, kādā secībā mēs uzklausīsim pieaicinātās personas.

Piedāvājums vispirms būtu sākt ar Valsts policiju, tad Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes DNS ekspertīžu nodaļas priekšnieci Olgu Bergeri, tad Tieslietu ministriju, Ģenerālprokuratūru un noslēgtu ar Aldi Lieljuksi.

Vaicāšu konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim. Vai jums ir iespējami kādi citi apsvērumi par secību, kā uzklausīt pieaicinātās personas, vai varam iespējams pie šī saraksta pieturēties.

V. Ickevičs.

Jā, nav iebildumu pret šo secību.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Paldies, nav.

A. Laviņš.

Un Ministru kabineta pārstāvim arī nav iebildumu. Labi.

Tad mēs tādā secībā arī pieaicinātās personas uzklausīsim.

Tā, lūdzu, vārds viedokļa sniegšanai Valsts policijas pārstāvim.

D. Vēbers.

Valsts policija, Dainis Vēbers.

Papildus vēstulē paustajam viedoklim gribu norādīt, ka šeit ir vairāk interpretācija vērsta uz Kriminālprocesa likuma normu skaidrojumu un tiešām Kriminālprocesa likuma ietvaros Valsts policija izvērtē nepieciešamību salīdzinošo paraugu izņemšanai un attiecīgi arī ekspertīzes nozīmēšanai.

Tajā pašā laikā Valsts policijas vēstulē 3. lappusē ir pieminēti gan DNS likums, gan arī šie te Ministru kabineta noteikumi, kas paredz izņemšanas kārtību. Varbūt tas nav daudz skaidrots, bet kopumā gribu norādīt, ka Valsts policija gan no DNS likuma, gan no Ministru kabineta noteikumiem uzskata, ka ir jāizņem paraugi arī ārpus Kriminālprocesa likuma normām, tieši pie statusa “aizdomās turētā persona”. Vienīgā sasaiste tātad ir aizdomās turētais. Tas ir Kriminālprocesa likumā. Un attiecīgi pamatojoties gan uz DNS likumu, gan uz Ministru kabineta noteikumiem mēs no to personu... “aizdomās turētā”... izņemam priekš tieši... mērķa – datu bāzes veidošanai. To droši vien var pierādīt arī statistika: 2015. gads – vairāk kā 6 tūkstoši paraugi datu bāzei izņemti, ekspertīžu skaits – ap 3 tūkstoši, tajā skaitā šīs te ekspertīzes viena daļa ir vērsta uz pēdu identificēšanu, teiksim tā, izņemtās pēdas, kurām mēģināts atrast personu pretī. Un kopumā, protams, tas ir aptuveni 500 gadījumi, kad ir identificēti cilvēki un arī sakritības.

Līdz ar to varbūtās uzreiz, iespējams, būs jautājums, kāpēc ir atšķirības starp aizdomās turēto personu skaitu un izņemtajiem paraugiem. Tad es nevaru komentēt to minēto ciparu 20 tūkstoši, nav manā rīcībā. Bet tā doma ir tāda, ka Valsts policijai ir iespēja uzzināt, vai par šo personu jau ir DNS profils datu bāzē, saņemot vienkāršu atbildi “jā” vai “nē”. To ir iespējams izdarīt elektroniski jebkuram procesa virzītājam pajautājot sistēmai, vai profils šai personai jau ir. Līdz ar to resursu taupības nolūkos tajos gadījumos, kad personas profils jau ir datu bāzē attiecīgi, ja viņa par jaunu ir aizdomās turētā, tad otru reizi lietderības apsvērumu dēļ šāds te paraugs netiek iegūts.

Tāpatās, protams, ir situācijas, kad aizdomās turētie nav uz vietas pieejami un tamlīdzīgi, līdz ar to nav iespējams šo paraugu izņemt. Tāpat pieņemam, ka ir arī situācijas, kad procesa virzītājs... Valsts policija ir ļoti liela iestāde... varētu būt gadījumi, kad arī vienkārši neizņem, bet tā mūsu kopējā nostāja ir tāda, ka mēs izņemam no aizdomās turētajiem, atbilstoši DNS likumam.

Paskaidrošu viedokli, kāpēc. Pirmām kārtām, jau gribu minēt jau pieminēto koncepciju 30.09.2002. rīkojums Nr. 552, Ministru kabineta koncepcija par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu un izmantošanu. Tur ir šīs koncepcijas 4. sadaļa – Problēmu risinājums. Un šajā te sadaļā 4. punkts – Likumprojektā ietveramie galvenie

virzieni. Un punkti 2., 3. 4., kas runā, tāpat, par to, ka likumprojektā ietveramie galvenie virzieni ir DNS materiāla ņemšana no aizdomās turētajām personām, kuras ir aizturētas uz aizdomu pamata par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, DNS materiālu ņemšana no notiesātajām personām, DNS datu bāzes izveidošana un izmantošana no DNS materiāla, kas ir ņemts no aizdomās turētajām personām un no notiesātajām personām. No mūsu redzesviedokļa anotācija ir ļoti tāda minimāla, kurā nekas daudz nav izskaidrots, tad šī koncepcija paver krietni plašāku skatījumu uz to likumprojekta mērķi.

Tāpat atkarībā no likuma pirmām kārtām ir jāmin 13. panta otrā daļa, kas saka, ka minētās iestādes, tajā skaitā izmeklēšanas iestādes, kas ir Valsts policija, ir atbildīgas par bioloģiskā materiāla un pēdu izņemšanu, kā arī par ziņu savlaicīgu sniegšanu. Tāpat, ja mēs runājam tīri no kriminālprocesa viedokļa, tad nez vai DNS varētu runāt par atbildību izmeklēšanās iestādēm vērtēt, vai vajag konkrētajā kriminālprocesā kaut ko izņemt vai nē. Tāpat šeit vairāk ir uzsvars uz to, ka DNS likums par to runā. Protams, bija iepriekš jau runāts par 13. panta pirmo daļu, vai tas deleģējums ir atbilstošs vai nē, bet šeit mēs skatām, ka šeit skaidri pateikts, ka tā ir tomēr... ka izņemšanas kārtību tomēr nosaka attiecīgie Ministru kabineta noteikumi. un tālāk par to runā.

Gribu arī pieminēt 9. panta un 10. panta, varbūt arī nākošo pantu atšķirības. 9. pants saka: ja notikuma vietā izņemts, tāpat ir nosacījums, ja jums ir, tad jūs liekat. Savukārt 10. un turpmākie par to nerunā. Principā viņi runā par aizdomās turēto. Tāpat, ja mums ir aizdomās turētais, mēs arī to darām.

Mēs varam runāt arī tādās kategorijās, vai DNS likums paredz izņemšanu. Bet es gribu teikt, ka ir virkne tad kategoriju, kurā vispār tad nekā cita nav, izņemot DNS likumu, kā, piemēram, notiesātais. Vismaz es neatradu nevienu citu normatīvo aktu, kur būtu runa par notiesāto kaut kādu. Jo Kriminālprocess noteikti par to vairs nerunā. Tas varbūt ir ārpus aizdomās turētā.

Un tieši līdzīgi ir arī tāpat Ministru kabineta konstrukcija, Ministru kabineta noteikumu konstrukcija, kas pasaka, ka 13. punkts., kas saka, ka bioloģiskās izcelsmes pēdas izņem atbilstoši Kriminālprocesa likumam, bet savukārt aizdomās turēto un visu pārējo tomēr runā par šo te Ministru kabineta noteikto kārtību un līdz ar to, tā ir tā argumentācija no likuma papildus tam. Praksē tāpat mums ir salīdzinošais šis te akts, kuru mēs nododam datu bāzei tieši ar datu bāzes mērķi un procesa virzītājs tad ir protams... ja viņš uzskata, ka var, viņš paralēli raksta lēmumu, kurā norāda, ka

datu bāzē ir iekļaujams. Bet tas, ka ir iekļauts datu bāzē, tā nav ekspertīze. Tā ir vienkārši profila noteikšana, kura tiek ietverta, teiksim, šajā datu bāzē tiek izmantota. To droši vien Bergeres kundze varēs detalizētāk paskaidrot.

Jā, un tāpat, ja paralēli tiek nozīmēta ekspertīze, tad ir atsauce uz šo te, ka jau ir datu bāzē iekļauts profils. Tāpat izmantojot to. Savukārt, ja no otras puses, var būt arī situācija, ka bez iekļaušanas datu bāzē, tie gadījumi gan paliek arvien mazāk, ka tikai un vienīgi lēmums, protams, ar izņemtiem un saglabājamiem datiem izņemts, pārbaudīts, noteikta ekspertīze un dati nav aizgājuši uz šīm te datu bāzēm. Tādas situācijas var būt.

Runājot par Kriminālprocesu... šo te visu pārsūdzību. Tad mūsu viedoklis ir, ka, ja tie dati ir vajadzīgi konkrētā kriminālprocesā, mēs noteikti izmantotu piespiedu šo te izņemšanu, jo tad tiešām, tie dati ir vajadzīgi, un viņus konkrēti ir jāpārbauda. Tajos gadījumos, kad mēs uzskatām, ka tas ir tikai un vienīgi priekš saglabāšanas, priekš datu bāzes, tad ir šis te administratīvā pārkāpuma lietvedības ceļš un tāpat ir arī pozitīvi tiesu spriedumi gan rajonu, gan tiesu līmenī, kas arī šādā veidā nošķir to sadali, ka ir administratīvais ceļš un ir kriminālprocesuālais ceļš. Un šajā gadījumā tāpat, ja tikai un vienīgi saglabājamiem datiem, tad mēs uzskatām, ka jā, ka ir šī te administratīvā pārkāpuma lietvedība. Bet tajā pašā laikā nekādā veidā mēs nevaram piespiest šo te personu dot datus. Mēs varam sastādīt protokolu, bet piespiest datus iedot savādākā veidā mēs nevaram. Mēs neizmantojam kriminālprocesuālo ceļu, ka tagad mēs varētu paņemt kaut kā savādāk, ja persona nepiekrīt, tad ar varu paņemt šādus paraugus.

Droši vien būs jautājumi.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi! Kolēģis Uldis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Tas patiesībā nozīmē, ka jūs... tajā policijas atzinumā mēs katrā gadījumā tik skaidru to jūsu viedokli neizlasījām, jūs tur tā diezgan savādāk bijāt rakstījuši. Bet šobrīd, ja jūs arī atzīstat to, ka ir administratīvais DNS izņemšanas ceļš un kriminālprocesuālā kārtība, tad faktiski kādiem nolūkiem administratīvi izņem? Tas ir faktiski saistīts ar personas identifikāciju, ar konkrētā aizdomās turētā?

D. Vēbers.

Es nepieminēju pašu galveno. Tātad likuma mērķis ir izveidot DNS nacionālo datu bāzi, kas izmantojama noziedzīgu nodarījumu atklāšanā, pazudušu personu meklēšanā, neatpazītu līķu identificēšanā. Tātad policijas galvenais virziens ir noziedzīgu nodarījumu atklāšana. Ne tikai konkrētā nozieguma atklāšana, bet jebkura iespējamā, kas jau ir izdarīts un varbūtās arī vērsts uz nākotni, bet galvenokārt jau izdarītie esošie noziedzīgie nodarījumi.

Mēs uzskatām, ka aizdomās turētais ir jau ar tādu, teiksim tā, ir ļoti augsts statuss kriminālprocesā. Mums ir persona, pret kuru ir uzsākts kriminālprocess, tad ir aizturētais, un tad ir tikai aizdomās turētā persona, kurā jau procesa virzītājam ir pietiekoši pierādījumi turēt viņu aizdomās. Līdz ar to mēs uzskatām, ka viņš vismaz no policijas viedokļa... jā, šis te pamats ir, un mēs pārbaudām un mēģinām atklāt arī citus noziedzīgos nodarījumus. Mēs uzskatām, ka šāda norma ir samērīga un viņai ir leģitīms mērķis.

A. Laviņš.

Kolēģe Ineta Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies.

Man jums ir jautājums par DNS likuma 18. panta pirmo daļu. Tātad vēl viena no apstrīdētajām normām.

Mēs jau dienas pirmajā pusē nedaudz pieskāramies šim jautājumam un tātad jautājums ir par šīs glabāšanas stadijas, pēdējās stadijas šajā procesā.... par šīm garantijām, kādas ir konkrēti personai, kuras DNS profils tātad ir iekļauts nacionālajā DNS datu bāzē. Un par šīm garantijām.

Tātad izskanēja tas, ka jau likumdevējs ir šo termiņu, glabāšanas, samazinājis no 75 gadiem uz 10 gadiem. Tas ir viens no tādām garantijām.

Un otrs izskanēja, ka jebkurā laikā konkrēta persona var arī prasīt, lai rakstveidā... iesniegt iesniegumu, lai šo te DNS profilu attiecīgi iznīcina.

Sakiet, lūdzu, jūsu praksē, cik vispār ir... jūs zināt, cik ir bijuši tādi gadījumi, kad cilvēki reāli arī paprasa, lai iznīcina šo te DNS profilu. Jūs esat saskārušies?

D. Vēbers.

Tas ir jautājums Kriminālistikas pārvaldei. Viņi ir atbildīgi par šo datu bāzi.

I. Ziemeļe.

Bet tāda informācija principā ir pieejama, ja?

D. Vēbers.

Jā.

I. Ziemeļe.

Labi. Tad mēs arī uzjautāsim šo.

Un sakiet, lūdzu, vai jūs pats uzskatāt, ka tas ir adekvāti, pagaidām lietošu tādu vārdu, ja šāds cilvēks šādu iesniegumu neuzraksta, desmit gadus šis DNS profils glabājas, vienlaicīgi šī persona vairs nav nedz aizdomās turamā persona, nedz jebkādā citā kriminālprocesuālā statusā, atbilstoši tāpat 18. panta pirmajai daļai. Kāds tam ir mērķis? Vai tas ir adekvāti šādu regulējumu uzturēt spēkā?

D. Vēbers.

Ir bijušas izmaiņas, kur šis regulējuma noteiktais termiņš ir samazināts. Ņemot vērā šo te gan noziedzības tendenci un visu pārējo mēs uzskatām, ka ir samērīgi šādai normai pastāvēt.

I. Ziemeļe.

Par tām tendencēm varētu mazliet?

D. Vēbers.

Organizētā noziedzība, terorisms, jebkāds, kas mums ir starptautiskā noziedzība... un tāpēc ir nepieciešams arī kopumā būt šādām normām. Tas ļauj to informāciju un to DNS profilu arī pārbaudīt kādreiz.

I. Ziemeļe.

Paldies.

A. Laviņš.

Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, es gribēju jums pajautāt. Jūs savā runā pieminējāt, ka ir arī citi tiesu procesi, ja es pareizi sapratu, kurā ir atzīts, ka šīs prasības ir likumīgas. Jūs varat nosaukt vismaz kādus?

D. Vēbers.

Diemžēl man nav.

G. Kusiņš.

Bet ir tādi procesi?

D. Vēbers.

Ir Rīgas apgabaltiesas spriedums, kurā ir ļoti skaidri nodalītas šīs te divas daļas: kriminālprocesuālā izņemšana un šī te, kas ir tieši ir strīds par administratīvo pārkāpumu lietvedību un ir nodalīts tas, ka ir administratīvais pārkāpums ir bijis sastādīts pamatoti, tieši saistībā ar saglabājamo datu. To varbūt varēs minēt vairāk Ģenerālprokuratūra, jo tas spriedums ir pieņemts, balstoties uz Ģenerālprokuratūras protestu.

G. Kusiņš.

Un tad jūs atceraties, kāds bija sods šajā...?

D. Vēbers.

Nē.

G. Kusiņš.

Tad man ir jautājums tāds: sakiet, lūdzu, vai šī kārtība, kuru jūs nosaucāt, ja persona atsakās, tad var uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību un uzlikt viņam sodu. Vai šī soda rezultātā rodas jauni dati DNS datu bāzē? Un tas mērķis ir sasniegts?

D. Vēbers.

Nē. Ar šo te sodu mēs... tas ir vienīgi kā preventīvs līdzeklis iespējama, ka viņš tomēr...

G. Kusiņš.

Bet ja viņš samaksātu... nu, es nezinu, viņam uzliek 50 eiro sodu, visu laiku atsakās... Vai tad tie dati parādās?

D. Vēbers.

Nē. Neparādās.

G. Kusiņš.

Tad, jūsuprāt, ar šādu mehānismu tiek sasniegts tas likuma leģitīmais mērķis izveidot plašāku datu bāzi?

D. Vēbers.

Es teikšu tā, ka ne jau visi atsakās...

G. Kusiņš.

Jā, labi. Paldies.

A. Laviņš.

Jā, ļoti labi, ka jūs minējāt. Ne jau visi atsakās. Tie, kas, piemēram, piekrīt nodot to bioloģisko materiālu, bet nav mierā tomēr ar šādu kārtību? Kas ir tas veids, kā viņi var iebilst pret to, kas nupat procesā ir izdarīts? Kriminālprocesa ietvaros procesa virzītājs ir pieprasījis izsniegt bioloģisko materiālu. Tiek izdarīts.... nu, cilvēks ir likuma paklausīgs, pakļaujas, bet viņš tomēr grib tiesiskā kārtā iebilst. Sakiet, lūdzu, kas ir tas mehānisms, kā viņš varētu iebilst?

D. Vēbers.

Manuprāt, vismaz man nav zināma šāda prakse, ka šajā gadījumā strīdētos par faktisko rīcību. Bet tas būtu viens no ceļiem, ka viņš tā varētu arī darīt, ja izņem tieši priekš šī te datu bāzes mērķa. Galvenokārt par ko ir strīds, tas ir tieši par šo te sastādīto administratīvā pārkāpumu protokolu par nepakļaušanos policijas likumīgai

rīcībai. Tikpat labi, protams, kopumā par jebkādu darbību kriminālprocesā var strīdēties, sūdzēties uzraugošajam prokuroram. Protams, uzraugošais prokurors tad izvērtēs, vai ir viņa kompetence šajā gadījumā, vai nav.

A. Laviņš.

Vai es pareizi sapratu no šī te pēdējā, ka tostarp par šādu rīcību pieprasot bioloģisko materiālu tomēr viņš varētu strīdēties augstāk stāvošam prokuroram?

D. Vēbers.

Uzraugošam prokuroram. Par jebkuru izmeklētāja darbību var vērsties pie uzraugošā prokurora.

A. Laviņš.

Tā ir tomēr izmeklēšanas darbība.

D. Vēbers.

Nē, tā nav darbība, tā noteikti nav izmeklēšanas darbība.

A. Laviņš.

Mēs mēģinām noskaidrot, kas tad ir šīs darbības... kāds ir šīs darbības raksturs? Vai tajā brīdī policija ir rīkojusies kā valsts pārvaldes iestāde, vai tomēr kā izziņas izdarītājs kriminālprocesa ietvaros... Īsti es... Tie viedokļi atšķiras.

D. Vēbers.

Vienkārši šobrīd tie termini ir sasaistīti.... Ir procesa virzītājs, kuram ir pienākums šos te datus paņemt no aizdomās turētā. Tātad ir divi procesuālie termini – procesa virzītājs un aizdomās turamais. Nav Valsts policijas, nav Ieslodzījuma vietu pārvalde. Ir procesa virzītājs un šajā gadījumā ir Valsts policijas izmeklētājs. Un vienkārši pastāv uzskats, ka kriminālprocesā par izmeklētāju rīcību var sūdzēties pie uzraugošā prokurora. Vai tieši šajā konkrētajā gadījumā, man liekas, ka nav šobrīd faktisko situāciju, kad tieši par šādu te gadījumu būtu... Vismaz man nav zināms, ka sūdzās par to šo te, par piedāvājumu izsniegt datus.

A. Laviņš.

Vai ir vēl jautājumi palikuši? Uldis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Lai tā riktīgi mēs tā precizētu. Tātad šeit ir šī konkrētā situācija, kura ir lietas ietvaros un šīs lietas pamatbūtībā. Viņai ir kriminālprocesa raksturs, vai viņai ir administratīvais raksturs, kurā policija, izpildot savas valsts pārvaldes funkcijas, realizē attiecīgo pienākumu tātad, kā jau jūs teicāt, izņemt materiālu.

D. Vēbers.

Šajā gadījumā es laikam atkārtosos, jo ir sasaistīti šie te divi termini. Un nevis tieši kā tikai un vienīgi kā Valsts policija, šeit var būt jebkura izmeklēšanas iestāde. Un Kriminālistikas pārvalde noteikti pateiks, ka tātad šos te datus ne tikai Valsts policija izņem, bet izņem arī un iesniedz citas izmeklēšanas iestādes. Un es pieņemu, ka citām izmeklēšanas iestādēm šī diskusija varētu būt vēl lielāka, jo ir kaut kāda šīm te kā Finanšu policijai, Muitai un tamlīdzīgi konkrētajos kriminālprocesos nepieciešamība par to. Līdz ar to šeit ir izmeklētājs. Protams, vairāk šis izmeklētājs izskatās kā valsts pārvaldes iestādes... tagad viņam ir statuss... jebkurā gadījumā viņam ir statuss "izmeklētājs".

U. Ķinis.

Bet viņš rīkojas 12. panta 14.³ daļas ietvaros.

D. Vēbers.

Likums "Par policiju"... šeit es vairāk... tātad šeit ir atsauce uz DNS kārtību. Likumu "Par policiju" es vairāk attiecinātu, piemēram, uz bezvēsts pazudušajiem un tamlīdzīgi, jo tajā pašā, kad tika izdarīti grozījumi likumā "Par policiju" 12. panta pirmās daļas 14.² punktā, tika ieviesta policijas resoriskā pārbaude vienlaicīgi, kuras mērķi ir, tajā skaitā, personu meklēšana, neatpazītu līķu identificēšana ar domu tādu, ka likums "Par policiju" kļūst arī procesuāls likums, jo tātad šī te procedūra, lai nebūtu jāizmanto citi procesuālie likumi, kā, piemēram, Operatīvās darbības likums, ar likuma "Par policiju" instrumentiem varētu sasniegt mērķi, piemēram, atrast bezvēsts pazdušo personu un līdz ar to arī šeit ir tiesība ierakstīta izņemt DNS noteiktajā kārtībā. Un par bezvēsts pazudušajiem šeit ir arī DNS likums ļoti detalizēti

atrunā, kādā.. atruna par neatpazītajiem liķiem, gan arī par bezvēsts pazudušajiem, kādā kārtībā tiek šie te paraugi iegūti un pēc tam ir nepieciešams iekļaut datu bāzē.

A. Laviņš.

Kolēģei Inetai Ziemelei jautājums. Lūdzu!

I. Ziemele.

Vēl viens jautājums. Vai, jūsuprāt, konkrēti mūsu lietas apstākļos šī administratīvā pārkāpuma lieta, kas tika ierosināta pret konstitucionālās sūdzības iesniedzēju, vai, jūsuprāt, tādad tiesa šajā gadījumā varēja pēc būtības atrisināt šo strīdu. Respektīvi, tādad mums ir strīds, kur cilvēks uzskatīja, ka viņam nav jāpiedalās šajā DNS nacionālās datu bāzes veidošanā, teiksim, viņam vai nu konkrētajā gadījumā vai kādu citu iemeslu dēļ, vai tāpēc, ka viņš īpaši vērtē savas tiesības uz privāto dzīvi, kas to lai zina. Un savukārt Valsts policijas darbinieks pildīja savu pienākumu. Tādad, vai tiesa, mums bija divas instances, ir tas mehānisms, kurš principā būtu atrisinājis šo strīdu vienādi vai otrādi.

D. Vēbers.

Jautājums ir tā kā – vai tiesai būtu bijis nepieciešams uzlikt par pienākumu nodot datus jeb...?

I. Ziemele.

Nē, jūs jau to atbildējāt, ka tiesa nevarēja izdarīt. Tiesa tikai skatījās, vai ir likumīga prasība vai nav bijusi likumīga prasība.

D. Vēbers.

Izvērtēja administratīvā pārkāpuma lietvedību... Un manā rīcībā ir informācija, ka viņa lielāko tiesu ir par labu policijai. Tādad jautājums ir par šo te motīvu daļu un visu izklāstu. Tie tiesas spriedumi tiešām ir dažādi, bet tas manis minētais pēdējais ļoti skaidri nošķīra šīs te divas sadaļas – tādad kriminālprocess, kur ir pienākums izdot saglabājamus paraugus. Es gribētu minēt, ka šie te saglabājamie paraugi, kas ir Kriminālprocesā, nebūt nav obligāti... tie paši un uzreiz... ka tikai un vienīgi tas ir tas pats, kas Kriminālprocesā. Termins var būt viens un tas pats, bet šeit viņi ir tomēr krietni plašāki ārpus kriminālprocesuāliem jautājumiem.

A. Laviņš.

Vēl papildjautājums. Mēs šodien dzirdējām iepriekš par to, ka tika izteikts viedoklis, ka apstrīdētās normas nav uzskatāmas par pamatu, kas dotu iespēju izņemt bioloģisko materiālu tā izpētei, lai DNS profilu noteiktu. Te tika pieminēts arī tas, ka situācija līdz DNS likuma un tam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu izdošanai ir bijusi tāda, ka, pamatojoties uz Kriminālprocesa kodeksu, kas bija pamats šādu materiālu izņemšanai un izpētei, un tālāk pieņemot DNS likumu, tad tā mērķis esot bijis, ka šos decentralizētos datus, kas ir iegūti kriminālprocesa ietvaros, nu šobrīd ir jāsakārto un tāpēc ir pieņemts DNS likums. Un mēs dzirdējām to viedokli, ka, lūk, šis ir tas apsvērums, kāpēc DNS likumu nevajadzētu uzskatīt, tas nav mans viedoklis, tas bija šeit tiesas sēdē izskanējis, ka nevajadzētu uzskatīt kā pamatu, kas dod tiesības izņemt bioloģisko materiālu. Jūsu komentārs par šo?

D. Vēbers.

Tātad mans komentārs ir... Ja mēs izņemtu tikai un vienīgi tajos gadījumos, kad vajag konkrētajā kriminālprocesā un pēc tam ieliktu datu bāzē, tad šis apjoms būtu būtiski mazāks un šo te sakritības skaits, kas bija minēts ap 500, viņš noteikti tāds nebūtu. Un tātad šis te likuma mērķis izveidot datu bāzi, lai atklātu noziegumus, šādā veidā noteikti tad būtu krietni neefektīvāks.

Attiecībā varbūt uz to iepriekšējo... jā, tas ir diezgan sens laiks... Es varbūt atturēšos komentēt, jo var būt neprecīzi.

A. Laviņš.

Pie šādas izpratnes... Vai jūs varētu... droši vien jau, ka esat pētījuši normatīvo aktu izstrādes gaitā izveidoto normatīvo aktu anotāciju attiecībā uz DNS likumu. Vai varat norādīt kādu vietu, kas, jūsuprāt, liecina par to, ka mērķis ir bijis ne tikai kriminālprocesa ietvaros izņemt bioloģisko materiālu, bet... te mēs īsti vēl līdz galam neesam noskaidrojuši, kas tas ir par procesu – vai tur ir valsts pārvaldes ietvaros bija paredzēts to pašu darbību veikt, vai kā savādāk... tādā kā kvazi kriminālprocesa ietvarā, īsti nav saprotams, bet jautājums tomēr ir par to, ka anotācija varbūt ir kā viens no avotiem, kas mums var kalpot par iedvesmu tam, kā tad pareizi šīs likuma normas interpretēt. Un es šeit redzu skaidru pozīciju un tāpēc man būtu interesanti zināt, vai redzat kādu vietu no anotācijas, kas par to liecina?

D. Vēbers.

Pirmām kārtām droši vien atsauce uz šo te pašu koncepciju. Viņa ir ietverta anotācijā... Uz Ministru kabineta apstiprināto koncepciju par DNS datu bāzes izveidošanu. Viņa ir ietverta anotācijā kā pamats šī te likuma izstrādei.

Kopumā es minēju ka, jā, anotācija ir ļoti tāda neliela un nu tur varbūt tā precīzi no pašas anotācijas teksta tā arī varbūt nevar izlasīt līdz galam, bet man šobrīd nav... Bet tā ir atsauce uz koncepciju, kuru es minēju pašā sākumā.

A. Laviņš.

Uldis Ķinis.

U. Ķinis.

Ja jūs runājat... tad mēs runājam par to pārsūdzības kārtību, tātad. Bet jautājumi jau, cik es sapratu no Kriminālprocesa, tad jautājumu par personas atzīšanu par aizdomās turēto jau nevar pārsūdzēt.

D. Vēbers.

Nevar.

A. Laviņš.

Tiesnešiem? Nav.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim? Vai būs jautājumi?

V. Ickevičs.

Nebūs, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvei? Vai būs jautājumi? Lūdzu!

I. Tralmaka.

Es saprotu no jūsu pozīcijas, ka šajā te otrajā procesā, ko jūs uzskatāt, ka ir paralēlas tiesības kriminālprocesam izņemt bioloģisko materiālu, vienīgais mērķis ir papildināt datu bāzi.

D. Vēbers.

Datu bāze nav tikai kā tāds kaut kāds mistisks veidojums. Datu bāzei ir konkrēts mērķis – atklāt noziedzīgos nodarījumus. Un mēs šo datu bāzi veidojam ar mērķi nevis atklāt tikai konkrēto noziegumu, kur persona ir aizturēta, bet atklāt noziedzīgus nodarījumus gan sērijveida, gan iepriekš izdarītos noziedzīgos nodarījumus. Atsevišķos gadījumos varbūt kādreiz arī nākotnē kādu izdarītu noziedzīgu nodarījumu. Un uzskatām, ka aizdomās turētās personas statuss ir ļoti augsts statuss, kura gadījumā tārad izmeklētājam ir jau ļoti pietiekošs pamats, ka persona ir izdarījusi noziegumu, nav tikai kaut kādas minimālas tur iedomas, bet jau tārad ļoti būtisks pamatojums, ir pierādījumi tam. Līdz ar to ir tas pamats tā kā vērtēt un meklēt iespēju sasaisti ar citiem noziedzīgiem nodarījumiem.

I. Tralmaka.

Jā, es saprotu, tas ir datu bāzes plašākais mērķis.

Kā jūs skaidrojat to, ka DNS nacionālās datu bāzes likumā 1. panta sestajā daļā “Definētie salīdzināmie paraugi” – pati definīcija ietver vēl papildus mērķi, ar kādu izņem salīdzināmos paraugus, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu.

D. Vēbers.

Tārad jebkurā gadījumā šis nav attiecināms tikai uz vienu konkrētu kriminālprocesu. Arī pēdu avots var būt citos kriminālprocesos kā tādos. Iekļaujot šo te datu bāzē informāciju, var tikt identificēta ar citiem kriminālprocesi, kuros ir izņemti šie te bioloģiskas izcelsmes pēdas. Un tādā veidā atklāt nevis konkrēto noziedzīgo nodarījumu, bet jebkuru citu iepriekš izdarītu noziedzīgu nodarījumu.

Es šo te normu nesasaistu tikai un vienīgi ar konkrētu kriminālprocesu.

I. Tralmaka.

Tad jūs uzskatāt, ka atsauce uz to, ka salīdzināmais paraugs ir jāņem ar konkrētu mērķi, jūs neinterpretējat šo te atsauci, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu kā konkrētu mērķi, bet kā vispārīgu mērķi.

D. Vēbers.

Nevis konkrētā kriminālprocesā, bet ar mērķi atklāt noziedzīgus nodarījumus. DNS gadījumā principā viņu atklāšana ir iespējama, saliekot divus kopā – pēdu un šo

te bioloģisko materiālu un esot sakritībai... mēs nevaram uzreiz teikt, ka atklāt... jo ir jābūt arī kādam citam izmeklēšanas darbam veiktam, lai, teiksim, to noskaidrotu turpmāk, bet katrā ziņā tā ir papildus iespēja atklāt noziedzīgus nodarījumus. Šo mēs noteikti neinterpretējam kā tikai un vienīgi konkrētā kriminālprocesā savstarpēji salīdzinot šo.

I. Tralmaka.

Konkrētajā lietā bija atsauce uz Ministru kabineta noteikumu 2. punktu. Kas, jūsuprāt, ir tas pamats DNS likumā? Kura norma konkrēti pasaka pamatu bioloģiskā materiāla izņemšanai ar tādu mērķi, lai iekļautu tikai datu bāzē un tādā veidā izpildītu datu bāzes plašāko mērķi. Kura norma ir tas pamats, uz kuru būtu jāatsaucas šādam administratīvam pienākumam, ja mēs pieņemam, ka tas ir administratīvs noteikšana.

D. Vēbers.

Tāpat kopsakarā no 9., 10., gan 13. gan pirmā, gan otrā daļa, kā jau es skaidroju to izpratni, tāpat 10. pantā runā tikai un vienīgi par paraugu izņemšanu no aizdomās turētām personām, 9. pants runā – ja tas ir iegūts kriminālprocesā, tad ievietojams datu bāzē. Šeit nav šādas atsauces. Ja tas ir izņemts kriminālprocesā, pēc būtības varēja būt tieši tāda paša analogija. Un savukārt 13. panta otrā daļa runā par pienākumu, tāpat amatpersonas ir atbildīgas par bioloģiskā materiāla un izcelsmes pēdu izņemšanu. Un šajā gadījumā tas pienākums ielikt... ja mēs runājam tikai un vienīgi par Kriminālprocesu, es saprotu, ka ir pienākums iekļaut datu bāzē, bet pienākums izņemt nez vai varētu būt šajā likumā vispār atrunāts kā tāds.

Un papildus es atgriezīšos arī... es saprotu... jā... par materiālas un procesuālas šīs te normas attiecībā uz Ministru kabineta rīkojumu, bet, manuprāt, Satversmes tiesā ir bijis, ka atsevišķos gadījumos var būt arī, ka materiālas normas ir deleģētas izdot Ministru kabinetam.

I. Tralmaka.

Ja jūs uzskatāt, ka pastāv divi pamati, tāpat viens ir kriminālprocesā un otrs ir ārpus kriminālprocesa. Vai Valsts policija visos tās atzaros konsekventi pilda šo te likumā noteikto, jūsuprāt, likumā noteikto pienākumu no visām, absolūti visām aizdomās turētajām personām izņemt bioloģisko materiālu un noteikt DNS profilu?

D. Vēbers.

Es nevaru apgalvot, ka pilnīgi no visiem vienmēr tiek izņemts. Tātad tas pirmais kritērijs ir, vai jau persona ir datu bāzē. Un, ņemot vērā, ka mums recidīvu līmenis ir ļoti augsts, 50 procentus es pieņemu, ka var uzreiz... ja datu bāze ir desmit gadi... Valsts policija vēstulē ir norādījusi, ka ir 68 tūkstoši paraugu iekšā, līdz ar to katru gadu šim te skaitam izņemto paraugu vajadzētu mazināties. Otrs, ka ne vienmēr aizdomās turētie ir sasniedzami, lai no viņiem varētu... pieņemu, ka ir arī situācijas, kad amatpersona uzskata, ka to nav iespējams izdarīt, bet mēs ne vienmēr... man liekas, ka īsti nav tāda kontroles mehānisma, lai kontrolētu, vai izņem vai neizņem un tamlīdzīgi. Līdz ar to tās situācijas var būt dažādas. Bet tā kopējā nostāja ir tāda, ka mēs to darām.

I. Tralmaka.

Mans jautājums varbūt bija tāds precizējošāks. Vai tas vienmēr... vai procesa virzītāji visi... visa Valsts policija uzskata, ka tad, kad ir aizdomās turētais, pat tad, ja šis profils nav iekļauts datu bāzē, ir jāņem, neatkarīgi no tā, vai tas ir nepieciešams kriminālprocesā vai nē. Izpratne...

D. Vēbers.

Valsts policijā ir tātad... process pilnvarots ir pāri par 2800 policijas darbiniekiem. Ne visi viņi ir ar amata aprakstu izmeklētāji, tur var būt procesuālo darbību izpildītāji, bet tātad 2800 cilvēki. Es šobrīd nevaru pateikt par katru, vai ir šī te izpratne.

I. Tralmaka.

Paldies. Tad jūs minējāt tiesu spriedumus. Vai jūs zināt Valmieras Vidzemes priekšpilsētas tiesas spriedumu lietā 130026415? Šis te spriedums apstiprina tieši to, ka šie te paraugi ir jāpieprasa kriminālprocesā un kriminālprocesā un administratīvā pārkāpuma procesā viņi nepārklājas un šeit ir izbeigts pamatojoties uz to, ka kriminālprocesā ir jāpiemēro savi piespiedu līdzekļi un savas pārsūdzības. Kā jūs komentētu šādu tiesas uzskatu?

D. Vēbers.

Rajona tiesas spriedums?

I. Tralmaka.

Tas ir, jā... Vidzemes priekšpilsētas.

D. Vēbers.

Nu es varu atsaukties vienīgi uz apgabaltiesas, bet tās ir dažādas apgabaltiesas. Līdz ar to tāds secinājums droši vien ir vienīgais, ka ir atsevišķa dažāda prakse.

I. Tralmaka.

Paldies. Man vairāk nebūs.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvim? Vai būs jautājumi?

V. Vītoliņš.

Jā. Tāds es no jums sapratu, ka jūs piesaucāt vairākus spriedumus, bet lūdzu apstipriniet, tāds, jūs tā kā zināt gala iznākumu šiem visiem spriedumiem, kurus jūs pieminat un pēc substances viņi tika skatīti, vai jūs nezināt to?

D. Vēbers.

Tāds tas spriedums, uz kuru atsaucos, man viņš nav uz rokām, tāds viņš ir pozitīvs.

V. Vītoliņš.

Jā, bet jūs zināt, kāds ir gala rezultāts?

D. Vēbers.

Nē. Nevaru šobrīd pateikt.

V. Vītoliņš.

Man nākamais jautājums. Jūs runājat par Valsts policijas viedokli un praksi. Bet vai jums ir zināma citu izmeklēšanas iestāžu prakse, piemēram, tas pats pieminētais Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Valsts ieņēmumu dienests ar izmeklēšanas struktūrām...

D. Vēbers.

Man ir zināmi, ka viņi tādā iesniedz šos te paraugus, to varēs apstiprināt Kriminālistikas pārvalde. Vai šajā gadījumā viņiem ir papildus... protams, kaut kāda argumentācija, to es nevaru komentēt viņu vietā.

V. Vītoliņš.

Nākamais jautājums. Tātad jūs sakāt, ka procesa virzītājam faktiski ir pienākums izņemt. Vai es pareizi jūs sapratu?

D. Vēbers.

Jā.

V. Vītoliņš.

Tātad ko jūs darāt tad, ja persona atsakās nodot? Es saprotu, ka ir gadījumi, kad administratīvo pārkāpumu ietvaros šīs personas tiek sauktas pie administratīvās atbildības, bet vai tas nozīmē, ka šis pienākums no jums tiek noņemts līdz ar soda noteikšanu personai?

D. Vēbers.

Iespējams, tiek sastādīts atkārtots administratīvā pārkāpuma protokols, bet tas arī ir viss.

V. Vītoliņš.

Jā, bet tas mans jautājums ir, vai šis pienākums tiek noņemts?

D. Vēbers.

... nevēršamies piespiedu kārtā....

V. Vītoliņš.

Bet jūsuprāt process...

A. Laviņš.

Kolēģi, te bija sniegta atbilde... Atkārtoti piemēro. Tāda ir atbilde.

V. Vītoliņš.

Jā. Tad droši vien, ja jau šis pienākums ir noteikts, tad mans jautājums ir: vai jums ir zināma prakse, ka policijas darbinieki tiek sodīti par šī pienākuma nepildīšanu?

D. Vēbers.

Nevarēšu atbildēt uz jautājumu konkrēti. Iespējams, ka varētu tikt sodīti, ja ar pirmo reizi nav izņemts un tamlīdzīgi. Bet es nevaru šobrīd precīzi atbildēt.

V. Vītoliņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Valsts policijas pārstāvim arī teikšu paldies par... Jums būtu jautājums? Lūdzu, Uldis Ķinis ar noslēdzošo jautājumu.

U. Ķinis.

Es jums gribēju... Vismaz, cik es tā sapratu.... tad jūs faktiski, teiksim, DNS likumā pirmā panta 1. punktā jēdzienu “bioloģiskais paraugs” un “salīdzinošais paraugs” nedefinējat ar vienādu juridisko saturu. Vai es pareizi esmu sapratis?

D. Vēbers.

Bioloģiskais materiāls?

U. Ķinis.

Jā.

D. Vēbers.

Tas ir tas, kas tiek apstrādāts.

U. Ķinis.

Tas, kas tiek... Nu, bet šajā gadījumā... Ko jūs izņemat policijā, pamatojoties uz likumu “Par Valsts policiju”? Administratīvā kārtā, kā jūs teicāt?

D. Vēbers.

Es vairāk teikšu, ka mēs izņemam, pamatojoties uz DNS likumu... Siekalas mēs izņemam...

U. Ķinis.

Tātad jūs izņemat bioloģisko materiālu.

D. Vēbers.

Nu bet pēc būtības atbilstoši definīcijai salīdzinošais paraugs jau ir bioloģiskais materiāls.

U. Ķinis.

Bet salīdzināmais paraugs... tur ir mērķis norādīts, kāpēc viņš tiek izņemts. Tas nozīmē, ka salīdzinošo paraugu jau var izņemt tikai Kriminālprocesa likuma kārtībā?

D. Vēbers.

Tā mūsu izpratne ir mazliet savādāka. Šis salīdzinošais paraugs nav gluži kriminālprocesuālais paraugs. Salīdzinošais paraugs šeit ir arī uz to pašu bezvēsts pazudušo un visu pārējo attiecināms.

U. Ķinis.

Nē, bet uz aizdomās turēto konkrēto...

D. Vēbers.

Uz aizdomās turēto arī šajā gadījumā šī norma... vai arī tas ir mērķis, ko es jau arī Saeimas pārstāvei atbildēju, mērķis ir skatāms plašāk, ne tikai konkrētajā kriminālprocesā, bet lai atklātu noziedzīgus nodarījumus kopumā kā tādus.

A. Laviņš.

Labi. Vēlreiz teikšu paldies jums par sniegtajām atbildēm un sniegto viedokli.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Vārds viedokļa sniegšanai ir Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes DNS ekspertīžu nodaļas priekšniecei Olgai Bergeres kundzei. Lūdzu!

O. Bergere.

Es varu pastāstīt vairāk no praktiskā viedokļa, ar ko nodarbojas Kriminālistikas pārvalde un kādas mums ir iespējas un kā notiek visas DNS analīzes un kādu informāciju mēs analizējam un pētām.

Kriminālistikas pārvaldes DNS ekspertīžu nodaļā ir divi tādi galvenie virzieni: ir eksperti, kuri nodarbojas ar ekspertīžu veikšanu, saņemot lēmumu no procesa virzītāja par DNS ekspertīzi noteikšanu, notiek lietisko pierādījumu izpēte, pēdu meklēšana un pēdu analīze. Un ir eksperti, kuri veic DNS paraugu izpēti un ievadīšanu datu bāzē. Un visu laiku praktiski nepārtraukti notiek pēdu salīdzināšana ar personu DNS paraugiem, tas notiek automātiski un tādā veidā mēs varam konstatēt sakritības ar personu un identificēt lietisko pierādījumu un atstātās pēdas notikuma vietā.

Bet varbūt kāda vēl ir iespēja... šeit pieminēja policijas pārstāvis, ka mēs varam sasaistīt vairākas lietas savā starpā un tādā veidā mēs varam konstatēt sērijas. Un teiksim, ir mums viena ļoti liela sērija atklāta, kur bija ap 90 DNS profiliem identiskiem datu bāzē, un tad, kad parādās pēkšņi persona datu bāzē, tad mēs uzreiz varam sniegt informāciju procesa virzītājam par 90 kriminālprocesiem.

Pašlaik mums ir vēl.... tā sērija nav identificēta, kur ir profili... mēs redzam, ka profili pieder vienam cilvēkam, tāpēc viens donors un tur ir lietas gan zādzības, gan izvarošanas, gan laupīšanas un ceļu satiksmes negadījumi. Tad mēs varam redzēt, analizējot rezultātus, mēs varam redzēt, ka visos šajos procesos ir iesaistīts viens cilvēks. Bet pagaidām šī sērija nav atklāta.

Runājot par DNS iespējām. Protams, DNS glabā informāciju.. DNS molekulā ir iekodēta informācija gan par cilvēka veselību, gan par citām ģenētiskām īpašībām un citām īpašībām. Bet DNS datu bāzes mērķis ir ļoti konkrēts. Un tāpēc mūsu rīcībā, policijas ekspertu rīcībā ir aparatūra un reaktīvi, kurus mēs izmantojam, lai sasniegtu šo mērķi. Protams, teorētiski DNS molekulu var klonēt, var pētīt un meklēt slimības un kaut kādas tur citas ģenētiskās īpašības, bet mēs vienkārši tehniski un fiziski ar to nevaram nodarboties, jo mums ir mērķis un attiecīgi mūsu tas tehniskais nodrošinājums... viss, kas ir mūsu rīcībā gan tehnika un iekārtas, aprīkojumi, reaktīvi visi, tas viss ir lai sasniegtu noteiktu mērķi.

A. Laviņš.

Bergeres kundze, no kura laika jūs strādājat šajā struktūrvienībā?

O. Bergere.

Es strādāju no 1998. gada.

A. Laviņš.

Respektīvi, jau tajā laikā, kad tajā laikā vēl DNS likums nebija pieņemts un arī Ministru kabineta noteikumi nebija pieņemti. Vai varat noraksturot tās pārmaiņas, kas ir notikušas pēc tam, kad ir DNS likums pieņemts un Ministru kabineta noteikumi ir pieņemti jūsu darbā? Iepriekš, nu, vismaz tā ir izskanējis tiesas sēdē, ka tie materiāli, ko jūs saņēmat... tā tad bijis ir vienmēr Kriminālprocesa kodekss, pamatojoties uz šo normatīvo aktu ir pieņemts lēmums par ekspertīzes veikšanu, jums ir nosūtīts materiāls, jūs pētāt un jums ir rezultāti – DNS profils – un īsti nav bijusi bāze, kur to visu sistematizēt un glabāt.

O. Bergere.

Tā ir taisnība, protams. Jā, mēs veicām ekspertīzi....

A. Laviņš.

Pēc DNS likuma pieņemšanas vai nāk arī tādi... vai ir tādi gadījumi, kad nav pieņemts procesa virzītāja lēmums par ekspertīzes veikšanu un ir atsūtīts bioloģiskais materiāls un jūs to pētāt un ievietojat DNS nacionālajā datu bāzē. Aprakstiet mazliet... nevis aprakstiet, bet izstāstiet, noraksturojiet to situāciju, kā tas ir mainījies pēc likuma pieņemšanas?

O. Bergere.

Agrāk situācija bija tāda, ka procesa virzītājs nozīmēja DNS ekspertīzi kopā ar lietiskajiem pierādījumiem un ekspertiem iesniedza arī salīdzinošos paraugus. Un eksperti veica lietisko pierādījumu izpēti, nosaka bioloģiskā materiāla veidu, nosaka daudzumu, nosaka DNS profilu, ir pārbaudāmas personas, notiek manuālā salīdzināšana, nu un tad eksperts sniedz atbildi vai sakrīt vai nesakrīt. Un tur principā tas process apstājās, jo tālāk mēs neko nevaram darīt ar šiem datiem, mēs nevaram, teiksim, pārbaudīt ar citām ekspertīzēm, jo, pirmkārt, tas nav atļauts, otrkārt, tehniski tas ir ļoti grūti, jo tas apjoms ir ļoti milzīgs un principā tas fiziski nav iespējams manuāli sēdēt un pārbaudīt visas lietas. Un pēc DNS datu bāzes izveidošanas situācija ir tāda, ka, protams, mēs turpinām veikt ekspertīzes, mēs analizējam izpētes objektus,

ievadām DNS datu bāzē un arī paralēli mēs pētām DNS paraugus. Un DNS paraugi var būt pievienoti ekspertīzei, bet arī diezgan daudz paraugu, kuri nāk uz izpēti, uz ievadīšanu bez ekspertīzēm. Un tos mēs arī pētām un tos mēs ievadām datu bāzē. Un arī notiek salīdzināšana ar visiem izpētes objektiem, ar visiem lietiskajiem pierādījumiem, kuri ir izņemti lietā agrāk, šodien un tiks izņemti nākotnē.

A. Laviņš.

Tie jums tiek atsūtīti vienkārši kā procesa virzītāja izņemts bioloģiskais materiāls, piemēram, no aizdomās turamā, vai tomēr tas tiek virzīts jums kā izpētes objekts, kā salīdzināmais paraugs, kā tas tiek lietots Likumā par DNS? Lai es būtu precīzs... jā, salīdzināmie paraugi, tieši tā.

O. Bergere.

Saskaņā ar MK noteikumiem, tur ir minēts vienā par DNS komplektiem, kur ir pieejami kriminālistikas pārvaldei. Mums ir izstrādāti speciāli DNS izņemšanas komplekti, tā ir tāda aploksne, kurā ir ielikti vienreizējas lietošanas cimdi, vates tamponi, bāru kodi ar unikālo numuru, akts un instrukcija par parauga izņemšanu. Un procesa virzītājs, izmantojot šo komplektu, var izņemt, aizpildīt aktu uz atsūtīt uz Kriminālistikas pārvaldi šo paraugu. Mēs pārbaudām, vai paraugi ir pareizi noformēti, vai norādīta visa prasītā informācija, nu, respektīvi, pārbaudām, vai šis paraugs ir izņemts saskaņā ar MK noteikumu prasībām un vai viss ir izdarīts pareizi. Ja viss ir kārtībā, tad mēs šo paraugu reģistrējam un ievadam datu bāzē.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi, vai būs jautājumi? Lūdzu, kolēģe Ineta Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Respektīvi, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, tā kā ir tur divi pielikumi.... Pirmais pielikums ir par bioloģisko materiālu un trešais pielikums, jāsaprata tā, ir par pēdām un tā tālāk. Jums precīzi tādā veidā arī viņi nonāk no procesa virzītāja, ja? Uz šo dažādo aktu bāzes ar atbilstošu uzdevumu jums..?

O. Bergere.

Jā, ja tas ir līķa materiāls, tad attiecīgi ar aktu par līķa materiāla izņemšanu, ja tas ir bioloģiskais materiāls, tad akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu... jā...

I. Ziemeļe.

Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģiem nav jautājumu?

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim vai būs jautājumi?

V. Ickevičs.

Nebūs, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Jūs minējāt, ka DNS molekulā, vai kaut kā līdzīgi jūs nosaucāt, ir ziņas arī sensitīvas par veselības stāvokli. Vai DNS profils, kas tiek uzglabāts datu bāzē, ietver šādas sensitīvas ziņas par rasi, par veselības stāvokli...?

O. Bergere.

Nē, jo mēs kriminālistikas mērķim mēs pētām DNS nekodējošo daļu. Ir kodējošā daļa, kurā glabājas informācija, tā visa sensitīvā informācija. Un mēs kriminālistikas nolūkiem mēs pētām to nekodējošo daļu, kurā nav sensitīvās informācijas.

I. Tralmaka.

Un ar šādu informāciju jūs apmaināties ar ārvalstīm?

O. Bergere.

Jā. Mums notiek DNS apmaiņa Prīmes ietvaros.

A. Laviņš.

Es no reakcijas redzu, ka tomēr ir parādījies jautājums.

V. Ickevičs.

Jā. Ir parādījies tikai viens. Sakiet, lūdzu, kas notiek ar to bioloģisko materiālu pēc tam, kad jūs izveidojat profilu? Jūs viņu iznīcināt?

O. Bergere.

Šeit var runāt par... tā tad mūsu rīcībā ir vates tampons ar siekalu paraugu. Tad mūsu rīcībā ir, kad mēs izdalām DNS, mums mēģenē arī paliek DNS. Tad tālāk mēs veicam tālāko analīzi, ar speciāliem reaktīviem nosakām profilu un tas arī paliek tā pavairotā DNS un beigās ir profils. Arī eksistē vairāki tādi etapi, posmi. Izdalīto DNS mēs pēc analīzes iznīcinām, amplificēto DNS, tas ir, to pavairotu ar speciāliem reaktīviem, mēs arī uzreiz iznīcinām, DNS profilu mēs ievadām datu bāzē, vates tampons paliek ekspertu rīcībā, vates tamponu mēs glabājam. Glabājam kādam mērķim? Noteikt DNS profilu, tas ir vairāk tāda... no tehniskā viedokļa noteikt DNS profilu var ar vairākiem reaktīviem. Un noteikt var dažādas pazīmes. Un dažādās valstīs tās DNS pazīmes var atšķirties. Līdz ar to mums ir izveidota kārtība, ka visus DNS paraugus mēs testējam ar noteiktu komplektu, kas ir... nu, principā tas ir tāds universāls komplekts, universālas pazīmes, kuras ir iespējams arī salīdzināt arī citās valstīs un konstatējot sakritību ar šo minimālo DNS komplektu, lai pārliecinātos, ka tas tiešām ir šī persona, ka tas tiešām ir īstā sakritība, mēs varam ar speciāliem reaktīviem palielināt pētāmo pazīmju skaitu. Un tāpēc...

A. Laviņš.

Un tāpēc glabājat, ja?

O. Bergere.

Jā, lai mēs varētu atkārtot un pielietot papildus analīzes metodes.

A. Laviņš.

Atbilde bija sniegta, ka šis bioloģiskais materiāls, tāpat kā DNS profils, tiek glabāts.

O. Bergere.

Jā.

A. Laviņš.

Bija atbilde?

V. Ickevičs.

Bija atbilde.

No tā izriet secīgs jautājums: kad jūs... Tad tas uz visiem laikiem tur stāv?

O. Bergere.

Nē, tas ir principā... nu vai 75 gadi vai 10...

V. Ickevičs.

Tātad tas ir tāpat kā DNS profils.

O. Bergere.

Jā. Un ja mēs saņemam, teiksim, informāciju no personas vai no procesa virzītāja par parauga iznīcināšanu, piemēram, tad mēs iznīcinām...

V. Ickevičs.

Ja no procesa virzītāja jūs saņemat...? Un kas to... Nu, labi. Skaidrs. Jā, es sapratu. Paldies.

A. Laviņš.

Kolēģe Ineta Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Tātad kaut kas tomēr glabājas, teiksim, tos desmit gadus attiecībā uz aizdomās turamajiem. Bet es saprotu, ka ne viss tas, kas glabājas tieši atbilstoši mūsu likumam un, teiksim, tiem mērķiem, tai kompetencei, kas jums ir... Jūs tikai skatāties, teiksim, kaut kādus konkrētus tos parametrus, tieši to ko likums nosaka.

O. Bergere.

Jā.

I. Ziemeļe.

Kas notiek ar to pārējo....? Jūs viņu nosaucāt, man liekas, par kodēto daļu? Kur viņa paliek?

O. Bergere.

Nē, nu viņa arī tur ir. Nu principā viņa tur ir.

I. Ziemeļe.

Jūs viņu tikai nedrīkstat izmantot? Viņa tur ir, jūs tikai viņu nedrīkstat izmantot.

O. Bergere.

Jā.

I. Ziemeļe.

Jā, tas ir tas, kā es to sapratu. Paldies. Viss kārtībā.

A. Laviņš.

Mazlietiņ to tematu attīstot, arī vēl papildus jautājumi rodas kolēģiem. Tā mēs netiekam lūdz Ministru kabineta pārstāvja jautājumiem. Bet vispirms ļausim tiesnešiem uzdot jautājumus.

Tiesnesis Gunārs Kušņš. Lūdzu!

G. Kušņš.

Jā, no jautājumiem rodas jauni jautājumi. Paturpinot iepriekšējo jautājumu. Sakiet, lūdzu, uz kuru DNS likuma vai Ministru kabineta noteikumu pamata jūs glabājat kaut ko citu, nevis DNS profilu to informāciju?

O. Bergere.

Nu mēs uzskatām, ka tas vates tampons ar siekalu paraugu tas ir saistīts kopā ar profilu. Jo likumā nav atrunāts, teiksim, kādu profilu un cik lielu profilu mēs varam

ievadīt datu bāzē. Un es šeit varu minēt, ka tās prasības mainās. Un pēdējās izmaiņas, kas skar principā visas valstis, jo tās ir Eiropas prasības, ir noteiktas obligātas desmit pazīmes kriminālistikas laboratorijām, lai ievadītu DNS paraugus datu bāzē. Un līdz ar to mēs arī... lai mēs varētu ievērot šo prasību... Līdz šim tādas prasības nebija. Tagad tāda prasība ir un līdz ar to, lai mēs varētu sniegt informāciju pa DNS profiliem un apmainīties ar citām valstīm, mums ir nepieciešams, teiksim, pārtaisīt analīzes ar tām papildus pazīmēm.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi sapratu jūs... Tātad tas bioloģiskais materiāls visu laiku pieejams, tiek saglabāts, jūs pēc viena DNS profila iztaisīšanas vēlāk pēc kaut kādiem gadiem, ja cita valsts pieprasa informāciju savādākā griezumā, taisat... man pat ir grūti pateikt... DNS profilu pēc citiem parametriem.

O. Bergere.

Teorētiski var uztaisīt... šodien, protams, tā zinātne attīstās un tās iespējas var palielināties jau rīt... bet uz šodienu tehniski mēs varam uztaisīt profilu pēc 24 pazīmēm. Bet tas ir ļoti dārgi un principā kriminālprocesos tas nav vajadzīgs, jo tā ticamības pakāpe būs milzīga. Tas ir svarīgi varbūt analizēt visas 24 pazīmes, kad mēs identificējam līķus vai veicam paternitātes noteikšanas kaut kādas analīzes. Tāpēc, lai ietaupītu līdzekļus un lai varētu operatīvi ievadīt visus paraugus datu bāzē, mēs pētām pēc 9 pazīmēm. Un, ja konstatējam sakritību, tad mums ir... praktiski mēs varam pētīt šo paraugu atkārtoti un palielināt pētāmo pazīmju skaitu un līdz ar to palielināt ticamības pakāpi, jo, kā ir zināms, bioloģiskā ekspertīze nedod nekad simts procentus, mēs vienmēr eksperta atzinumā beigās mēs rēķinām statistiku, ticamības pakāpi. Un, lai tā ticamības pakāpe būtu tāda atbilstoša, protams, ir ļoti svarīgi palielināt pētāmo lokusu skaitu.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvim būs jautājumi?

V. Vītoliņš.

Jā, tikai daži jautājumi.

Tātad, ja es pareizi sapratu, jūs teicāt, ka šobrīd arī, tā teikt, tā prakse faktiski nav mainījusies, jums šobrīd iesniedz šos te DNS paraugus, materiālu tātad bez šī te Ministru kabineta noteikumos paredzētā akta iekļaušanai DNS datu bāzē. Vai tā ir? Vai es pareizi esmu sapratis? Ir gadījumi, kad praksē iesniedz šo te DNS materiālu bez akta.

O. Bergere.

DNS materiālu bez akta var iesniegt, teiksim, cietušajiem, kad izņem kriminālprocesa ietvaros salīdzinošos paraugus un arī tur...

V. Vītoliņš.

Bet attiecībā uz aizdomās turētajiem es domāju, vai praksē jums ir gadījumi, kad bez akta iesniedz?

O. Bergere.

Iespējams, ka ir, bet ļoti, ļoti maz, jo tagad procesa virzītāji izmanto šo iespēju vienlaicīgi, teiksim, veikt ekspertīzi un ievietot paraugus datu bāzē.

V. Vītoliņš.

Paldies. Un varbūt vēl viens jautājums. Kusiņa kungs jau gan uzdeva šo jautājumu, bet īsti...

A. Laviņš.

Es atvainojos, par kādu ekspertīzi jūs runājat? Procesā virzītājs izmanto iespēju iesniegt materiālu un veikt ekspertīzi. Jūs šo vārdu “ekspertīze” lietojat ne Kriminālprocesa nozīmē, bet principā tikko kā notiek šī materiāla pētīšana, no jūsu struktūrvienības viedokļa ikviena izpēte ir sava veida ekspertīze? Tādā nozīmē jūs šo vārdu “ekspertīze” lietojat? Jo mums šeit ir svarīgi saprast šīs normas tvērumu, tāpēc es pārjautāšu.

O. Bergere.

Procesa virzītājs nozīmē ekspertīzi un ekspertīzes ietvaros kopā ar izpētes objektiem, ar lietiskajiem pierādījumiem viņš var iesniegt arī aktus un paraugus salīdzinošai pētīšanai. Un šo paraugu mēs pētām gan ekspertīzes ietvaros, gan pēc tam mēs liekam datu bāzē. Tas ir viens variants.

Bet ir vēl variants, kad procesa virzītājs vienkārši iesniedz bez ekspertīzes nozīmēšanas, vienkārši DNS paraugus iekļaušanai datu bāzē.

A. Laviņš.

Un to izpēti jūs arī saucat par ekspertīzi?

O. Bergere.

Tā ir izpēte, analīze, tā nav ekspertīze. Tā nav ekspertīze.

A. Laviņš.

Labi. Varat turpināt, mēs precizējām...

V. Vītoliņš.

Precizējošs jautājums. Bet tad īsti uz kāda likuma vai Ministru kabineta noteikumu panta punkta pamata jūs glabājat šos te, kā jūs teicāt, tos tamponus, kuros ir šis te... Jūs varat varbūt nosaukt konkrētu likuma pantu vai noteikumu?

O. Bergere.

Nu, tas ir bioloģiskais materiāls. Tas ir saistīts ar profilu, jo tas ir paraugs.

V. Vītoliņš.

Nu jā, bet likuma pantu vai punktu jūs īsti nevarat nosaukt?

O. Bergere.

Nu... tagad es...

V. Vītoliņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Tā, labi. Bergeres kundze, paldies jums par sniegto viedokli un interesantajām atbildēm. Tā joma ir ne visiem tik pazīstama kā jums un bija interesanti uzzināt specifiku jūsu darbā. Paldies. Pateicos jums.

Labi. Turpinām ar pieaicināto personu uzklausišanu. Vārds tiek dots Tieslietu ministrijas pārstāvjiem.

Kā varam redzēt, izstrādājot šo koncepciju, Ministru kabinets ir uzdevis Iekšlietu ministrijai kopīgi ar Tieslietu ministriju un Labklājības ministriju, pieaicinot Ģenerālprokuratūras pārstāvi izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā likumprojektu “Par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu”. Mums būtu ļoti svarīgi zināt šajā procesā, kā šīs sarunas notika attiecībā uz šo apstrīdēto normu tvērumu. Kas tur bija īsti domāts?

J. Macuka.

Labdien, Jekaterina Macuka, Tieslietu ministrijas pārstāve.

Es mēģināšu ieskicēt, bet es vairāk stāstīšu no tāda personas datu apstrādes aspekta un fizisko personu datu aizsardzības aspekta.

Jo pēc būtības, arī izstrādājot šo likumu no tāda praktiska viedokļa šis likums bija izstrādāts gana pasen – 2000. gadā un šajā gadījumā es nevaru komentēt viņa izstrādes gaitu. To, ko es varu komentēt.... es atvainojos, DNS likums, 2006. gads. To, ko es varu komentēt, es varu komentēt pēdējos grozījumus DNS likumā, kuri bija 2010. gadā, kuri, kā reiz bija attiecināti uz šībrīža spēkā esošo 18. pantu.

Un kā jau savā atbildē Satversmes tiesai Tieslietu ministrija norādīja, no mūsu skatpunkta DNS dati ir fizisko personu dati. Tajā brīdī, kad mēs sasaistām viņus ar konkrēto personu, viņi kļūst par fizisko personu datiem. Tajā brīdī, kad... nu... es nezinu... ir vienkārši kaut kāds paraugs, kuram vēl nav piesaistīta persona, tas ir tās pēdas, kuras tiek atrastas, viņi nekvalificējas kā personas dati un netiek aizsargāti. Bet tajā brīdī, kad līdzīgi kā lietā izskatāmajā no aizdomās turamā tiek ņemts paraugs, viņi ir fizisko personu dati. Šobrīd, ja mēs skatāmies uz Fizisko personu datu aizsardzības likumu un 95/46 Direktīvu par personas aizsardzību attiecībā uz datu apstrādi un datu brīvu apriti, ģenētiskie dati nav izdalīti atsevišķi kā sensitīvie dati.

Dati par veselību – jā. Un mēs saprotam, ka no DNS var iegūt datus par veselību, bet, kā arī jau minēja eksperts, tie var būt dažādi analīzes veidi. Līdz ar to

šobrīd, ja mēs skatāmies no Fizisko personu datu aizsardzības likuma, tie ir parastie, nesensitīvie dati.

A. Laviņš.

Es drīkstu jūs pārtraukt? Vai ir nodoms mazliet pieskarties tiem jautājumiem trijiem, ko mēs esam savā lēmumā norādījuši. Tas būtu tas ar to lielāko pievienoto vērtību.

J. Macuka.

Jā. Līdz ar to, kas arī norādīts DNS likumā. No fizisko personu datu aizsardzības un no apstrādes jebkuram pārzinim tajā brīdī, kad viņš uzsāk datu apstrādi, ir nepieciešams noteikt datu apstrādes mērķi, ir nepieciešams noteikt datu veidus un apjomus, kurus viņš apstrādā un ir nepieciešams saglabāt tos datus tikai līdz tam brīdim, kamēr viņš sasniedz to savu mērķi un paredzēt attiecīgi datu labošanu un dzēšanu.

Valsts pārvalde tajā brīdī, kad veido noteikta veida informācijas sistēmas, viņa kļūst par pārzini – noteiktas tiešas valsts pārvaldes iestādes personu. Līdz ar to arī DNS likumā veidojot to DNS datu bāzi, mēs kā Tieslietu ministrija skatījāmies uz to, lai tie četri fizisko personu datu apstrādes principi šajā likumā tiktu noteikti, respektīvi, tie ir datu veidi, kuri... pirmām kārtām tas ir mērķis, kurš ir noteikts DNS likuma 2. pantā, un tas mērķis vispār datu bāzes veidošanai un personu datu apstrādei ir attiecīgi minēts kā noziedzīga nodarījuma atklāšana, pazudušu personu meklēšana un līķu atrašana. Savukārt 10. pantā attiecībā uz fiziskajām personām ir noteikti no personu datu viedokļa tie dati, ko var apstrādāt šajā datu bāzē. Un šeit varbūt es vienkārši klausoties arī pieteicēja pārstāvja pieteikto... nevar pateikt, ka šis 10. pants pasaka no datu apstrādes viedokļa obligātu pienākumu kaut kādā veidā izņemt. Šis pants pēc būtības no datu apstrādes viedokļa nosaka tos datus, kurus drīkst glabāt un apstrādāt datu bāzē. Un tas ir tas svarīgākais, ko arī mēs kā Tieslietu ministrija norādām jebkurai valsts iestādei, kura veido datu bāzi, ka jums likumā ir jānosaka datu veidi, kurus jūs glabāsi un apstrādāsi.

Un nākamais jautājums, kas arī likumā obligāti būtu ietverams, tas ir noteikts 18. pantā, tie ir tie dati par dzēšanu un iespējamo labošanu. Un līdz 2010. gada grozījumiem DNS datu likumā bija paredzēts, ka arī ziņas par aizdomās turamajiem ir glabājamās 75 gadus. Tajā brīdī, kad tika virzīti grozījumi šajā likumā, Tieslietu

ministrija savā atzinumā norādīja, ka mūsaprāt tas termiņš nebija samērīgs, jo pēc būtības no datu apstrādes viedokļa jūs apstrādājat datus līdz tam mērķim, kamēr jums ir nepieciešams. Un jautājums tajā brīdī, kad persona bija aizdomās turamā, kriminālprocess ir pabeigts, kāpēc šie dati būtu glabājami 75 gadus datu bāzē?

Nemot vērā, ka no datu apstrādes viedokļa pārzinis, un šajā gadījumā tā bija attiecīgi institūcija – Iekšlietu ministrija, kura arī atbild par šīs te datu bāzes veidošanu, pārzinim būtu jāpamato tas mērķis un kāpēc ir tieši konkrēti tas laiks, kāpēc tieši desmit gadi vai 75 gadi un kādam mērķim viņi tiek glabāti.

Spriežot pēc likumprojekta starpinstitūciju sanāksmes starp Tieslietu ministriju un Iekšlietu ministriju, ņemot vērā arī Iekšlietu ministrijas paustos paskaidrojumus un argumentus tika panākta vienošanās, ka tajā 18. pantā ir ierakstīti desmit gadi, nevis 75 gadi, plus kā viens papildus līdzeklis, lai aizsargātu savas tiesības un lai persona varētu īstenot arī savas tiesības dzēst datus, bija paredzēta iespēja personai iesniegt iesniegumu un dzēst datus, ja pret viņu kriminālprocess ir izbeigts. Tādā veidā mēs no Tieslietu ministrijas puses mēģinājām atrast to samērīgumu un kompromisa variantu, ka no vienas puses datu bāzē tiek iekļauti paraugi un glabājas informācija, kura ir nepieciešama, lai atklātu noziedzīgus nodarījumus, tajā skaitā varbūt preventīvi atklāt noziedzīgus nodarījumus, un no otras puses – tās konkrētās personas, kuras dati tika ievietoti datu bāzē, nebūtu aizskartas. Jo mūsu izpratnē tas līdzeklis, ka persona var prasīt izņemt savus datus, skaidri norāda uz personas, teiksim tā, diezgan vieglu tiesību īstenošanas mehānismu. Ja es uzskatu, ka tas kaut kādā veidā aizskar manu privāto dzīvi, es varu prasīt to izdzēst. Ja, pieņemsim, es apzinos, ka, iespējams, šo datu glabāšana šajā datu bāzē ļaus atklāt nākotnē citus noziedzīgus nodarījumus vai gadījumā, ja es pazudīšu, mani būs vieglāk atrast, nu tad vēl desmit gadus viņi tur glabāsies. Līdz ar to no mūsu skatupunkta tas bija iespējami samērīgs risinājums, kurš, no vienas puses, tāpat aizsargās privātpersonu, no otras puses, būs par labu sabiedrībai, lai tomēr veicinātu noziedzīgu nodarījumu atklāšanu un drošas sabiedrības vides un labklājības, sabiedrības vides dzīves veicināšanu.

Tāds varētu būt šī jautājuma apskats no fizisko personu datu aizsardzības viedokļa.

A. Laviņš.

Tad jūs vai jūsu kolēģe varētu atbildēt uz jautājumu par to, kas tad Tieslietu ministrijasprāt ir tas tiesiskais pamats bioloģiskā materiāla izņemšanai. Vai tas ir DNS

likums un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi, kas ir apstrīdēti šajā lietā, vai tomēr Kriminālprocesa likums.

J. Macuka.

Te atbildēs mana kolēģe.

A. Laviņš.

Paldies jums.

E. Feldmane.

Godātā tiesa! Jā, Tieslietu ministrijai bija Ministru prezidentes rezolūcija kopā ar Iekšlietu ministriju sagatavot Ministru kabineta atbildes rakstu, līdz ar to mūsu pozīcija par to, kas ir pamats šo materiālu izņemšanai, ir ļoti līdzīgs, kādu pauda Ministru kabineta pārstāvis.

Lai, protams, neatkārtotos un nekavētu laiku, visus argumentus es neatkārtosu. Vien uzsvēršu to, ka mēs uzskatām, ka pamats izņemšanai un tiesībām procesa virzītājam izņemt datus ir Kriminālprocesa likums. Un Kriminālprocesa likums ir arī tas, kurš nosaka, ka personai, kura ir ieguvusi noteiktu konkrētu procesuālo statusu, kas šajā gadījumā ir aizdomās turētais, kas ir statuss, kas nav iespējams nekur citur, kā tikai kriminālprocesā un kriminālprocesa ietvaros saskaņā ar Kriminālprocesa likumā noteikto kārtību, tad šis likums arī nosaka personai pienākumus konkrētus un šajā gadījumā arī konkrēts pienākums ir atļaut pakļaut sevi ekspertīzei un dot salīdzinošos paraugus vai ļaut, lai tie tiek iegūti.

Attiecībā uz savu tiesību un interešu efektīvu aizsardzību mēs arī uzskatām, ka tas ir risināms Kriminālprocesa ietvaros, jo, kā jau tika norādīts vairākkārt, tad jebkuru procesa virzītāja rīcību vai par pieņemto lēmumu ir iespējams pārsūdzēt un iesniegt sūdzību par to uzraugošajam prokuroram, kurš tad arī izvērtē šo tiesiskumu un pamatotību un tas arī ir viens no Kriminālprocesa likuma pamatprincipiem, kurš tieši nosaka, ka ikvienas personas pienākums ir izpildīt kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas procesuālās prasības un ievērot likumā noteikto procesuālo kārtību. Procesuālās prasības tiesiskumu un pamatotības apstrīdēšana tiek veikta šajā likumā, tas ir, Kriminālprocesa likuma, noteiktajā kārtībā, vienlaikus norādot uz to, ka sūdzības iesniegšana neatbrīvo no šo procesuālo pienākumu izpildes. Līdz ar to šajā gadījumā Tieslietu ministrijas efektīvais līdzeklis, kā efektīvāk personai panākt sev

taisnīgu rezultātu un sūdzēties uzraugošam prokuroram par procesa virzītāja rīcību, kas šajā gadījumā, ja konkrētajā lietā nav pieņemts lēmums par ekspertīzes veikšanu vai kādas citas procesa virzītāja lēmums, uz kura pamata viņš izņem šos salīdzinošos paraugus, tad tā būtu vērtējama kā rīcība, kuras tiesiskumu un pamatotību tad attiecīgi vērtēt uzraugošajam prokuroram. Un kurš tad tālāk attiecīgi procesa virzītājam, kas šajā gadījumā ir policijas izmeklētājs, dotu norādījumus, kuri, saskaņā ar likumu, viņam ir obligāti jāievēro un jāizpilda.

Attiecībā uz to, vai šajā gadījumā Administratīvo pārkāpumu kodeksa normas un attiecīgi sastādītais protokols par administratīvo pārkāpumu būtu piemēroti pareizi, un tas būtu tas efektīvākais un pareizākais sankciju mehānisms, Tieslietu ministrijas ieskatā – nē, jo Kriminālprocesa likums pats kā šajā tiesiskās attiecībās starp indivīdu un valsti, kas ir šīs kriminālprocesuālās attiecības, kur personai ir savs kriminālprocesuālais statuss un konkrēti pienākumi, līdz ar to arī procesa virzītājam Kriminālprocesa likumā ir dots, tā teikt, sankciju kopums, ko viņš var vērst pret personu. Tajā pat laikā, tā ir arī tajā skaitā piespiedu nauda, ko var piemērot personai par viņas procesuālo pienākumu nepildīšanu. Kā arī procesuālie piespiedu līdzekļi, kas var arī būt kādi drošības līdzekļi vai tādas lietas, līdz ar to mēs uzskatām, ka Kriminālprocesa likums pats par sevi jau paredz pietiekamu mehānismu, lai vērstos pret personu un noregulētu šīs attiecības kriminālprocesa ietvaros, jo viņas ir veidojušās uz tā pamata.

A. Laviņš.

Jā, paldies.

Nu, jāteic, ka nedaudz interesanti, tā vienkāršoti es teikšu, ka nedaudz interesanta situācija.

Kā jau es minēju, Tieslietu ministrija... no koncepcijas Iekšlietu ministrijai... un Valsts policija ir Iekšlietu ministrijas sastāvā, Tieslietu ministrijai, Labklājības ministrijai, Ģenerālprokuratūrai kopā šī normatīvā bāze bija jāizstrādā. Noklausījāmie Valsts policijas pārstāvi, kas pauž Iekšlietu ministrijas nostāju, ka ne tikai Kriminālprocess ir tas pamats, kas ļauj izņemt bioloģisko materiālu nosūtīto izpētei, un, kā mēs te dzirdējām no kolēģes Bergeres stāstītā, ka tiešām praksē ir tādi gadījumi, kad ne vienmēr ir pieņemts lēmums par ekspertīzes veikšanu kriminālprocesa ietvaros, bet tik un tā tiek sūtīti šie bioloģiskie materiāli, sauksim tos tā, izpētei, lai pēc tam ievietotu DNS nacionālajā datu bāzē šo izveidoto profilu.

Vienas un tās pašas iestādes ir piedalījušās normatīvās bāzes izveidošanā. Tieslietu ministrijai ir diametrāli pretējs viedoklis par to, kā šīs normas ir jāsaprot un kas tur ir paredzēts. Kur jūs smeļaties iedvesmu šādai pozīcijai no šīs pašas koncepcijas vai anotācijas, vai es nezinu kāda vēl avota?

E. Feldmane.

Es diemžēl nevarēšu komentēt, kas bija koncepcijas izstrādes laikā un kādi viedokļi tika pausti. Tur sanāksmē koncepcija tika izstrādāta.

Jūs runājat – iedvesma šādam viedoklim Tieslietu ministrijas ir, mūsaprāt, rodama konkrētajā likuma regulējumā, jo, kā jau šeit vairākkārt ir minēts, mēs arī tam pievienojamies, ka DNS likumā nav noteiktas procesa virzītāja tiesības un pienākumi izņemt šo DNS. Tas nosaka datu bāzes izveidošanu un kāda informācija šajā datu bāzē ir iekļaujama, kad tā tiek iegūta. Iegūšanas kārtība, ja tā ir aizdomās turētā persona, Tieslietu ministrijas ieskatā ir noteikta Kriminālprocesa likumā.

A. Laviņš.

Tieslietu ministriju nesatrauc mazliet šī dažādā izpratne? Vai, iespējams, jūs varētu nokomentēt... ir kādi likumprojekti virzīti, lai šīs neskaidrības, kas ir praksē ar to, ko normatīvo aktu izstrādātāji šobrīd mums tiesas sēdē ir pauduši, kādai viņuprāt vajadzētu būt šo normu, apstrīdēto normu, interpretācijai, praksē mēs šobrīd dzirdam, prakses pārstāvju, ja tā drīkstu es izteikties, tā izpratne ir savādāka. Vai ir kādas iniciatīvas no Tieslietu ministrijas, kurai vajadzētu tomēr rūpēties par to, lai tik nozīmīgā jomā kā noziegumu atklāšana, DNS nacionālās datu bāzes izveide, kur tomēr tiek skartas personas privātās dzīves jautājumi, vai kaut kas tiek darīts, lai šādu situāciju novērstu. Varat nokomentēt?

E. Feldmane.

Nē, šobrīd man nav tādas informācijas. Tieslietu ministrijā mēs darbojamies, jā, arī uz savas iniciatīvas pamata, bet tas mums parasti nāk no praktiķiem un no iesaistītajām institūcijām, kuras vērš uzmanību uz Tieslietu ministrijas kompetencē esošu normatīvo aktu uzlabošanas nepieciešamību vai nepilnībām, vai tiešām kādām problēmām, kas rodas no prakses. Attiecībā uz šo likumu es komentēt nevarēšu. Attiecībā uz Kriminālprocesa likumu mums iniciatīvas no piemērotājiem nav bijušas.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģe Ineta Ziemeļe uzdos jautājumu. Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Paldies. Jūs tikko teicāt, ka DNS likums nenosaka nedz tiesības, nedz pienākumu izmeklēšanas iestādēm izņemt šo bioloģisko materiālu. Sakāt, lūdzu, ja jūs skatāties uz 13. pantu, uz kura pamata arī ir pieņemti Ministru kabineta noteikumi, kur ir dažas no apstrīdētajām normām. 13. pants, kā jūs redzat, saka, ka bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanu un savlaicīgu sniegšanas Kriminālistikas pārvaldei Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošina, un ir šo iestāžu izklāsts. Un otrā daļa saka: šā panta pirmajā daļā minētās iestādes un amatpersonas ir atbildīgas par bioloģiskā materiāla un bioloģiskas izcelsmes pēdu izņemšanu. Vai šis 13. pants, jūsuprāt, nenosaka pienākumu šo bioloģisko materiālu izņemt un vai tas ir neloģisks pienākums, ņemot vērā, ka Latvijas valsts un tāpat kā visas citas valstis tomēr veido šo DNS nacionālo datu bāzi, kas, kā mēs dzirdējam, ir ļoti nepieciešama valstij.

E. Feldmane.

Kā lai tā labāk atbild... Ja tā skatās uz to 13. pantu... Jā, viņš pasaka, ka par izcelsmes pēdu izņemšanu ir atbildīgas šīs minētās iestādes DNS noteikumu noteiktajā kārtībā. Nu, es vismaz tā viņu izlasu, ka viņas ir atbildīgas par to, lai šīs pēdas tiktu savlaicīgi izņemtas. Kārtībā, kādā to nosaka Ministru kabinets. Skatoties uz to kārtību, kāda, teiksim, uz bioloģisko materiālu un pēdām ir noteikta šajos noteikumos, mūsu interpretācija ir tāda, ka šī kārtība pasaka to procesuālo kārtību, kā tas ir jāizdara. Tas ir jāizdara ar speciālu vates kociņu, tas ir jāastāda akts trijos eksemplāros, no kuriem viens ir jāpievieno lietas materiāliem, krimināllietas materiāliem...

I. Ziemeļe.

Bet vai iestādes ir atbildīgas par izņemšanu vai nav atbildīgas par izņemšanu? Jūsu interpretācijā, ka 13. pants nosaka, ka kāds cits izņem un tā atbildība ir uz kaut kā cita?

E. Feldmane.

Nē, manā gadījumā un arī vadoties no Kriminālprocesa, salīdzinošos paraugus izņem procesa virzītājs vai eksperts viņa uzdevumā. Līdz ar to tas procesa virzītājs var būt jebkurš no šajā.....

I. Ziemeļe.

Bet iestāžu uzskaitījumā ir tiesas, ir ārstniecības iestādes, ir prokuratūra, ir Ieslodzījuma vietu pārvalde, tātad mēs skatāmies 13. pantu sistēmiski.

E. Feldmane.

Izmeklēšanas iestāžu visas amatpersonas ir procesa virzītāji, kriminālprocesā var būt Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas atsevišķi... es nezinu, kāpēc, es nevarēšu komentēt, kāpēc tās ir izvirzītas atsevišķi, kā procesa virzītājs, Prokuratūras iestādes arī ir procesa virzītāji, tiesas arī ir procesa virzītāji.

A. Laviņš.

Kolēģi. Uldis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

Jūs dzirdējāt, ka policijas pārstāvis šeit runāja. Policijā patiesībā strādā vairāk par 2 tūkstošiem cilvēku, no kuriem nebūt visi nav procesa virzītāji, bet kuriem, saskaņā ar likuma "Par policiju" 12. pantu, attiecīgi 14.² punktu ir tiesības izņemt DNK, lai ievietotu DNK datu bāzē. Kā jūs komentētu šo normu no Tieslietu ministrijas viedokļa? Vai tā arī rada pretrunu kaut kādā veidā?

E. Feldmane.

Nē, tās ir tiesības.

U. Ķinis.

Nu, ja tās ir tiesības... Bet te jau nav runa par izmeklēšanas iestādi. Te iet runa par policista vispārējām tiesībām.

E. Feldmane.

Kuras, lai viņš īstenotu un izņemtu DNS bioloģisko materiālu... vai šīs pēdas no.... Ja mēs runājam šajā konkrētajā lietā par aizdomās turētajām personām, par aizdomās turētajiem, tad aizdomās turētais nevar būt nekur citur, kā vienīgi kriminālprocesā.

U. Ķinis.

Bet sakiet, lūdzu, vai identifikācija, reģistrēšana, pirkstu nospiedumu iegūšana, ko nosaka 14. punkts attiecīgi 12. pantā likumā “Par policiju” un “citus personu identifikācijai nepieciešamos datus – skaņu ierakstus, fotografēšanu, filmēt aizturētās personas, aizdomās turētās personas....” arī viņš veic kriminālprocesa ietvaros?

E. Feldmane.

Attiecībā uz aizdomās turētās personas – jā.. Arī šīs darbības ir iespējams veikt kriminālprocesa ietvaros, bet nu ir skaidrs, ka ir no šīm tiesībām, man liekas, likumā “Par policiju” policijas darbiniekiem ir noteiktas, ir arī policijai kā sabiedriskās kārtības un nodrošināšanas uzturētājam. Nu, es nevaru komentēt likuma “Par policiju” normas un kāds ir bijis to mērķis. Tad ir Iekšlietu ministrijai jājautā.

U. Ķinis.

Nē, nu jā. Bet te ir likumā skaidri teikts, kādas ir policijas darbinieka vispārīgās tiesības. Te nav....

E. Feldmane.

Bet tas nav kā pienākums.

U. Ķinis.

Te nav tas absolūti sasaistīts ar Kriminālprocesa likumu, kā izmeklēšanas iestādi. Vai jūs šeit redzat pretrunu starp Kriminālprocesa likumu un likuma “Par Valsts policiju” attiecībā uz šo regulējumu?

E. Feldmane.

Nē.

U. Ķinis.

Nē.

E. Feldmane.

Jo, ja mēs skatāmies uz policijas darbinieku – tās ir viņa vispārējās tiesības. Kā jau tika norādīts, tad tas nav pienākums. Ja Valsts policija, kā mēs dzirdējām interpretēja Ministru kabineta noteikumu 2. punktu kā imperatīvu normu, kas uzliek viņiem pienākumu no visām aizdomās turētajām personām visos gadījumos izņemt šīs pēdas un materiālus, tad mēs tur šādu pienākumu obligātu nesaskatām.

Tāpatās mēs nesaskatām pienākumu arī likumā “Par policiju” šajās minētajās tiesībās. Tās ir tiesības, nevis pienākumi. Pretrunas attiecībā uz Kriminālprocesa normām... tas ir tad jājautā Iekšlietu ministrijai, kādos gadījumos viņi realizē, kuros gadījumos vēl policija var realizēt savas normas. Runājot tieši par aizdomās turētajiem viņiem ir jāvadās, mūsaprāt, pēc Kriminālprocesa likuma.

U. Ķinis.

Sakiet, kā kriminālprocesā persona var apstrīdēt identifikācijas kārtību, kas veikta vispārīgā kārtībā saskaņā ar likumu “Par Valsts policiju”?

E. Feldmane.

Nesapratu... Kādā ziņā... Kādā kontekstā tieši? Personas datu pārbaude?

U. Ķinis.

Jā, tieši kriminālprocesa.... Jā, tieši tā.

E. Feldmane.

Teiksim, pases datus...

U. Ķinis.

Nu, ne tikai. Es taču jums nolasīju, ko policija dara tad, kad personu aiztur, kad atzīst viņu par aizdomās turēto un tā tālāk. Arī pie aizturēšanas.

E. Feldmane.

Jebkurā gadījumā, manuprāt, mūsu viedoklis paliek nemainīgs. Par jebkuru procesa virzītāju, tajā skaitā, policijas darbinieku, faktisko rīcību ir jāsūdzas uzraugošajam prokuroram.

U. Ķinis.

Uzraugošajam prokuroram? Tā jūs uzskatāt? Ka tas ir...

E. Feldmane.

Tāda ir likumā noteiktā kārtība par procesa virzītāju, izmeklētāju faktiskās rīcības pārsūdzēšanu.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi? Nebūs citu jautājumu?

Sūdzības iesniedzēja pārstāvim?

V. Ickevičs.

Nebūs.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Man ir jautājums par to pašu likumu – “Par policiju”. 12. pantā ir rakstīts pirmajā daļā: “policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus, atbilstoši dienesta kompetencei”. Vai, jūsuprāt, tas varētu būt tulkojams tā, ka dažādi policisti pilda dažādas dienesta kompetences, ir dažādi uzdevumi. Kriminālprocesā ir šādi, tiem, kas uzrauga sabiedrisko kārtību, ir šādi. Un tad attiecīgi šīs te visas vispārīgās ir atbilstoši tai kompetencei, kas viņam ir piešķirta.

E. Feldmane.

Jā, tas būtu pareizais tulkojums jeb interpretācija, ņemot vērā, kā jau arī Valsts policijas pārstāvis norādīja, ka ir daudz policistu, bet ne visiem amatu aprakstos ir noteikts, ka viņiem ir izmeklētāja funkcijas un ka viņi var veikt šīs funkcijas. Ja viņš

ir attiecīgi iekšējā kārtībā pilnvarots veikt izmeklēšanu Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, tad viņam arī šīs tiesības ir.

I. Tralmaka.

Tad mans otrais un laikam pēdējais jautājums ir par.... Ja mēs varētu aplūkot teorijā šādu te pieņēmumu, ka pastāv ārpus kriminālprocesa pamats izņemt bioloģisko materiālu, noteikt DNS profilu, nekur citur nevienā likumā nav noteikts šim te pienākumam pretī personas tiesības tādu dot. Tad ir jautājums, vai prasība, izmantojot Administratīvo pārkāpumu procesu kā piespiedu līdzekli, lai piespiestu personu darīt to, kā viņam nav pienākums darīt, būtu likumīga šajā gadījumā. Vai tas būtu pareizi, izmantojot APK procesu, uzlikt sodu par pienākumu, kas viņam nekur nav noteikts.

E. Feldmane.

Nu, ja, mēs tīri tādā teorētiskā aspektā izejam un arī ņemot vērā Valsts policijas pausto viedokli par to, ka pastāv iespēja ņemt DNS datus arī ārpus kriminālprocesa un tas būtu kāds administratīvs process un administratīva kārtība, tad vērtējot kopsakarā ar likumu "Par policiju" jau vairākkārt pieminētās viņu vispārējās tiesības policijas darbiniekam prasīt šādu... un ja mēs pieņemtu pieņēmuma formā, ka var to darīt arī administratīvā procesa ietvaros, tas būtu visdrīzāk kā tāds administratīvs akts, par kura nepildīšanu, jā, var... ka tā būtu tāda likumīga iestādes prasība no personas... tad uz šī likuma pamata iegūt. Un tad šādas interpretācijas gadījumā varētu būt pamats piemērot šādu administratīvā pārkāpuma pantu. Lai gan teorijā arī Administratīvā procesa likums pats paredz arī sankciju mehānismu. Līdz ar to tur veidojas tāds juridisks kalambūrs, sajaucoties kopā Administratīvā pārkāpuma kodeksam un Administratīvā procesa likumam, kur šādas situācijas... to likums neaizliedz, bet nākotnes regulējums, kas šobrīd ir arī Saeimā un kas būs likumdevēja izšķiršanās, ir attiecīgi paredzēts jaunajā Administratīvā pārkāpuma procesa likumā censties novērst šādas nākotnē iespējas, ka par administratīvā akta nepildīšanu tiek piemērots administratīvais sods Tas tiks darīts caur nozaru likuma kodifikācijām un līdz ar to tad tas mērķis nākotnē ir, tā kā, izslēgt šīs situācijas, kas veidotos... ka veidotos tāds administratīvo pārkāpumu sastāvus, kura objektīvā puse ir vispār administratīvā akta nepildīšana. Bet tas ir tīri teorētiskā plaknē. Pieņemot, ja mēs pieņemtu, ka Kriminālprocess nav vienīgais pamats un ir iespējams iegūt arī DNS datus administratīvā procesa kaut kādā veidā.

I. Tralmaka.

Paldies.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvim?

V. Vītoliņš.

Nē, paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Tieši viens precizējošs jautājums, izmantojot to, ka ideja tika sniegta... Tātad konkrētajā lietā mums ir šī administratīvā pārkāpuma lietvedība, kurā tātad gan pirmās, gan otrās instances tiesa ir atzinusi, ka Valsts policijas darbinieka prasība izsniegt šo bioloģisko materiālu ir likumīga. Tātad tiek kvalificēta kā likumīga prasība no Valsts policijas puses. Un jūs teicāt, ka jūs īsti nesaredzat nedz to pienākumu izņemt, nedz pienākumu sniegt šo DNS, vismaz balstoties uz apstrīdēto regulējumu, ja es jūs pareizi sapratu. Tad kā jūsuprāt, uz kāda pamata tiesa atzina, ka ir bijusi likumīga šī prasība?

E. Feldmane.

Es diemžēl neatļaušos komentēt tiesas spriedumus. Nu... ne man personīgi, ne Tieslietu ministrijai ir tāda kompetence to darīt. Tā kā es konkrēto tiesas spriedumu par tiesas apsvērumiem, kādi ir pamatā, kāpēc viņa ir tā nospriedusi, es nekommentēšu.

A. Laviņš.

Kolēģis Gunārs Kušiņš.

G. Kušiņš.

Jā, vēl paturpinot to iepriekšējo. Es saprotu, ka šodien arī izskanēja, ka ir atšķirīgi tiesas spriedumi, kuros ir nokonstatēts kaut kas atšķirīgs. Vai jūs piekrītat arī

tam izskanējušajam apgalvojumam, ka var būt atšķirīga tiesu prakse, ka tiesai ir atšķirīgi viedokļi.

E. Feldmane.

Tā šobrīd izskatās. Arī iepazīstoties ar pieejamajiem tiesu nolēmumiem līdzīgās lietās, ir secināms, ka tiesu prakse ir vienā jautājumā pat diametrāli pretēja. Ir tiesas, kuras norāda, ka šie jautājumi ir risināmi tikai kriminālprocesa ietvaros un tur noteiktajā kārtībā. Ir tiesas, kuras atzīst šo par, kā jau minēja Valsts policijas kolēģis, ka var risināt gan administratīvi, gan krimināli un ir tiesas, kuras bez dziļāka vērtējuma arī atzīst administratīvā pārkāpuma esamību un piemēro personai sodu vai arī, kā šajā gadījumā, atzīst par maznozīmīgu, izbeidz un ir mutvārdu brīdinājums. Tiesu prakse nav vienveidīga, līdz ar to, protams, ļoti vēlams būtu, ņemot vērā arī izskanējušos un dažādos viedokļus, līdz ar to Satversmes tiesas vērtējums šajā jautājumā būtu ļoti nozīmīgs, attiecīgi, lai noregulētu to un sniegtu to skaidrojumu, kādai tad īsti būtu jābūt šai praksei. Tiesās ir diametrāli pretēji. Gan rajonu tiesu līmenī, gan apgabaltiesu līmenī.

G. Kušņš.

Un es saprotu, ka ne tikai tiesām tad ir atšķirīga prakse, bet varam nokonstatēt, ka atšķirīgām institūcijām ir atšķirīga...

E. Feldmane.

Nu interpretācijā institūciju starpā arī, jā, kā redzams, atšķiras.

G. Kušņš.

Atgriežoties pie tā grozījuma, ko pieminēja jūsu kolēģe. Grozījums, kas bija pēdējais, kur tika mainīti gadi no 75 uz 10. Tur anotācijas tekstā ir norādīts attiecībā uz likuma 9. pantu. Un attiecībā uz 9. pantu, kā es saprotu, ka Tieslietu ministrija ir kaut ko praksē pētījusi, jo tur ir rakstīts tā: savukārt praksē pastāv situācija, ka Kriminālistikas pārvalde kā DNS, tas resursa turētājs, bioloģiskās izcelsmes pēdas izpētei saņem tikai gadījumā, ja ir noteikta ekspertīze. Sakiet, lūdzu, toreiz, tad, kad jūs veicat šīs prakses analīzi, jūs balstījāties tikai uz tā 9. panta tvēruma analīzi jeb skatījāties arī 10. panta tvērumu? Jo, ja būtu analizēts 10. panta tvērums, tad, iespējams, šī problēma tiktu nokonstatēta iepriekš.

E. Feldmane.

Es lūgšu kolēģi...

J. Macuka.

10. panta tvērums netika analizēts.

G. Kušņš.

Netika analizēts.

Labi, paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Abām Tieslietu ministrijas pārstāvēm teikšu paldies par sniegto viedokli un atbildēm.

Tā. Šajā brīdī tiek pasludināts pārtraukums līdz 13. aprīlim pulksten 12:00.

Turpināsim ar pieaicināto personu uzklaušīšanu. Tūlītās pateikšu, kas mums dienas kārtībā ir... Jā, vārds būs Ģenerālprokuratūras pārstāvim, un pēc tam uzklaušīsim arī Aldi Lieljuksi un tālāk jau lemsim jautājumu par lietas pabeigšanas pēc būtības izskatīšanu.

Tā kā te izskanējušas ir vairākas informācijas par to, ka gan viena, gan otra puse... vismaz ir tādi kā aizmetņi tam, ka ir vēlme iesniegt papildu pierādījumus, tā kā tas ir iespējams, bet tam visam ir pareiza procesuāla kārtība, kā tas ir jādara.

Labi. Pārtraukums līdz 13. aprīlim.

(Pārtraukums.)

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēdes turpinājums

2016. gada 13. aprīlī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Turpinām lietas izskatīšanu.

Iepriekšējā tiesas sēdē mēs palikām pie pieaicināto personu uzklaustīšanas. Ar to mēs arī turpināsim šajā tiesas sēdē.

Bet pirms tam vaicāšu, vai lietas dalībniekiem ir kādi procesuālie lūgumi?

V. Ickevičs.

Godātā tiesa! Man ir vienīgais lūgums pievienot lietas materiāliem manus rakstveida paskaidrojumus, ko es nolasīju iepriekšējā tiesas sēdē.

A. Laviņš.

Tas ir viens lūgums. Paldies.

No Saeimas puses?

I. Tralmaka.

Nebūs.

A. Laviņš.

Nebūs.

Ministru kabineta pārstāvim?

V. Vītoliņš.

Nebūs lūgumu. Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Par šo lūgumu. Kāds ir Saeimas viedoklis?

I. Tralmaka.

Paldies, godātā tiesa!

Mēs uzskatām, ka mēs neesam, pirmkārt, redzējuši rakstveida... mēs esam iepazinušies ar rakstveida paskaidrojumiem, kas ir bijuši līdz mutvārdu procesam. Tiesas sēdē ir pieejama stenogramma, tā kā ir rakstveidā jau fiksēts arī tas, ko pieteikuma iesniedzēja pārstāvis ir teicis tiesas sēdē. Un neredzot to, kas ir šajos rakstveida paskaidrojumos, kas varbūt netika nolasīts tiesas sēdē, mums būtu iebildumi pret viņu iekļaušanu tiesas materiālos.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvim?

V. Vītoliņš.

Mēs pievienojamies Saeimas pārstāvja viedoklim.

A. Laviņš.

Paldies.

Labi. Tātad tiesneši apspriežoties nolēma lūgumu noraidīt. Visi argumenti, kas ir izskanējuši, ir nofiksēti un Satversmes tiesas procesā, atšķirībā no procesiem vispārējās jurisdikcijas tiesā, ir stenogrammas. Un līdz pat pēdējam vārdam tiek fiksēts stenogrammā.

Labi. Paldies. Sēdieties, lūdzu!

Tā. Turpinām ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Atbilstoši mūsu noteiktajai secībai, vārds viedokļa sniegšanai ir Ģenerālprokuratūras pārstāvim. Lūdzu!

A. Pormalis.

Godātā tiesa! Ģenerālprokuratūras mērķis šodien nav nedz jebkurā veidā, jebkuriem līdzekļiem aizstāvēt apstrīdētās likuma vai Ministru kabineta normas, nedz arī palīdzēt kādam viņas apstrīdēt.

Un, pirms... līdz brīdim faktiski, kamēr nesākās šīs lietas izskatīšana mutvārdos, tātad klātienē, prokuratūrai īsti pat nebija skaidrs, kur ir problēma, kāpēc šī lieta netiek ātrāk izskatīta. Un tātad, kā jau es teicu, šī problēma Ģenerālprokuratūrai kļuva skaidra tikai te, ka tas, kā visu laiku šo likumu ir sapratusi policija, kā šo likumu ir sapratusi prokuratūra, kā šo likumu saprot mērķauditorija, aizdomās turētie, un ka likuma un noteikumu izstrādātāju viedoklis ir savādāks nekā to saprotam mēs, pārējie tiešie darba darītāji.

Un tāpēc arī varbūt nebija iespējas par šiem jautājumiem izteikties rakstveida paskaidrojumos savulaik un tomēr tas, kas ir pateikts, uzrakstīts un iesniegts rakstveida paskaidrojumos, es atļaušos to neatkārtot šobrīd un pieskaršos tikai šai it kā no jauna dzimušajai, priekš mums, problēmai. Un tieši šiem tiesas norādītajiem jautājumiem.

Pirmais būtu. Vai apstrīdētās normas noteic aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla izņemšanu tās DNS profila noteikšanai un glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē. Proti, vai šīs normas paredz materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām, lai izveidotu šo personu DNS profilus, iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē.

Nu, ņemot vērā to, ka nav strīda... ir tikai viens likums, kura normas ir apstrīdētas šodien un ir tikai vieni Ministru kabineta noteikumi, kura attiecīgas normas ir apstrīdētas, tad es atļaušos saīsināt, nesaukt pilnus nosaukumus ne likumam, ne noteikumiem, saukt tos par DNS datu bāzes likumu un Ministru kabineta noteikumiem.

Tātad saistībā ar pirmo jautājumu. Te no normu izstrādātāju puses tika citiem runātājiem uzdots jautājums: kura tieši norma šajā likumā paredz pienākumu vai tiesības šos bioloģiskos materiālus noņemt un kura paredz, ja nemaldos, arī pienākumu aizdomās turētā nodot, ka tādu nav.. tad, lai... nu, var teikt... šis mans skaidrojums būs atbilde arī uz šiem jautājumiem.

Kā jau es minēju, policija un prokuratūra visu laiku ir strādājusi saprotot likumu tā, ka ir šis bioloģiskais materiāls ņemams. Un ja mēs runājam par policiju, tad viens no policijas darbinieku pamatpienākumiem saskaņā ar likuma “Par policiju” 10. panta pirmās daļas 4. punktu ir pienākums veikt likumā noteiktos pasākumus, lai atklātu, pārtrauktu un novērstu noziedzīgus nodarījumus, konstatētu un meklētu personas, kuras tos izdarījušas vai kuras slēpjās no izmeklēšanas tiesas, izvairās no kriminālsoda izciešanas vai ir bezvēsts prombūtnē, kā arī lai konstatētu cilvēku

personību un identificētu līkus, tātad. Un uz repliku, ka likuma “Par policiju” 12. pants nosaka tikai tiesības, tad es tomēr negribētu piekrist. Tiesības pašas par sevi nav nekas, jo taisni lai īstenotu savus šos pienākumus, šos policijas darbinieka pienākumus, šīs tiesības ir izmantojamas un likuma “Par policiju” 12. panta pirmās daļas 14. punkts nosaka: “piešķirt policijas darbiniekam tiesības iegūt personu identifikācijai nepieciešamos datus”, kas, nepārprotami, ir arī šis DNS profils kā personas datu sastāvdaļa, tā arī šī panta 14.² punkts “piešķir policijas darbiniekam tiesības DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu un izmantošanu regulējošos normatīvos aktos noteiktajā kārtībā iegūt bioloģiskos materiālus”.

Te es vēlos vērst uzmanību uz to kārtību, tieši uz DNS datu bāzes likuma un Kabineta noteikto kārtību, pretnostatot to citai kārtībai, kas ir paredzēta Kriminālprocesā, kurā tiek izņemti salīdzinošie paraugi, kas ir nepieciešami tieši attiecīgajā kriminālprocesā, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu un šī kārtība ir noteikta un reglamentēta Kriminālprocesa likumā.

Un vai visas apstrīdētās normas noteic šo bioloģiskā materiāla izņemšanu priekš iekļaušanas nacionālajā datu bāzē? Tad manā ieskatā apstrīdētās normas, kas ir saistītas ar aizdomās turētās personas Kriminālprocesa likuma 209. panta pirmajā daļā noteikto pienākumu ļaut ņemt no sevis paraugus salīdzinošai izpētei, tajā skaitā arī bioloģiskas izcelsmes pēdas, neparedz bioloģiskā materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām bet tikai tajā gadījumā, ja šāda nepieciešamība ir diktēta konkrētajā kriminālprocesā un ir veicama kā izmeklēšanas darbība, kas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 138. pantu ir procesuāla darbība, kas ir vērsta uz ziņu iegūšanu vai jau iegūtu ziņu pārbaudi konkrēta kriminālprocesā. Tātad apkopojot minēto, tas būtu apstrīdētās DNS datu bāzes likuma 1. panta 2. punkts un 6. punkts un Ministru kabineta noteikumu 13. punkts, kur nepārprotami ir pielietojama šī kriminālprocesā noteiktā kārtība un kas ir izmeklēšanas darbība.

Pārējā daļā uzskatu, ka apstrīdētās normas kontekstā ar pārējām DNS datu bāzes likumu un Ministru kabineta noteikumu normām paredz bioloģiskā materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām. Saskaņā ar likuma 2. pantu, tā mērķis ir izveidot DNS nacionālo datu bāzi, kas ir izmantojama noziedzīgu nodarījumu atklāšanā.

Jā, tika diskutēts, vai kāds ir skatījies anotācijā. Bet es gribētu piekrist pieteicēja pārstāvja izvirzītajam piemēram, ka, ja likumā ir rakstīts, ka nedrīkst zagt, tad nav jāmeklē anotācijā atruna, vai tomēr drusciņ drīkst zagt. Gluži pretēji. Ja

likumā būtu ierakstīts, ka nedaudz drīkst zagt, tad mēs taisītu vaļā anotāciju un skatītos, ko tad likumdevējs domāja, paredzot “nedaudz” šo atļauju zagt. Dotajā gadījumā tāpēc arī anotācija, strādājot viņa nav pētīta. Un attiecīgi, ja šī likuma mērķis ir kriminālprocesā iegūtu bioloģisku materiālu, salīdzinošo paraugu vai bioloģiskas izcelsmes pēdu apkopšana, tad nu nekas tāds likuma 2. pantā nav rakstīts.

Tātad DNS likumā noteiktā mērķa sasniegšanai likuma 4. pantā ir noteikta prasība apkopot un glabāt DNS nacionālajā datu bāzē, cita starpā, arī informāciju par aizdomās turētās personas DNS profilu un ziņas par šo personu. Kur likuma 10. pants nosaka, kāda tieši informācija par aizdomās turēto personu iekļaujama datu bāzē, tātad kādi tieši personas dati ir iekļaujami šajā datu bāzē.

Bet likuma 13. panta otrā daļa, nosakot atbildību, pēc būtības paredz pienākumu šī panta pirmajā daļā uzskaitītajām atbildīgajām institūcijām Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošināt likuma izpildi, kas, atbilstoši Ministru kabineta noteikumu 2. punktam nosaka, ka no aizdomās turētajām personām izņem bioloģisko materiālu.

Turklāt, ja runā par DNS likumā lietotajiem terminiem, tad likuma 1. panta 1. punktā definētais termins “bioloģiskais materiāls” prokuratūras ieskatā ir krietni plašāks par šī paša panta 6. punktā definētajiem salīdzināmajiem paraugiem, kur šis materiāls iegūst faktiski salīdzināmā parauga nozīmi tikai tajā gadījumā, ja viņš tiek izņemts konkrētajā lietā, konkrētu pierādījumu nodrošināšanai.

Un tāpat, runājot par šiem terminiem, tad šaubas arī nerada šā likuma pilnvērtīgai izpildei ar Kabineta noteikumiem pielikumā esošie, 1. pielikumā esošais akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu, tā iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē. Tāpēc policijai un prokuratūrai nekad nav bijušas šaubas par pienākumu un tiesībām izņemt šo bioloģisko materiālu no aizdomās turētajām personām profila izveidei un iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē.

Otrais jautājums. Vai kriminālprocesu virzošajai amatpersonai ir pienākums izvērtēt DNS profila noteikšanas nepieciešamību ietveršanai glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē attiecībā uz katru aizdomās turēto personu.

Uzskatu, ka pienākums izvērtēt šādu nepieciešamību normatīvajos aktos nav skaidri noteikts. Protams, sekmīgai noziedzīgo nodarījumu atklāšanai un nekļūdīgai aizdomās turētās personas konstatēšanai šāds profils ir nepieciešams.

Un līdz ar to, pārejot uz trešo jautājumu, kādi būtu tie apsvērumi, uz kuru pamata bioloģisko materiālu no aizdomās turētās personas neizņem, varu minēt to, ka

ņemot vērā plaši izplatīto noziedzīgi tendēto, sauksim tā, personu praksi, kas ir vērsta uz vairākkārtīgu atkārtotu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, vienīgais apsvērumš, kāpēc bioloģisko materiālu neizņem no katrā kriminālprocesā aizdomās turētās personas, varētu būt apstākļš, ka aizdomās turētās personas DNS profils kriminālprocesā par vienu noziedzīga nodarījuma epizodi ir izveidots, jau turot šo personu aizdomās citā kriminālprocesā, par citu noziedzīga nodarījumu epizodi.

Kā jau minēju, lai kā ir būvēta apstrīdēto normu aizstāvības pozīcija, prokuratūra, tieši tāpatās kā policija, uzskata, ka likuma mērķis, atbilstoši tā 2. pantam, ir DNS datu bāzes izveidošana noziedzīgu nodarījumu atklāšanai, nevis kriminālprocesos iegūto salīdzināmo paraugu un bioloģiskas izcelsmes pēdu apkopošanai.

Te vēl pavisam īsi pieskaršos.... atcerējos... Ja runā par atsauci tīri, ka tas tā kā būtu nepieciešams, lai apkopotu ekspertīžu materiālu rezultātā iegūtos profilus, tad likumā, ja mēs paskatāmies, tad vienīgā atsauce uz to, kas būtu iekļaujams DNS nacionālajā bāzē un kas būtu iegūts tīri klasiski kriminālprocesa ietvaros, tad ir tikai likuma 9. pantā, kur iet runa par to, ka ja notikuma vietā izņemtas bioloģiskas izcelsmes pēdas un noteikta DNS ekspertīze. Tātad ekspertīzi var noteikt tikai kriminālprocesa ietvaros, ne uz vienu citu likumā minēto informāciju, kas būtu iekļaujama DNS datu bāzē, nav šādas atsaucē.

Tā. Un kā jau arī minēju, ja tā anotācija ir tāda un tas likums patiesībā ir domāts savādāks, lai cik tas nebūtu dīvaini, šis likums strādā tāds, kāds viņš ir. Pierādījumu iegūšanai un pierādīšanai faktiski DNS datu bāzes likums īsti nebija vitāli nepieciešams, jo Kriminālprocesa likums jau ir pašpietiekams, lai iegūtu pierādījumus konkrētā kriminālprocesā. Ar to tā vērtība prokuratūras skatījumā ir šim likumam, ka tiek izveidota plašāku datu bāze, kas ir it sevišķi būtiski mūsdienās, 21. gadsimtā, kad notiek milzu tautas pārvietošanās pāri valstu robežām un ka beidzot ir šāda iespēja, ka zinātne ir izgudrojusi. Jo pretējā gadījumā, ja tas ir tikai... ja likums ir domāts tikai kriminālprocesā iegūto datu un ziņu apkopošanai, tad no šī likuma, patiesībā zūd jēga šim likumam, jo kā piemēru es varētu pieminēt izdomātu piemēru, ka uz Latvijas Republikas robežas tiek aizturēts tumsnējs vīrelis ar izplūkātu bārdū. Par robežas tīšu nelikumīgu šķērsošanu Krimināllikums paredz atbildību. Viņš ir aizturēts. Mums nav nepieciešams nozīmēt lietā ekspertīzi, lai pierādītu viņa robežas šķērsošanas faktu. Un ja no viņa kā no aizdomās turētā šis materiāls netiek paņemts un profils netiek izveidots, tad varbūt mēs tā arī varam turpināt šim vīrelim ticēt, ka

bārdi viņam ir izraustījuši Sīrijas Asada, teiksim, karavīri un mēs nekad neuzzināsim, ka kaut kur Briselē dzīvoklī, kurā tur ir atrasti teroristi un gatavojuši bumbas, vienā no bumbas ellesmašīnām ir ierauta bārda viņa.

Runājot tika minēts, ka ne visiem aizdomās turētajiem par visiem noziedzīgajiem nodarījumiem ņemt šos materiālus, tad nu, manuprāt, arī nebūtu īsti korekti gradēt noziedzīgos nodarījumus, jo, ja reiz tas mērķis tiešām ir noziedzīgu nodarījumu atklāšana, nebūtu korekti gradēt pēc smaguma vai viegluma, kādos tad tiek ņemts un kādos netiek ņemts. Jo tas ir atkal reāls gadījums, kur, ja par sīko zādzību aizdomās turētajam nebūtu paņēms materiāls un nebūtu izveidots šis DNS profils, tad varbūt jau cietušu bērnu no pedofila aktivitātēm skaits būtu dubultojies vai trīskāršojies. Un ja tiek pateikts, ka šo DNS, šā bioloģiskā materiāla ņemšana no aizdomās turētajām personām ir kļūda, tad es nezinu... tad ko darīt...? Tad 90 procenti no nacionālās datu bāzes ir dzēšama... tie profili. Un tad ko darīt ar pierādījumiem, kas ir iegūti kriminālprocesā? Vai viņi vairs nav pieļaujami? Jo šī ekspertīze, kas ir veikta... jo viņa ir veikta, apstrādājot nelikumīgi iegūtus datus. Nu es nezinu.

Jebkurā gadījumā prokuratūras ieskatā ir jāņem.

A. Laviņš.

Prokuratūras pārstāvim paldies par sniegto viedokli. Bet es domāju, ka būs jautājumi un vispirms tiesnešiem dosim iespēju uzdot jautājumus. Un sāksu ar šādu jautājumu.

Jūs ieskicējāt... tāpat jūsu pozīcija bija skaidra. Kriminālprocesa virzītājam nevajadzētu izvērtēt, vai ir vai nav nepieciešams pieprasīt vai izņemt bioloģisko materiālu, to nosūtīt izpētei un izveidot DNS profilu un ievietot to DNS nacionālajā datu bāzē.

Jūs pieminējāt šo te starptautisko kontekstu, ka ļoti svarīgi ir, lai būtu iespējas maksimāli daudz apmainīties ar informāciju starp dažādām valstīm un tādējādi mēs varētu nodrošināt augstākus sabiedrības drošības standartus. Nu, lūk. Un no šī viedokļa raugoties, es vēlētos zināt prokuratūras kā šo tiesību normu piemērotāja viedokli attiecībā uz šo rekomendāciju. Mūsu lietā ir skaidrs, mēs runājam par šo mērķi – noziedzīgu nodarījumu atklāšana. Un koncepcijā par DNS nacionālās datu bāzes izveidošanu un izmantošanu atbildīgās institūcijas ir norādījušas, kuri ir tie tiesību akti, kas saistīti ar attiecīgās problēmas risināšanu. Un attiecībā uz šo mērķi tiek minēts, ka tā esot Eiropas Ministru Komitejas Padomes Rekomendācija 92 “Par

DNS analīžu izmantošanu kriminālās justīcijas sistēmas ietvaros”. Lūk, šajā rekomendācijā 4. punkts otrā daļa. Saskaņā ar šo punktu tād DNS iegūšana ir nepieciešama, ja nacionālais likums... tur ir teikts: “Ja nacionālais likums pieļauj parauga izņemšanu bez aizdomās turētā piekrišanas,” mūsu gadījumā patiešām nav nepieciešama piekrišana, “tas darāms...” un šeit lasu, ir vārdiņš “tikai tad, ja to pieprasa lietas apstākļi”. Ja to pieprasa lietas apstākļi. Kā prokuratūra kā šo apstrīdēto tiesību normu piemērotājs uzskata, vai Latvijas likumdevējs, izstrādājot šo normu, vai arī jūs, pieņemot šo interpretāciju. Kā šeit spēlē lomu, lūk, šajā rekomendācijā norādītais, ka izņem šo materiālu tikai tad, ja to pieprasa lietas apstākļi. Kā tas harmonē ar jūsu piedāvāto risinājumu, ka no visiem aizdomās turamajiem šis bioloģiskais materiāls ir jāizņem? Kā šeit tiek ņemts vērā šis aspekts? Labprāt dzirdētu...

A. Pormalis.

Protams, arī te.... Lietas apstākļi. Nu, es nemēģinātu viņus tomēr saprast tik šauri, kā konkrētas krimināllietas apstākļi. Es to saprastu plašāk, ka nu, ja reiz šī persona ir nonākusi tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā, tad lietas apstākļi, ne kā konkrētās lietas, bet plašāk ņemti lietas apstākļi noskaidrotu vispusīgi un faktiski pilnīgi visu, vai šī persona nav kaut kur kaut ko jau pārkāpusi. Nu, tādā griezienā. Nu, ne lietas kā krimināllietas, bet lietas kā būtības.

A. Laviņš.

Tā tad ārpus Kriminālprocesa jūs sakāt, ka varētu tur tikt izvērtēts, kurā brīdī tomēr vajag vai nevajag izņemt bioloģisko materiālu. Tāda apmēram pozīcija? Ārpus Kriminālprocesa vēl ir policijas darbiniekiem rīcības brīvība vērtēt, vai izņemt vai neizņemt bioloģisko materiālu. Tāda ir pozīcija vai atbilde?

A. Pormalis.

Nē, šai te personai šajā procesā... nu jā, bet vispār jau ārpus tā procesa...

A. Laviņš.

Nu, lūk. Un tad man ir jautājums. Es gribētu turpināt ar šo jautājumu, kas arī izskanēja iepriekšējā tiesas sēdē, kā prokuratūra, kura ir viena no iestādēm, kurai ir jānodrošina cilvēktiesību ievērošana ikvienā no lietām, saskata, kas ir šī par darbību,

ko policijas darbinieks veic, pieprasot izņemt bioloģisko materiālu? Ja tā nav izmeklēšanas darbība, tad kas tā ir par darbību?

A. Pormalis.

Prokuratūras ieskatā šī darbība ir administratīvi tiesiska un te Valsts policijas pārstāvis jau pieminēja spriedumu lietā, kur tieši ar tādu ideju tika iesniegts prokurora protests, ka normatīvie akti paredz divus šos materiālu iegūšanas mērķus, tas ir, viens – lai iegūtu pierādījumus konkrētajā kriminālprocesā kā kriminālprocesuāla darbība un otrs kā administratīvi tiesiska, – šī DNS profila izveidošanai un iekļaušanai datu bāzē. Un tika uzdots jautājums: kāds tad ir rezultāts tai lietai? Tai lietai rezultāts ir bēdīgs viena iemesla dēļ – iestājās noilgums. Ja apgabaltiesa, pirmās instances tiesas spriedumu atcēla un nodeva izskatīt atkārtoti no jauna pirmajai instancei, tad pirmās instances tiesa piemēroja sodus par atteikšanos izpildīt policijas darbinieka likumīgās prasības un atkārtoti nonākot apgabaltiesā, apgabaltiesa izbeidza, jo no nodarījuma brīža ir pagājuši deviņi mēneši.

A. Laviņš.

Sakiet, lūdzu, vai jūs... jā, jūs minējāt... Tātad jūsu atbilde ir, ka tā ir sava veida administratīvi tiesiska darbība traktējama... tā raksturojat.

A. Pormalis.

Jā.

A. Laviņš.

Vai pirms DNS likuma un apstrīdētā Ministru kabineta noteikumu pieņemšanas varēja bioloģiskais materiāls tikt izņemts kā administratīvi tiesiska darbība, veicot šo kā administratīvi tiesisku darbību.

A. Pormalis.

Nevarēja.

A. Laviņš.

Nevarēja. Tad man nākamais jautājums. Es tomēr skatos anotācijā... jūs jau mazliet noraksturojāt anotācijas lomu, bet tomēr. Tomēr. Un sadaļā “Kā tiks

nodrošināta normatīvā akta izpilde no valsts un pašvaldību puses.” Vai tiek radītas jaunas valsts institūcijas? Vai paplašinātas esošo institūciju funkcijas? No šī varētu secināt, no jūsu atbildes varētu secināt, ka līdz DNS likuma pieņemšanai nekas tāds nebūtu pieļaujams, nebija pamata. Tikai pamatojoties uz kriminālprocesā noteiktās ekspertīzes bioloģiskais materiāls tiek pieprasīts, tas tiek izpētīts un DNS profils noteikts. Šobrīd, ja jūs tā sakāt, tā tad varētu secināt, ka policijas kompetence ir paplašināta.

A. Pormalis.

Ja es nemaldos...

A. Laviņš.

Tas ir tāds retorisks jautājums. Es neapgalvoju.

A. Pormalis.

Likuma “Par policiju” 12. panta 14.² punkts... tad arī tika iekļauts, man šķiet. Tika paplašināta šī funkcija.

A. Laviņš.

Nu, lūk. Un no šāda viedokļa mans... es lasu, kas ir minēts atbildē, par ko es jau minēju – vai tiek paplašinātas esošās funkcijas. Vienīgais, kas tiek norādīts: tiks paplašinātas Valsts policijas ekspertīžu centra funkcijas. Minētai iestādei tiks piešķirtas tiesības izveidot un izmantot noziedzīgu nodarījumu atklāšanai DNS datu bāzi. No kurienes prokuratūra ir smēlusies iedvesmu tulkot tiesību normas tādā veidā, ka tiek piešķirta policijai tā tad vispārēja plašāka kompetence veikt šajā jomā arī administratīvi tiesiskas darbības, lai bioloģisko materiālu izņemtu? Jo tā ir viena no galvenajām problēmām, kā jūs noraksturojāt jau pašā sākumā, tikt skaidrībā ar šo apstrīdēto normu interpretāciju vai tvērumu. Un tad mēs šobrīd tā kā mēģinām tikt skaidrībā. Un mans jautājums ir: kur ir tas, nu, jāsaka tā, no kurienes vai ko savu secinājumu pamatā ir ņēmusi prokuratūra, lai secinātu, ka tomēr policijai pēc šī likuma pieņemšanas ir plašāka kompetence piešķirta.

A. Pormalis.

Nu, tas ir tieši tas likuma "Par policiju" 12. panta pirmās daļas 14.² punkts. Tas nepārprotami piešķir tiesības policijas darbiniekiem DNS nacionālās datu bāzes izveidošanai un iegūt šos bioloģiskos materiālus.

A. Laviņš.

Tātad likums "Par policiju". Tas būtu, tā teikt, no vienas puses jautājumi... Man ir...

A. Pormalis.

Kriminālprocesam šis likuma "Par policiju" pants nebija nepieciešams, lai iegūtu pierādījumus kriminālprocesā.

A. Laviņš.

Labi. Tie bija, tā teikt, saistīti ar vienas pozīcijas uzturēšanu spēkā jautājumi. Attiecībā uz otras pozīcijas. saistītā ar otru uzturēto pozīciju man ir šāds jautājums. DNS likumā tiek minēts, ka šo bioloģisko materiālu noņem, var tikt noņemts arī no notiesātajām personām. Vai kriminālprocesa ietvaros ir kādas iespējas noņemt bioloģisko materiālu tā paša kriminālprocesa ietvaros?

A. Pormalis.

Nav iespējas notiesātajai personai.

A. Laviņš.

Nav. Tas arī parāda, lūk, šo te dažādo pieeju. Nu, skaidrosim tālāk, kā tad šīs pozīcijas tiks uzturētas.

Kolēģu? Vai ir jautājumi? Kolēģe Ineta Ziemeļe. Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Paldies. Paldies arī jums par sniegto normu skaidrojumu.

Es mazlietiņ vairāk gribētu precizēt dažas lietas. Sakiet lūdzu, skatoties jau konkrēti uz mūsu lietas apstākļiem, vai jūs uzskatāt, ka šīs apstrīdētās normas, kopumā ņemot, tās veido vienotu tiesisko regulējumu, kura ietvaros tātad mēs runājam par izņemšanu, profila sagatavošanu un jauna profila glabāšanu DNS

nacionālajā datu bāzē. Vai tās ir tādas atsevišķi skatāmas darbības – izņemšana, profila sagatavošana, ekspertīžu... Vai arī tas ir vienots tiesiskais regulējums šī mērķa sasniegšanai, par kuru jūs runājat?

A. Pormalis.

Tas, par ko es runāju, es uzskatu, ka tas ir vienots... tā darba fronte... Nav atsevišķi skatāms.

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Paldies.

Tālāk par šo pašu. Sakiet, lūdzu, kā mēs zināt, tātad konstitucionālās sūdzības iesniedzējam tika sagatavots šis akts, pielikums Nr. 1 pie Ministru kabineta noteikumiem par viņa bioloģiskā materiāla izņemšanu. Viņš atteicās, kā mēs zinām. Un tad sekoja, lūk, šī te administratīvā pārkāpuma lieta, kura beidzās ar to, ka gala beigās tiesnesis, kā jūs zināt, teica, jā, nav pakļāvis likumīgām mūsu policijas prasībām. Bet nav nodarīts liels zaudējums valsts interesēm. Vai, jūsuprāt, tātad šis cilvēks, kuram ar šādu scenāriju, ja tā varētu teikt, vai cilvēks ir nonācis šī vienotā tiesiskā regulējuma ietvaros, darbības sfērā? Vai viņš ir nonācis šī vienotā tiesiskā regulējuma ietvaros?

A. Pormalis.

Nu, es kaut kur sliecos piekrist, ka viņš tomēr ir nonācis, jo par šo atteikšanos ir uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība un viņas izbeigšana, lietas izbeigšanas pamats nav rehabilitējošs. Līdz ar to es domāju, ka viņš ir nonācis.

I. Ziemeļe.

Sakiet, lūdzu, iepriekšējā sēdē Saeimas pārstāvis teica, ka... tātad Saeimas pārstāvis nošķir šīs trīs darbības līdz mēs nonākam līdz profila glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē. Un Saeimas pārstāvis attīstīja vairākas teorijas par to, kādas varētu būt tiesību aizsardzības iespējas. Tātad, gan pirmajā līmenī... tātad tika argumentēts tas, ka šis akts ir pārsūdzams prokuratūrā Kriminālprocesa likuma ietvaros, tāpatās arī darbība vai bezdarbība ekspertīžu centrā arī esot pārsūdzama prokuratūrā un arī tātad glabāšanas šis aspekts ir pārsūdzams prokuratūrā. Man ir tāds jautājums: vai tā tas ir? Vai jums ir šāda prakse zināma? Un cik tas bieži notiek?

A. Pormalis.

Tas skar tīri kriminālprocesu...

I. Ziemeļe.

Nē, šo te 1. pielikumu. Vai ar 1. pielikumu pie jums kāds iet pie prokuroriem par to, ka akts ir sastādīts un ka tas ir pretrunā kaut kam?

A. Pormalis.

Tātad personas, šajā gadījumā aizdomās turamās personas – nē. Viņi pie mums nav griezušies. Kaut arī pie mums ir griezušies policijas pārstāvji gadījumos, kad tiesa ir taisījusi lēmumu, kas neapmierina. Bet manā ieskatā pie mums ne... Šajā gadījumā ne prokuratūra pārbauda, to, kas notiek kriminālprocesa ietvaros, to pārbaudīs uzraugošais prokurors, amatā augstāks prokurors, tad tas, kas ir šis administratīvi tiesiskais griezums, tad tur ir virkne... man grūti tagad, es faktiski nevaru nosaukt lietu numurus, bet ir tiesu prakse, kur ir pateikts, ka šīs personas... ja personai, kurai valsts varas pārstāvis pieprasa izpildīt kādas darbības, ka faktiski viņai ir pienākums viņas izpildīt un ja viņa uzskata, ka šīs darbības nav likumīgas, tad atsakoties caur šo administratīvo atbildību tad tiek tiesā izvērtēts, vai šīs varas pārstāvja prasības ir bijušas likumīgas vai nav bijušas likumīgas. Nu, jebkurā administratīvā pārkāpuma lietā, kur ir persona saukta pie atbildības par policijas darbinieku likumīgo prasību neizpildīšanu, cik es esmu novērojis un iepazīties ar spriedumiem, tad tiesa, pirms lemt par šīs personas atbildības iespēju, viņa vērtē, vai šīs prasības policijas darbinieku ir bijušas likumīgas. Un, ja atzīst, ka policijas darbinieku prasības nav bijušas likumīgas, tiesā tad attiecīgi administratīvā pārkāpuma lietvedība tiek izbeigta un cilvēks tiek attaisnots, ja tā varētu teikt.

I. Ziemeļe.

Paldies. Un pēdējais jautājums.

Runājot par DNS likuma normām. Sakiet, lūdzu, vai es jūs pareizi sapratu? Tas, ko jūs teicāt, tātad DNS likumā 9. pants ir tas pants, kas ir saistīts ar attiecīgo tātad parauga jautājumu Kriminālprocesa likumā tas ir 9. pants, savukārt pārējie panti ir vērsti uz šo te DNS nacionālās datu bāzes veidošanu. Ja es jūs pareizi sapratu.

A. Pormalis.

Tā doma man bija tāda, ka sašaurināts šis administratīvi tiesiskais aspekts līdz kriminālprocesa ietvariem ir tieši 9. pantā.

I. Ziemeļe.

Ā, tas ir 9. pantā.

A. Pormalis.

Jo pārējos pantos, kur iet runa par iekļaujamo informāciju, tur netiek atrunāts.

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Saistībā ar šo... Kā atšķiras... jo redzat, kas ir. Gan Kriminālprocesa likums, gan DNS likums tomēr operē ar to pašu terminoloģiju, no kurienes arī rodas faktiski šī problēma, uz kuru jūs pilnīgi vietā arī norādījāt. Vai jūs varētu atbildēt uz jautājumu, ar ko atšķiras DNS likumā lietotais koncepts “salīdzināmie paraugi” no Kriminālprocesa likumā 67. pantā, ja nemaldos, lietotā tā paša jēdziena “salīdzināmie paraugi”. Vai ir atšķirība, vai tas ir viens un tas pats? Jo pirmajā sēdē te runāja par dažādām lietām, bet lietoja vienus un tos pašus vārdus.

A. Pormalis.

Jā, tāpēc es iesākumā minēju, ka šis 1. panta 6. punkts “Salīdzināmie paraugi”, ka tas īsti nav piemērojams visiem, tas termins ir piemērojams kriminālprocesa ietvaros, jo te iet runa par bioloģiskas izcelsmes pēdu avota noskaidrošanu. Tātad tam viennozīmīgi ir nepieciešama ekspertīze un līdz ar to tas ārpus kriminālprocesa nevar būt un nu, citiem vārdiem sakot, manā ieskatā tas ir tas pats, kas Kriminālprocesā. Galvenos vilcienos tā...

I. Ziemeļe.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Kolēģi, vai vēl būs jautājumi? Kolēģis Gunārs Kusiņš.

G. Kušņš.

Jā. Paldies jums par jūsu viedokli. Es saprotu, ka jūs arī nokonstatējāt, ka ir divas pilnīgi atšķirīgas interpretācijas. Tā interpretācija, ko dod normu izstrādātāju pārstāvis un tā, kas praksē dažkārt tiek pielietota. Tāpēc man būs vairāki jautājumi, lai vienkārši precīzāk iezīmētu šo atšķirīgo interpretāciju veidošanās pamatus. Un man būs pieci jautājumi.

Es sākšu ar pirmo. Jūs norādījāt, ka tas pamats, lai ņemtu no visiem, ja es pareizi saprotu, ir likuma “Par policiju” 12. panta 14.² ieraksts. Vai es pareizi sapratu?

A. Pormalis.

Jā.

G. Kušņš.

Bet sakiet, lūdzu, kā jūs varat izskaidrot to faktu, ka DNS likums stājās spēkā 2005. gada 1. janvārī, bet grozījums Policijas likumā stājās spēkā 2010. gada 1. novembrī. Šo piecu gadu laikā, kad nebija grozījums Policijas likumā, tad bija tiesisks pamats ņemt no visiem vai nebija? Jūs sapratāt jautājumu?

A. Pormalis.

Jā, es sapratu, vienkārši apjuku.

G. Kušņš.

Tāds nebija mans mērķis.

A. Pormalis.

Šo piecu gadu laikā, es domāju, ka drīzāk varēja darboties šī likuma, šī paša panta 14. punkts par personas identifikācijai nepieciešamo datu iegūšanas tiesībām, jo nu aizdomās turētā persona, nu, viņa nav vārds, uzvārds, tēva vārds un personas kods. Noziegumus neizdara vārdi, uzvārdi. Noziegumus izdara vai tiek turēti aizdomās par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu fiziskas vienības, cilvēki. Un faktiski šis DNS profils, tā ir iespēja, faktiski šo fizisko vienību, šo cilvēku sasaistīt ar vārdu, uzvārdu, ar personas kodu. Un ja 2010. gadā iekļāva šajā likumā “Par policiju” šo 14.² punktiņu, tas, manuprāt, norāda tikai uz to, ka policija un prokuratūra bija uz pareizā ceļa noziedzīgu nodarījumu atklāšanā.

G. Kušņš.

Ja es pareizi sapratu jūsu atbildi, tad tas 14.² punkts varēja arī nebūt, lai ņemtu no visiem DNS obligāti, no visām aizdomās turētajām...

A. Pormalis.

Jā, varēja arī nebūt.

G. Kušņš.

Tātad tas tiesiskais pamats, jūsuprāt, nav 14.².

A. Pormalis.

Nu, ar 14.² ir skaidri noteikts, nepārprotami. Līdz tam tas bija interpretējami.

G. Kušņš.

Paldies. Un turpinot tad šo tēmu pa interpretāciju. Sakiet, lūdzu, vai jūs pieļaujat, ka kāds no procesa virzītājiem vismaz līdz 2010. gadam un arī šobrīd var interpretēt anotācijas gaismā un Kabineta noteikumu gaismā arī savādāk? Jo procesa virzītāju ir daudz. Es pieļauju, ka kāds no viņiem varētu izlasīt arī anotāciju un nonākt pie cita secinājuma.

A. Pormalis.

Procesa...

G. Kušņš.

Jūs teicāt, ka policija un prokuratūra interpretē tā.

A. Pormalis.

Es pieļauju tādu situāciju, ka atsevišķi ņemts procesa virzītājs, kāds var pieļaut tādu situāciju. Tieši tāpat, kā tiesas var. Jo, no kā tad tas protests prokurora dzima tajā lietā? Tiesa bija pateikusi, ka nē, viņam nebija pienākums... tas pienākums viņam ir kriminālprocesuāls, un tur bija jāpiemēro piespiedu līdzekļi. Un tāpēc bija izbeigusi šo administratīvā pārkāpuma lietu. Un attiecīgi cita tiesa izskatīja un nolēma, ka nē, ka tomēr tas ir administratīvi tiesisks pienākums. Tā kā tikpat labi arī procesa virzītājs kāds...

G. Kusiņš.

Varēja arī kāds savādāk interpretēt. Jā, paldies.

Trešais jautājums. Jūs norādījāt uz to, ka, līdzīgi kā policijas pārstāvis, ka viņš teica, ka ir recidīvi un ka nevajag ņemt atkārtoti, ja tas ir iekļauts. Bet jūs minējāt tādu frāzi, ka “varētu būt” tas, ka tikai recidīvi. Tie statistikas dati, ko Saeima ir norādījusi atbildes rakstā, ir tādi, ka... es saprotu, ka 2013. gadā ir 20 tūkstoši, nedaudz vairāk kā 20 tūkstoši aizdomās turēto un profili jauni ievietoti 5500... nedaudz vairāk... Un 2014. gadā ir 21 tūkstotis aizdomās turēto un ievadīti ir 2,5 tūkstoši. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt visi tie ir tādi, kas ir recidīvi? Jeb ir iespējama arī tāda situācija, ka kāds no procesa virzītājiem vienkārši neņem DNS obligāti un nesūta un tāpēc ir tik liela atšķirība.

A. Pormalis.

Nu, manā ieskatā, noteikti lielākā daļa ir recidīvs, bet ļoti iespējams, ka arī kāds procesa virzītājs nepaņēma, jo dažkārt gadās vēl lielāki grēki, ko procesa virzītāji nav izdarījuši. Šis ir tāds... ja viss akcents tiek likts uz nenovilcināšanu, uz pilnīgu, vispusīgu un tamlīdzīgi, tad kādreiz mazos grēkus nepamana, palaiž garām, piedod.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Nākamais jautājums ir par jūsu pieminēto konkrēto, nepareizi izteicos, nevis konkrēto, bet teorētisko situāciju par personu uz robežas. Šinī gadījumā konkrēta situācijā pieteikuma iesniedzējs atteicās sniegt šo bioloģisko paraugu. Bija administratīvā pārkāpuma lieta. Beidzās ar mutvārdu aizrādījumu. Sakiet, lūdzu, vai šajā situācijā likuma mērķi, kā jūs uzskatāt, ka ir izdevies sasniegt vai nav?

A. Pormalis.

Nu, ņemot vērā to, ka DNS profili netiek izveidoti katram, teiksim, valsts piederīgajam, lai valsts zinātu savus padotos, kā ir ar pirksta nospiedumu pasēs gadījumā un šis process pret pieteicēju, pats kriminālprocess tika izbeigts, tad es domāju, ka šajā gadījumā mērķis ir sasniegts.

G. Kusiņš.

Tātad jūs uzskatāt....

A. Pormalis.

Jo, ja no viņa būtu bijis paņemts, ja viņš nebūtu atteicies, tad šobrīd viņš būtu jau dzēsts. Nu, tāda ir tā doma.

G. Kusiņš.

Dzēsts diez vai būtu automātiski, tikai tad, ja pieteikuma iesniedzējs būtu vērsies...

A. Pormalis.

Nu, jā, ja viņš tā lūgtu.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vēlreiz precizējot jūsu nostāju. Tad jūs uzskatāt, ka tas likuma mērķis būtu sasniegts tad, ja process izbeigts? Tad tā pozīcija... tomēr, ja ņem no visiem aizdomās turētajiem tad tāpēc, ka viņš ir atzīts par aizdomās turēto. Vai, jūsuprāt, mērķis ir sasniegts, ka ņem no visiem aizdomās turētajiem, ja viņi pēc tam nav... attiecībā uz viņiem process nav izbeigts. Tad es īsti nesapratu, kāda ir tā pozīcija.

A. Pormalis.

Tad es drusciņ savādāk... es nepareizi sapratu. Nē, manuprāt, nav sasniegts. Tikai, ņemot vērā to, ka šis process ir izbeigts, nav pamata sastādīt vēl vienu šādu aktu.

G. Kusiņš.

Tāpat attiecībā uz konkrēto situāciju mēs varam redzēt, ka izveidotais normatīvais regulējums, ja es pareizi saprotu, neļauj sasniegt mērķi, respektīvi, ja viņš atsakās un ir administratīvā pārkāpuma lieta, mutvārdu aizrādījums. Viņš vēlreiz atsakās. Vēlreiz administratīvā pārkāpuma lieta. Un tā līdz bezgalībai. Profils tur nav.

A. Pormalis.

Tā ir. Ja Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzētais sods nepilda savu funkciju, nu tad tur neko nevar padarīt.

G. Kusiņš.

Un pēdējais, piektais, jautājums saistīts ar kolēģa Laviņa kunga izteikto jautājumu. Tātad jūs domājat – lietas apstākļi, ne konkrētās krimināllietas, bet lietas pēc būtības, ja es pareizi sapratu jūsu interpretāciju. Sakiet, lūdzu, vai tomēr jūs to lietu pēc būtības varat interpretēt tādējādi, ka tas nozīmē, ka jāņem no visiem aizdomās turētajiem. Vai lieta pēc būtības var tikt interpretēta tik plaši, ka ir jāņem no visiem aizdomās turētajiem?

A. Pormalis.

Nu... Attiecībā... ja tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā ir nonākusi persona un ir iegūts šis aizdomās turētās personas statuss, tad pamatbūtība mūsu ieskatā tieši ir, lai noskaidrotu, vai tas ir vienīgais, par ko šo personu var turēt aizdomās. Vai...

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka ir divas pieejas. Vai nu ņem visiem tāpēc, ka viņi ir aizdomās turētie, vai sākas kaut kāda vērtēšana. Šeit ir jāizvēlās viens no diviem ceļiem, šeit nevar iet pa abiem diviem vienlaicīgi.

A. Pormalis.

Jā, tieši tā... Nu, tā būtība, kā jau es teicu, viņa... ne konkrētās lietas būtība, jo nu... bet... Tas ir kaut kur tas pats, kas jebkura veida informāciju vākt par šo aizdomās turēto... Nu, kā to pateikt... nu, līdz galam es nemāku to izskaidrot...

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Labi, Lūdzu, kolēģis Kaspars Balodis.

K. Balodis.

Man būtu precizējošs jautājums par pieteikuma iesniedzēja citu viņam līdzīgā stāvoklī nonākušu personu iespējām apstrīdēt to, kā jūs teicāt, policista administratīvi tiesisko darbību. Ja paskatās lietas materiālos, tad ir redzams, ka tas policists pieteikuma iesniedzējam mēģināja paņemt DNS 2014. gada aprīlī un tā administratīvā

pārkāpuma lietvedība pret viņu tika uzsākta minētā gada jūlijā. Sakiet, ja pieteikuma iesniedzējs pats būtu to vēlējies, viņš būtu varējis ar administratīvi procesuāliem līdzekļiem apstrīdēt šo administratīvi tiesisko darbību?

A. Pormalis.

Nē. Ir rīcība... tajā skaitā arī policijas darbinieku noteikta kaut kādas uzvedības un rīcības pārsūdzēšana ir iespējama kaut kādos gadījumos, bet šajā gadījumā, ja persona uzskata, ka policijas darbinieka prasības ir nelikumīgas, viņa viņas var nepildīt, bet viņai ir jārēķinās, ka par to var tikt piemērots sods. Tā pārbaude notiek caur šo administratīvā pārkāpuma lietu.

A. Laviņš.

Ja drīkst precizēt. Bet jautājums bija tāds... teorētiska situācija. Ja pilsonis tomēr uzskata, ka šī prasība ir jāpilda, bet tomēr vēlas tai iebilst, tātad ir devis bioloģisko materiālu tālākai izpētei, bet tik un tā vēlas iebilst. Negrib šīs administratīvā pārkāpuma tiesiskās sekas, bet izvēlas citu ceļu – nodod šo materiālu, bet tomēr vēlas apstrīdēt to, ka šī rīcība ir bijusi no valsts puses, pareizāk sakot, no Valsts policijas pārstāvja puses. Tāds bija precizējošs jautājums kolēģim.

K. Balodis.

Arī tāds. Bet pat šajā gadījumā, kad tas pieteikuma iesniedzējs tika konfrontēts ar šādu prasību un jūs teicāt, ka tā ir administratīvi tiesiska rīcība, vismaz tā es saklausīju. Vai viņam bija tiesības pēc paša iniciatīvas, piemēram, administratīvā procesa kārtībā apstrīdēt šo policijas darbinieka rīcību?

A. Pormalis.

Es gribētu teikt, ka nē. Ja nemaldos, likuma “Par policiju” 22. pants, tur ir noteikts, ka policijas darbinieka likumīgās prasības ir obligātas. Tas nozīmē, ka personai šīs prasības ir obligāti izpildāmas. Un tātad apstrīdēt viņa var faktiski atsakoties izpildīt šīs prasības, tādējādi riskējot ar administratīvo atbildību. Jo APK lietu izskatot, tiesa vērtē, vai šīs policijas darbinieka prasības bija likumīgas vai nelikumīgas. Ja tiesa konstatē, ka policijas darbinieka prasības ir bijušas likumīgas, tiesa piemēro sodu. Ja konstatē, ka policijas darbinieka prasības nav bijušas likumīgas, tiesa izbeidz lietu.

A. Laviņš.

Lūdzu, kolēģis Uldis Ķinis uzdos jautājumu.

U. Ķinis.

Man ir viens jautājums jums. Jūs minējāt savā uzstāšanās laikā par to, ka tas ir vienots regulējums. Sakiet, vai šim regulējumam ir saistība ar Kriminālprocesu?

A. Pormalis.

Nu, saistība ar kriminālprocesu, protams, ka savā ziņā ir. Jo, ja runā par bioloģiskas izcelsmes pēdām un salīdzināmiem paraugiem, tad...

U. Ķinis.

Nē, es runāju par to, ciktāl Policijas likums attiecas uz personu, kura ir atzīta par aizdomās turēto, identifikācijai DNS?

A. Pormalis.

Ā... Nu, tad saistība šajā ziņā ar Kriminālprocesa likumu ir tikai tik daudz, ka persona, no kuras ir policijas darbinieks tiesīgs prasīt izsniegt šos paraugus, procesuālais stāvoklis.

U. Ķinis.

Tas ir tas procesuālais stāvoklis, ko viņam ir atzinis procesa virzītājs.

A. Pormalis.

Jā.

U. Ķinis.

Tātad aizdomās turētā statuss. Šajā gadījumā, sakiet, lūdzu, vai DNS likuma, teiksim, normas un arī policijas darbība tiks piemērota gadījumos, ja nav atzīts šāds stāvoklis?

A. Pormalis.

Ja nav atzīts šāds statuss... Tad tas ir nesaistībā ar kaut kādu ekspertīžu nozīmēšanu, ja?

U. Ķinis.

Jā, protams.

A. Pormalis.

Tad nē. Tad nevar būt.

U. Ķinis.

Paldies.

A. Laviņš.

Tiesnešiem vairāk nebūs? Vai ir konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim jautājumi?

V. Ickevičs.

Jā, godātā tiesa! Viens precizējošs jautājums.

Vai es pareizi jūs sapratu, ka jūs norādījāt savā runā pirms jautājumu uzdošanas, ka pamats DNS paraugu un tā bioloģiskā materiāla ņemšanai no visām aizdomās turētajām personām ir ne tikai likums "Par policiju", bet arī DNS likuma 13. pants.

A. Pormalis.

Jā.

V. Ickevičs.

Pareizi es sapratu. Paldies. Vairāk jautājumu nav.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Saeimas pārstāvei būs jautājumi?

I. Tralmaka.

Jā. Paldies. Daži būs.

A. Laviņš.

Lūdzu!

I. Tralmaka.

Es saprotu no tā, ko jūs esat atbildējis uz tiesnešu uzdotajiem jautājumiem pirms tam, ka jūsu pieņēmums ir tāds, ka ir jāņem no visām aizdomās turētajām personām DNS profils. Prokuratūra un prokurori arī strādā ar aizdomās turētajām personām. Varbūt jūsu rīcībā ir aptuvena informācija, cik šādus salīdzināmos paraugus tieši prokurori ir nosūtījuši Kriminālistikas pārvaldei?

A. Pormalis.

Nav man tādas informācijas. Prokuratūrā lietas nonāk jau uz vajāšanu, kad šīs personas ir labu laiku aizdomās turētas bijušas.

I. Tralmaka.

Bet varbūt jūs zināt, vai praksē prokurori vispār izņem, uzraudzības kārtībā, piemēram, saka, ka nav izņemt un tad uzliek par pienākumu izņemt? Vai arī paši, ja redz, ka... Jūs teicāt, ka procesa virzītāji ne vienmēr izņem. Tad es saprotu, ka prokurori uzraudzības kārtībā varētu likt to darīt vai arī tad, kad lieta nonāk pie viņiem, tad paši to darītu. Vai jums ir informācija, ka tas vispār tiek darīts?

A. Pormalis.

Uzraudzības kārtībā prokurors var likt izņemt salīdzinošos paraugus, tas ir, uzraudzības kārtībā prokurors var dot norādījumus procesa virzītājam, policijas darbiniekam, darīt tikai to, kas ir vērsts uz konkrētā kriminālprocesa taisnīgu noregulējumu sasniegšanu. Bet kaut kādu ziņu par... nav veikta uzskaitē.

A. Laviņš.

Tātad atbilde ir tāda, ka nav veikta uzskaitē, šobrīd nevar pateikt precīzu skaitli.

Virzīsimies uz priekšu.

I. Tralmaka.

Mans nākamais jautājums saistīts ar administratīvā pārkāpuma procesu. Viņš konkrētajā lietā ir nevis pēc Administratīvā pārkāpuma kodeksa 175. panta, kas būtu par nepakļaušanos policijas darbiniekam kā policijas darbiniekam, bet tieši par 175.², kas attiecas tieši uz izmeklēšanas funkciju pildošu policijas darbinieku. Vai šajā gadījumā nebūtu tomēr saistība ar Kriminālprocesu, jo šis ir īpašais speciālais Administratīvā pārkāpuma kodeksa pants nevis vispārējais.

A. Pormalis.

Jūs teicāt, tā APK lieta bija...

I. Tralmaka.

Tā APK lieta bija par 175.² pantu, kas...

A. Pormalis.

Tad es atļaušos atbildēt – tad manā skatījumā ir nepareizi sastādīts protokols un spriedums būtu protestējams, ievērojot termiņu.

I. Tralmaka.

Skaidrs.

A. Pormalis.

Tas pēc mūsu prakses būtu 175.

I. Tralmaka.

Tas būtu par administratīvā kārtībā...

A. Pormalis.

Jā, likuma neizpilde nevis izmeklēšanas...

I. Tralmaka.

Sakiet, ja bioloģiskais materiāls tiek izņemts tomēr kriminālprocesā, vai ir šāds pārsūdzības mehānisms, kas būtu jāizmanto aizdomās turētajam, ja viņš nepiekrīt vai nu veidam, kā tas tiek izņemts vai pamatojumam? Vai tas ir jāpārsūdz

uzraugošajam prokuroram? Es par kriminālprocesu runāju nevis par administratīvo kārtību. Par kriminālprocesu. Vai tas pārsūdzības mehānisms, ko paredz Kriminālprocess, ir uzraugošais prokurors?

A. Pormalis.

Jā. Uzraugošais prokurors, amatā augstāks prokurors. Bet tā nav īsti... šajos gadījumos tā nav īsti pārsūdzība kā sūdzība par rīcību. Jo Kriminālprocesa likumā ir pateikts, ka viņam ir jāļauj ņemt no sevis, viņam nav tiesību izvēlēties – vai es sniegšu, vai es nesniegšu un es pārsūdzēšu. Un attiecīgi, ja viņš atsakās sniegt šos te, tad, man liekas, Tieslietu ministrijas pārstāve atreferēja jau, kas ir darāms. Var sankciju piemērot, piespiedu naudu. To savukārt vērtē izmeklēšanas tiesnesis.

I. Tralmaka.

Jā, paldies. Vai, jūsuprāt, kriminālprocesa ietvaros būtu kā piespiedu līdzeklis jāpiemēro Administratīvā pārkāpuma kodeksa šie te panti?

A. Pormalis.

Nu, likums paredz iespēju. Kriminālprocesa likumā ir paredzēta iespēja personas administratīvi sodīt arī par kriminālprocesā noteikto pienākumu nepildīšanu.

I. Tralmaka.

Tad varbūt pēdējais no precizējošiem jautājumiem. Es saprotu, ka Saeimas sniegto statistiku jūs skaidrojat... es tikai pārprasu... tā atšķirība 2013. gadā starp aizdomās turēto personu, cik ir atzītas par aizdomās turētajām un no cik personām ir paņemts salīdzināmais paraugs, ir 15 tūkstoši 2013. gadā un 19 tūkstoši 2014. gadā. Skaitis, kā jūs redzat, ir ļoti liels. Vai es pareizi saprotu, ka jūs to skaidrojat, ka tiešām lielākā daļa no šiem 15 tūkstošiem un 19 tūkstošiem ir recidīvistu.

A. Pormalis.

Tā noteikti ir. Vienkārši policija, jebkura izmeklēšanas iestāde, tajā skaitā arī policija, viņa cenšas... dabā tā ir iekārtota šo iestāžu slodze un padarītā darba aprēķini, ka ir svarīgi lietu skaits un aizdomās turēto skaits. Galvenajos vilcienos notiek tā, ka policijas lietvedībā var būt desmit vai piecpadsmit kriminālprocesi par vienas personas izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Viņi atnāk uz prokuratūru tādi

desmit vai divdesmit un tad prokuratūrā savienojas, un prokurors uz tiesu vairs aizsūta tikai vienu lietu. Tā ir tāda cīkstēšanās aizkadrā. Prokuratūra grib, lai policija apvieno pie sevīm šīs lietas un uz prokuratūru atnāk kriminālprocess ar vienu aizdomās turēto un 30 epizodēm, nevis 30 lietas. Bet, lai policija varētu parādīt, ka ir strādājusi, viņa tā negrib darīt. Un līdz ar to tā situācija tāda veidojas.

I. Tralmaka.

Paldies. Un vēl pēdējais jautājums.

Tie DNS profili, kas ir noteikti kriminālprocesā pēc salīdzināmā parauga, kas ir izņemts kriminālprocesā, vai, jūsuprāt, tie ir jāiekļauj datu bāzē un līdz ar to, tad, kad sastāda lēmumu par ekspertīzes noteikšanu, paralēli ir jā sastāda arī šis te akts iekļaušanai. Vai jūs tomēr uzskatāt, ka kriminālprocesā iegūtie nav jāiekļauj datu bāzē?

A. Pormalis.

Ne lēmums par ekspertīzes noteikšanu ir šis procesuālais lēmums, ar kuru tiek iegūti šie paraugi salīdzināmai gaidīšanai. Paraugu iegūšana salīdzinošai pētīšanai – tā ir atsevišķa izmeklēšanas darbība. Un lēmumam par ekspertīzes nozīmēšanu tiek pievienoti jau ar agrāk veiktu izmeklēšanas darbību iegūti paraugi, pierādījumi, pēdas.

I. Tralmaka.

Es atvainojos, es varbūt precizēšu. Vai kriminālprocesa laikā no salīdzināmā parauga, kas izņemts aizdomās turētajai personai kriminālprocesa vajadzībām, nevis administratīvā kārtībā, bet kriminālprocesa vajadzībām, vai šāds DNS profils, jūsuprāt, ir jāiekļauj datu bāzē? Un ja jā, tad vai sastāda, vai šo te paraugu ņem un nosūta DNS profila noteikšanai kopā ar šo aktu?

A. Pormalis.

Jā. Ja tikai jau agrāk nav šis akts sastādīts un izveidots šis profils un ievietots datu bāzē, tad, protams. Bet kā likums tieši attiecībā uz DNS... šī vajadzība pēc šīs atsevišķās izmeklēšanas darbības salīdzinošai pētīšanai iegūšanas ir salīdzinoši zema, jo šie profili jau ir izveidoti. Un nozīmējot ekspertīzi eksperts tiek informēts, ka profils atrodas viņa datu bāzē, lai salīdzina.

I. Tralmaka.

Paldies.

A. Laviņš.

Pirms Ministru kabineta pārstāvim dosim iespēju uzdot jautājumus, kolēģis Uldis Ķinis vēl papildu jautājumu uzdos.

U. Ķinis.

Varbūt, ka es nesapratu kaut ko, bet jūs teicāt, ka, teiksim, kriminālprocesā var piemērot administratīvās sankcijas. Vai tas attiecas arī uz aizdomās turētām personām? Ka jūs pieļaujat, ka kriminālprocesā varētu tikt izdalīts atsevišķs administratīvais process un iet divi paralēli procesi?

A. Pormalis.

Likums... acumirkli... Man šķiet, ka nebija nodalītas personas pēc procesuālā statusa.

U. Ķinis.

Procesuālās sankcijas... tas ir, piespiedu līdzekļos kriminālprocess ir paredzēts administratīvā sodīšana kā atsevišķs administratīvais process. Personām, kas ir atzītas par aizdomās turētajām vai...

A. Pormalis.

Tas ir Kriminālprocesa 289. pants, kas skan: "Procesuālās sankcijas piemērošanas pamats". Šī panta trešā daļa paredz, ka, ja šā panta pirmajā daļā minētās personas, kas ir kriminālprocesā iesaistītā, vai citas personas rīcībā ir administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma sastāvs, šo personu var saukt pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības. Tātad tas ir pants, kur iet runa par sankcijām. Likums to paredz.

U. Ķinis.

Bet jūs runājat par noziedzīgiem nodarījumiem vai par administratīviem pārkāpumiem tātad. Bet šeit jautājums ir, vai... Tad jūs pieļaujat kā

Ģenerālprokuratūras pārstāvis, ka vienā procesā attiecībā uz vienu personu varētu tikt veikti vienlaicīgi divi procesi.

A. Pormalis.

Nē, nē, nē... Ne tā es domāju. Tas ir...

U. Ķinis.

Nu, kā, ja viņš ir atzīts par aizdomās turēto, piemēram, vai viņam var piemērot administratīvo sankcijas, kuras jāskata ir citā procesā?

A. Pormalis.

Aizdomās turētajam nevar.

U. Ķinis.

Nu, ja. Un otrs jautājums. Varbūt, ka es kaut ko nesapratu pareizi, bet jūs minējāt, ka protokols nav sastādīts pareizi, ja policija rīkojusies pamatojoties uz likuma "Par policiju" un izņēmusi šo DNS bioloģisko materiālu ievietošanai datu bāzē un sastādījusi protokolu, kas ir pamatojoties uz 175.² pantu... Tad nav pareizi? Jūs tā uzskatāt?

A. Pormalis.

Jā.

U. Ķinis.

Bet tas pants jau nosaka tur atbildību par likumīgu prasību neievērošanu. Vai šajā gadījumā tad jūs uzskatāt, ka tās policijas darbinieka prasības nav likumīgas, ja jūs sakiet.... Pēc kāda panta tad viņam bija jāpastāda tas protokols?

A. Pormalis.

Pēc tāda panta varētu sodīt personu, kas nav ieradies pēc policijas darbinieka aicinājuma, kas pilda... Šis pants attiecas tieši uz tām prasībām, kas ir vērstas taisni uz šī konkrētā kriminālprocesa izmeklēšanu attiecībā... vai uzraudzības kontroles izmeklēšanu... Es no galvas nepateikšu.

A. Laviņš.

Vai Ministru kabineta pārstāvim būs jautājumi?

V. Vītoliņš.

Jā, man būs daži jautājumi.

Ja es drīkstu vaicāt, prokurora kungs, vai jūsu pienākumos šobrīd vai nesenajā pagātnē ietilpst, ietilpa kriminālprocesa virzība vai arī kriminālprocesa uzraudzība?

A. Pormalis.

Manos tieši pienākumos procesa virzība tuvākajā pagātnē vai uzraudzība nav bijusi.

V. Vītoliņš.

Ja es drīkstu vaicāt, Saeimas pārstāvis jau uzdeva to jautājumu, es sapratu no jūsu runas, ka DNS likuma 13. pants uzliekot pienākumu, tātad, policijai, te ļoti daudz tika minēts likums "Par policiju", bet es saprotu, ka jūs domājat droši vien izmeklēšanas iestādi un acīmredzot arī prokuratūru, tātad ņemt šos te paraugus. Vai prokuratūrā ir vispār tāda kārtība, kā jūs nodrošināt... Ja jau šis pants, jūsuprāt, ir tas pienākums, no kā visiem būtu jāņem nost. Vai vispār pastāv tāda tiesiska kārtība rīcībai? Jūs neuzskaitiet tos datus un nezināt, cik prokuratūra kopumā ir noņēmusi DNS paraugus. Bet es domāju tīri no tādas procesuālās kārtības. Vai jūs varētu, lūdzu, izstāstīt.

A. Pormalis.

Es līdz galam nesapratu jūsu jautājumu.

V. Vītoliņš.

Mans jautājums ir saistīts ar to, ka es no jūsu runas un arī no atbildes uz precizējošo oponenta jautājumu teicāt, ka DNS likuma 13. pants ir tas pants, kas uzliekot pienākumu ārpus kriminālprocesa ņemt arī DNS paraugus no visām aizdomās turētajām personām. Vai es pareizi sapratu jūs?

A. Pormalis.

Ne tas pants viens atsevišķi ņemts, bet kopā ar pārējiem kopumā.

V. Vītoliņš.

Jā, labi, tam varbūt nebūtu nozīme. Bet ja jūs sakāt, ka no visām aizdomās turētajām personām neatkarīgi no tā, vai kriminālprocess ir pret viņām uzsākts vai nē, šī te tā saucamā administratīvi tiesiskā procedūra, kā jūs to nosaucāt, ja viņa uzliek par pienākumu ņemt šos te DNS materiālus, tad vai jūs nevarētu izstāstīt prokuratūrā vispār kāda ir kārtība, nevis konkrētās lietās, bet vispār kāda ir kārtība ņemt šo te paraugu.

A. Pormalis.

Ja tiek ņemti šie paraugi prokuratūrā iekļaušanai DNS datu bāzē, tad tiek ievērota šī kārtība. Ministru kabinetā noteiktā.

V. Vītoliņš.

Jā...

A. Laviņš.

Tātad atbilde ir – Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

V. Vītoliņš.

Jā, jā, es sapratu. Jā.

Un tad varbūt pēdējais jautājums. Kā jūs domājat... Procesa virzītājam, izmeklējot konkrēto kriminālprocesu un viņam, piemēram, rodas pamats uzskatīt, ka, nu, es nezinu, pratinot aizdomās turēto personu, ka šī persona ir izdarījusi citu noziegumu. Vai arī, piemēram, ja tiek veikta kratīšana pie aizdomās turētās personas un procesa virzītājs kratīšanas laikā ir pamanījis kaut kādas lietas, kuras viņam dod pamatu uzskatīt, vai viņam rodas aizdomas, ka šīs lietas ir no cita nozieguma varbūt, kurš, iespējams, vispār nav nekad arī ziņots policijai vai citai izmeklēšanas iestādei.... Vai procesa virzītājam, neskatoties uz to, ka šajā konkrētajā kriminālprocesā var būt arī šie jautājumi un šīs lietas, kas ir kratīšanā, uz viņu neattiecas, vai procesa virzītājs uz sava pamata uzskatot, ka šīs lietas ir saistītas ar citu noziegumu, varētu pratināšanas laikā uzdot kaut kādus jautājumus, vai arī kratīšanas laikā šīs lietas izņemt.

A. Pormalis.

Kratīšanas laikā drīkst izņemt tikai to, kas attiecas uz attiecīgo noziedzīgo nodarījumu. Visu, kas neattiecas, ja ir bijis izkratīts, tas viss ir jāatdod atpakaļ. Protams, kratīšanas laikā var īsti nezināt, var nebūt īsta pārliecība, vai tā manta attiecas vai neattiecas uz šo noziegumu, beigu beigās, viņa var būt līdzīga vai tāda pati, bet cita... Bet es tā īsti nesaprotu to jēgu... Nu, jebkurā gadījumā, ja ir izkratīts kaut kas, kas neattiecas uz konkrēto kriminālprocesu un nav ziņu, ka tas ir iegūts noziedzīgā ceļā, ka tas ir cita kriminālprocesa kaut kāds...

A. Laviņš.

Nu, kā jau jūs teicāt – tiek atdots atpakaļ, ja?

A. Pormalis.

Jā.

A. Laviņš.

Tieši tā. Vai vēl ir jautājumi?

V. Vītoliņš.

Nē, nebūs.

A. Laviņš.

Nebūs. Paldies.

Prokuratūras pārstāvim teikšu paldies par viedokļa sniegšanu un jums bija jāatbild uz diezgan daudziem jautājumiem un paldies par pacietību un izturību, es gribu teikt tā. Paldies, jums, sēdieties, lūdzu.

Tā. Arī zinātnes pārstāvji ir aicināti šajā procesā, lai sniegtu savu artavu par šo strīdīgo jautājumu, apstrīdēto tiesību normu tvērumu.

Vārds viedokļa sniegšanai ir Aldim Lieljukša kungam. Lūdzu!

A. Lieljuksis.

Paldies.

Es gribētu teikt, ka es neesmu tikai kā zinātnes pārstāvis, bet kā es arī te sapratu no Vītoliņa kunga jautājumiem, tā mana pieredze ļoti lieti noderēs, jo tas

polīcijas stāžs man ir Iekšlietu ministrijā turpat 36 gadi, Kontroles dienestā 8 gadi. Tā kā es domāju, ka pietiekams.

Turklāt, pēdējos, no 2006. gada līdz 2009. gadam, kad vadīju Valsts policiju, man ar šīm lietām bija tiešs sakars. Tā kā uz tiem vēsturiskajiem jautājumiem, kāpēc ir tā, ka prokuratūra nav ņēmusi, tad es jums varēšu atbildēt, un arī uz tiesnešu jautājumiem šeit virkni varēšu ļoti pamatīgi, es domāju, jums izskaidrot arī attiecībā par naudām un tādām lietām.

Es domāju, ka tās nedēļas laikā... paldies arī par iespēju pamatīgi pastrādāt un tā ļoti rūpīgi gatavojos arī... un varbūt tāpēc arī tas mans stāsts ir iznācis plašāks.

Bet pamatlietas... Es, protams, varētu pateikt uzreiz, ka es piekrītu Policijas viedoklim un tajā daļā, ko advokāts ir teicis attiecībā par to, ka visām un visām personas ir jāizņem DNS, es arī piekrītu. Bet tajā daļā tikai, ne vairāk.

Savu viedokli es esmu arī tādā plašā aprakstā rakstiski iesniedzis. Tā kā pie visiem tiem punktiem, par kuriem es esmu arī rakstiski sniedzis, es pie tiem pieturos un neko no tā neatsaucu.

Tās pamatlietas tomēr, ko es gribētu teikt, ir sekojošas.

Pirmkārt, ir diezgan skaidrs, ka valsts funkcija ir nodrošināt sabiedrisko kārtību, drošību valstī un tāpēc mums ir izveidots valsts pārvaldes iekārtā sistēma, mums ir pirmstiesas izmeklēšanas iestādes, tiesu iestādes. Bet jāsaprot, ka šajā identifikācijas procesā pilnīgi noteikti mūsu pienākums ir pievienoties starptautiskajām organizācijām, pievienoties konvencijām. Tajā skaitā jau manis rakstītajā dokumentā, jau 2008. gada Eiropas Padomes lēmumam pievienoties Nr. 615. Tas aptver DNS jautājumus, tas aptver jautājumus par cita veida pēdām, kas īpaši būtu saistībā ar pirkstu nospiedumiem, ar personu fotogrāfiju apmaiņu. Līdz ar to es gribu teikt, ka mēs esam iesaistījušies tādā starptautiskā procesā, kur bez šo ziņu apmaiņas mēs nu nevaram nekādā veidā turpināt darboties. Un, ja mēs skatāmies uz šiem pēdējiem aktuāliem notikumiem Francijā, mēs redzam, ka tieši pārmetums ir par to, ka novēlota ir šī sadarbība, viņa ir neefektīva. Bet tas varbūt ir cits jautājums.

Tātad valsts funkcija ir nodrošināt to sabiedrisko kārtību un bez reģistriem pilnīgi noteikti, ka mēs šo kopīgo tādu informācijas sistēmu nevaram uzturēt.

Te, protams, rodas jautājums un es ceru, ka mēs neapmaldīsimies tādā klajā mežā un tās lietas, kas te tagad uzpeldēja, godīgi sakot, tās interpretācijas ir nu, manā skatījumā diezgan nesaprotamas un neskaidras, vismaz priekš manis, jo man liekas, ka tās lietas ir diezgan skaidri pateiktas.

Lūk. Tātad te būtu jautājums tāds, vai mēs tiešām izraujam DNS reģistru no visas ideoloģijas, kāda eksistē šobrīd valstī saistībā ar personu identifikāciju, jo tas galvenais uzdevums jau ir identificēt personu. Līdz ar to mums, protams, vajadzētu paskatīties, kā vispār... Te Saeimas pārstāve jau runāja par šo sistēmisko pieeju šā jautājuma risināšanā, kam es tikai varu piekrist. Un tad mums sistēmiski vajadzētu palūkoties uz to reģistra sistēmu valstī kā tādu un vai mēs varam iedomāties, ka viens pie viena no obligāti reģistrējamiem datiem, kas ir ietverti reģistros, pastāv kaut kādas izvēles iespējas, ko personai reģistrēt pēc savas patikas un ko neregistrēt. Es domāju, ka arī šeit jau likumā, iepriekšreiz tika runāts, kādi ir tie saturiskie dati. Nu viņi ir obligāti tie saturiskie dati, kas ir jāievada ikvienā reizē. Citādi jau tādām reģistram nav jēgas, ja kāds kaut ko var sākt interpretēt.

Līdz ar to es gribētu pateikt, ka mums, Valsts informācijas sistēmu likums ir kā tāds jumta likums, kurš arī nosaka principus un regulē dažādu sistēmu darbību. Nu, mums šajā likumā tiek lietoti tādi vārdi kā “reģistrs”, informācijas sistēma”, “datu bāze”, nu vēl reģistrācijas sistēmas tāds nosaukums kā “integrētā sistēma”. Tādi ir Ministru kabineta noteikumi Nr. 429... integrētā tāpēc, ka vismaz vairāki likumi attiecas, lai vispār varētu tādu reģistru izveidot. Un tādi, lūk, ir noteikumi par integrētās iekšlietu informācijas sistēmas ietveramām ziņām par personām, mantām, dokumentiem, atrašanās vietu vai cilvēka personības noskaidrošanu vai neatpazītu cilvēku līķu identificēšanu. Tas nepieļauj nekādas interpretācijas iespējas un ne kaut kādas atlases iespējas. Pamats šo noteikumu pieņemšanai ir vispār četri likumi.

Nākošais. Ministru kabineta noteikumi Nr. 673. Attiecas uz personu kriminālistiskā raksturojuma un fotoattēlu reģistra noteikumiem. Šie noteikumi balstās uz trīs likumiem.

Tātad jau manis pieminētais Valsts informācijas sistēmas likums nosaka, ka datu subjekta pienākums, atbilstoši Informācijas sistēmas likuma 9. panta otrajai daļai ir sniegt pilnīgu un patiesu informāciju normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā par sevi un sev piekritīgajiem reģistrējamiem objektiem. Ja mēs šeit diskutējam, kādi tad ir tie objekti saistībā ar DNS likumu, tad viņi skaidri un gaiši ir noteikti: aizdomās turēta persona, apsūdzēta persona, notiesātais. Pārscrienot varbūt pāri pateikšu, ka mēs taču saprotam, ka notiesātai personai ar kriminālprocesu vairs sakara nekāda nav. Persona, kura bezvēsts pazudusi. Ja vien tur nav krimināltiesiskas kaut kādas pazīmes, nekāda sakara nav. Persona, kas ir neatpazīts līķis, nekāda sakara nav ar kriminālprocesu, ja vien tur nav kaut kādas tāda veida krimināltiesiskas pazīmes. Līdz ar to es gribu teikt,

ka šie principi un šī prasība ievadīt pēc norādītajiem laukiem, kritērijiem, parametriem, tie ir obligāti un saistoši visām personām, kas ar tiem reģistriem strādā.

Es šeit vēlāk vēl pakavēšos vēl pie dažiem īpašiem reģistriem.

Pavisam... tāpat šī funkcija nodrošināt šo reģistru darbību – tā būtu tā valsts pārvaldes iestāžu funkcija... Nē, nebūs pareizi, valsts pārvalde būtu valsts iestāžu funkcija, kurā ir iesaistītas ne tikai valsts institūcijas. Mēs DNS likumā redzam ārstniecības personas, ārstniecības iestādes... visu nepieskaitīs pie valsts institūcijām... Prezidenta kanceleja, kam arī ir jādod ziņas, ja viņa apžēlošanu, piemēram, veic un reģistros ir jāiekļauj šīs ziņas.

Pilnīgi cita lieta ir, ja mēs runājam par kriminālprocesuālu likumu, kura mērķis ir noteikts likumā 1. pantā un viņam ir mērķis noteikt tādu kriminālprocesuālo kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē. Tas ir diezgan skaidri pateiks.

Te par tām personām. Es gribētu pateikt, ka likumu izpildē, tajā skaitā šo reģistrācijas datu iegūšanas izpildē nav iesaistīti tikai izmeklētāji. Ja mēs skatāmies uz DNS likumu, tad to var veikt, šo paraugu var iegūt gan izmeklētājs, viņš var arī pieaicināt ekspertu. Toties, ja mēs paskatītos uz biometrisku datu iegūšanu, tie ir pirkstu nospiedumi, fotografēšana, tur vispār izmeklētājs ir tālu no visas šīs lietas, jo prasību nodrošināšanai atbilstoši Ministru kabineta 673. noteikumiem un Aizturēto personu turēšanas likuma 3. panta 8. un 9. punktam fotografēšanai ir pakļautas visas personas pirms viņu ievieto kamerā. Nav pateiks – smuks, nesmuks, īss, garš, aizturēts par to, par to vai vēl kaut ko. Bez variantiem. Četrās pozīcijās ir jānofotografē ikviena persona. To paredz likums. Kas to dara? Izmeklētājs tuvu tam nav. To veic dežūrdaļas izolatora darbinieki, ja viņš ir nogādāts izolatorā, ja ne, to izdara policijas darbinieki iecirknī. Tā lieta kādreiz bija, protams, sarežģītāka, jo vajadzēja ņemt krāsvielas, izmantot daktokartes... nu, ķepīgs process, kas to ir kādreiz dzīvē darījis, zina. Tagad ir pilnīgi situācija mainījusies. Nekādi akti, nekādi dokumenti vairs netiek sastādīti... tad vismaz uz daktokartes vajadzēja parakstīties. No personas elektroniskā veidā tiek paņemts pirksta nospiedums, taisnā ceļā viņš nonāk informācijas centrā. Jautājums, vai vari ņemt, vai vari neņemt... kaut vai no situācijas pārbaudīt, vai tās personas pirkstu nospiedumi ir vai nav datu bāzē.. Nē, viņiem ir jāņem atkal, jo dzīves laikā ir radušās izmaiņas, rētas, zaudēts pirksts, vēl kaut kādi

bojājumi ir bijuši... noteicošie šie te identificējošie dati var būt izmainīti. Līdz ar to katrreiz viņam ir jārīkojas tā un ne savādāk.

Es varbūt lēkšu pāri, par cik es te gari runāju attiecībā par kriminālistiku, par identificējošiem un identificējamiem datiem... varbūt vienkārši pateikšu, ka identificējamie – tie ir cilvēki, līķi, noziegumu rīki, transportlīdzekļi, dzīvnieki un tā tālāk. Un identificējošie objekti – uz kuriem izveidojušās pēdas un kurām nosaka identificējošo objektu tāpatību, tie ir identificējošie objekti. Tādi objekti ir pirkstu nospiedumi, papillārās līnijas, kas atainojušās uz lietām notikuma vietā, tās ir DNS pēdas, lietotā ieroča pēdas, personas, rokraksta pēdas un tā tālīdzīgi.

Šeit es gribētu teikt, ka katram, protams, no šiem reģistriem arī ir savs uzdevums. Un, teiksim, Soda reģistra likumā ir uzdevums izveidot vienotu uzskaiti par noziedzīgu nodarījumu un administratīvo pārkāpumu izdarījušām personām, bet arī ir likumā ir ierakstīts mērķis: lai veicinātu šo nodarījumu, pārkāpumu novēršanu un atklāšanu, kā arī tai personai noteiktu soda mēru.

Ļoti nozīmīgs ir arī likums 2009. gadā pieņemtais likums “Noziedzīgu nodarījumu novēršanas, atklāšanas un izmeklēšanas ziņu apmaiņas likums”. Šī likuma mērķis ir ierakstīts 1. pantā un tā mērķis ir nodrošināt ātru ziņu apmaiņu starp Latviju un citām dalībvalstīm, lai novērstu, atklātu un izmeklētu noziedzīgus nodarījumus. Tātad, lūk, šis uzstādījums kā ātru ziņu apmaiņa arī ir ļoti būtisks. Un kā viens no tādiem būtiskuma, es teiktu, sistēmiski salīdzinošiem likumiem ir šis Biometrijas datu apstrādes likums. Lūk. Un likuma 5. pantā ir norādīti tādas objekti, kuri tad ir pakļauti biometrisku datu iegūšanai. Iegūšanai. Un tie tad ir kādos gadījumos: ja izsniedz personu apliecinošus dokumentus. Un paskatieties, kā mēs esam vēsturiski uz priekšu gājuši. Tad, kad savulaik pirmās pases veidojām, Vācijā pasūtījām, man bija doma, vadot Valsts policiju, ka mums vajadzētu ņemt pirkstu nospiedumus. Nu, bija dažādi apstākļi, bija ļoti daudz nenoskaidrotu personu, kas te atradās morgos. Tad man pārmeta, ka es gribu izveidot policejisku valsti. Ja jūs šodien aiziesiet un mainīsiet autovadītāja, transportlīdzekļa vadītāja apliecību, no jums paņems pirkstu nospiedumu, un tas viss iekļaujas biometrisku datu apstrādes sistēmā un nav variantu, vai jūs ņemiet uz tādu mašīnu vai tādu mašīnu, vai vēl uz kaut kādu. Tātad vienotība.

Bet pats galvenais, ko es gribu teikt, tas ir šī likuma 5. panta 11. punkts. Un viņš saka, ka to datu bāzes substrātu veido izmeklēšanas darbību rezultātā, un lūdzu ieklausieties, un no aizturētām, aizdomās turētām, apsūdzētām un notiesātām personām bez izņēmuma.

Nu, te tad es arī domāju par to, vai pastāv iespēja šodien, personai izsniegt.. neaizsūtīt fotogrāfiju. Nepastāv tādas iespējas. Ja kāds kaut ko nepilda, viņš pārkāpj likumu.

Es gribētu teikt, ka šis vārds “un” pilnīgi skaidri norāda uz šo divu avotu tieši tāpat kā DNS likumā, uz šo avotu substrātu. No kurienes rodas šī datu bāze? Tas ir izmeklēšanas darbības rezultātā, viens. Un otrs, no personām, kas ir aizturētas, aizdomās turētās, apsūdzētas un notiesātas. No viņām iegūtie šie biometriskie dati.

Nu jā, te es arī domāju par to, ka, manuprāt, likumdevējs nav domājis ar to tagad DNS datus pakļaut kaut kādai personu interpretācijai brīvprātīgai, ko darīt, ko neņemt... pilnīgi noteikti, jo tad viņš būtu izrauts ārā pilnīgi no visas identifikācijas sistēmas un es domāju, ka tā būtu milzīga kļūda, ja mēs tā domātu.

Te es domāju, ka par to, ka tiešām te DNS tie... Nu, tas ir zinātnes sasniegums, es domāju, ka to jau Vītoliņa kungs par to teica.

Tāpat Bergere Olga liecināja par tām pieaugošajām prasībām, sakritībām. Tātad arī gribētu teikt, ka vēsturiski pirkstu nospiedumu sakritības, arī agrāk tie standarti nebija tik ļoti augsti izvērsti, tur pietika, teiksim, piecas, septiņas pazīmes, tagad divpadsmit pazīmes, piemēram, jau tiek prasītas. Arvien augstākas.

Kā mēs dzirdējām arī no Olgas Bergeres, tad arī šīs prasības citās valstīs, lai noteiktu tāpatību DNS, ir jau divdesmit piecas... Es tā laikam dzirdēju...

Tātad gribētu arī teikt, ka tas mums gan būtu jāņem vērā, ka likums, šis DNS likums darbojas gan kā nacionālajā, tā arī starptautiskajā dimensijā. Un tas mums ir jāņem vērā.

Vai tas likums bija tāds tiešām šaurs un bez skata uz perspektīvu? Es tam negribētu piekrist. Tas varbūt... par ko es esmu arī savā atzinumā rakstījis, un ja mēs skatām DNS likuma pantu, tur ir runa par bēgļiem. Nu, es neiedziļināšos tajā jautājumā, kas būs ar tiem bēgļiem, bet es domāju, ka tālu nav no tā, ka no visiem bēgļiem ņems arī DNS paraugus, tāpat kā apmēram te šobrīd jau citās valstīs notiek.

Es gribētu teikt, ka personu tie procesuālie stāvokļi ir diezgan skaidri noteikti un, piemēram, attiecībā par notiesātajām personām, tad atbilstoši Kriminālprocesa likuma 74.¹ pantam tātad tā ir persona, attiecībā uz kuru ir stājies spēkā notiesājošs spriedums vai prokurora priekšraksts par sodu. Līdz ar to ir skaidrs, ka ar kriminālprocesa noziegumu izmeklēšanu un atklāšanu tai personai saistības vairāk nav un tas pienākums iegūt DNS no tām notiesātajām personām ir saistīts ar to, lai pārbaudītu, vai šīs personas nav izdarījušas neatklātu noziegumu, kuru pēdas ir

izņemtas citā neatklātā noziedzīgā nodarījumā. Tāda ir ideja, kāpēc no personām, no notiesātām personām ņēma šos DNS paraugus.

Tad, kad Kusiņa kungs uzdeva jautājumu par tām naudām, tad jūs iedomājaties... nu es te vēl cītīgi mēģināju sameklēt, cik tad tas skaitlis bija... Es domāju, ka es nekļūdīšos, ja runāšu, ka tuvu pie desmit tūkstošiem vajadzēja būt uz 2008. gadu kopumā personas, kuras atrodas ieslodzījuma vietā.

Ja mēs skatām likumu... tā tad ne... noteikumus līdz galam, tad mēs redzam, ka to darbu ieslodzījuma vietās vajadzēja padarīt līdz 2007. gada 1. augustam. Tātad bija doma tāda, ka vajadzētu būt nodaktiloskopētām visām personām, nevienam no ieslodzījuma vietas nevajadzētu atbrīvoties, ja no viņa nav paņemts DNS paraugs. Līdz ar to es gribētu teikt, ka ar konkrēta noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu šajā izpratnē sakars nav nekāds.

Tā. Tas būtu. Tagad es mēģināšu jums izstāstīt šeit tā ļoti pa punktiem, atbildēt uz Ziemeles kundzes jautājumu, gan ne man, par tām atšķirībām – salīdzinošais paraugs kriminālprocesā un salīdzināmie paraugi DNS likuma pirmās daļas 6. punktā.

Tātad atšķirības un ļoti būtiskas. Tātad pirmais – ir atšķirīgi mērķi. Tātad salīdzinošais paraugs kriminālprocesā tiek iegūts atbilstoši Kriminālprocesa likuma 206. pantam. Un tur ir rakstīts tā: “salīdzinošai izpētei nepieciešamie paraugi. Lai nodrošinātu ekspertam iespēju atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, procesa virzītājs var ņemt vai uzdot ekspertam ņemt tādus salīdzinošai izpētei nepieciešamos paraugus, kuri atspoguļo ekspertīzes izpētes objekta īpašības un pazīmes.” Lūk, kur tas āķis!

Tātad, ja noziedzīgā nodarījumā nav izņemts tāds objekts, kurš ir jāizpēta, kuram ir īpašības kādas vai pazīmes, tādā gadījumā salīdzinošo paraugu nevar ņemt. Man vienkārši būs teksts – ja tiek veikta izmeklēšana par dokumentu viltošanu, tu nevari prasīt personai zobu paraugu. Nevar to darīt. Līdz ar to, nu jā... Bet DNS likuma 1. panta 6. punkts: paraugi tiek ņemti, lai noskaidrotu to saistību ar iepriekš paraugu devušu personu. Tas ir pilnīgi cits mērķis. Līdz ar to es gribu teikt, ka Saeimas un Kabineta pārstāvja viedoklis par to, ka izmeklētājiem tanī situācijā vajadzēja procesuāli rīkoties, manā skatījumā ir prettiesisks. Ja izmeklētājs būtu ņēmis kādus vai pieprasījis no personas tādus paraugus, kas nav izņemti lietā, viņš būtu disciplināri sodāms. Tas būtu nepareizs ceļš.

Salīdzinošo paraugu... tā tad tā ir pirmā atšķirība.

Otrā. Salīdzinošo paraugu veidi. Kā mēs varam iedomāties, tad izmeklējot noziedzīgu nodarījumu, salīdzinošie paraugi var būt da jeb kas. Nu, piemēram, lietā ir

izņemts dokuments, rakstīts ar roku, salīdzinošais paraugs – rokraksta paraugs. Izņemta viela – vielas paraugs. Izņemts balss paraugs – personas balss ir vajadzīga. Šeit mēs redzam, ka DNS atbilstoši 620. noteikumu 4. punktam ir teikts, ka bioloģiskais materiāls, ko izņem no dzīvjiem paraugdevējiem, ir siekalas. Un nekas ne cits.

Atšķirīgas darbības. Kā mēs redzējām un stāstīja mums Olga Bergere, tad, ja personai tiek ar aktu izņemts salīdzinošais paraugs, tad netiek noteikta ekspertīze, bet eksperti veic salīdzinošo paraugu izpēti. Tā ir milzīga atšķirība. Un ja mēs tagad iedomājamies, ka katrā konkrētajā turpmākajā gadījumā vajadzētu ekspertam nozīmēt ekspertīzi arī pēc akta ņemot šo paraugu, tad es jums nevaru atbildēt, bet droši vien, ka Olga Bergere varētu uz tādu jautājumu atbildēt, ja viņš jums tikai rastos, ka tad saņemtu atbildi, kas eksperts ir šodien... tā rinda, kāda šobrīd ir uz neapstrādātiem datiem, kas saistās ar resursu nepietiekamību, ir apmēram, nu, es teikšu, ap 2 tūkstošiem vismaz neievadītu paraugu. Pretējā gadījumā Imantas pedofils būtu noķerts stipri ātrāk, es domāju.

Ja par to pašu Imantas pedofila lietu mēs runājam, tad jau droši vien, ka jūs no sabiedrības masu informācijas līdzekļiem ziniet, ka to personu jau aizturēja pilnīgi par citu nodarījumu. Ja viņam nebūtu šis paraugs paņemts, tad es domāju, ka viņš vēl tagad sveiks un vesels staigātu, jo tas vārdiskais portrets ir atšķirīgs.

Tātad, nākošā atšķirība. Parauga izņemšanas noformējums. Tātad, mēs redzam, ka atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 620. 5. punktam, tas ir akts. Savukārt, ja kriminālprocesuālā darbībā tiek iegūts šis salīdzinošais paraugs, tad, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 208. pantam, ir jāievēro Kriminālprocesa likuma 142. pants un ir jā sastāda protokols un nekāds ne akts.

Tā. Tas būtu par šiem jautājumiem man būtu viss. Bet palicies ir... es tā labi nezinu, kāds tālāk būs tas ceļš, jo šeit ir jautājums par samērīgumu, kur mēs esam tā kā nobīdījušies, jo tas arī moments ir ietverts, jo mēs zinām, ka prasītāja doma ir ne jau apstrīdēt par to, ka vispār ņem no personām pēc šī likuma tos paraugus, bet viņa doma ir tāda, ka nevajadzētu ņemt no aizdomās turētajām personām, bet no notiesātajām personām vajadzētu ņemt šos paraugus.

Un te man ir savs viedoklis. Vai man viņu uzreiz teikt vai...? Uzreiz.

Tātad es atkal pievērsīšu uzmanību uz to, ka DNS likumā ir noteikts: personas un viņu saistība ar kriminālprocesu ir personas procesuālais stāvoklis – aizturētais, aizdomās turētais, notiesātā persona. Lūk, tātad ir šie kritēriji. Katru reizi citi kritēriji

nav ieviesti. Un, ja mēs ietu pa Lato Lapsas ceļu, tad mēs ļoti būtiski atšķirtos no citām Eiropas Padomes valstīm, kuras pilda Eiropas Padomes lēmumu 2008/615., kurā ir noteikts, ka tā lēmuma būtība.... nu, vispār jau viņš ir radies saistībā ar nepieciešamību nodrošināt pārrobežu sadarbību ar nepabeigtu lietu izmeklēšanu 4. punktā. Tas ir ļoti svarīgi, ka mēs spējam sadarboties ar kaimiņvalstīm, un mēs skatāmies Igaunijas piemēru. Es esmu savā rakstiskajā dokumentā iesniedzis, tās ir aizdomās turētās personas, nevis notiesātās personas. Tātad tas būtu ļoti attālināti, ja mēs tagad sāktu DNS ņemt tikai un vienīgi no notiesātajām personām. Ātrums tur nebūtu nu itin nekāds.

Ja mēs skatāmies uz Lielbritānijas piemēru, arī šeit ir iesniegtajos dokumentos ar visām atsaucēm, tas ir Policijas likums. No katras par likumpārkāpumu aizturētas personas policijas iestādē tiek nekavējoties ņemts DNS. No katras bez variantiem.

Nu, lūk! Nu, tie būtu tādi mani argumenti, kāpēc atlikt DNS ņemšanu nebūtu pareizi.

Vēl vairāk. Ja mēs skatāmies... tad tomēr likumdevējs.... Redziet, tas likums ir pieņemts uz tādas robežas laiku, kad nupat nāks jaunais Kriminālprocesa likums, bet vēl nav īsti. Un tagad es arī tā skatos – vai likumdevējam bija tomēr doma to loku paplašināt? Un viņš to varētu izdarīt, piemēram, nosakot, ka arī DNS ir obligāti ņemams no personām, pret kuru ir uzsākts kriminālprocess? Nē, tas nav izdarīts. Neskatoties uz to, ka likums ir labots pēc Kriminālprocesa likuma spēkā stāšanās, tāds procesuālās personas statuss, kā “pret kuru uzsākts kriminālprocess”, nav paredzēts ņemt DNS pēdas. Līdz ar to es gribētu teikt, ka likumdevējs ir paredzējis, ka ir pietiekami pamatotas aizdomas par izdarītu nodarījumu, lai personai piemērotu aizdomās turētā statusu. Tātad aizdomas ir lielākas.

Nu, nākošais jautājums ir, vai varētu piemērot ar mazākiem ierobežojumiem. Teiksim, noteikt personu loku, no kura būtu pēdas ņemamas un no kuras nē. Es šeit izlasīju rūpīgi Baloža kunga referātu pagājušā gada decembrī “Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē” un sapratu, ka labāk nē, nemainīt neko šajā lietā sekojošu apsvērumu dēļ. Diemžēl mums ir joprojām nestabila kriminālsodu politika un mēs redzam, ka sodu sankcijas mums lielā mērā ir pakļautas notikumam. Tātad ar 2013. gada 1. aprīli mēs krietni samazinājām sodu sankcijas, līdz bija Zolitūde. Notika Zolitūde, mēs sankcijās tieši tās pašas normas ļoti strauji labojām sankcijās atkal uz augšu. Jo redziet, tās sodu sankcijas ir saistītas arī atbilstoši Krimināllikuma 7. pantam ar noziedzīgu nodarījumu

klasifikāciju un te man atkal ir piemērs tāds kontekstā ar Krimināllikuma 221. pantu. Jo mums ir tie kvalificējošie apstākļi vairāki, arī līdz ar to mainās noziedzīga nodarījuma sastāvs un līdz ar to arī mainās viņu smagums. Tā, piemēram... nu, kāpēc es paņēmu to 221. pantu? Tāpēc, ka tur ir alkohola un tabakas izstrādājumu nelikumīga pārvietošana, kas mums ir tā kā no ēnu ekonomikas apkarošanas un budžeta jautājuma tāds sāpīgs moments, kā mēs visi to labi zinām. Nu, lūk, tad pirmā daļa, tā ir tikai “Kriminālpārkāpums”. Nu ja kriminālpārkāpuma gadījumā neņemtu personai DNS, varbūt spriež, ka visticamāk un droši, ka neiziet arī uz otro daļu, jo otrajā daļā ir “Personu grupa”. Tātad tas jau ir mums mazāk smags noziegums. Un trešā daļa ir “Organizēta grupa”. Tātad smags noziegums. Nu, faktiski, no tā, cik prasmīgi mēs piemērojam un izmantojam šīs DNS pēdas, arī faktiski mēs nonāktu līdz daudz smagākiem noziegumiem.

Attiecībā par.... Nu, es arī gribētu... varbūt nav labi, bet aktuāls jautājums ir korupcijas risks. Ja mēs tagad dotu izvēles iespējas, kādu daktoliskopēt un kādu nē, kādam DNS ņemt un kādam nē, es domāju, ka tas būtu korupcijas risks. Tas būtu.

Attiecībā par datu glabāšanu. Es dzirdēju no tiesneses tādu jautājumu par datu saglabāšanu. Un te es teikšu tā, ka atkal es domāju, ka šo jautājumu vajadzētu skatīt kontekstā ar citām normām, tajā skaitā biometriskiem datiem. Un tad iedomājamies, ka... par personu foto kompleksu var dzēst tikai tad, kad pagājis no pēdējās fotografēšanās 30 gadi. Tas ir labs jautājums, bet tikai nevajadzētu DNS varbūt izraut no konteksta ar citu datu, tādu pašu pēc būtības, kuru mērķis ir identificēt personas, ar tādu datu glabāšanu. Tas būtu tas varbūt mans lūgums un arī varbūt ieteikums, ja tā es varu runāt, attiecībā par to datu saglabāšanas ilgumu. Tas ir Ministru kabineta noteikumi Nr. 673, kas attiecas uz tiem datu saglabāšanas termiņiem.

Tad visbeidzot. Šeit bija daudz runas par likuma “Par policiju” 12. pantu. Nu, jāņem vērā tomēr, ka likumam ir 25 gadi.. Un te es gribētu teikt pilnīgi noteikti, ka šo likumu kā “Policijas darbinieka vispārējās tiesības”, tas pants ir, to nevar lasīt tā, ka personām policijas darbiniekiem paredzētās vispārējās tiesības būtu izvēlēties tad, kad likums prasa konkrēti rīkoties, tagad izvēlieties – rīkoties vai nerīkoties. Tas būtu pilnīgi nepareizi.

Ministru kabineta noteikumi 563. nosaka... tie ir noteikumi par ziņu sniegšanu un saņemšanu no sodu reģistra, valsts nodevu apmērs, izziņu noformēšana un tām prasībām.

Nu nevar tā būt, bet likumā ir ierakstīts, ka personai ir vispārējas tiesības veikt to personu uzskaiti, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu. Nu, tad lūk, pildot šos Ministru kabineta noteikumus, viņiem ir jāsniedz tās ziņas. Ne viņš var tagad izvēlēties, kā vispārīgu tiesību – varu darīt un varu nedarīt.

Te gan ir arī tādas normas ietvertas, par ko arī šeit bija jautāts, par personības identitātes noskaidrošanu, ja tā pretojas. Nu, es gribētu teikt, personības noskaidrošanā. Viņa ir izdarījusi pārkāpumu. Tad kādas tad metodes var izmantot policija? Nu, viņa var šodienas apstākļos arī viņu nefotografēt, nedaktiloskopēt, bet ieskatīties pasu reģistrā un pateikt, ka tu mums nepareizus datus sniedz. Tā ir tā izvēles iespēja, jo tās visas normas, tās vispārējās tiesības, viņas nav tieši saistītas ar personas brīvu izvēli.

Tas būtu no manas puses viss. Piedodiet, ja pārsniedzu. Gatavs esmu atbildēt uz jūsu jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies jums.

Lieljukša kungs, jums patiešām arī ir liela praktiskā darba pieredze. Un esat bijis Valsts policijas vadītājs. Un arī droši vien arī tajā laikā, šķiet, ka tajā laikā, kad tika veidots šis jaunais regulējums.

A. Lieljuksis.

Jā, abos divos piegājienos, jā.

A. Laviņš.

Lūk, tamdēļ gribētu dzirdēt jūsu redzējumu, kāda bija situācija pirms DNS likuma pieņemšanas. Uz kāda pamata tika bioloģiskais materiāls no personām izņemts? Un kas mainījās pēc DNS likuma pieņemšanas? Un pamatojoties uz ko ir šie secinājumi par to, ka šīs izmaiņas patiešām likumdevējs bija vēlējis?

Šeit es atgriezīšos atpakaļ pie tā.... es negribu atkārtot vienu un to pašu jautājumu.... bet to pašu jautājumu, ko es uzdevu prokuratūras pārstāvim, tostarp, rekomendācija, tostarp koncepcija.... Kāds jūsu redzējums ir par šo laiku un par šiem dokumentiem?

A. Lieljuksis.

Nu, es teikšu tā, ka es 2006. gadā, atkal pārņemot Valsts policiju, vairāk strādāju pie tā izpildes jautājumiem, bet...

Es vēlvienureiz teikšu tā, ka es nesaskatu, ka DNS likums un šie parametri, kas ir iekļauti, viņi ir paredzēti uz kaut kādu vienu šauru, vienu noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu. Viņš ir paredzēts kopumā uz noziedzības apkarošanu un uz starptautisko sadarbību.

Kā tad bija? Tātad problēma bija, es teikšu, liela, jo pareizi jau Vītoliņa kungs teica – tā zinātne, kas atnāca pie mums, viņa atnāca ne tik viegli, jo vairāk ar šīm lietām strādāja tiesu medicīnas eksperti un tas, ko viņi darīja, viņi šos DNS paraugus krāmēja pie sevis. Un tad bija lielā diskusija, kur tos datu vispār veidot? Tiesu medicīnas ekspertīzē vai pie mums. Mums arī īstenībā tās prasmes nebija. Tie bija 90. gadi, tagad jau tie, kas tad neinteresējās par to, tagad filmās var paskatīties trešdienās... Nu, tā situācija bija baisa, protams, ar ļoti smagiem noziegumiem. Un tad, ko mēs darījām? Mēs lūdzām Skandināvu palīdzību, jo viņiem bija DNS lietas attīstītas daudz labāk. Un tas, ko mēs varējām darīt, protams, bija tikai uzkrāt šos te datus. Tas bija viss, ko varēja izdarīt. Tādas vienotas šīs sistēmas nebija.

Un tad, kad, protams, pieķērās šim jautājumam klāt, skaidrs, ka prokurori tanī laikā... es domāju, ka tanī laikā nu ļoti maz viņi paņēma tās pēdas no aizdomās turētajām personām. Galvenais jau bija tas lielākais daudzums – tās personas, kas bija policijas rokās un tās, kas atradās pirmkārt jau ieslodzījuma vietās. Tātad neizlaist ārā no ieslodzījuma vietas nevienu, no kura nebūtu paņemts šis paraugs.

Ar ko varētu teikt.... kas tad ir par lietu, ka tur tās atšķirības ir tik lielas? Es tomēr domāju, ka tā darbinieka un izmeklētāja, procesa virzītāja, izvēle pastāv tik daudz, kā pārliecināties, vai dati ir reģistrā. Ja šo datu nav, viņam jāpilda ir likums un DNS viņam ir jāņem.

Nu, droši vien, ka būtu arī laikam īstais laiks pateikt, ka nav nekad tik gludi gājis, kā tas domājās. Un es attiecībā uz biometriskajiem datiem, es biju spiests izdot rīkojumu vai pavēli, teikšu tā, ka ja es konstatēšu, ka no aizturētās personas nav paņemti biometriskie dati, pirkstu nospiedumi, persona saņems disciplinārsodu. Un tas iekustināja to lietu. Varbūt var jautāt policijas pārstāvim, es nezinu, vai ir šobrīd konstatētas un sodītas personas, kas nav pildījušas likumu. Tas, ka šādas lietas ne tik viegli iet uz priekšu, tas ir fakts. Nenoliedzami, un tā kā es stāvu, to es varu pateikt, ka tā tas ir.

Vai ir pietiekams visās struktūrās nodrošinājums ar šo paraugu ņemšanu? Es jūmu šodien nevarētu atbildēt, es esmu interesējies pie tādiem smagajiem Rīgas iecirkņiem kā Latgales priekšpilsēta, jo studenti tur mācās pie manis, viņi teica, ka viņiem ir pietiekams skaits šobrīd. Kā tas ir par visu sistēmu kopumā, par to es nevaru pateikt. Varbūt, ka Olga var uz tādu jautājumu atbildēt.

Tā kā tas arī varētu būt viens no momentiem, jo zināma ķēpa tur ir. Vai nu pats tad ņem to paraugu, vai ekspertu sauc, tad konvertu, tad sūti... Bet viņš ir tik svarīgs moments, ka es pat gribētu teikt, ka tas būtu ļoti smags... es viņu traktētu kā ļoti smagu disciplināru pārkāpumu, ja darbinieki nepildītu likuma prasības.

A. Laviņš.

Mums kā pieaicinātā persona lietā bija arī Agris Bitāns. Arī tiesību zinātnieks, praktiķis tostarp. Es palūgtu jūsu komentāru par vienu no rindkopām, ko savā viedoklī ir minējis kolēģis, viņš šeit šodien nav tiesas sēdē, tāpēc labprāt dzirdētu jūsu domas.

Kas tiek teikts 3.10 punktā. “Ņemot vērā aizdomās turētā statusu raksturojošo pieņemumu, ka izmeklējumu un noziedzīgo nodarījumu visticamāk izdarījusi konkrētā persona, pastāv objektīvs pamats šādas personas DNS datu iegūšanai. Vienlaikus būtu maldīgi pieņemt, ka visos gadījumos, kad personai piemērots aizdomās turētā statuss, ir arī pamats DNS datu ievākšanai. Minētais atkarīgs vispirms no noziedzīga nodarījuma rakstura, jo ne visu veidu noziedzīgu nodarījumu atklāšanā ir nepieciešams iegūt personas DNS datus. Minēto apstiprina arī iepriekš pieminētā Eiropas Padomes Ministru komitejas 1992. gada rekomendācija Nr. 92.”

Lieljukša kungs, kāds būtu jūsu viedoklis par kolēģa viedokli?

A. Lieljukšis.

Nē, nu kāda tad būtu izeja? Tad es teikšu tā. Izeja ir. Izeja viens ir ieviest... tāpat mums kriminālprocesā ir noteiktas obligātās ekspertīzes: nāves cēlonis, miesas bojājumi, psihiskais stāvoklis... nu tad ieliekam DNS ekspertīzi kā obligātu, tikai jārēķinās ar to, kāda slodze milzīga būs rakstīt ekspertiem slēdzienu, to, ko viņi šodien nedara, tos tūkstosus, kā tas aizkavēs visu procesu, pretējā gadījumā es nezinu ar kādām tiesībām kolēģis, viņš spēj novērtēt personas iepriekš izdarītos noziedzīgos nodarījumus, ko viņš tam līdz ir izdarījis. Uz to jau ir vērsts – vēl atklāt neatklātos. Imantas pedofils pilnīgi par citu lietu tika aizturēts – sīka zādzība vai narkotikas. Tad jau nav pamata vispār ņemt to, jo krimināllietā, kā jau es teicu, ja nav izņemts šis

materiāls, nav pamats arī salīdzinošo paraugu ņemt. Tad vienīgais, kā es jau teicu, procesuālais risinājums ir tāds.

Nu, ko es vēl teikšu... Protams, neskatoties uz to, ka mums likumā ir kriminālpārkāpumi un mazāk smagi un smagi, sevišķi smagi noziegumi, es domāju, ka likumdevējs jau nav kriminalizējis kaut kādus niekus. Tā kā ir pietiekams pamats, ja ir paredzēta kriminālatbildība, pietiekams pamats arī bažīties, vai persona nav izdarījusi vēl kādus vēl neatklātus noziedzīgus nodarījumus, kas tikai paātrinātu procesu, atvieglotu viņu un palētinātu gala beigās šādā veidā rīkojoties. Tā kā mēs tagad to darām. Es tā ceru.

A. Laviņš.

Labi. Un vēl viens jautājums. Es redzu, ka jūs viedoklī pieminējāt to, kā līdzīgus jautājumus risina Igaunijas tiesību sistēma. Es pareizi saprotu, ka tādad šī situācija tiek aprakstīta 3.4. punktā jūsu viedoklī.

A. Lieljuksis.

Divi veidi ir viņiem. Tādad, pirmkārt, noteikt... Redziet, vispār igauņi un arī lietuvieši atsevišķos pantos iet uz tādu normu nostiprināšanu Kriminālprocesā vai arī, piemēram, Operatīvās darbības likumā. Viņi ievieš tādu normu katalogu – tādad, par tādiem, tādiem un tādiem noziegumiem ņemam.

Otrs variants ir... tādad tas ir obligātais viņiem... Un otrs variants, ja personai ir paredzēta brīvības atņemšana, nu, tur viens gads un vairāk. Tas, es domāju, saistās vairāk ar personas izdošanu, kaut gan es gribētu teikt, ka arī tagad, teiksim, skatāmies, kā vispār... nu, teiksim, Eiropas Savienība skatās uz šo soda bardzību – brīvības atņemšana. Tagad, piemēram, par naudas atmazgāšanas jautājumiem, kas arī tā kā ir interesants... tur runā par četriem mēnešiem, brīvības atņemšana uz četriem mēnešiem. Nu, mums mazākais sods ir no 15 dienām līdz 3 mēnešiem – kriminālpārkāpumi. Bet, kā jau es teicu, ja mēs to nodarījumu kārtīgi izmeklējam, mēs no tā kriminālpārkāpuma nonākam līdz smagam noziegumam. Lūk!

A. Laviņš.

Mans jautājums vairāk bija par to, kas, jūsuprāt, ir pamats bioloģiskā materiāla izņemšanai tā tālākai izpētei? Vismaz no šī viedokļa, tādad no šīs sadaļas viedokļa var saprast, ka, piemēram, mūsu kaimiņvalstī Igaunijā tas ir Kriminālprocesa likums.

A. Lieljuksis.

Jā, igauņu Kriminālprocesā, viņiem arī vairāk Operatīvās darbības likums nav, viņi visu salika Kriminālprocesā iekšā. Nu, te es varētu jums daudz ko stāstīt par to, kādas tur ir problēmas, bet, nu, laikam, ka tam nav laiks paredzēts. Nu, tā viņi ir izdarījuši un viņi ņem no visām personām, atbilstoši katalogam un atbilstoši tam, ka personai kāds nu tur ir tas sods. Bet vai kāds var šodien uzņemties un garantēt, ka es garantēju, ka tā persona nemūžam un neko vairs neizdarīs? Mēs vakar Saeimā dzirdējām brīnišķīgu priekšlasījumu par apžēlotām personām. Un tas cipars nemaz nav tik mazs, ko Prezidents apžēlojis. No desmit viens vai divi ir izdarījuši atkal tīšu noziedzīgu nodarījumu. Jā, nav nemaz tik koši pat par jau apžēlotām personām. Un kur tad vēl par personu, pret kuru ir uzsākts process. Kurš to var garantēt? Es tādu Dieva lomu neuzņemtos.

A. Laviņš.

Jā. Lieljukša kungs, vēl ir tāds jautājums. Kā jūs raksturotu šo darbību, kas, jūsuprāt, tiek darīta un ko Valsts policija vai citas kompetentās amatpersonas DNS likumā minētās veic attiecībā uz bioloģiskā materiāla izņemšanu un tālāku nosūtīšanu to izpētei. Kā jūs šo darbību raksturotu? Tā ir izmeklēšanas darbība? Tā ir darbība...

A. Lieljuksis.

Tā ir administratīva funkcija, kā valsts pārvaldes funkcija... jo pēc valsts pārvaldes arī tā īsti nevar teikt... valsts institūciju funkcija, bet arī par šauru iznāk. Jo tas likums uzliek par pienākumu arī ne tikai valsts institūcijām, tā ir kārtības, sabiedriskās kārtības nodrošinoša funkcija tā ir.

A. Laviņš.

Tad, ja pieņemot DNS likumu šādi bija domāts paplašināt valsts pārvaldes amatpersonu rīcību, vai nešķiet, ka bija jābūt anotācijā minētam par to, ka notiks, šobrīd līdz ar šāda likuma pieņemšanu, notiks kompetences paplašināšana šai jomā.

A. Lieljuksis.

Es domāju, ka tas tā kā pašsaprotami bija, jo pirkstu nospiedumi jau ir simts gadus veci un personas fotografēšana... nu, labi ieviesa jaunu veidu – četrus veidus, bet nu tam nebija tik izšķiroša nozīme. Es domāju, ka tādā veidā arī... Nu, es domāju,

ka tādā veidā arī, ieviešot to jauno... zinātnes iespējas, viņas tika izmantotas iekļaujot organiski esošajā sistēmā, nevis izraujot kaut kādas fantāzijas.

A. Laviņš.

Nē, mans jautājums vairāk bija par to, ka šeit, uzdodot jautājumu, kas šī ir par darbību? Nu, bija dažādi viedokļi. Dominēja tomēr vairāk tas, ka tā ir valsts pārvaldes darbība kā administratīvi tiesiska rīcība. Un arī dažādi viedokļi izskanēja, kā cilvēki var aizstāvēt savas tiesības, ja, piemēram, šāda darbība tiek veikta.

Un tad mans jautājums bija: vai tad, kad, piemēram, paplašinot valsts amatpersonu darbību šajā jomā, vai anotācijā tik būtiski jautājumi tomēr nebija plašāk jāpasaka, ka, lūk, pieņemot šo likumu, šobrīd tā kompetence būs plašāka. Un rēķinieties, sabiedrība, rēķinieties, ka Valsts policijas darbība būs ar lielāku kompetenci. Ne tikai Kriminālprocesa ietvaros. Jautājums bija tāds.

A. Lieljuksis.

Es saprotu. Nu, ko lai saka. Nu, kāda tā anotācija ir, tāda viņa laikam jāpieņem. Bet jūs taču redziet, kas šodien notiek. Teiksim, man, studējot normatīvos aktus, anotācija ir daudz par maz, lai es vispār saprastu, kas tur noticies ir. Pagaidām komisiju materiāli nav pieejami, un izrādās, ka tur vispār, teiksim, skatot speciālās izmeklēšanas darbības un pētot, nevar vispār saprast, no kurienes tā norma ir radusies un ar kādu domu viņa tur tika veidota. Tā kā nu, pateikt, ka, lūk, tur mēs atšifrēsim varbūt kļūdas un visu, ko toreiz vajadzēja un nevajadzēja, es tām anotācijām tik ļoti... es teikšu šodienas acīm skatoties, nevar paļauties un arī prasības... jāņem vērā, ka vienpadsmit gadi ir riņķī tam likumam. Nu, varbūt šodien būtu labāk uzrakstīts, bet varbūt, ka vēl sliktāk, ņemot vērā, kā mums te iet ar tiem likumiem.

A. Laviņš.

Labi. Tā, kolēģe Ineta Ziemeļe. Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Jā, paldies, Lieljukša kungs, par jūsu viedokli un par to, ka jau atbildējāt dažus no maniem jautājumiem.

Es gribētu... es mazliet atkārtotos, jo es prokuratūras pārstāvim jau uzdevu šo jautājumu, bet, ņemot vērā jūsu šo unikālo kombināciju – praktiskā pieredze un akadēmiskais skatījums – ir svarīgi saņemt jūsu atbildi arī.

Jūsprāt, skatoties tālāk uz apstrīdētajām normām, uz DNS likumu, vai tālāk jūs arī līdzīgi kā prokuratūra, uzskatāt, ka šīs normas, apstrīdētās normas, veido vienotu tiesisko regulējumu, tālāk, kura rezultātā mēs nonākam pie tā, ka šis profils ir šajā DNS datu bāzē.

A. Lieljuksis.

Vienotu tiesisko regulējumu... Ar ko?

I. Ziemeļe.

Vienotu tiesisko regulējumu, lai panāktu mērķi. Jūs runājat visu laiku par šiem mērķiem. Tālāk nacionālā datu bāze. Ar šo konkrēto informāciju... Un apstrīdētās normas jūs redzat, ka viņas ir tādas... tālāk vispirms tiek apstrīdētas jau pašas šīs definīcijas, par kurām jūs paskaidrojāt, par salīdzināmiem šiem paraugiem... Nākamais solis, kas tiek apstrīdēts – tālāk ir konkrēta norma, uz kuras pamata ir šis akts – pielikums Ministru kabineta noteikumiem. Tad norma, kas ir vai nav saistīta, to jūs man pateiksiet, par šo te izpēti veikšanu un profila sagatavošanu. Un visbeidzot tālāk šī profila ielikšana tur, kur viņam ir jāstāv. Tas ir vienots tiesiskais regulējums?

A. Lieljuksis.

Jā, es domāju, ka jā.

I. Ziemeļe.

Tas ir.

A. Lieljuksis.

Saikne ar to Kriminālprocesu, varbūt vēl vienu reizi pateikšu, ir tas statuss. Un nekas vairāk.

I. Ziemeļe.

Es sapratu. Paldies.

Līdz ar to nākamais jautājums. Vai gadījumā, kādā ir konstitucionālās sūdzības iesniedzējs, respektīvi, ka ir sastādīts akts par bioloģiskā materiāla izņemšanu un tad viss tas pārējais, kas tur sekoja, vai sūdzības iesniedzējs ir nonācis šo visu apstrīdēto normu tvērumā?

A. Lieljuksis.

Nu, viņš ir nonācis kā aizdomās turētā persona. Tas ir, pirmkārt. Un, otrkārt, kā mēs no tās sūdzības redzam, tad tas viņa viedoklis par to, ka tas likums nav perfekts un viņš ir pārskatāms attiecībā par kategorijām... Nu, tas ir personas viedoklis, es gribētu teikt. Es savu viedokli nupat paidu jums.

I. Ziemeļe.

Bet viņš ir nonācis šo normu tvērumā vai nav nonācis?

A. Lieljuksis.

Šaubu nav! Protams, ir. Viņš ir bijis, aizdomās turētā statuss viņam ir piemērots un izmeklētājs pamatoti prasīja no viņa DNS paraugu. Nevis kriminālprocesuālā kārtībā, bet tieši šo pārvaldes funkciju likuma kārtībā. Viss.

I. Ziemeļe.

Tad vēl viens jautājums. Sakiet, lūdzu, attiecībā uz šo aktu par izņemšanu. Vai prokuratūrai tur ir jebkāda loma? Vai, ja šo aktu, ja nepiekrīt, kā šinī gadījumā, šo aktu varētu arī apstrīdēt prokuratūrā?

A. Lieljuksis.

Nedomāju vis.

I. Ziemeļe.

Un tad jūs arī minējāt par to, jūs stāstījāt savu praksi, ka jums ir nācies pat izdot zināmā mērā pavēli jūsu darbiniekiem par šī bioloģiskā materiāla izņemšanu. Sakāt, lūdzu, toreiz un tagad.... uz kuriem, uz kuru likumu, un kuriem pantiem jūs balstījāties, sakot Valsts policijas darbiniekiem, ka viņiem ir pienākums to darīt. Uz kuriem konkrēti?

A. Lieljuksis.

Nu, šobrīd tas būtu Biometrisko datu apstrādes likums un otrs būtu DNS likums.

I. Ziemele.

Bet uz kuriem pantiem tieši?

A. Lieljuksis.

Nu, tur kur ir minētas šīs kategorijas “iegūstam”. Arī tajā skaitā biometrisko datu... Iegūstam. Ne paņemam, ne atņemam, bet iegūstam. Tāda terminoloģija tiek lietota. Pēdas iegūst. Šos paraugus iegūst. Pēdas izņem notikuma vietā. Bet šos paraugus iegūst.

I. Ziemele.

Un tad jūs caur to...?

A. Lieljuksis.

Jā, es tagad nepateikšu uzreiz likuma normu.

G. Kusiņš.

5. panta 11. punkts.

A. Lieljuksis.

Tā varētu būt. Tad man ir jāpaskatās likums. Droši vien, jā, ja jau kolēģis tā saka, tad jau būs.

I. Ziemele.

Jā, labi. Paldies. Tad man vairāk nav.

A. Laviņš.

Kolēģis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Papildot par šo Biometrisko datu likumu. Tātad mēs jau otro dienu šeit mēģinām noskaidrot apstrīdētās normas tvērumu, vai tas paredzēja obligātu ņemšanu

vai neparedzēja obligātu ņemšanu. Jūs savā uzstāšanās reizē parādījāt to saikni ar citiem normatīviem aktiem, kā tas veidojas. Sakiet, lūdzu, kā jūs varat izskaidrot to vēsturisko attīstību?

Nedaudz precizēšu, ko es ar to domāju. Tātad DNS likums ir sagatavots 2004. gadā, stājas spēkā 2005. gadā. Biometrijas datu apstrādes sistēmas likumi mums ir divi. Pirmais ir pieņemts 2007. gadā un otrais ir 2009. gadā. Pie tam, abos divos tas ir 5. panta 11. punkts, tas, ko jūs sakāt, šis vārdiņš “un”. Ņem no Kriminālprocesa “un”...

Sakiet, lūdzu, tad kā būtu tajā laikā no 2005. līdz 2007. gadam, kad šī vārdiņa “un” nav? Ir obligāts pienākums vai nav?

A. Lieljuksis.

Es domāju gan, ka pildīja. Es tā nevaru pateikt. Tanī laikā nebiju vadībā, bet es domāju, ka gan jau pildīja tieši tāpat kā... Tāpēc jau droši vien ielika to “un” vārdiņu, lai tur vairs nerodas nekādu problēmu.

G. Kusiņš.

Tātad tas...

A. Lieljuksis.

Aizturētas personas, aizdomās turētas, pat administratīvi arestētas... Tas personu loks uz biometriskiem datiem... viņš jau ir daudz zemāks tas sliekšnis...

G. Kusiņš.

Tur ir “no aizturētām personām” arī... jā...

A. Lieljuksis.

Bet pat administratīvi... Pat no personām, kuras pretojas noskaidrot, vienalga, kādu likuma pārkāpumu izdarījušas. Tā kā tas biometrisku datu iegūšanas sliekšnis ir stipri zemāks attiecībā pret personu.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, bet ja mēs ņemam šo Biometrisku datu apstrādes sistēmas likuma šo vārdiņu “un”. Vai šo vārdiņu “un” mēs varam interpretēt, ka tas parāda, ka

bija jāņem no visiem jeb tas vienkārši ir kā tāds apkopojošs termins – no tiem, kam nav paņemts izmeklēšanas darbību rezultātā un no citiem, piemēram, ja tas ir nepieciešams. Pieļaujamas ir dažādas interpretācijas... iespējamās...

A. Lieljuksis.

Tātad es teikšu vēl vienu reizi. Stratēģiski, nu, mums ir paredzēts visu automašīnu reģistrs. Mēs nevaram reģistrēt sarkanās tikai, zaļās vai brūnās. Mums ir pateiks, ka visa autotransporta reģistrs. Tā ir obligāta prasība. Nevar eksistēt valsts reģistri ar šāda veida kaut kādām izvēles iespējām. Tas nav iespējams. Ir tātad personu loks noteikts un tās institūcijas, kas ir, nu, ja mēs paskatītos Biometriskā datu likumā, vienpadsmit institūcijas ir iesaistītas. Vienpadsmit. Šajā DNS likuma vismaz četras, manuprāt, bija institūcijas, kuras ir iesaistītas, kurām ir jāpilda tas likums. Visiem vienādi. Pret visām personām vienādi.

Vēl pateikšu. Ka tas īgauņu likums man nepatīk, ka parādās nevienāda attieksme. Tagad es no viena ņemu, no otra nē. Nu, var rasties problēmas, kāpēc no manis ņēma un kāpēc no viņa neņēma. Tātad no visām personām.

G. Kusiņš.

Tātad tas sistēmiskais normatīvais regulējums, kas ir šajā jomā, jūsuprāt, ļauj nonākt pie tāda secinājuma, ka ņem no visiem.

A. Lieljuksis.

Tieši tā. Es nemaz nešaubos par to.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies. Vairāk nav jautājumu.

A. Laviņš.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim būs jautājumi?

V. Ickevičs.

Jā. Būs jautājums par to... Es sapratu, ka jūsu viedoklis ir tāds, ka jāņem no visām personām, savādāk var rasties diskriminācija ar tiem, no kuriem neņem. Kā jūs uztverat to situāciju, kas tagad izveidojusies starp nevainīgajām aizdomās turētajām

personām un nevainīgajām personām, kuras nav aizdomās turēto personu statusā. Vai tad nerodas kaut kāda diskriminācija?

A. Lieljuksis.

Īsu brīdi. Persona, kurai ir noņemts aizdomās turētās statuss, viņa var iesniegt reģistrā lūgumu un viņu uzreiz izņems ārā un nekāda atbilde ilgāk nekavēsies.

V. Ickevičs.

Tātad, kamēr iet kriminālprocess, jūs uzskatiet, ka tas ir samērīgi?

A. Lieljuksis.

Jā, ja pret personu izbeidz krimināllietu, personai vairs nav aizdomās turētās statuss, viņa var vērsties reģistrā un viņas DNS datus izņems ārā. Un tur nekādu... Nu, ja viņš nevērsīsies, tad nu iestāsies tie termiņi, kādi tur ir, bet ja persona pati vērsās un saka, ka ņemiet mani ārā no datu bāzes, tad arī izņems.

V. Ickevičs.

Un sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, ir leģitīms mērķis normai, kura pasaka, ka šie dati, ja persona nelūdz izņemt, jāglabā desmit gadus.

A. Lieljuksis.

Nu, kā jau jūs droši vien dzirdējāt, es tomēr to jautājumu gribētu saistīt ar pārējiem datiem, to skaitā, ar fotogrāfijām un tā tālāk, kas ir paredzētas 30 gadu. Ja būtu kopīgais kaut kāds risinājums, jo nevajadzētu atkal to DNS izraut ārā no konteksta, piemēram, ar biometriskajiem datiem. Nu tad uz kāda pamata fotogrāfijas? Es gribētu teikt, ka DNS dati, viņi cilvēka dzīvē nemainīsies. Fotogrāfijā vēl, kā mēs zinām, mainās tur matu krāsa, garums un vēl viss kaut kas. Tā kā tur ir nedaudz savādāk. Tā kā tam DNS, viņam ir identifikācijā būtiskāka nozīme nekā tai fotogrāfijai.

V. Ickevičs.

Skaidrs. Nu, ievērojot to, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskata, ka tiem bioloģiskajiem materiāliem ir ļoti svarīga nozīme un nesalīdzināmi svarīgāka par biometriju, es gribētu saprast, vai jūs piekrītat tai Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostājai,

kura sniedz savā spriedumā lietā “Marper pret Apvienoto Karalisti” tādu atziņu, ka lielākā Datu aizsardzības konvencijas dalībvalstu daļa ļauj ņemt bioloģisko materiālu tikai no personām, kas tiek turētas aizdomās par nozieguma izdarīšanu ar noteiktu smaguma pakāpi. Tas ir 108. punkts. Un ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskata, ka ar to tiek izpildīts pieminētās Ministru Komitejas 1992. gada rekomendācijas Nr. 20/92 noteikums par to, kas aicina izveidot diskriminējošo atšķirīgo pieeju dažādiem noziegumu veidiem.

A. Lieljuksis.

Ja jūs runājat par to spriedumu, tad es teikšu, ka tur ir divas lietas. Pirmkārt, nevienu brīdi Eiropas Cilvēktiesību tiesa nav apšaubījusi Lielbritānijas praksi ņemt no aizturētajām personām, kuras tiek nogādātas policijas iecirknī, tur gan Lielbritānijas Konstitucionālā tiesa bija skatījusi šo jautājumu, gan arī ECT. Par to nevienu brīdi neviens pārmetums nav. Tajā lietā ir runa par kaut ko citu. Ir runa par to, ka nepilngadīga persona, uz kuru tiek atstāta diskriminējoša nozīme, jo, lūk, tagad tā apziņa par to, ka viņš ir kaut kādā reģistrā iekšā un tas viņam traucē dzīvot. Šeit pirmajā tiesas sēdē bija jautājums par to, vai tas ir labi vai nē, ka persona pēc tam nekādus noziegumus nav izdarījusi. Es teikšu, ka tas ir ļoti labi. Tas nozīmē, ka viņš saprot, ka, lūk, mani tur DNS jau ir un ka pirmais, ko... ka mani ātri atradīs, ja es kaut kādas tādas darbības veikšu. Tas ir noteikti ļoti būtiski profilaktisks nolūks, kaut gan likumā tur neviens vārds nav ierakstīts. Bet tas mērķis tiek sasniegts ar to vien, ka tu apzinies, ka tu tur esi.

A. Laviņš.

Labi. Saeimas pārstāvei? Vai būs jautājumi?

I. Tralmaka.

Es saprotu no jums, ka jūs uzskatāt, ka DNS likuma 13. pantā minētajām iestādēm tas kā valsts funkciju pildīšanas ietvaros ir jāņem automātiski no visām aizdomās turētajām personām bioloģiskais materiāls. Sakiet, lūdzu, vai ārstniecības iestādēm un ārstniecības personām tagad masveidā vajadzētu ņemt no visām personām, kas atbilst šim te statusam vienā vai otrā veidā, bioloģiskos materiālus un nosūtīt Kriminālistikas pārvaldei?

A. Lieljuksis.

Nē, nu tas taču saistās ar neatpazītiem līķiem – nonāks slimnīcā neatpazītas personas līķis, tiesu medicīnas ekspertīzē nenoskaidrotai personai vispirms paņems pirkstu nospiedumus, redzēs, ka tur rezultāta nav, tad ņems DNS.

I. Tralmaka.

Bet ārstniecības iestādes un ārstniecības personas... tā tad jūs saistāt to kaut kādā veidā ar kriminālprocesu operatīvo darbību, ar tādiem procesiem nevis vienkārši ar administratīvām funkcijām?

A. Lieljuksis.

Nē, nē. Nu, persona nonāca šodien slimnīcā, nu, pārdozēja vai vienalga, es nezinu, kas te šodien ir aktuāli... un nav skaidrs, kas viņš tāds ir. Nu tad viņš rīkosies atbilstoši kompetencei. Ārstniecības personām ir jāziņo policijai, ja viņas konstatē, ka ir noziedzīga nodarījuma pazīmes.

I. Tralmaka.

Tātad tas tomēr ir saistīts ar... šeit ir vairākas...

A. Lieljuksis.

Jūs nevarat saistīt katru no šiem... Ar ko jūs saistīsiet ieslodzījumā notiesātās personas? Ar kādu kriminālprocesu? Nu, nav tur kriminālprocesa. Pazudusi persona. Nav tur kriminālprocesa. Nonākusi slimnīcā mirusi persona. Atrod līķi veikalā vai uz ielas. Nav tur kriminālprocesa tanī brīdī. Nu tādā izpratnē... Tagad jau mums ir problēmas ar to, kā īstenībā ir jāierosina kriminālprocess un apskati nevar veikt bez tā. Nu, būs tur kaut kāds formāls kriminālprocess pēc sadaļas ierosināts.

I. Tralmaka.

Sakiet, 9. pants, 10. pants, 11. pants dažādos kontekstos nosauc gan informāciju, kas ir jāparāda. Tur ir gan krimināllietas numurs, gan notikuma uzskaites reģistrācijas numurs, gan operatīvās uzskaites lietas. Tātad mēs redzam, ka ir dažādi procesi. Vai, jūsuprāt, tomēr šī te DNS, kaut vai ņemot šīs te pašas ārstniecības personas, šī te bioloģiskā materiāla izņemšana nebūtu tomēr saistāma ar kādu no šiem

procesiem, ja jau viņi reiz ir jāatspoguļo, šis te numurs, ziņās, kas tiek iekļauts par šo te paraugu.

A. Lieljuksis.

Nu redziet, kā te ir. Es jau teicu, ka tie noteikumi un tas likums viņš uz robežas ir pieņemts. 2004. gada 7. jūlijs ir, kad likums pieņemts. Bet tur arī tagad rodas tās problēmas. Iepriekš notikuma vietas apskate, tajā skaitā līķa apskate, viņa nosūtīšana uz Morgu nebija saistīta ar kriminālprocesu. Tagad tā vairs nevar izdarīt. Tagad katra šī darbība ir saistāma ar kriminālprocesu. Un tagad, aizbraucot uz notikuma vietu, nu formāli skaitās, ka personai, lai viņš vispār veiktu līķa apskati, jāierosina kriminālprocess. Un līdz ar to, nu viņš ir tādā veidā saistāms ar to kriminālprocesu, jo apskati tu nevari nozīmēt, lai noskaidrotu, no kā tā persona ir mirusi, ja nav ģimenes ārsta izziņas un acīmredzama skaidrība, kas tur ir, tev jāveic ir ekspertīze. Tas ir tāds plašs un komplicēts jautājums par tām mirušajām personām. Ja jūs tas interesē, varu izstāstīt.

I. Tralmaka.

Varbūt ne šajā procesā.

Nākamais jautājums. Jūs minējāt, kādas ir atšķirības starp salīdzināmo paraugu kriminālprocesā un kādas ir DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas likumā. Viena no šīm te... pirmā pazīme, ko jūs minējāt, tā ir atšķirīgs mērķis. Kā jūs skaidrotu to, ka DNS likuma 1. panta 6. punkts paredz to, ka salīdzināmais paraugs šī likuma izpratnē ir tāds bioloģiskais materiāls, kas ņemts no aizdomās turētām personām, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu.

A. Lieljuksis.

Taisni tāds, kā es jau sacīju. Tātad jānoskaidro, vai šī persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, no kura ir izņemtas bioloģiskās pēdas un iekļautas datu bāzē kā no neatklātiem noziedzīgiem nodarījumiem. Divu veidu ir šie... noziedzīgi nodarījumi ir ne visi atklāti... Tātad tiek izņemtas pēdas un iekļautas datu bāzē. Paņemot no personas, kurai šai kriminālprocesā nav izņemtas pēdas, ņem ar aktu. Tātad tiek konstatēts, vai gadījumā šī persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kuras pēdas atrodas DNS bāzē pie neatklātiem noziedzīgiem nodarījumiem. Varbūt arī tā, kā te Amerikā ir gadījies, arī no atklātiem. Izrādās, ka persona 20 gadus ir

sēdējusi, ne par ko, un tagad izrādās, ka viņš ir nevainīgs. Pie mums tādu gadījumu es neesmu dzirdējis.

Toties tādos gan pie vārtiem sagaidīja pēc DNS likuma ieviešanas, kad no visiem ņēma tos pirkstu nospiedumus, kuri laimīgi jutās, ka sodu izcietuši un pie vārtiem viņus sagaidīja un teica, ka tev vēl ir tādi un tādi grēki. Tieši tāpat, kā pie biometriskiem datiem – pirkstu nospiedumiem. Tas nu gan ir fakts.

Bet vēl ko es gribētu teikt. Es nezinu, vai mēs tā labi visi ieklausījāmies. To, ko Olga teica, ka ir 400 līdz 500 noziedzīgi nodarījumi atklāti tikai tāpēc, ka ir paņemts no tām visām personām. Un tas ir rādītājs! Tas ir rādītājs.

I. Tralmaka.

Jūs minējāt atšķirības starp salīdzinošo izpēti un ekspertīzi. Kā jūs skaidrotu, ka likumprojekta anotācijā ir runāts tikai par ekspertīzi. Par Kriminālprocesa kodeksu ,tajā laikā, ietvaros veiktajām ekspertīzēm, un šī te saskaņā ar anotāciju datu bāze ir izveidota, lai šos te rezultātus apkopotu un uzglabātu vienkopus.

A. Lieljuksis.

Grūti man tā pateikt. Nu es saku, ka *mišungs* Kriminālprocesa, Krimināllikums, Kriminālprocesuālais likums, Kriminālprocesa kodekss... nu, mēs dzirdējām no speciālista skaidri un gaiši, kā tās lietas šobrīd notiek. Un te tā pateikt, ka vajag nozīmēt ekspertīzi, jāreķinās ir ar tām sekām.

A. Laviņš.

Lieljukša kungs, jautājums bija cits. Ne tā, kā ir praksē, bet jautājums bija par to, kā jūs skaidrojat, kāpēc...

A. Lieljuksis.

Ko viņi tur domāja tādā veidā rakstot... es varu tikai pateikt, ka šo pārejas laiku tad tika pieņemts, kad bija... Tad ir jāņem vecais Kriminālprocesuālais kodekss un jāskatās, kā tur bija. Katrā gadījumā es zinu, ka tā izpēte, to pašu mirušo personu, arī varēja veikt, manuprāt, bez ekspertīzes. Varbūt Dainis vēl atceras tās lietas, kā tur bija.

A. Laviņš.

Vai ir vēl kādi jautājumi?

I. Tralmaka.

Jā, vēl divi īsi jautājumi.

Vai jūs piekrītat tam, ka DNS likumā iekļaujamais DNS profilus var iegūt dažādos procesos. Vienu, protams, jūs uzskatāt, ka ir šī te administratīvā kārtība, bet vai kriminālprocesa vajadzībām ekspertīzes gaitā noteiktu DNS profilu arī varētu iekļaut datu bāzē?

A. Lieljuksis.

Šaubu nav.

I. Tralmaka.

Tad vai tādā gadījumā būtu zināma atšķirība kaut vai atbildības ietvarā starp to, kas ir atbildīgs par izņemšanu šī te parauga un par apstrādi tiktāl, ciktāl viņš tiek nosūtīts un tālāk tajā brīdī, kad viņš tiek iekļauts datu bāzē un uzglabāts un attiecīgi atjaunot informāciju atbildība par to būtu citai iestādei. Vai tas tomēr ir vienots process.

A. Lieljuksis.

Nē, pilnīgi lieki. Nemaz nevajag nekādas dubultās iestādes, mums pietiek iestāžu.

I. Tralmaka.

Tātad būtu atbildīgs arī par glabāšanu.

A. Lieljuksis.

Procesa virzītājs par glabāšanu? Viņš jau pie sevis neglabā.

I. Tralmaka.

Ja katrs procesa virzītājs izņem šo te, atrod pamatojumu kriminālprocesā, kāpēc ir vajadzīgs šo te bioloģisko materiālu izņemt, viņš tā kā izņem viņu, nosūta tālāk ekspertīzes veikšanai un tad, kad šis te profils tiek iegūts un iekļauts datu bāzē,

tad arī procesa virzītāja atbildība ir par to, kas notiek turpmāk ar šo te... par uzglabāšanu datu bāzē, datu akurātumu, atjaunošanu..

A. Lieljuksis.

Nē, tur jau ir cits regulējums. Kāds tam sakars būtu ar procesa virzītāju?

I. Tralmaka,

Jautājums ir par to, vai tas ir vienots process. Tomēr vai mēs varam nodalīt tos veidus, kādā tiek iegūts paraugs un kas notiek ar viņu pēc tam, kad viņš tiek iekļauts un uzglabāts un vairs neizmanto konkrētajā kriminālprocesā. Vai jūs redzat atšķirības starp šīm te stadijām?

A. Lieljuksis.

Nezinu īsti, ko jūs gribat panākt, bet man šķiet, ka šobrīd es kaut kā... Ko tur īpaši vēl vajadzētu paredzēt. Procesā virzītājs. Viņš ir atdevis, šis profils tiek ievietots datu bāzē, taisni tāpat kā pirkstu nospiedumi, ko vēl izmeklētājam prasīt?

I. Tralmaka.

Jā, jautājums ir tāds, ja, piemēram, tiek konstatēts, ka šie dati kaut kādā brīdī nav pareizi vai viņi nav atjaunoti, piemēram, nav nomainīts statuss no izdomās turētā uz notiesāto un tā tālāk. Vai tā vēl joprojām būtu kriminālprocesa vadošās personas atbildība, vai arī tas tomēr ir datu bāzes atbildīgās iestādes uzdevums rūpēties par šo te daļu, kas attiecas uz glabāšanu un iekļaušanu?

A. Lieljuksis.

Nu, droši vien, ka... protams.... Bet to jau speciālais likums paredz. Tur ir noteikts... Mums taču likumā ir noteikts, kas ir sistēmas uzturētājs un kas ir tehniskā resursa uzturētājs. Likumā viņi ir nošķirti.

A. Laviņš.

Skaidra atbilde.

I. Tralmaka.

Paldies. Vairāk nebūs.

A. Laviņš.

Paldies. Ministru kabineta pārstāvim būs jautājumi? Lūdzu!

V. Vītoliņš.

Jā. Paldies. Daži jautājumi tikai.

Atbildot uz Ziemeles kundzes jautājumu, tiesneses Ziemeles jautājumu, jūs teicāt, ka DNS likums ir kā kopums, tā teikt, datu glabāšanai, kas ietver sevī izņemšanu, ja es pareizi sapratu to jūsu atbildi.

Kā jūs skaidrotu to, ka likuma 4. pantā ir rakstīts tieši vārdi “bioloģisko materiālu apkopo un glabā”. Kā jūs skaidrotu šo kontekstā ar to, ka tātad jau Saeimas pārstāves pieminētajos 9. un 10. pantā un citos, tātad, ir veidota atsauce uz Krimināllikuma numuru uz citu procesu, tā teikt, numuru esamību un kā jūs skaidrotu to, ka datu izņemšana no datu bāzes likuma 18. pantā ir pakļauta faktiski kriminālprocesa esamībai, cilvēka kriminālprocesuālā statusa esamībai un arī kā jūs skaidrotu to, ka Ministru kabineta noteikumos 6. punktā ir paredzēts, ka šis akts tiek glabāts krimināllietā tajā skaitā, tātad viens no procesa veidiem. Un tātad...

A. Laviņš.

Pietiekams būs jautājums, citādi nevarēs izsekot līdzī.

V. Vītoliņš.

Nē, tas jautājums ir saistīts ar to, ka faktiski, ja, jūsuprāt, ir šis te vienotais regulējums tātad izņemšanai, apkopošanai un glabāšanai, tad kā jūs skaidrotu to, ka likumā tomēr ir diezgan daudz atsauces uz šiem te procesiem, kas acīmredzami nav regulēti ne DNS likumā, ne arī noteikumos.

A. Lieljuksis.

Tiem procesiem nevajag būt regulētiem DNS likumā. Pietiek, ka DNS likums nosaka kategorijas tur, kur viņas ir noteiktas 4. pantā. Visas pēc kārtas.

Kāpēc akts glabājas krimināllietā? Nu, varu apstiprināt, ka tiešām glabājas. Man arī ir tādas krimināllietas, varu pateikt... es arī tādu aktu varēju jums šodien atnest.... Bet tas nav mans uzdevums. Tā kā ir tādi akti krimināllietā. Krimināllietās vis kaut kas mēdz būt arī, izņemot tieši procesuālos dokumentus. Tas jau, es domāju, ka nekas. Viņš vienkārši norāda uz to, ka no personas šis DNS ir paņemts. Un, ja cita

persona šo lietu skatās, viņai šaubu vairs nekādu nav. Nu, lūk, DNS paraugs ir paņemts. Ministru kabineta noteikumi to prasa, un cilvēks pilda šīs prasības paņemt DNS un to aktu ieliek lietā iekšā. Viss.

V. Vītoliņš.

Jā, varbūt tad mans nākamais jautājums tāds pats kā prokurora kungam bija jautājums attiecībā uz to, kā jūs domājat, tāvad šis te procesa virzītājs, pratinot liecinieku vai veicot aizdomās turētās personas dzīves vietā kratīšanu, vai rodoties viņam aizdomas, ka persona, iespējams, ir izdarījusi arī citu noziegumu vai arī šinī dzīvoklī ir secinātas mantas, kuras vedina viņu domāt uz to, ka tās ir nākušas jo cita kriminālprocesa, vai procesa virzītājam konkrētajā procesā būtu tiesības uzdot aizdomās turētai personai attiecīgos jautājumus par šo te viņa aizdomu, vai arī izņemt kratīšanā attiecīgās lietas, kuras nav vajadzīgas tajā konkrētajā kriminālprocesā.

A. Lieljuksis.

Nē, nu, protams, katram, policijai un izmeklētājam pienākums ir atklāt noziedzīgu nodarījumu. Ja viņš, veicot kratīšanu, ierauga nepārprotami priekšmetus, kas ir izņemti no civiltiesiskās apgrozības vai viņš ierauga nepārprotami pazīmes, kas norāda uz noziedzīgu nodarījumu, viņam sākās jau jauns process. Nu, tajā iepriekšējā viņš būs uzdūries uz kaut ko citu. Viņš var rosināt pilnīgi citu krimināllietu. Viņš ierauga, ka slepkavība notikusi, ierosinās krimināllietu par slepkavību un uz tā pamata arī izņems visu, kas tur būs vajadzīgs izņemt.

A. Laviņš.

Skaidra atbilde bija. Tālāk jautājumi.

V. Vītoliņš.

Jā. Un vēl man ir divi jautājumi. Tāvad faktiski jūs tā mēģinājāt iezīmēt tādu konceptuālu redzējumu par šo te personas identificēšanu, aprakstot vairākas datu bāzes. Varbūt, ja es drīkstu pietuvināt nedaudz jūs tuvāk tām apstrīdētajām normām. Vai attiecībā uz DNS kāds no jūsu nosauktajiem normatīvajiem aktiem vai varbūt jūs varat nosaukt konkrēti DNS likumā vai Ministru kabineta noteikumos konkrētu punktu, kas tad uzliek pienākumu šai te aizdomās turētajai personai nodot šos te datus vai pakļauties šādu paraugu nodošanai. Varbūt varat nosaukt.

A. Lieljuksis.

Nu, kā jau es teicu, tie vārdi dažādos likumos tiek dažādi lietoti un mēs arī tajā pašā Biometrijas datu likumā neatradīsim, ka aizdomās turētajam ir pienākums tos pirkstu nospiedumus dot. Tur būs teikts, ka iegūst no personas. Iegūst. Tātad, ja tā persona nepilda to, ko policijas darbinieks no viņa prasa, tad viņa pārkāpj likumu. Jūs domājat, ka te vēl vajadzēja melns uz balta tādā veidā ierakstīt? Nezinu. Nu, tātad darbiniekiem ir pienākums pildīt likuma prasības iegūt no personas datus, iegūt no personas ieroci, es nezinu, atšaut šo ieroci, ielikt iekšā datu bāzē, kā tas prasīts. Tas ir viss.

A. Laviņš.

Skaidra atbilde bija.

V. Vītoliņš.

Vēl viens jautājums. Tātad konstitucionālās sūdzības iesniedzējs lūdza atcelt attiecīgās normas no to pieņemšanas brīža. Vai jūs varētu... kāds ir jūsu viedoklis, kādas būtu sekas šādu normu atcelšanai no šo normu pieņemšanas brīža?

A. Lieljuksis.

Dramatiskas un nepieņemamas. Tādā veidā mēs.... Nu, protams, es domāju, ka ļoti daudzas ekspertīzes ir veiktas uz aizdomās turēto personu... tas ir tūkstošiem... Un līdz ar to es jau savu viedokli teicu, ka es nedomāju, ka būtu norma atceļama no viņas pieņemšanas brīža un es arī... tas man šeit atklājās tāda veida atšķirības viedokļos, par ko vispār nevarēja iedomāties. Laba skola. Paldies.

V. Vītoliņš.

Paldies. Nav vairāk jautājumu.

A. Laviņš.

Lieljukša kungs, paldies. Paldies jums par atsaucību piedalīties šajā procesā. Paldies.

Labi. Tiek izsludināts pārtraukums uz vienu stundu un turpināsim šodien vēl procesu ar to, ka noskaidrosim, vai ir iespējams pabeigt lietas izskatīšanu un ja jā, tad ķersimies klāt pie tiesu debatēm.

Pārtraukums uz stundu. Tiekamies atpakaļ pulksten 16:00.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Turpinām procesu.

Kolēģi, vai ir vēl kādi jautājumi gan lietas dalībniekiem, gan pieaicinātajām personām?

No manas puses jautājums Saeimas pārstāvei.

Tātad tiek uzturēta pozīcija, ka Kriminālprocesa likums ir tas normatīvais akts, kas paredz pamatus bioloģiskā materiāla izņemšanai, tā izpētei un pēc tam ievietošanai DNS nacionālajā datu bāzē, savukārt DNS likums un Ministru kabineta noteikumi apstrīdētie nav pamats šī bioloģiskā materiāla izņemšanai. Kā mēs redzam no DNS likuma teksta, tur ir minēts, ka šo bioloģisko materiālu izņem arī no notiesātajām personām. Ja uzturat pozīciju, ka šis materiāls ir ņemams tikai Kriminālprocesa ietvaros, pamatojoties uz lietā nozīmēto ekspertīzi un tikai šādi materiāli ir tie, kas, izpētes rezultāti ir tie, kas veido DNS datu bāzi, kā jūs skaidrojat to, ka DNS likumā ir ietverta atsauce par to, ka arī no notiesātajām personām tiek ņemts bioloģiskais materiāls.

I. Tralmaka.

Tas var būt skaidrojams tiktāl, ciktāl likuma teksts, par kuru es varu runāt... dažādos veidos. Pirmais būtu tas, ka, ja, piemēram, personai ir paņemts bioloģiskais materiāls, pareizāk sakot, salīdzināmais paraugs no aizdomās turētās personas un tālāk šī te persona tiek notiesāta, viņas statuss tiek mainīts datu bāzē, un viņš kļūst par notiesāto. Un nav vajadzīgs valstij tālāk ņemt vēl vienu reizi no notiesātajām personām šo te DNS paraugu, kas jau ir iegūts pirms tam. Viņam vienkārši nomainās statuss. Ja šāds statuss nebūtu paredzēts, ja attiecīgi šī persona vairs nav aizdomās turētā persona, viņai nedrīkstētu glabāt šādu te. Tas nebūtu likumā paredzēts.

Attiecībā uz notiesātajiem. Ņemot vērā, ka nav pienākuma izņemt no visām notiesātajām personām... nav pienākuma dot, pareizāk sakot, notiesātajām personām, tad tālāk darbojas brīvprātības princips. Nav piespiedu mehānisma, nav pienākums

šīm te notiesātajām personām nodot DNS, pareizāk sakot, salīdzināmo paraugu. Līdz ar to tā nav salīdzināma situācija ar aizdomās turētajām personām.

A. Laviņš.

Labi. Paldies, sēdieties, lūdzu.

Kolēģei Inetai Ziemelei. Lūdzu, ir jautājumi.

I. Ziemele.

Jā, man ir jautājums Ministru kabineta pārstāvim.

Tas ir saistīts ar šo jautājumu, ko jūs iepriekš uzdevāt Lieljukša kungam par pienākumu nodot šo bioloģisko materiālu. Sakāt lūdzu, vai jūsu skatījumā tātad aizdomās turētai personai ir šis pienākums nodot materiālu atbilstoši DNS, tātad nacionālās datu bāzes regulējumam, šāds pienākums ir vai šāda pienākuma nav.

V. Vītolīņš.

Jā. Tātad DNS likums un arī Ministru kabineta noteikumi, kā jau mēs arī teicām, tur DNS likums dod deleģējumu kārtību noteikt. Līdz ar to DNS likums ir tikai turpinājums un Ministru kabineta noteikumi ir kārtība, kā šo turpinājumu apkopot un glabāt nosaka. Bet DNS likums un Ministru kabineta noteikumi nenosaka pienākumu aizdomās turētajai personai nodot šos DNS datus. Vienlaikus tas nozīmē, ka attiecīgi arī iegūt šos datus uz DNS likuma pamata tieši tādā kontekstā, lai aizpildītu šo datu bāzi, no DNS likuma neizriet. Jo nevar izpildīt šādu te mērķi aizpildīt datu bāzi, ja personai pretī nav pienākuma nodot šos datus. Un tas, protams, arī sasaucas ar manis uzdotajiem jautājumiem gan prokuratūrai, prokuroram, gan arī Lieljukša kungam par to, ka vai kriminālprocess būtu skatāms tikai šauri konkrētā procesa ietvaros. Un tas ir saistīts gan ar manu jautājumu par pratināšanu, gan arī ar kratīšanu. Tātad tas Kriminālprocesa likuma 186. panta sestā daļa attiecībā uz kratīšanu ļoti skaidri iezīmē, ka procesa virzītājs, vērtējot lietā esošo informāciju un ieraugot arī objektus, kuri, viņuprāt, izraisa domas, ka viņi varētu būt no cita nozieguma, dod tiesības procesa virzītājam arī lemt un izņemt šīs attiecīgās mantas. Līdz ar to arī kriminālprocesa ietvarā tātad procesa virzītājam ir jāvērtē tātad ne tikai konkrētā lieta, bet varbūt arī tā informācija, kas ir ienākusi viņam kaut kādā citā veidā vai kriminālprocesā viņam rodas aizdomas un viņš pamana un tā tālāk. Un tas ir faktiski tas tiesiskais tvērums, tas vērtējums procesa virzītāja. Un turpatās blakus ir arī

šis te pienākums parauga izsniegšanai. Līdz ar to mūsu skatījumā tieši Kriminālprocesa likums ir tas, kas nosaka šo pienākumu un arī procesa virzītāja šīs te tiesības, kuras ir aprobežotas ar šo te procesa virzītāja vērtējumu. Un tad, kad jau ir procesa virzītājs, tā teikt, izlēmis šo jautājumu par ņemšanu, tātad uz šī te aizdomu pamata kaut kāda, kas izriet no konkrētās lietas vai no blakus apstākļiem, tad attiecīgi arī notiek šī te DNS materiāla glabāšana. Tātad tāds ir tas mūsu konceptuālais skatījums un tiesiskais pamatojums šim skatījumam.

I. Ziemeļe.

Sakāt lūdzu, vai Iekšlietu ministrija strādā pie grozījumiem Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā?

V. Vītoliņš.

Jā. Šobrīd Iekšlietu ministrija strādā pie šādiem te grozījumiem, bet viņi vēl ir tikai sākotnējā stadijā.

I. Ziemeļe.

Un vai jūs arī apstiprināt to, ka viens no iemesliem, kāpēc jūs strādājat pie šiem konkrētajiem grozījumiem, ir tāpēc, ka jūs esat secinājuši, ka no DNS nacionālās datu bāzes likuma neizriet, teiksim, šis pienākums nodot šo bioloģisko materiālu un ka jūs gribētu tādu pienākumu ieviest.

V. Vītoliņš.

Jā, tieši tā. Tātad tas ir, kā jau es teicu, likumprojekts vai pārdomas ir tikai sākotnējā stadijā. Ja es šobrīd pareizi atceros, tad šīs konkrētās pārdomas, viņas pat nav iznākušas ārpus Iekšlietu ministrijas. Un, jā, protams, tas arī sasaucas ar to mūsu manis izklāstīto iepriekšējo gan tiesisko pamatojumu, gan arī šo te datu bāzes aizpildīšanu, ka faktiski mēs saskatām, ka kaut kādā brīdī cilvēka statuss, piemēram, es varētu teikt, notiesātās personas statuss, ir sasniedzis tādu līmeni – apcietinātās personas statuss. Un šeit mēs runājam nevis tikai par apsūdzēto, bet par apcietināto, tātad, kur jau tiesa ir, faktiski izvērtējot arī materiālus, ir personai jau noteikusi statusu, kur jau faktiski mēs, ja tā varētu varbūt teikt, tad aizdomu līmenis jau ir dubultojies. Tātad pirmais aizdomu līmenis ir tad, kad persona ir apsūdzētā, otrs aizdomu līmenis – kad tiesa jau ir izvērtējusi lietu un piespriedusi apcietinājumu.

Tātad pašu drastiskāko drošības līdzekli, kāds vien ir iespējams kriminālprocesā šajā sakarībā. Un no tāda viedokļa mums ir pārdomas, vai šis aizdomu līmenis, kurš ir pieaudzis zināmā līmenī, vai viņš pats par sevi jau nevarētu būt par iemeslu, lai ņemtu no personas DNS paraugus. Un tās ir tās mūsu pārdomas, kuras šobrīd notiek diskusiju līmenī.

I. Ziemeļe.

Vai jūs zināt, ka jūs nemaz neatsaucāties uz Kriminālprocesa likuma normām, ka jūs runājat savās pārdomās tikai par DNS likumu?

V. Vītoliņš.

Anotācijā, manuprāt, ka mēs citējām DNS likumu. Viņš ir vienkārši citēts. Tajā skaitā arī Ministru kabineta noteikumu 2. punkts, kurš pasaka tā, kā viņš šobrīd pasaka, bet principā tajā anotācijā ir arī runa par to, ka tātad nav cita pienākuma, kā tikai Kriminālprocesa likumā šobrīd. Un līdz ar to faktiski DNS likuma mērķis tiek pildīts tikai caur DNS likumu.

I. Ziemeļe.

Labi, paldies.

V. Vītoliņš.

Es no galvas neatceros.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies. Viss kārtībā.

A. Laviņš.

Paldies, sēdieties, lūdzu.

Jautājums lietas dalībniekiem. Vai uzskatāt, ka varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības?

Sūdzības iesniedzēja pārstāvis?

V. Ickevičs.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvim?

V. Vītoliņš.

Jā. Paldies.

A. Laviņš.

Tātad lietas izskatīšana pēc būtības tiek pabeigta. Pārejam pie tiesu debatēm.

Cik ir nepieciešams jums laiks tiesu debatēs, lai uzstātos?

V. Ickevičs.

Godātā tiesa! Es centīšos iekļauties 30 minūtēs.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāve?

I. Tralmaka.

Es domāju, ka man vajadzēs nedaudz mazāk, bet ja pieteicējs lūdz dot 30 minūtes, tad arī aptuveni 30 minūtes.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvis? Līdzīgi?

V. Vītoliņš.

Es domāju, ka man vajadzēs mazāk. Es domāju, ka 15 minūtes noteikti pietiks.

A. Laviņš.

Labi.

Tātad 30 minūtes tiek piešķirtas. Bet, ja tik daudz nav nepieciešams, aicinātu tomēr taupīt mūsu visu laiku.

Lūdzu, vārds debatēs ir konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvim.

V. Ickevičs.

Paldies, godātā tiesa!

Tā. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. pantam, tiesības iesniegt pieteikumu ir personai, tai Latvijas Republikas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa nosaka, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Lietā “Norris pret Īriju”, pieteikuma numurs 10581/83, ECT atzina, ka dalībvalsts prasības, kas tika izvirzītas individuāla pieteikuma iesniegšanai par tiesību normas apstrīdēšanu, var atšķirties no ECT prasībām.

Veicot Satversmes tiesas pamattiesību aizskāruma (Satversmes tiesas likuma 17. pants) interpretācijas un ECT “*claim to be a victim*” (Konvencijas 34. pants) interpretācijas salīdzinošo analīzi, esmu nonācis pie secinājuma, ka prasības konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, kas iestrādātas Latvijas Republikas Satversmē, ir diezgan līdzības prasībām pieteikuma iesniegšanai ECT.

Sprieduma lietā “Karner pret Austriju”, pieteikuma numurs 40016/98 ECT atzina, ka kritērijs “upuris” nevar tikt piemērots nekustīgi, stingri, nelokāmi un mehāniski, bet katrā gadījumā tiesai ir jāanalizē konkrētās lietas apstākļi.

Pieteicējs ir iesniedzis konstitucionālo sūdzību, lūdzot atzīt DNS nacionālās datu bāzes izveidošanas un izmantošanas likuma (DNS likums) 1. panta 2. un 6. punktu, 4. pantu, 10. pantu, 18. panta pirmo daļu, kā arī MK noteikumu Nr. 620 2. punktu un 13. punktu, ciktāl tie attiecas uz aizdomās turētajām personām par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam un spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža.

Ar Drošības policijas Izmeklēšanas nodaļas izmeklētāja 2014. gada 17. aprīļa lēmumu pieteicējs tika atzīts par aizdomās turēto kriminālprocesā. 2014. gada 23. aprīlī procesa virzītājs sastādīja bioloģiskā materiāla izņemšanas aktu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē, aizpildot MK noteikumu Nr. 620, kas izdoti uz DNS

likuma pamata, 1. pielikumu ar nosaukumu “Bioloģiskā materiāla izņemšanas akts, iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē”.

Šajā dokumentā tika fiksēta pieteikuma iesniedzēja atteikšanās izsniegt savu bioloģisko materiālu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē.

Izmeklētājs nodeva materiālus par pieteikuma iesniedzēja atteikšanos izsniegt savu bioloģisko materiālu Valsts policijai un Valsts policija 2014. gada 1. jūlijā sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu par Latvijas Administratīvā kodeksa 175.² pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu – “Kontroles, uzraudzības vai izmeklēšanas funkcijas realizējušo valsts vai pašvaldības institūciju amatpersonu likumīgo prasību neizpildīšana”.

Sakarā ar to, ka šis LAPK pants satur blanketu normu, kas attiecas uz citos likumos noteikto Kontroles, uzraudzības vai izmeklēšanas funkcijas realizējušo valsts vai pašvaldības institūciju amatpersonu likumīgo prasību ievērošanu, konkrētā likumīgā prasība, par kuras neizpildīšanu pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie atbildības, ir MK noteikumu Nr. 620 2. punkts. Kas nosaka, ka bioloģisko materiālu izņem no aizdomās turētām un tā tālāk, mēs jau zinām to saturu.

Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja lēmumu par viņa saukšanu pie administratīvās atbildības, bet Centra rajona tiesa izbeidza tiesvedību lietā uz pieteikuma iesniedzēja nereabilitējoša pamata panta saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21. panta pirmās daļas noteikumiem, t. i., pārkāpuma mazsvarīguma dēļ. Saskaņā ar LAPK 21. pantu, kas saucas “Iespēja atbrīvot no administratīvās atbildības maznozīmīga pārkāpuma gadījumā” pirmās daļas noteikumiem, ja ziņas par administratīvo pārkāpumu ir pietiekamas, tātad administratīvais pārkāpums ir, lai konstatētu, ka izdarītais pārkāpums ir maznozīmīgs, institūcijas amatpersona, kurai piekritīga lietas izskatīšana, ir tiesīga neuzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību vai izbeigt uzsākto lietvedību un atbrīvot personu no administratīvās atbildības, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija atstāja spēkā pirmās instances tiesas spriedumu negrozītu. Kolēģija atzina, ka prasības, par kuras neizpildīšanu pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie administratīvās atbildības, pamats ir noteikts, tajā skaitā MK noteikumu 620. 2. punktā.

Tātad, ievērojot to, ka pieteikuma iesniedzēja sūdzība augstākas instances tiesā tika noraidīta un pirmās instances tiesas spriedums stājās likumīgā spēkā, ar tiesas spriedumu tika atzīts, ka pieteikuma iesniedzējs ir izdarījis viņam inkriminēto LAPK

175.² pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu, neizpildot tiesas skatījumā likumīgu prasību nodot bioloģisko materiālu saskaņā ar MK noteikumu Nr. 20 2. punktu.

Kā ir norādījis Augstākās tiesas senāts savā 2006. gada 14. novembra spriedumā lietā “SKA-454/2006”, analizējot LAPK 175. pantu, te pieminēto, kas noteica administratīvo atbildību par ļaunprātīgu nepaklausīšanos policijas darbinieka likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņš izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumu.

Šajā sakarā es gribu jums pateikt, ka šīs divas tiesību normas pēc būtības ir vienādas. Atšķiras tikai ar to, kādā jomā tās likumīgās prasības tiek izteiktas. Vienā gadījumā, 175. panta, un vēl ir kvalificējošs apstāklis – ļaunprātīga nepaklausīšanās, 175. pantā atšķirībā no mūsu gadījuma. Tātad 175. pantā runa ir par to prasību neizpildi, ka policijas darbinieks izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Tāpēc es domāju, ka principā var šo atziņu piemērot arī šajā gadījumā pēc analogijas.

Tātad citāts no sprieduma: “Jebkurš policijas darbinieka rīkojums, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda. Vienlaikus nevar liegt pašai personai, pret kuru vērstas policijas darbinieku prasības, kvalificēti izvērtēt izvirzīto prasību tiesiskumu. Ja persona uzskata, ka policijas darbinieku prasības konkrētajā gadījumā nav likumīgas, nepakļaujoties šīm prasībām personas uzņemas risku par to, ka, ja vēlāk tiks konstatēts, ka policijas darbinieka prasības bija likumīgas, bet pašas personas izdarītais vērtējums kļūdains, šo personu sauc pie administratīvās atbildības par nepakļaušanos šīm prasībām. Taču, ja tiks konstatēts, ka prasības nebija likumīgas, personu nevar saukt pie administratīvās atbildības par nepakļaušanos likumīgajām prasībām, jo šādā gadījumā nebūs administratīvā pārkāpuma sastāva, kas ir ļoti būtiski šajā gadījumā.”

Administratīvo pārkāpumu lietā pret pieteicēju tiesa, vērtējot prasību likumību pieteicēja lietā, nonāca pie secinājuma, ka prasības bija likumīgas. Pretējā gadījumā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tiktu izbeigta uz rehabilitējoša pamata, proti, saskaņā ar kodeksa 239. panta 1. punktu, kas nosaka, ka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nevar iesākt, bet iesāktā lietvedība ir jāizbeidz, ja nav bijis notikuma vai tai nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

Pēc administratīvā pārkāpuma lietas izbeigšanas uz nereabilitējoša pamata pieteikuma iesniedzējs neatgriezās tādā pašā stāvoklī, kādā viņš bija pirms saukšanas pie administratīvās atbildības, jo mutvārdu aizrādījums ir kvazi sods. Tātad viņam tika

aizrādīts tas, ka viņš neizpildīja izmeklētāja likumīgās prasības, ar ko tika aizskartas pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Valsts izteica apgalvojumu, ka viņš izdarīja pārkāpumu, ja viņš nav atļāvis valstij iejaukties savā privātajā dzīvē, par ko tika kvazi sodīts. Valsts atzina, ka tai ir tiesības iejaukties pieteikuma iesniedzēja privātajā dzīvē, tajā skaitā uz MK noteikumu Nr. 620 2. punkta pamata. Tiesas spriedums administratīvā pārkāpuma lietā ir stājies likumīgā spēkā.

Par vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem atzīstams katrs tāds līdzeklis, kas ir efektīvs un patiešām var novērst konkrētai personai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu. Tātad pieteicēja pamattiesību aizskāruma ir tiešs, konkrēts un esošs jeb tagadējs.

Pieteikuma iesniedzējs var atjaunot savas aizskartās pamattiesības, ja apstrīdētās normas tiks atzītas par spēkā neesošām, kas būs jaunatklātais apstāklis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.²³ panta 6. punkta izpratnē.

Vēršu tiesas uzmanību uz to, ka valsts prettiesiskā iejaukšanās pieteicēja privātajā dzīvē notika, sastādot aktu par pieteicēja bioloģiskā materiāla izņemšanu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē, kas ir MK noteikumu Nr. 620 1. pielikums. Bez atsaucē uz konkrēto normu. Līdz ar to valsts iejaukšanās notika uz visu DNS likuma un uz tā pamata izdoto MK noteikumu Nr. 620 normu pamata, kas noteic bioloģiskā materiāla izņemšanu no aizdomās turētajām personām iekļaušanai DNS profila izveidošanai un DNS profila un bioloģiskā materiāla glabāšanai DNS datu bāzē.

Atsauce uz konkrēto normu parādījās tikai administratīvā pārkāpuma protokolā.

Turklāt, izvērtējot izvirzīto prasību tiesiskumu, atgriežoties pie tā paša senāta 2006. gada 14. novembra spriedumu, pieteikuma iesniedzējs ir konstatējis, ka gadījumā, ja viņš pakļautos izmeklētāja prasībai nodot savu bioloģisko materiālu, no tā izveidotais DNS profils saskaņā ar DNS likuma 18. pantu tiktu glabāts 75 gadus, ja kriminālprocess netiktu izbeigts pret viņu uz rehabilitējoša pamata un desmit gadus, ja tas tiktu izbeigts pret viņu, kā aizdomās turētu, uz rehabilitējoša pamata tātad ar nosacījumu, ja pieteikuma iesniedzējs neiesniegs lūgumu par DNS profila dzēšanu agrāk. Savukārt pieteikuma iesniedzēja bioloģiskais materiāls varētu glabāties DNS nacionālajā datu bāzē neierobežotu laiku.

DNS likuma 18. panta pirmās daļas noteikumi, kas ļauj glabāt aizdomās turēto personu DNS profilus arī pēc tam, kad kriminālprocess pret tām ir izbeigts uz rehabilitējoša pamata, kā arī fakts, ka aizdomās turētās personas bioloģiskā materiāla glabāšanas termiņš vispār netiek regulēts, bija viens no iemesliem, kāpēc pieteikuma iesniedzējs nevēlējās ļaut valstij iejaukties savā privātajā dzīvē.

Ievērojot šo apstākli, arī DNS likuma 18. panta pirmās daļas noteikumu par DNS profila glabāšanu, ir radījuši pieteikuma iesniedzējam pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību, aizskārumu, jo ir bioloģiskā materiāla nenovēršamās sekas, kuras izvērtējot pieteikuma iesniedzējs atteicās nodot savu bioloģisko materiālu izmeklētājam, par ko valsts kvazi sodīja pieteikuma iesniedzēju, atzīstot, ka pieteikuma iesniedzējam bija jāļauj valstij iejaukties viņa privātajā dzīvē.

Tieši tāpat, kā, piemēram, lietā “Perincek pret Šveici” nesen 2015. gadā bija Lielās kameras spriedums, pieteikuma Nr. 27510/08, kurā pieteicējs realizēja savas pamattiesības uz vārda brīvību, izteicoties par to, ka viņš neatzīst armēņu genocīdu, par ko arī tika sodīts. Šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs realizēja savas pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, par ko arī tika kvazi sodīts.

No augstāk izklāstītā izriet, ka apstrīdētās normas radīja konkrētu, tiešu iejaukšanos pieteikuma iesniedzēja privātajā dzīvē, lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā izbeigšana uz pieteicējam nereabilitējoša pamata apgalvoja, ka pieteicējs ir pārkāpis likumu un pastāvošu pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu. Pamattiesību aizskārumš nav novērsts. Valsts apgalvojums par to, ka viņš ir pārkāpis likumu, kā arī kvazi sods mutvārdu aizrādījuma formā, ir arī pašlaik spēkā.

Atkārtoties, ka pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa reformas administratīvo pārkāpumu lietās administratīvo pārkāpumu lietas ir kvazi krimināllietas, kurās darbojas arī nevainīguma prezumpcijas princips. Savukārt, kā ir pareizi atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, nav iespējams pilnībā novērtēt no malas valsts tiesību aizsargājošo institūciju ietekmes smaguma pakāpi uz aizdomās turētās personas psiholoģisko un emocionālo stāvokli lietas izskatīšanā tiesā. To var izdarīt tikai pats aizdomās turētais, šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs administratīvā pārkāpuma lietā.

Runājot par apstrīdēto normu kvalitāti. Lietas izskatīšanas gaitā tika konstatēts sekojošais.

Pirmais. Valsts iestādes dažādi interpretē apstrīdētās normas.

Otrais. Tiesas pilnīgi dažādi interpretē apstrīdētās normas.

Trešais. Apstrīdēto normu tiešs piemērotājs, Valsts policija, piemēro šīs normas attiecībā uz visiem aizdomās turētajiem, nevis konkrētu kriminālprocesa nozīmīgu faktu noskaidrošanai, bet tieši iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē. Kaut arī Satversmes tiesā iesniegtajā Valsts policijas rakstveida viedoklī Valsts policija pauda citu viedokli norādot, ka bioloģiskais materiāls tiek izņemts tikai tad, kad kriminālprocesa ietvaros procesa virzītājs pieņem lēmumu par paraugu ņemšanu salīdzinošai izpētei. Valsts policija Satversmes tiesas 2016. gada 6. aprīļa sēdē norādīja, ka pamats ņemt bioloģisko materiālu no visām aizdomās turētajām personām ir noteikts DNS likuma 13. pantā, kura pirmajā daļā ir noteiktas iestādes un personas, kuras Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošina bioloģiskā materiāla un bioloģiskas izcelsmes pēdu izņemšanu, kā arī viņu savlaicīgu sniegšanu Kriminālistikas pārvaldei to iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē, tajā skaitā izmeklēšanas iestādes.

Savukārt saskaņā ar tā paša panta otrās daļas noteikumiem, šā panta pirmajā daļā minētās iestādes un personas ir atbildīgas par bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanu, kā arī par ziņu savlaicīgu sniegšanu, šo ziņu atbilstību, tās apliecināšiem dokumentiem. Šīs prakses pastāvēšanu apliecināja arī liecinieks Boronovskis tiesas sēdē pirmās instances tiesā pret pieteikuma iesniedzēju izskatītajā administratīvā pārkāpuma lietā, tāda pati pozīcija ir Ģenerālprokuratūrai un Lieljūksa kungam arī.

Ceturtais. Valsts Tieslietu ministrijas personā apzinās problēmas pastāvēšanu, tomēr valsts neko nedara, lai problēmu atrisinātu, kaut apstrīdētās normas ir spēkā jau desmit gadus, izņemot DNS likuma 18. panta pirmo daļu, kuras esošā redakcija ir spēkā no 2010. gada.

Likumdevēja un valdības viedoklis par apstrīdēto normu piemērošanas kārtību būtiski atšķiras no normu piemērotāja, Valsts policijas, viedokļa. Vērtējot apstrīdēto normu kvalitāti, ir jāņem vērā arī tas, ka cilvēka bioloģiskais materiāls satur daudz, te ir citāts no Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma “Amman” lietā 69. punkts: “bioloģiskais materiāls satur daudz sensitīvas informācijas par indivīdu, tajā skaitā informāciju par viņa veselību”. Jo vairāk, paraugi satur unikālu ģenētisko kodu, kam ir liela nozīme gan pašam indivīdam, gan arī viņa radiniekiem. Ievērojot šūnu paraugos iekļauto personīgās informācijas veidu un apjomu, to paturēšana *per se* jāuzskata par iejaukšanās attiecīgo personu tiesības uz personisko privātās dzīves neaizskaramību. Šo secinājumu nemaina tas, ka “tikai daļu šīs informācijas īstenībā

izņem”, tas arī ir citāts, “vai izmanto caur DNS profilu, kā arī tas, ka konkrētajā gadījumā nav nodarīts tūlītējs kaitējums.” Citāts slēgts.

Tāpat ECT norādīja, ka “DNS profila izmantošana ļauj varas iestādēm noteikt donora iespējamo etnisko izcelsmi. Tas, ka DNS profili pārklājas etniskas izcelsmes ziņā, padara to paturēšanu par vēl jo vairāk sensitīvu un tādu, kas aizskar tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību”. Tas no tā paša sprieduma.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2. panta 8. punktu sensitīvi personas dati ir personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi, reliģisko, un tā tālāk, pārliecību. Tātad pretrunā ar to, ka šeit iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja, šie dati ir tiešām sensitīvie dati mūsu Fizisko personu datu aizsardzības likuma izpratnē.

Tas nozīmē to, ka ne tikai bioloģiskais materiāls, bet arī uz tā pamata izveidotie DNS profili ir sensitīvi personas dati. Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11. pantu, sensitīvo datu apstrāde ir aizliegta, izņemot tajā noteiktos gadījumus, tajā skaitā panta 11. punktā noteikto: personas datu apstrāde ir nepieciešama... jā, tātad personu datu apstrāde ir nepieciešama, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai veidojot likumā noteiktās valsts informācijas sistēmas.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārt norādījusi, ka pirmais kritērijs – saskaņā ar likumu – attiecībā uz pamattiesību ierobežojumu, prasa gan nacionālā likuma pastāvēšanu, ar kuru pamattiesības ir ierobežotas, gan šāda likuma atbilstību tiesiskuma principam, kas ir skaidri minēts konvencijas preambulā un ir iekļauts konvencijas 8. panta mērķī. Tādējādi šādam likumam ir jābūt adekvāti paredzamam, tas ir, pietiekami precīzi formulētam, lai ļautu indivīdam vajadzības gadījumā ar atbilstošu padomu regulēt savu rīcību.

Lai izpildītu šīs prasības, valstij ir jāsniedz atbilstoša tiesiskā aizsardzība pret patvaļu un attiecīgi pietiekami skaidri jānorāda kompetentām iestādēm piešķirtās pilnvaras un to īstenošanas veids. Tā pati lieta... jā, es vēl neatsaucos... “S. un Marper pret Apvienoto Karalisti” 95. punkts.

Kā redzams no vairākām pastāvošo apstrīdēto normu interpretācijām, likumdevējs nav spējis skaidri noformulēt sekojošas apstrīdētās normas, proti, interpretējot sekojošās apstrīdētās tiesību normas, pirmais, DNS likuma 1. panta 2. punktu secināms, ka DNS likuma 1. panta 2. punktā sniegtā bioloģiskās izcelsmes pēdu definīcija nav pietiekoši precīza, kā dēļ ir pakļauta dažādām interpretācijām un tādējādi neatbilst prasībām par to, ka personas pamattiesības ierobežojošam likumam

ir jābūt pietiekami skaidram. Nav pietiekoši skaidrs, vai bioloģiskās izcelsmes pēdas ir ņemamas no aizdomās turētās personas, kas atrodas notikuma vietā, vai tiek turēta aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu šādā notikuma vietā vai arī ievērojot komatu aiz vārdkopas “notikuma vietā” tai var arī nebūt nekāda sakara ar notikuma vietu, lai no tās izņemtu bioloģiskas izcelsmes pēdas. Normā nav arī norādes uz to, ka tās ir trešo personu bioloģiskais materiāls.

Kas attiecas uz DNS likuma 1. panta 6. punktu, DNS likuma 4. pantu, DNS likuma 10. pantu, kā arī noteikumu 2. punktu un 13. punktu, tad ievērojot to, ka pastāv absolūti dažādas to interpretācijas, ir arī secināms, ka šīs normas arī nav pietiekami skaidras, lai izturētu likuma kvalitātes testu. Tās nesniedz atbilstošu tiesisko aizsardzību pret patvaļu, nedz pietiekami skaidri noteic kompetentām iestādēm piešķirtās pilnvaras un to īstenošanas veidu. Līdz ar to pieteikuma iesniedzēja pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar skaidru un adekvāti paredzamu likumu, tādējādi nav noteikts ar likumu. Turklāt konkrētajā gadījumā ir skaidri un acīmredzami, ka konstitucionālajā sūdzībā risinātie jautājumi attiecas uz pietiekami plašu personu loku – visām aizdomās turētajām personām, ne tikai uz konstitucionālās sūdzības iesniedzēju. Ir skaidri un acīmredzami, ka šajā lietā pastāvošais, starp lietas dalībniekiem pastāvošais strīds ir ar īpašu raksturu, un tas koncentrējas vispārsvārgumā, jo jautājums pēc būtības ir strīdīgs. Un trešais. Konstitucionālajā sūdzībā skarto jautājumu ir nepieciešams atrisināt uzreiz, jeb nekavējoši, lai neturpinātu neskaidro normu piemērošanu pret visām aizdomās turētajām personām. Tādējādi ir jāatzīmē, ka izskatāmās lietas ietvaros risināmie jautājumi ir vispārsvārgi.

Trešais. Leģitīms mērķis un samērīgums. Ievērojot to, ka DNS likuma 1. panta 2. un 6. punkti, DNS likuma 4. pants, DNS likuma 10. pants, MK noteikumu 2. punkts un 13. punkts neatbilst 1. panta tiesību ierobežojuma kritērijiem saskaņā ar likumu, nav nepieciešamības vērtēt leģitīmo mērķa esamību un to, vai šis mērķis ir vai nav sasniedzams ar mazākiem, ar personas pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Pirms pāriet pie DNS likuma 18. panta pirmajā daļā ietvertā tiesību ierobežojuma atbilstības leģitīmā mērķa sasniegšanai un samērīgumam, vēlos tomēr īsi atkārtot, ka ECT atzina, ka datu subjekti un visas sabiedrības intereses personas datu aizsardzībā var tikt pakļautas leģitīmam mērķim, proti, noziedzības apkarošanai. Tomēr ECT uzsvēra, “ka katrā gadījumā, kad šī informācija saskaņā ar nacionālajām tiesībām ir glabājama bez personas piekrišanas, ECT ir rūpīgi jāpārbauda šādu normu

atbilstība personas pamattiesībām.” Skatīties “S. un Marper pret Apvienoto Karalisti”, 103. punkts, “Z pret Somiju”, 96. punkts. ECT uzsvēra, ka “konvencijas 8. pantā noteiktā aizsardzība tiktu nepieņemami novājināta, ja mūsdienu zinātniskās tehnoloģijas tiktu atļautas kriminālajā justīcijā par katru cenu, uzmanīgi nelīdzsvarojot šādu metožu plašas izmantošanas potenciālo ieguvumu ar privātās dzīves svarīgām interesēm.” Tas pats “S. un Marper pret Apvienoto Karalisti”, 112. punkts.

Gribētos piebilst, ka DNS bioloģiskais materiāls nav vienīgais līdzeklis, lai atklātu noziedzīgus nodarījumus. Papildus tam ECT norādīja, ka lielākā datu aizsardzības konvencijas dalībnieku daļa ļauj ņemt bioloģisko materiālu tikai no personām, kas tiek turētas aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar noteiktu smaguma pakāpi. Tajā pašā lietā norādot, ka šāda pieeja ir saskaņā ar Ministru Komitejas pieminētās rekomendācijas 92 noteikumiem par to, ka... kas aicina izveidot diskriminējošu atšķirību, kas pieļaujama, kā jau es teicu, pie dažādiem noziegumu veidiem.

Šāda diferencēta pieeja pastāv arī Igaunijā un Lietuvā, kā izriet no šodien izskanējušā.

Saskaņā ar rekomendācijas 4. panta otro daļu, ja nacionālais likums pieļauj paraugu izņemšanu bez aizdomās turētā piekrišanas, tas darāms tikai tad, kad to prasa lietas apstākļi... konkrētas lietas apstākļi, protams.

Līdz ar to lielākajā daļā Eiropas Padomes dalībvalstu DNS datu ievākšana kriminālprocesa kontekstā nav sistemātiska, bet gan ierobežota ar dažādiem kritērijiem. Apstrīdētās normas šādus kritērijus neparedz. Līdz ar to ar tām īstenotais personas pamattiesību ierobežojums nav samērīgs ar sasniedzamo mērķi.

Runājot par DNS likuma 18. pantā pirmajā teikumā ietvertā pamattiesību ierobežojuma atbilstību leģitīmajam mērķim un tā samērīgumam, ar to ir jānorāda sekojošais:

ECT arī sniedza savu nostāju jautājumā par nosacījumiem, kuru izpilde ir nepieciešama, lai šūnu paraugu un DNS profila glabāšana būtu samērīga. Proti, pirmais, nacionālajām tiesībām ir jānodrošina, ka šie dati ir svarīgi un nav pārmērīgi, salīdzinājumā ar sasniedzamo leģitīmo mērķi. Otrais. Šādi dati ir jāglabā formā, kas ļauj identificēt datu subjektu tik ilgi, cik ir nepieciešams leģitīmā mērķa sasniegšanai un trešais, ir jānodrošina šo datu visaugstākā aizsardzības pakāpe, kas pasargā datus no ļaunprātīgas izmantošanas un izmantošanas citiem mērķiem.

Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijas 8. punktā, jau pieminētās rekomendācijas 8. punkta otrajā daļā noteikts, ka ir jāievieš nepieciešamie līdzekļi, lai šāda informācija tiek dzēsta, kad tā vairs nav nepieciešama mērķim, kam tā tika izmantota.

Turpretī DNS likuma 18. panta pirmā daļa, kas regulē tikai DNS profila glabāšanas laiku, noteic, ka aizdomās turētās personas, pret kuru kriminālprocess ir izbeigts uz rehabilitējoša pamata, DNS profils var tikt glabāts desmit gadus pēc dienas, kad Kriminālistikas pārvalde saņem attiecīgo nolēmumu. Nav skaidrs, kā nevainīgas personas DNS profila glabāšana var palīdzēt sasniegt leģitīmo mērķi, tātad atklāt noziedzīgus nodarījumus.

No tā secināms, ka DNS profila glabāšanas mērķi acīmredzami ir vairāki. Un nevainīgas personas DNS profila glabāšanas mērķis nav norādīts un nav zināms, jo to nevar precīzi noteikt, interpretējot DNS likuma 18. panta pirmās daļas noteikumus.

Līdz ar to nepastāv 18. panta pirmajā daļā ietvertā aizdomās turētā pamattiesību ierobežojuma leģitīms mērķis. Turklāt, saskaņā ar lietas materiāliem, pievienotās Valsts policijas lietas lapa 77., Valsts policijas 2015. gada 17. jūlija atbildes vēstules Nr. 20/22526, Iekšlietu ministrijas valsts sekretāre, tātad Valsts policijā atbild Iekšlietu ministrijas valsts sekretāre... no tās izriet, ka 2013. gadā nevienas personas DNS profils un ziņas netika dzēstas no DNS nacionālās datu bāzes, bet 2014. gadā tikai viens DNS profils tika dzēsts uz personas iesnieguma pamata. Pie tam, saskaņā ar Tiesībsarga viedokli norādīto, 2014. gadā Valsts policijā izbeigts 20 391 kriminālprocess.

Visbeidzot ir jānorāda, ka apstrīdētās normas nenoteic to, kas tad notiek ar izņemto bioloģisko materiālu. Cik ilgi un kur tas tiek glabāts? Un kas ar to tiek darīts pēc DNS profila izveidošanas? Tātad DNS likums regulē bioloģiskā materiāla izņemšanas kārtību, bet neregulē tā dzēšanas kārtību.

Secinājums. Valsts prettiesiskā iejaukšanās pieteicēja privātajā dzīvē notika, sastādot aktu par pieteicēja bioloģiskā materiāla izņemšanu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē, kas ir MK noteikumi Nr. 620, kas izdoti saskaņā DNS likumu, 1. pielikums Bez atsauces uz konkrēto normu.

Līdz ar to valsts iejaukšanās notika uz visu DNS likuma un uz tā pamata izdoto MK noteikumu Nr. 620 normu pamata, kas noteic bioloģiskā materiāla izņemšanu no aizdomās turētajām personām to iekļaušanai glabāšanai, DNS profila izveidošanai un glabāšanai DNS nacionālajā datu bāzē.

Valsts izteica apgalvojumu, ka pieteicējs izdarījis pārkāpumu, jo viņš nav atļāvis valstij iejaukties savā privātajā dzīvē, par ko tika kvazi sodīts, ar to tika aizskartas pieteicēja Satversmes 96. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Valsts atzina, ka tai ir tiesības iejaukties pieteikuma iesniedzēja privātajā dzīvē, tajā skaitā uz MK noteikumu Nr. 620 2. panta pamata.

DNS likuma 1. panta 2. punktā sniegtā bioloģiskās izcelsmes pēdu definīcija nav pietiekoši precīza, kā dēļ ir pakļauta dažādām interpretācijām, un tādējādi neatbilst prasībai par to, ka personas pamattiesības ierobežojošam likumam ir jābūt pietiekami skaidram un ievērojot to, ka pastāv absolūti dažādas pārējo normu, izņemot 18. pantu, interpretācijas, tad arī šīs normas nav pietiekami skaidras, lai izturētu likuma kvalitātes testu. Tās nesniedz atbilstošu tiesisko aizsardzību un tā tālāk.... es neatkārtosos.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Sēdieties, lūdzu.

Vārds debatēs Saeimas pārstāvei.

I. Tralmaka.

Paldies.

Godātā tiesa! Pirms es pievērsīšos tiem abu pušu paustajiem argumentiem, kuri ir vai nav apstiprināti šajā tiesas procesā, es gribētu īsi iezīmēt tos jautājumus, par kuriem dalībnieki ir vienprātīgi un kuri arī, manuprāt, ir nozīmīgi šajā lietā.

Vispirms nav šaubu par to, ka DNS metode ir neaizstājama noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā un novēršanā un šādu metodi Latvijā pielieto jau vairāk nekā 15 gadus. Un to ir arī nepieciešams pielietot turpmāk.

Turklāt attiecībā uz personas datu, kas iegūti ar DNS metodes apstrādi kopumā, un ne tikai biometrisko un DNS datu jomā, manuprāt, mēs šobrīd pat varam runāt par īpašu situāciju, kas prasa no jauna skaidrot un nostiprināt tiesību uz privāto dzīvi aizsardzības standartus. Tas nepieciešams arī tādēļ, ka pēdējo gadu laikā Eiropā un visā pasaulē saasinās draudi, kas saistīti ar organizēto noziedzību, terorismu un citiem nopietniem apdraudējumiem, par kuriem arī Lieljūkša kungs jau runāja šajā tiesas sēdē.

No tiesībsargājošām iestādēm tiek sagaidīts ne tikai tas, ka šie noziegumi tiks atklāti, bet aizvien vairāk tiek sagaidīts arī tas, ka viņi tiks novērsti savlaicīgi. Šo funkciju izpilde lielā mērā, un tas nav noliedzams, balstās uz datu iegūšanu, apstrādi un pieejamību.

Otrkārt, par ko mēs esam vienisprātis, ir tas, ka DNS nacionālā datu bāze Latvijā ir vajadzīga un noteiktos gadījumos tajā ir pieļaujams uzglabāt aizdomās turēto personu DNS datus.

Pagājušajā tiesas sēdē pieteikuma iesniedzēja pārstāvis piekrita tam, ka kriminālprocesā nozīmētas ekspertīzes ceļā iegūtos aizdomās turēto personu DNS profilus būtu pieļaujams iekļaut un uzglabāt DNS nacionālajā datu bāzē. Tātad pieteikuma iesniedzējs ir atzinis, ka noteiktos gadījumos ir veikts atbilstošs izvērtējums un likumdevēja atsauce uz aizdomās turēto personu apstrīdētajās normās varētu būt saprātīga un varētu būt pamatota. Proti, ja šie dati jau ir valsts rīcībā un tie iegūti tādēļ, ka tie ir bijuši nepieciešami kriminālprocesā, šādus datus principā būtu pieļaujams uzglabāt samērīgu laika posmu.

Treškārt, DNS profila uzglabāšana ierobežo personu tiesības uz privāto dzīvi. Tādēļ valstij ir jāspēj samērīgi līdzsvarot sabiedrības un indivīda intereses šajā jautājumā. Līdzsvara saglabāšana starp šiem diviem valsts pienākumiem ir grūts uzdevums parastos apstākļos, tomēr pastiprinātu draudu apstākļos tas nenoliedzami kļūst vēl grūtāks. Turklāt šis līdzsvars ir arī jāpanāk visos aspektos, kas saistīti ar DNS datu apstrādi: bioloģiskā materiāla izņemšanā, DNS profila iekļaušanā nacionālajā datu bāzē un arī personas datu glabāšanā un turpmākajā lietošanā.

Šeit jāuzsver, ka tas ir valsts kā vienota veseluma pienākums un ne tikai likumdevēja uzdevums. Tātad valsts kopumā uzdevums ir apkarot noziedzību un novērst apdraudējumus ar tādām metodēm, kas atbilst Satversmei un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos ietvertajiem cilvēktiesību standartiem.

Tomēr šīs atziņas, par kurām mēs esam vienisprātis, ir piemērojamas šajā lietā tikai vienā aspektā, proti, tas ir, aplūkojot salīdzināmā parauga izņemšanas pamatu no aizdomās turētajām personām.

Saeimas ieskatā tiesas process apstiprināja to, ka pārējos aspektos attiecībā uz DNS iekļaušanu un uzglabāšanu datu bāzē, konstitucionālās sūdzības iesniedzējs nav izpildījis tās prasības, kas dotu viņam tiesības pieprasīt šī jautājuma izvērtēšanu Satversmes tiesā.

Kādēļ? Pieteikuma iesniedzēja lietā procesa virzītājs ir pieprasījis viņa salīdzināmo paraugu DNS profila noteikšanai, lai gan konkrētajā kriminālprocesā nav šaubu, ka šāds profils nebija nepieciešams. Šī iemesla dēļ pieteikuma iesniedzējs ir apstrīdējis visas tās DNS likuma normas, kas jebkādā kontekstā min aizdomās turēto personu. Tomēr Satversmes tiesas likuma 19.² pants prasa niansētāku pieeju. Tas prasa pierādīt pamattiesību aizskārumu, cēloņsakarību ar apstrīdētajām normām – vai nu ar katru no tām, vai ja tās ir tik cieši saistītas, ka tās nav nodalāmas – tad visām kopā, un tas prasa arī izsmelt tos pārsūdzības mehānismus, kurus likumdevējs ir paredzējis strīda risināšanai pēc būtības.

No konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvja paskaidrojumiem tiesas sēdēs izriet, ka šajā lietā nav izpildīts neviens no šiem kritērijiem. Pirmkārt, mēs tā arī neesam dzirdējuši, kādas konkrēti negatīvas sekas pieteikuma iesniedzējs izjūt, kā šis kvazi sods rada viņam negatīvas sekas, un kā šīs sekas rada viņa tiesību uz privāto dzīvi aizskārumu.

Otrkārt, mēs neesam dzirdējuši, kā katra no apstrīdētajām normām rada šo pamattiesību aizskārumu vai ir ar to tiešā cēloņsakarībā. Šajā aspektā, manuprāt, atsauce uz Perinceka lietu ir nekorekta, pirmkārt, tā nav lieta par tiesībām uz privāto dzīvi, bet tiesībām uz vārda brīvību. Vārda brīvībai, atšķirībā no privātās dzīves, ir nedaudz citi standarti un šajā gadījumā, manuprāt, šis te spriedums nebūtu attiecināms uz šīs lietas apstākļiem.

Tas, ka pieteikuma iesniedzējs nesaskatīja pamatu nodot salīdzināmo paraugu un vēlējās izvairīties no, viņaprāt, prettiesiskas savu datu apstrādes, Saeimas ieskatā nerada nepieciešamo cēloņsakarību ar tām normām, kas viņam nav piemērotas un uz viņu neattiecas.

Pieteikuma iesniedzējs savā debašu runā minēja atsauci uz to, ka spriedums atsaucas uz Ministru kabineta noteikumiem, uz 2. pantu. Šis spriedums satur atsauci arī uz Kriminālprocesa likumu, satur atsauci uz 175. panta divi prim daļu, kas runā par... Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175. panta divi prim daļu, kas runā par izmeklēšanas darbībām. Tātad tam ir tikpat liela saistība šim te spriedumam ar kriminālprocesu, kāda viņam ir ar DNS likumu un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem. Tas vien neliecina par to, ka šāda cēloņsakarība būtu nodibināta. Turklāt, šāds skaidrojums nepamato, piemēram, to, kā aizskārums rašanās brīdī pieteikuma iesniedzējs varēja paredzēt, ka DNS likuma 18. panta pirmā daļa būs tā, kas attieksies uz viņa datu apstrādi un tādēļ tieši šī daļa ir apstrīdēta šajā procesā.

Visbeidzot, mēs neesam dzirdējuši arī, kādēļ administratīvā pārkāpuma process, kurš ierosināts turklāt tikai 2 mēnešus pēc tam, kad ir pieprasīts DNS materiāls, būtu efektīvs līdzeklis sūdzību izskatīšanai par šādu procesa virzītāja prasību vai lēmumu, vai pat par datu iekļaušanu un uzglabāšanu datu bāzē.

Šeit ir svarīgi vēlreiz uzsvērt to, ka bioloģiskā materiāla izņemšana, iekļaušana un glabāšana datu bāzē ir nošķiramas DNS datu apstrādes stadijas. Tādēļ konstitucionālās sūdzības iesniedzējs šajā lietā nav atbrīvots no pienākuma pierādīt, ka normas, kuras paredz datu bāzē iekļaujamo ziņu apjomu un uzglabāšanas ilgumu, salīdzināmā parauga pieprasīšanas brīdī radīja viņa pamattiesību aizskārumu. Tāpēc šajā lietā mēs varam koncentrēties tikai uz salīdzināmā parauga izņemšanu.

Attiecībā uz to, galvenais jautājums šajā tiesas procesā bija šāds: ko par bioloģiskā materiāla izņemšanu saka vai paredz DNS likums un uz tā pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi. Tiesas sēdēs mēs dzirdējām divus atšķirīgus viedokļus. Pirmais viedoklis bija Saeimas un Ministru kabineta viedoklis. Atsaucoties uz likuma tekstu, uz izstrādes materiāliem, starptautiskajām rekomendācijām un uz tiesu praksi, kas bija pieejami gan sākotnējā likumprojekta izstrādes laikā, gan arī aizvien papildināti turpmākajos gados, Saeima tāpat un Ministru kabinets ir pamatojuši, ka likumdevējs ir paredzējis DNS nacionālās datu bāzes izveidošanai apkopot un glabāt tādus DNS profilus, kurus valsts jau ir ieguvusi dažādos procesos. Konkrēti, no aizdomās turētajām personām DNS datu bāzē var iekļaut salīdzināmos paraugus, kas ir ņemti, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu un šie te paraugi ir iegūstami kriminālprocesā. Tātad, nepārprotami skaidrs tiesiskais pamats bez interpretācijas iespējām vienā vai otrā.. datu apstrādei ir atrodams Kriminālprocesa likumā un tas paredz individuāli salīdzināmā parauga izņemšanas nepieciešamības izvērtējumu.

Otrs viedoklis, kuru mēs dzirdējām no pieteikuma iesniedzēja pārstāvja un galvenokārt no tiesību sargājošajām iestādēm ir tāds, ka DNS likums un Ministru kabineta noteikumi paredz automātisku bioloģiskā materiāla izņemšanu no visām aizdomās turētajām personām.

Pastāvot atšķirīgai interpretācijai, manuprāt, ir svarīgi noskaidrot, vai šāda interpretācija ir saprātīgi pamatota un vai vispirmām kārtām izriet no paša likuma teksta un papildus, vai tā izriet no citiem materiāliem, kas varētu palīdzēt noskaidrot likumdevēja gribu.

Tādēļ es atgādināšu, kādi bija tiesas sēdēs minētie galvenie argumenti šādai interpretācijai un kāpēc Saeima tos uzskata par nepamatotiem.

Pirmkārt, ne pieteikuma iesniedzējs, ne arī pieaicinātās personas nespēja nosaukt skaidru un nepārprotamu salīdzināmo paraugu izņemšanas pamatu DNS likumā. Kā šāds pamats tika minēts vairākas normas – 4. pants, 10. pants, 6. pants, pat 13. pants, kas vispār šajā lietā nav apstrīdēti. Turklāt tika minēts arī vēl likuma “Par policiju” 12. panta 1. daļas 14.² punkts, kas šajā likumā ir iekļauts krietni vēlāk. Tomēr viens no šiem pantiem, 4. pants, kas tika minēts kā pamats, apraksta datu bāzi kopumā. Otrs, kas ir 10. pants, datu apstrādes apjomu, kas ir nepieciešams saskaņā ar datu apstrādes konvenciju un Fizisko personu datu apstrādes likumu un trešais konkrētizē iestādes, kuras dažādos procesos ir atbildīgas par to, lai tiktu izpildīta Ministru kabineta noteiktā kārtība ņemot bioloģisko materiālu, ka tiks izmantots attiecīgs aprīkojums un aizpildīti nepieciešamie dokumenti, un ka paraugs savlaicīgi, tas ir, Ministru kabineta noteikto 15 dienu laikā tiks nogādāts Kriminālistikas pārvaldē.

Otrkārt, šajā interpretācijā pilnībā netiek ņemta vērā likumprojekta anotācija, kas satur tiesas norādes uz Kriminālprocesa kodeksu un atkārtoti runā gan par tobrīd, gan turpmāk izmantojamām DNS ekspertīzēm. Šajā interpretācijā interesants ir tas, ka daļa no DNS likuma normām, daļa no tām tiek saistīta ar Kriminālprocesa likumu, bet daļa nē. Piemēram, bioloģiskas izcelsmes pēdas, protams, ir saistītas ar Kriminālprocesu, savukārt salīdzināmais paraugs tiek no tā nošķirts.

Ne pieteikuma iesniedzējs, ne pieaicinātās personas... tas ir trešais arguments, kas tiek minēts, ko Saeima grib minēt kā nepamatotu, ir tas, ka interpretācijā pieteikuma iesniedzēja pārstāvis un pieaicinātās personas nespēja ievietot starptautiskās rekomendācijas un tiesu praksi, īpaši Eiropas Padomes rekomendācijas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi tajā, kādā veidā un pēc kādiem principiem būtu ņemams šis salīdzināmais paraugs, kas viennozīmīgi norāda uz to, ka šai pieejai ir jābūt diskriminējošai un šai pieejai ir jābūt pēc iespējas šaurai, kas arī šobrīd ir paredzēts likumā un kas tādā veidā būtu jāinterpretē. Ar vārdu “diskriminējošs” es domāju sadalītu, sadalītu pēc noteiktiem kritērijiem.

Un visbeidzot tika ignorēta skaidra norāde uz salīdzināmo paraugu izņemšanas pamatu, kuru likumdevējs ir ietvēris pašā salīdzināmo paraugu definīcijā, proti, salīdzināmais paraugs DNS likuma izpratnē ir tikai tāds bioloģiskais materiāls, ko izņem, lai noskaidrotu bioloģiskas izcelsmes pēdu avotu.

Arī prokuratūra atzīst, ka šāda te salīdzināmo paraugu definīcija ir viennozīmīgi saistāma ar kriminālprocesu.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis runāja par bioloģisko materiālu, par bioloģiskā materiāla uzglabāšanu. Manuprāt, šis vēl viens satraucošs apstāklis šajā lietā, jo DNS likumā, kā mēs dzirdējam no pieaicinātajām personām, tiek ielasīta atļauja uzglabāt bioloģisko materiālu, lai gan likums skaidri nošķir to, kas ir DNS profils un kas ir bioloģiskais materiāls. Tādēļ nav saredzams, kā DNS likumā var ielasīt tiesisko pamatu uzglabāt bioloģisko materiālu.

Saeimas ieskatā šāda atļauja neizriet no DNS likuma un tas liecina par, principiāli liecina par interpretācijas principiem šajā lietā.

Ņemot vērā šos apstākļus, Saeima neuzskata, ka pieteikuma iesniedzēja apstrīdēto normu interpretācija būtu saprātīgi pamatojama, ka tā izrietētu no likuma teksta vai no tiem izstrādes materiāliem. Un tādēļ tā būtu radusies tā iemesla dēļ, ka likumdevējs savu gribu būtu izteicis neskaidri.

Nepareiza tiesību normas interpretācija Satversmes tiesā nav jauns gadījums. Tiesa par pietiekami skaidrām ir atzinusi, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa vai operatīvo darbību regulējošas normas, kurās arī bija atšķirīgas interpretācijas starp tiesībsargājošām iestādēm un pat Augstākā tiesa tās bija interpretējusi atšķirīgi. Un šī lieta ir vēl viens apliecinājums tam, ka likuma normu saturs ir jāturpina skaidrot to piemērotājiem, tādēļ Satversmes tiesas nolēmums šajā lietā var būt īpaši nozīmīgs turpmākās prakses attīstībā saistībā ar DNS datu apstrādi.

Tomēr tas saturs un jēga, ko likumdevējs ir ietvēris apstrīdētajās normās šajā lietā, neizbēgami noved pie viena secinājuma, proti, pie tā, ka tiesvedība šajā lietā ir izbeidzama.

Tādēļ Saeima, pamatojoties uz argumentiem, kas jau ir pausti atbildes rakstā un šajā tiesas sēdē, lūdz Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību šajā lietā.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā. Vārds debatēs Ministru kabineta pārstāvim.

V. Vītoliņš.

Paldies.

Tātad Ministru kabinets pievienojas Saeimas paustajam viedoklim debatēs un es nekavēšu tiesas laiku, es varbūt vēlētos iezīmēt tikai dažus aspektus ļoti īsi.

Tātad vispirms arī mēs pievienojamies pie Saeimas viedokļa, ka Satversmes lietai šī lieta būtu jāizbeidz, jo, kā jau arī Saeima to norādīja, mums arī nav īsti skaidrs, kā šīs konkrētās apstrīdētās normas aizskāra konstitucionālās sūdzības iesniedzēja tiesības. Tātad pēc savas būtības faktiski arī skatot šo te administratīvo pārkāpumu šajā te lietā, bija strīds par likumīgo prasību, par sodu par izmeklēšanas iestāžu likumīgajām prasībām. Tātad Satversmes tiesā nav apstrīdēts ne šis te administratīvo pārkāpumu kodekss, ne arī Kriminālprocesa likums, kurš konkrētajā lietā arī faktiski atspoguļojās šajos te tiesas nolēmumos.

Tomēr, ja tiesa izlemj šo lietu skatīt pēc būtības, tad es vēlētos vērst uzmanību uz to, kas tad īsti ir noticies tiesas sēdē. Tātad faktiski, kā jau to vairāki... arī tiesa ir secinājusi un konstatējusi, ka atšķiras viedokļi. Faktiski viedokļi atšķiras likumdevēja institūcijai, Ministru kabinetam un praktiķiem un arī akadēmiskās vides cilvēkiem, kuri, protams, arī bija praktiķi. Un faktiski likumdevējs pauž savu viedokli, pasakot, ka likums neparedz iespēju izņemt šos te materiālus, savukārt praktiķi, atsaucoties uz dažādām koncepcijām un arī, protams, noziedzības apkarošanas vajadzību valstī, saka, ka tomēr paredz. Tomēr, lūdzot nosaukt konkrētas normas, tad beigās tās atbildes īsti nav.

Jā. Likumam ir jābūt gana vispārīgam. Mēs domājam, ka likumam nevajadzētu būt tādām, ka katrs iedzīvotājs spētu izlasīt šo likumu un varētu to pats interpretēt. Līdz ar to likumam ir jābūt pietiekoši vispārīgam, jo, ja tas tā nebūtu, tad faktiski valsts ieietu stagnācijā. Jo, ja mēs rakstītu likumu kā instrukciju, tad beigu beigās katru dienu vajadzētu mainīt likumu, jo tomēr dzīve mainās.

Kāpēc es to saku? Tāpēc, ka mēs ļoti šajās te dienās dzirdējam par to, kā mēs piemērojam koncepcijas un tā tālāk, bet likums ir dzīvs un dzīve iet uz priekšu un arī, ja tā prakse ir veidojusies tāda, kāda varbūt bija vēlāma tiesībsargājošām iestādēm, bet beigās likumdevējs ir šo te vēlāmo varbūt padarījis īsti par tādu kā nedalāmu, tad, protams, arī šie te avoti, kuri netika piesaukti no praktiķu puses, mūsu skatījumā ir vispirms jau pati Satversme un Satversmes interpretācija, jo mūsu skatījumā Satversme ir piemērojama tieši. Un, ja mums rodas šaubas par kādu likuma normu, tad mēs noteikti meklējam atbildes augstākstāvošajās normās.

Kā Satversmes tiesa to vairākās savās lietās ir norādījusi, arī starptautiskie dokumenti ir kā mūsu Latvijas tiesību sistēmas interpretācijas avots un šeit konkrēti es

domāju Cilvēktiesību tiesas judikatūru un protams, Cilvēktiesību konvenciju. Un šajos te jautājumos un viedokļos netika pausta viedokļi no praktiķu puses par to, kā tad būtu jāskatās, iespējams, uz šīm viņuprāt neskaidrajām normām no augstāka tiesību normu viedokļa. Līdz ar to mūsu skatījumā, šis likums, saprātīgi viņu interpretējot kontekstā ar augstākām tiesību normām un arī ar tiesību principiem, ir ļoti skaidrs.

Pēc savas būtības tādad nav nevienam apšaubāms šis te leģitīmais mērķis, kas ir sabiedriskā kārtība, drošība, noziedzības apkarošana.

Tādad par likuma skaidrību es jau izteicos. Attiecībā par šo te samērīgumu. Manuprāt, ka pieteikuma iesniedzējs pēc savas būtības saka, ka viņam nav skaidrs, kā šos te DNS materiālus, datus var izmantot noziedzības apkarošanai no aizdomās turētās personas. Tanī pašā laikā viņam ir ļoti skaidrs, kā viņas var izmantot, ja viņas ir ņemtas no notiesātajām personām. Bet pēc savas būtības jau šim te materiālam tā ietekme uz noziedzības apkarošanu ir identiska. Drīzāk šis jautājums ir saistīts ar to, cik demokrātiskā sabiedrībā valsts vara ir tiesīga iejaukties personas privātajā dzīvē, samērojot to ar noziedzības apkarošanu.

Līdz ar to, ko es gribētu varbūt nobeigumā teikt. Šī te, kā Lieljukša kungs pieminēja, DNS datu bāze ir ļoti svarīga, un tas ir unikāls līdzeklis nozieguma atklāšanai, īpaši vardarbīgu noziegumu atklāšanai, kur, iespējams, nav nevienu citu iespēju, kā vispār šo noziegumu atklāt. Šeit tika pieminēti arī piemēri par smagiem noziegumiem un sērijveida noziegumiem, kur šīs te DNS datu bāze palīdz to darbā.

Līdz ar to, ja Satversmes tiesa skata šo lietu, tad mūsu aicinājums arī ir ņemt vērā šo, ka šī datu bāze nebūtu nekādā gadījumā, vai drīzāk šis te regulējums un attiecīgi arī šī regulējuma atcelšana būtu atstājama... iespaids uz šo datu bāzi, līdz ar to faktiski nekādā gadījumā šo regulējumu nedrīkstētu atcelt no normu pieņemšanas brīža, tas ir, no 2004. gada, acīmredzot, no 2005. gada, kad šīs normas ir stājušās spēkā, jo pretējā gadījumā iestātos pilnīgs vakuums un attiecīgi būtu jāņem, ko tad īsti darīt ar šiem datiem un ar šo datu bāzi šobrīd esošo, līdz, iespējams, nākamā regulējuma pieņemšanai.

Paldies. Tas būtu viss, ko es vēlējos teikt.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai būs replikas? Nebūs.

Labi. Tātad esam uzklausījuši gan lietas dalībniekus, gan pieaicinātās personas. Šobrīd laiks Satversmes tiesai sagatavot nolēmumu lietā.

Paziņoju, ka nolēmums tiks pasludināts 12. maijā pulksten 14:00 šajā tiesas sēžu zālē.

Paldies. Tiesas sēde ir slēgta.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretārs

Dāvids Lipšens